

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W00KG03608	ImageGroup:	I00KG03716
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་གཅིས་བརྒྱུད་པའི་གཏམ་ bod kyi lo rgyus yig tshags gces btus la dpyad pa'i gtam
Author:	n/a
Descriptor:	chrestomathy of historical documents
Original Publication:	bod gnas nyams zhib deb phreng;7
Place:	dharamsala, h.p.
Publisher:	bde srung bod gnas nyams zhib khang
Date:	2000
Volume:	1
Total Volumes:	1
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: from (0000 drive) on Dummy 17, no. 4

༡༡། བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་དེབ་སྤྲང་བདུན་པ།

༡༡། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་གཅེས་བདུས།
ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལ་དཔྱད་པའི་གཏམ།
དོན་ཚན་རྒྱུ་ཅུ་པ།

བོད་གཞུང་བདེ་སྤྱང་བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་།

༡༡། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་གཅེས་བཅུ་སྟེ།
ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལ་དཔུང་པའི་གཏམ།
དོན་ཚན་དུག་ཅུ་པ།

བདེ་སྤྱང་བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་ནས།
བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༩༩༤ རབ་གནས་ས་ཡོས་ལོ།
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ལྔ་ལྟེན།

དཀར་ཆག

ལེ་ཚན།	དོན་དངོས།	ཤོག་གངས།
༡	ཙམ་སྒྲིག་པའི་སྒྲེང་བཟློན།	i - ii
༢	རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་རེ་ལུ་མིག་མདོར་བསྟུས།	1 - 3
༣	ཀྲང་ཏ་དང་། ཀྲང་ཞི་ཟེར་པའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བཟློན་ལ་དཔུང་གཏམ་དོན་ཚན་དང་པོ་ནས་གསུམ་པ་བར།	4 - 16
༤	ཡོན་གྱི་དུས་རབས་ཡིག་ཆར་དཔུང་གཏམ། དོན་ཚན་བཞི་པ་ནས། བརྩ་གཅིག་བར།	17 - 30
༥	མིང་གི་དུས་རབས་ཡིག་ཆར་དཔུང་གཏམ། དོན་ཚན་བརྩ་གཉིས་ནས། བརྩ་བཞི་བར།	31 - 35
༦	ཆིང་ངས། མན་ཁྱའི་དུས་རབས་ཡིག་ཆར་དཔུང་གཏམ། དོན་ཚན་བཙུན་ནས། སྔ་ལྔ་བར།	36 - 98
༧	མིང་གི་དུས་སྐབས་ཀྱི་ཡིག་ཆར་དཔུང་གཏམ། དོན་ཚན་སྔ་དྲུག་ནས། ཞེ་དགུའི་བར།	99 - 154
༨	རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཡིག་ཆར་དཔུང་གཏམ། དོན་ཚན་ལྔ་བརྩ་ནས། ང་དགུ་བར།	155 - 197
༩	མཇུག་བཟློས་སྐད་དོན་བསྟུན་ཞེ་ཚན་བརྩུད།	198 - 204

མྱེང་བཙྲེད།

༡༡། བོད་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཟེར་བའི་ཡིག་ཆ་གསུམ་ཁང་གིས་ཙོམ་སྒྲིག་བྱས་
ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་(བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསུམ་གཙུག་པ་བྱས་)ཞེས་པའི་དཔེ་
དེབ་ནང་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༣༣ ན་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༥༥ བར་གྱི་བོད་ཡིག་སོག་ཡིག་རྒྱ་ཡིག་
མན་རྒྱུ་ཡི་གེ་སོགས་དཔུང་ཡིག་དང་། རིག་དངོས་བརྒྱ་དང་བདུན་གྱི་པར་
བུས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀྱིས་ ༡༧༧༩ ཟླ་ ༡༠ ནང་པར་བསྐྱུན་བྱས་འདུག་
དེང་དུས་འཛམ་གླིང་ཁྱེད་འདིར་འགྲོ་བ་མའི་རྣམ་དཔྱད་འཇུག་སྒྲིལ་ངས་གིང་།
སྒྲིལ་ཆད་མཐོར་སོན་པའི་དབང་གིས་གནའ་དུས་ཀྱི་རིག་དངོས་དང་། ཡིག་
ཆ་སོགས་སྐབས་དེ་དང་དེའི་དུས་ཀྱི་གནས་ལུགས་དཔུང་གཞིའི་རིག་དངོས་ཙོ་
ཙོར་བཟུང་སྟེ་གཙུག་པ་སྤྱོད་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་སྐབས་འདིར། རྟེན་གཏོར་གསུམ་
འཇུགས་ཟེར་བའི་སྒྲིལ་བསམ་སྤྱོད་ལས་ལྟོག་སྟེ་གནའ་དུས་ཡིག་ཆ་འདི་རིགས་
ཕྱོགས་སྒྲིག་དཔར་བསྐྱུན་བདག་གཙུག་བྱེད་པ་ནི་ཤེས་ལྡན་རྣམས་མའི་མི་ཡིས་
སྤྱོད་པར་འོས་པའི་བྱ་བ་ཡིན་པས་བསྐྱུགས་འོས་སུ་སྤང་ན་ཡང་། ཡིག་ཆའི་
ཁོངས་ནས་རང་ཉིད་ལ་མཁོ་ཞིང་སྤྱད་པར་འོས་པ་རྣམས་སྤྱོད་སྟེ། སྤྱི་བྱེད་སྤྱོད་
མ་བཤོད་པས་ཆ་ལག་མི་ཆང་བ་དང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་དངོས་དང་མི་མཐུན་
པའི་འཁྱོག་བཤད་ཀྱི་འགྲེལ་བཙྲེད་ཀྱང་ཇི་སྟེད་ཅིག་སྤྱད་བཤོད་དག་རྣམས་ནི།
ཡིན་ལུགས་དྲང་པོར་སྤྱོད་པའི་ཡ་རབས་སྤྱོད་བཟང་གིས་ཤོངས་གིང་། འདོད་

པས་ངོ་ཚ་སྒྲིབ་པའི་རྒྱ་བསྐྱེད་རིང་ལུགས་པའི་རང་གཤེས་སྒོ་སྒྲིན་ཡིན་གཤེས།
ང་ཚོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དཔང་པོར་བཞག་སྟེ་དྲང་པོའི་ཡོ་བསྐྱང་མཛུབ་
སྟོན་བྱས་ཡོད་པས་གཟུར་གནས་སྒོ་ལྡན་ནམས་ཀྱིས་གཟིགས་ཞིབ་དབྱེད་པ་
གནང་རོགས་ལུ།

པོད་གཞུང་བདེ་སྤྱང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས། པོད་གནས་
ནམས་ཞིབ་ལས་ཁང་ནས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བདུན་པའི་
ས་ལོས་ཟླ་ ༡༣ ཚེས་ ༥

ཕྱེ་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༣ པ།

ཏུ་ནག་གི་ཏུ་ལ་རབས་རེ་ལུ་མིག་མདོར་བསྟུས།

༡༡། ཏུ་ནག་གི་ཏུ་ལ་རབས་རེ་ལུ་མིག་མདོར་བསྟུས།

ཏུ་ལ་རབས་རིམ་བྱང་།	ལོ་དུས་ནས་བྱང་།
ཁ། དུས་རབས།	ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་དུས་རབས་ ༡༡ ནས་ དུས་རབས་ ༡༤ བར།
ཏང་། དུས་རབས།	ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་དུས་རབས་ ༡༤ ནས་ ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༠༥༥ བར།
ཀྲོའུ་ དུས་རབས་ལས།	
ལུ་པ་ཀྲོའུ་	ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༠༥༥ ནས་ལོ་ ༡༡༡༡ བར།
ཤར་ཀྲོའུ་	ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༡༡༠ ནས་ལོ་ ༡༡༥༥ བར།
ལྷན་ཆེའུ་ དུས་རབས།	ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༡༡༠ ནས་ལོ་ ༡༡༥༥ བར།
ཀྲན་གོ་ དུས་རབས།	ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༡༥༥ ནས་ལོ་ ༡༡༧༡ བར།
ཆིན། དུས་རབས།	ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༡༧༡ ནས་ལོ་ ༡༣༠༥ བར།
དན། དུས་རབས་ལས།	
ལུ་པ་དན།	ཕྱི་ལོ་ལྷོ་མ་གྱི་ལོ་ ༡༣༠༥ ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡ པའི་བར།
ཤར་དན།	ཕྱི་ལོ་ ༡༥ ནས་ ༡༡༣༠ བར།

ཀྱི་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་འཕུ་མིག་མདོར་བསྟུས།

རྒྱལ་རབས་འཕུ་བྱང་།	ལོ་དུས་ནས་བྱང་།
རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་གྱི་དུས་རབས་ལས།	
མི།	ཐུ་ལོ་ ༡༣༠ ནས་ ༡༥༥ བར།
རྩུ།	ཐུ་ལོ་ ༡༣༡ ནས་ ༡༥༣ བར།
ལྷུ།	ཐུ་ལོ་ ༡༣༣ ནས་ ༡༥༠ བར།
ཅིན། དུས་རབས་ལས།	
རྩལ་ཅིན།	ཐུ་ལོ་ ༡༥༥ ནས་ ༡༧༥ བར།
གར་ཅིན།	ཐུ་ལོ་ ༡༧༥ ནས་ ༡༩༠ བར།
གར་ཅིན་གྱི་དུས་རིང་ལ་རྒྱལ་	
ཕན་བཅུ་དྲུག་ཏུ་གྱུས།	ཐུ་ལོ་ ༣༠༤ ནས་ ༤༣༧ བར།
ལྷོ་བྱང་། དུས་རབས་ལས་	
ལྷོ་མ།	ཐུ་ལོ་ ༤༣༠ ནས་ ༥༤༧ བར།
བྱང་མ།	ཐུ་ལོ་ ༣༤༥ ནས་ ༥༤༡ བར།
ནང་གསེས་རྒྱལ་ཕན་དགུར་གྱུས།	
སུ་མི། དུས་རབས།	ཐུ་ལོ་ ༥༤༡ ནས་ ༥༧༤ བར།
ཐང་། དུས་རབས།	ཐུ་ལོ་ ༥༧༤ ནས་ ༧༠༥ བར།
རྒྱལ་ཁབ་ལྗེ་དུས་རབས།	ཐུ་ལོ་ ༧༠༥ ནས་ ༧༦༠ བར།
རྒྱལ་ཁབ་བཅུ་དེ་དུས་རབས།	ཐུ་ལོ་ ༧༠༣ ནས་ ༧༥༧ བར།

ཀྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་འཕེལ་ཐོན་མཐོ་རིམ་གྱི་འཕུལ་སྐྱོད་

རྒྱལ་རབས་འཕེལ་སྐྱོད་	མོ་དྲུས་ནམ་གྱི་འཕུལ་སྐྱོད་
ལྷན་དྲུས་རབས་ལས་	
ལྷན་གྱི་ལས་	ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ན་མ་ ༡༡༣༥ བར།
ལྷན་རྒྱ་ལས་	ཕྱི་ལོ་ ༡༡༣༥ ན་མ་ ༡༡༣༩ བར།
ལོ་ན་ དྲུས་རབས་	ཕྱི་ལོ་ ༡༡༣༩ ན་མ་ ༡༡༤༤ བར།
མིང་ དྲུས་རབས་	ཕྱི་ལོ་ ༡༡༤༤ ན་མ་ ༡༡༤༩ བར།
ཆེང་ དྲུས་རབས་	ཕྱི་ལོ་ ༡༡༤༩ ན་མ་ ༡༡༥༥ བར།
ཀྱ་ནག་མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་	ཕྱི་ལོ་ ༡༡༥༥ ན་མ་ ༡༡༥༩ བར།
ཀྱ་ནག་མི་མེར་རྒྱུ་ལྷན་ཁུངས་	ཕྱི་ལོ་ ༡༡༥༩ ན་མ་

ཀྱང་ཏ་དང་། ཀྱང་ཁྱེར་པའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བཅོམ་ལ་དཔུང་གཏམ།

དོན་ཚན་དང་པོ།

དེ་བའི་ཁྲོ་ཤོག་ནང་། ཅང་ཅེ་མིང་གིས་“བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བྱུང་
བའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་ནི། ཀྱང་ཏ་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་གཏེར་མཛོད་ནང་
གི་གལ་ཆེའི་གྲུབ་ཆ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་བྲིས་འདུག་པ་དང་། འོག་གི་དོན་ཚན་
གསུམ་པར། ཀྱང་ཁྱེ་མི་རིགས་མང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། བོད་
མི་རིགས་ནི་ཀྱང་ཏ་མི་རིགས་ཁྱིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་མི་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བཤད་
དེ། ཀྱང་ཁྱེར་པའི་མིང་ཆོག་འདི་དག་གིས་དེང་སང་ཆད་ལས་བཞལ་བའི་
རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་བཞིན་པར་བརྟེན། མིང་ཆོག་འདིའི་འབྱུང་ཁུངས་དང་། རྒྱབ་
ཆད་སྐོར་རྒྱུ་དེ་བཟེར་ཁག་ལ་དཔུང་ཞིབ་རགས་ཙམ་མི་བྱ་མཐུ་མེད་བྱུང་།
དེའི་དོན་དུ་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་རེའུ་མིག་ཅིག་འདི་ནང་བཀོད་ཡོད། རྒྱུ་
སྐད་ཡིག་ནང་། ཀྱང་ནི། དབུས་སམ་དཀྱིལ། དཱ་ནི། མངོས་པའི་དོན། ཁོ་
ནི། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིང་དུ་འཛོད།

༡༽ བྱེ་ལོའི་སྔོན་བརྒྱ་ཕྱག་བརྒྱ་གཅིག་ཙམ་ཀྱི་གོང་སྟེ། མི་ལོ་སྐུམ་སྟོང་
ལྷག་གི་སྔོན་དུ་བྱུང་བ། ཀྱོད་རྒྱབ་མའི་དུས་རབས་སུ། ཀྱང་ཁོ་ཞེས་པ་དེ་རྒྱལ་
ས་ཁོ་ནའི་མིང་དུ་འཛོད་སྟོན་བྱུང་། སྐབས་དེའི་མའོ་ཁྲོན་ཞེས་པའི་དེ་བ་ཀྱི་
ནང་། ཀྱང་ཁྱེ་རྒྱལ་ས་ལ་ཟེར་ཞེས་གསལ།

^༡ ཤེས་བྱའི་ནམ་གངས་ཀྱན་བདུས་ཆོག་མཛོད་ཅེས་པ་བོད་རྒྱ་གན་སྐུར་གྱི་དེ་བ་ཤོག་

ཀྱང་ད་དང་། ཀྱང་གོ་ཟེར་པའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བརྗོད་ལ་དཔུང་གཏམ།

༡༥ ཡང་ཕྱི་ལོའི་ཕྱོད་གྱི་བརྒྱ་ཕྱག་བརྒྱད་པའི་མཆོམས་བྱང་བ། བྱ་
ཆེད་ཀྱན་གོ་ཞེས་པའི་དུས་སྐབས་སུ་བྱ་ནག་རང་གི་མི་རིགས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་
མཐའི་མི་རིགས་རྣམས་ལ་ཤར་གྱིད་བྱེས་དང་། ལྷོའི་མན། ལུ་བ་གྱི་རོང་། བྱང་
གི་དེས། ཞེས་འབོད་ཅིང་། དེ་དག་གི་དབུས་སུ་བྱ་ནག་དཀྱིལ་མི་རིགས་ཀྱི་ཀྱལ་
ས་ཡོད་པས་དེར་ཀྱང་གོ་ཞེས་འབོད་པར་བཤད།

༡༦ ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་གཉིས་པའི་འགོ་སྟོན་ཅམ་ལ་དཀྱིལ་རབས་
གྱི་དུས་མཇུག་དུ་བྱང་པའི་མཁས་པ་ཡུའུ་ཤིས་ཀྱིས་བྱ་ནག་ནང་ཤར་སྟོན་ལུ་བ་བྱང་
དབྱེ་སྟོན་བྱང་བ་དང་། ཀྱལ་པོ་བཞུགས་གནས་དབུས་སུ་ཡིན་སྐབས་དེ་ལ་
ཀྱང་གོ་ཞེས་ཟེར། བྱ་ནག་དུ་ཤར་གྱི་མི་རིགས་སམ། དཀྱིལ་མི་རིགས་འཛོལ་སྟོན་
བྱེད་ས་མ་ཆུའི་སྒྲིང་རྒྱུད་གྱི་སྟོན་བྱང་ས་ཁུལ་ཡིན་སྐབས་ས་ཁུལ་དེ་དག་ལ་ཀྱང་
གོ་དང་། ཀྱང་ཐུག་། ཀྱང་ཡོན། ཀྱང་གཡོ། ཀྱང་ཤ། ཀྱང་དུ་སྟོགས་བརྗོད་
ཀྱལ་མང་ཡང་། རོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པར་བཤད།

༡༧ བྱ་ནག་སུང་ཀྱལ་རབས་ཚུམ་པ་པོ་ལུ་ཁང་ཞེས་པས་བཙམས་པ།
ཐང་དེབ་ལེ་ཆོན་ ༡༩༦ པའི་ནང་། བོད་ཅེས་པའི་ས་ཁུལ་དེ་ཐང་གི་ཀྱལ་
ས་ཁྲང་ཨན་གྱི་ལུ་བ་ཕྱོགས་ལེ་དབར་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱད་ཀྱི་ས་ལ་གནས་ཡོད། ལུ་
རབས་དཀྱིལ་གྱི་དུས་སྐབས་སུ་ས་ཁུལ་དེ་ཤིང་འཇང་ཞེས་པའི་མི་རིགས་གནས་
ཡུལ་ཡིན། ཀྱལ་ས་ཆགས་ཡུལ་ནི་མ་ཆེན་སྟོན་རའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་ཡོད། ཀྱལ་
ཁབ་གྱི་མིང་ལ་ཐུག་ཕྱེ་ཟེར། ལོ་མང་སོང་རྗེས་ཐུག་ཕྱེ་ཞེས་པ་ཐུག་ཕན་ཞེས་

ཀྱང་ཏ་དང་། ཀྱང་གོ་ཟེར་པའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བརྗོད་ལ་དབྱེད་གཏམ།

པའི་སྒྲར་འགྱུར། ཐང་ཀྱལ་རབས་སྔོན་གྱི་གྲོ་དང་། སུམི་ཀྱལ་རབས་གྱི་
དུས་སུ་འཇར་རིགས་ཀྱལ་ཕྱན་ནམས་དང་། ཀྱང་གོ་ཀྱལ་ཁབ་དབར་འབྲེལ་
བ་གང་ཡང་བྱུང་མི་འདུག ཀྱལ་ཁབ་དེའི་ཀྱལ་པོ་ལ་བཅན་པོ་ཞེས་འབོད་གྱི་
འདུག་ཅེས་གསལ།^༡

“༥༽ རྒྱ་ནག་སུང་དུས་སྐབས་གྱི་སྔོན་པོ་སུང་ཆོའི་ཞེས་པས་ཙོ་མ་སྒྲིག་ཐང་
དེབ་གསར་པ་བྱུ་ཕན་པོད་གྱི་ཀྱལ་རབས་ལེ་ཆན་ ༡༧༡ པའི་ནང་བྱུ་ཕན་
ཞེས་པ་དེ་འཇར་རིགས་ཡིན། དེ་ལ་ཆོ་ཁག་བརྒྱ་དང་ལྔ་བརྒྱ་ཅམ་ཡོད། དེ་
ནམས་གྱི་ཆགས་ཡུལ་ནི་མ་ཁུ་དང་། ཙོང་ཁུ། འབྲི་ཁུ། ཟུང་ཁུ་བཅས་གྱི་
ས་ཁྲུལ་དུ་གནས་ཆགས། སྤྱ་འཇར་དང་། ཐང་མོ་འཇར་ཆོ་ཁག་གནིས་པོ་
དེ་ཀྱང་གོ་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ནམས་ཅི་གྱི་རྒྱའི་ཞེས་པ་མ་
ཆེན་སྒྲོམ་རའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་རྒྱགས་པའི་མ་ཁུའི་རྩབ་ཕྱོགས་སུ་གནས་ཆགས་འདུག
“ ཅས་དང་། ཡུལ་དེ་ནི་ཐང་གི་ཀྱལ་ས་ནས་ལེ་དབར་བརྒྱད་སྟོང་ཅམ་
གྱི་སར་ཡོད། དམག་མིའི་གྲངས་འཕོར་བྲི་བརྒྱ་ཕྱག་ཅམ་ཡོད། ཀྱལ་ཁབ་
དེར་སྒྲོག་དང་། རྒྱུང་འཁྱུལ། སེར་བ་བཅས་མང་པའི་ཁར། གངས་མང་པོ་
འབབ། དབྱར་དུས་སུ་ཀྱང་གོའི་དབྱིད་དུས་དང་མཚུངས། རི་སྒྲུང་ལ་དུས་

༡

སྐག་ལྟ་ཕྱན་བཀྲས་གྱིས་ཀྱི་ཡིག་ནས་པོད་ཡིག་དུ་བསྒྱུར་བ། རྒྱའི་ཡིག་ཆང་ལས་

པོད་གྱི་ཀྱལ་རབས་གསལ་པའི་མེ་ཡོང་ཞེས་པའི་དེབ་ཤོག་གྲངས་ ༡/༣

ཡུང་ཏ་དང་། ཡུང་གི་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བོའི་ལ་དཔུང་གཏམ།

ཏག་ཏུ་འབྲུགས་རིམ་མང་བས་ཡུལ་དེར་གང་ངད་ཆེ། མི་རྒྱམས་ལ་ནད་ཡམས་
ཉུང་། བཅན་པོ་བཞུགས་ཡུལ་སྤར་བུ་ཁྲོན་(ཡར་ཁུང་)དང་། ལྷ་ས་ཁྲོན་
བཅས་ཡིན། མཁར་དང་ཁང་པ་ཡོད་ཀྱང་སྤྱ་གྲུར་ནང་བཞུགས། སྤྱ་གྲུར་
ཆེ་བའི་ནང་མི་བརྒྱ་ཕྱག་ཙམ་ཤོད་། ་་་་ མིའི་ཆེ་ལོ་བརྒྱ་ཙམ་འཛོ། གོས་
སུ་པགས་པ་དང་། ཕྱིང་པ་གྲོན། ་་་་ དཔོན་རིགས་ཆོའི་གཟེངས་ཏགས་
མཐོ་ཤོས་ནི། གཡུ་ལེགས་པོའི་རྒྱན་དང་། དེ་འོག་གསེར། དུལ། ཟངས་
བཅས་ཀྱི་དཔུང་ཏགས་ཐོག་ནས་གནས་རིམ་དཔྱེ་བ་འབྲེད་ཐུབ་ཅེས་གསལ།

༥༥ རྒྱའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་ཐེར། ཐུང་ཅན་ཞེས་པའི་ལེ་ཆ་ན་ལྟ་བུ་
པའི་ཤོག་གངས་བརྒྱ་དུག་པའི་ནང་། ཐང་བོད་འབྲེལ་བའི་སྒོར་འཁོད་གསལ།
ཐུའུ་པན་ཞེས་པ་ནི་སྤར་འཇང་གི་རིགས་བརྒྱད་ཡིན། ཡུལ་དེ་དུ་གུའི་རྩོ་རྒྱུ་
དུ་གནས་ཡོད། དུས་ཕྱིས་བོད་ཅེས་མིང་དུ་གྲགས། རྒྱ་སྤྱལ་ཕྱི་ལོ་ ༦༩༩
ལོར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྤང་བཅན་སྐམ་པོས་སྤྱོད་ཆ་བཅེག་ཐང་གི་རྒྱལ་སར་བཏང་
བ་དེ་ནས་བཟུང་བོད་དང་རྒྱ་ནག་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ་ལས། དེའི་རྩོན་དུ་འབྲེལ་
བ་བྱུང་མི་འདུག བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་བཅན་པོ་དང་། རྒྱལ་པོའི་གཉེན་ཆ་ན་རིགས་
ལ་ཁང་དང་། དཔོན་རིགས་ལ་སྒོན་ཞེས་པ་ལས། དངོས་མིང་འབོད་སྤྱོལ་
མི་འདུག སྤང་བཅན་སྐམ་པོ་དཔལ་འཇངས་ལྡན་ཞིང་། ཁོང་གི་མངའ་འོག་

⁹ རྒྱའི་ཡིག་ཆ་ང་ནང་གསལ་བའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཤོག་གངས་ ༦༥/༦༦/༦༧

ཀྱང་ཏྲ་དང་། ཀྱང་གི་ཟེར་བའི་མིང་ཚིག་དང་། འགོ་བརྗོད་ལ་དཔུང་གཏམ།

དུདམག་མི་ཁྱི་བརྩ་ཕྱག་འགའ་ཡོད་པས། སྤྱགས་བཞིར་གནས་པའི་རྒྱལ་ཕྱག་
ནམས་ཁོང་ལ་འཛིགས་སྐྱང་གིས་གུས་འདུད་ཅེད།'

པ་། གཏུ་ཁུན་ཐེན་གྱིས་པར་མས་སྒྲིག་ གྲུང་གོ་འེ་མཐའ་མཚམས་མི་
 རིག་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུས་ཞེས་པའི་དེབ་ཀྱི་ཤོག་གྲངས་ ༡༩༩ པར་
 བོད་སྐད་འབོད་གསལ། ལེ་ཚན་དང་པོ། བོད་ཅེས་པའི་མིང་ལ། ཐང་སྤང་
 གཉིས་ཀྱི་དུས་རབས་སུ། ཐུབ་པན་དང་། ཡོན་དུས་སུ། ཐུབ་པན་དང་། མེའི་
 པན་གཉིས་ཀ་འབོད། མིང་གི་དུས་སུ། དབུས་མི་གཙང་དང་། མན་ཐུའི་
 དུས་རབས་སུ། ཐོག་མར་ཐུབ་པན་དང་། དེ་རྗེས་དབུས་གཙང་། མེའི་ཙང་
 ཞེས་འབོད། ཐང་གི་དུས་རབས་གོང་དུ་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་སུས་གྲུང་བོད་ཅེས་
 པའི་ས་ཆ་དེ་མི་ཤེས། དེ་དུས་བོད་ཡར་རྒྱས་འགོ་བའི་རྒྱལ་མིན་པས། ཐང་
 གི་དུས་རབས་སུ་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་འགོ་རྒྱགས།

[illegible]

ཕྱི་ཡི་ཆང་ནང་གསལ་བའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་སྟོན་གྲངས་ ༡༣༥

ཕྱི་ཡིག་ཚང་ནང་གསལ་བའི་ཤོ་ཁྱིལ་རབས་ཤིག་གྲངས་ ༡༧

ཀྱང་ཏ་དང་། ཀྱང་གི་ཟེར་པའི་མིང་ཚིག་དང་། འགོ་བརྗོད་ལ་དབྱུང་གཏམ།

མི་རིགས་ཀྱི་གནས་ལུལ་ལྟེ་བ་རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཆོད་ཁྲལ་དུ་ཡིན། (མཆོ་ལྷན་)
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥-༡༩༧༧ བར་ལེའུ་ཏུང་(གར་མན་ཏུ་)ས་གནས་ཀྱི་མི་རིགས་ཚོ་
ཁག་འགོ་པ་ཁྱི་ཀྱའེས་པའི་བུ་ཐུའུ་ཀྱ་དུན། ཏུ་གུ་ཟེར་བས་བྲིས་དུད་བདུན་
བརྒྱ་འབྲིད་ནས་རྒྱལ་ཕྱོགས་སུ་གནས་སྤོས་ཀྱིས་སྤོ་དན་(ཀན་སུ་ཉིང་ག་ཁྲལ། ཨ་
མདོ་ཀ་ལྷ་)ས་ཁྲལ་དུ་གནས་ཆགས། དེའི་རྗེས་འཇུག་གིས་ས་གནས་དེའི་འཇང་
རིགས་ཚོ་ཁག་ན་མས་མངའ་འོག་ཏུ་བཅུག་ནས་དུ་གུ་རྒྱལ་ཁབ་གསར་དུ་བཅུག
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་དུ་གུ་རྒྱལ་ཁབ་གར་རྒྱལ་གཉིས་སུ་གྲུས། རིམ་གྱིས་དུ་གུ་
མི་རིགས་ན་མས་འཇང་རིགས་ནང་ཐིམ། ཞེས་དང་། འཇང་རིགས་ཚོ་ཁག་
གཅིག་མཆོ་ལྷན་ནས་དབུས་གཙང་ཕྱོགས་སུ་ཆས་པ་དང་། ཆོ་ཁག་གཅིག་
ཟེ་ཁྲོན་མཐའ་མཆམས་ཕྱི་ནང་གཉིས་ལ་གནས་སྤོས་རྗེས་རིམ་བཞིན་པོད་དབུས་
གཙང་ཕྱོགས་སུ་ཕྱིན། རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ཕྱོགས་མཐའ་ཡས་པའི་ས་ཐག་རིང་པོའི་
སར་རིམ་བཞིན་ཁྲལ་འཕེལ་བྱུང་། ཐང་གི་དུས་སྐབས་སུ་འཇང་རིགས་སེལ་
བའི་རྒྱལ་ཕྱན་ན་མས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་པོད་ཅེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ཞིག་
དུ་གྱུར། སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་རྒྱས་ཐོག་གཟི་བརྗིད་འོད་སྣང་གི་དྲགས་མཆན་བསྐྱར་
པ་དེས་ཀྱང་གོའི་རྒྱལ་ཕྱོགས་སུ་པོད་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་མངོན་པར་གསལ།^༡

^༡ རྒྱའི་ཡིག་ཆ་དང་ནང་གསལ་པའི་པོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཤོག་གངས་ ༡༧༡-༡༧༢

ཀྱང་ད་དང་། ཀྱང་གི་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བརྒྱུད་ལ་དབྱེད་གཏམ།

དུས་ལུན་བྱང་དུ་ཞིག་རིང་བེད་སྤྱོད་བྱེད་སྤྱོད་བ་དང་། དེའི་ཁྲབ་ཆད་ཀྱང་རྒྱལ་
ས་ཁོ་ནའི་མངའ་ཁུལ་ཙམ་ལས། ཉེ་སྤྱོད་མི་རིགས་གཞན་དག་ཆོར་ཁྲབ་གི་
མེད་པ་གིན་དུ་གསལ་པོར་མཐོང་། ཀྱོའུ་དུས་རབས་ཀྱི་རྗེས་སུ། ཆེན་དུས་
རབས། ཏན་དུས་རབས། རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་གྱི་དུས། ཅན་དུས་རབས། རྒྱལ་
ཕན་བརྒྱུད་གི་དུས། རྩོ་བྱང་གི་དུས་རབས། སུམྱི་དུས་རབས། ཐང་གི་
དུས་རབས། རྒྱལ་ཁབ་ཐུའི་དུས། རྒྱལ་ཁབ་བརྒྱུད་དུས། སྤང་གི་དུས་རབས།
ཡོན་གྱི་དུས་རབས། ཆིང་གི་དུས་རབས་བཅས་སུ་ཀྱང་གི་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་
དེ་རྒྱལ་ས་འམ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་མིང་དུ་འཕོད་སྤོལ་ནས་ཡང་བྱུང་མི་འདུག
དེ་ལྟར་ན། སྤར་མི་ལོ་སུམ་སྟོང་གི་ཐོན་དུ་རྒྱ་ནག་གི་ས་གནས་ངེས་ཅན་ཞིག་
དུ་ཡུད་ཙམ་བྱུང་བའི་ཀྱང་གི་ཞེས་པའི་མིང་ཆོག་ སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་རང་གི་
ས་ཁུལ་བྱིངས་ལ་ཡང་གོ་ཁྲབ་མི་བྱབ་པ་དེ། རྒྱ་ནག་ནས་ལེ་དབར་སྟོང་ཕྱག་
མང་པོས་བར་དུ་ཆོད་པའི་ཐག་རིང་གི་ས་གནས་བོད་ལ་ཁྲབ་ཚུལ་དང་། བོད་
མི་རིགས་ཉི་ཀྱང་གོའི་ཁྲིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་མི་ཞིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་
བདེན་པར་འགྲུར་སྤྱོད་དམ།

༡) ཀྱང་གོའི་མིང་ཆོག་སྤྱོད་མཁན་ཀྱོའུ་དུས་རབས་ཀྱི་མི་ཆོས་བོད་ཀྱང་
གོའི་ཁོངས་མིར་འདོད་རྒྱ་ལྟེ། ཀྱོའུ་དང་། སུམྱི་དུས་རབས་སུ། འཇང་
རིགས་རྒྱལ་ཕན་ནམས་དང་། ཀྱང་གོའི་དབར་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བ་
གོང་དུ་རྒྱུའི་ཡིག་ཆ་ཡང་ ༤/༥ གཉིས་ནང་གསལ་པོར་ཐོན་པ་དང་། ཡིག་

ཀྱང་དྲ་དང་། ཀྱང་གོ་ཟེར་པའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བརྗོད་ལ་དབྱུང་གཏམ།

ཆ་ཡང་ ༥ པ་ནང་། ཐང་གི་དྲུས་རབས་གོང་དུ་རྒྱ་ནག་ནང་ཁྲལ་སྤུས་ཀྱང་
བོད་ཅེས་པའི་ས་ཆ་དེ་མི་ཤེས། ཞེས་འཁོད་པ་འདི་དག་གིས་བོད་དང་ཀྱང་གོ་
ཟེར་བ་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་ཡིན་པ་གསལ་པོར་བསྟན་པ་མ་ཡིན་ནམ། ཡུལ་ཕན་
ཚུན་འབྲེལ་བ་ཙམ་ཡང་མེད་བཞིན་དུ་གཅིག་ཁོངས་སུ་གཅིག་གཏོགས་ཚུལ་
བཤད་ན་སྒྲིལ་བ་དུ་མི་འགྱུར་རམ།

༡) དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས། སྤར་མི་ལོ་སྤུམ་སྟོང་སྟོན་གོ་དུས་རབས་
སུ་བྱུང་བའི་ཀྱང་གོ་དེའི་ཁོངས་སུ་བོད་གཏོགས་ཚུལ་ཟེར་བ་མིན་གྱི་ ༡༩༡༣
ལོར་ཀྱང་དུ་མིན་གོའི་རྒྱལ་རབས་ཚུགས་པ་དང་། ༡༩༤༩ ལོར་ཀྱང་དུ་རན་
མིང་ཀྱང་དུ་གོ་རྒྱལ་རབས་བཙུགས་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི་དྲུས་སྐབས་སུ་ཀྱང་གོ་ཞེས་
པ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྒྲིམ་དུ་འབོད་སྟོང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པས་ཀྱང་གོ་འདིའི་ཁོངས་
སུ་བོད་གཏོགས་པར་འདོད་སྟམ་ན། དེ་ནི་ཆེས་ཤིན་ཏུ་མི་རིགས་ཏེ། བོད་
ནི་ ༡༩༡༣ ཚུན་གསར་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་མི་ལོ་སྟོང་ཕྱག་གསུམ་
བཞིའི་སྟོན་ནས་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱབ་ཕྱོགས་ལེ་དབར་སྟོང་ཕྱག་མང་པོས་བར་དུ་ཆོད་
པའི་མཐོ་སྒང་ས་ཁྲལ་དུ་གནས་ཤིང་། དེར་གནས་པའི་མི་རིགས་སུ་དྲུས་རྒྱ་
མིས་འང་ཞེས་འབོད་པའི་བོད་རིགས་ནམས་རྒྱ་ལས་ཆ་ཕྱགས་སྐད་ཡིག་གོ་མས་
གཤིས་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་པ་གང་ཞིག་དྲུས་རབས་འདིའི་ནང་རྒྱ་ནག་ལ་གསར་དུ་
བཏགས་པའི་མིང་ཆོག་ཀྱང་གོ་ཟེར་བ་འདིའི་ཁོངས་སུ་སྟོང་བྱུང་དུ་གཏོགས་ག་
ལ་ཤེས། འདི་ནི་རང་འདོད་ལྟར་བྱུང་རྒྱལ་དུ་སྤྲུམ་པའི་སྟོང་བཤད་ནག་གཅིག་

ཡུང་ཏ་དང་། ཡུང་གི་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བརྗོད་ལ་དབྱུང་གཏམ།

ཡིན་ནོ།

༡) ཡང་འདི་ལྟར། གྲོའུ་དུས་རབས་རྗེས་སུ་ཆིན་དང་། ཏན་གྱི་དུས་རབས་ནས། ཐང་། སུང་། ཡོན། ཆིང་བཅས་ཀྱི་དུས་རབས་བར་ཡུང་གོ་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་ཀླུ་ལ་ས་འམ། ཀླུ་ཁབ་སྤྱི་མིང་དུ་འབོད་སྤྱོད་པ་བྱུང་བེར་བམི་བདེན་ཏེ། གོང་གི་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༩/༤/༥/༡ བཅས་པར་ཡུང་གོ་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་དེ་ཐོན་པའི་ཕྱིར་རོ་སྟུམ་ན། འདི་ནི་ཡིག་ཆ་དེ་དག་ཚུམ་པ་པོ་མི་བྱེ་བྲག་པ་སོ་སོས་སྤར་གྲོའུ་དུས་ཀྱི་ཡུང་གོ་དེ་དང་བོད་དབར་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་དབྱུང་དོན་བྲིས་པ་ལས། ཡིག་ཆ་ཚུམ་བྲིས་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་དེའི་ཀྱང་ནག་ཀླུ་ལ་རབས་ལ་ཡུང་གོ་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད་པའི་གོ་དོན་གཏན་ནས་མིན་ཏེ། དཔེར་ན། ཏན་གྱི་དུས་མཇུག་ཏུ་བྱུང་བའི་ཚུམ་བྲིས་མཁན་ལུ་ཤུ་གིས་དང་། སུང་དུས་ཀྱི་ཚུམ་མཁན་ལུ་ཁང་གི་བཙམས་བྲིས་ནང་། གྲོའུ་དུས་སུ་བྱུང་བའི་གནད་དོན་ལ་བསམ་སྟེ་ཡུང་གོ་ཞེས་བྲིས་ཡོད་ཀྱང་། དོན་དངོས་ཐོག་ཏན་དང་། སུང་གི་དུས་རབས་ལ་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་མིང་དུ་ཡུང་གོ་ཞེས་ནམ་ཡང་མི་འབོད། འབོད་ཀྱི་ཡོད་ཆེ་དེའི་དུས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ཁག་ཏུ་འཁོད་དགོས་པ་ལ་གཏན་ནས་མ་འཁོད་པའི་ཕྱིར་རོ།

༢) བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་གཙུག་པ་བྱས་ཞེས་པའི་དེབ་འདི་གའི་ནང་། བོད་ཡིག་དང་། སོག་ཡིག ཀྱི་ཡིག མན་རྩའི་ཡི་གེ་བཅས་སོ་སོའི་ཡི་གེ་ཐ་དད་དུ་འཁོད་པ་འདིས་བཞི་པོ་དེ་དག་མི་རིགས་དང་སྐད་ཡིག རིག་གཞུང་།

ཀྱང་དྲ་དང་། ཀྱང་གྱི་ཟེར་པའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བརྒྱུད་ལ་དཔུང་གཏམ།

ཆས་གོས་གོམས་གཤིས་ཆང་མ་ཐ་དད་སོ་སོ་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཆོན་པ་མ་
ཡིན་ནམ། དེ་ལྟར་མི་རིགས་ཐ་དད་ཡིན་ན། བོད་མིའི་རིག་གནས་དེ་རྒྱ་མིའི་
རིག་གནས་ཀྱི་གྲུབ་ཆར་འགྱུར་ག་ལ་ཤེས།

༦) ཡང་། སོག་པོ་དང་། མན་རྩའི་རིག་གནས་རྒྱ་མིའི་རིག་གནས་
ཀྱི་གྲུབ་ཆ་ཡིན་པའི་སྒྲུང་སྒྲོས་གང་ཡང་མེད་པར་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་རྒྱའི་རིག་
གནས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་ཡིན་ཟེར་བ་འདི་ལ་ཡང་རྒྱ་མཆོན་ཅི་ཞིག་ཡོད།

༧) བོད་དང་། སོག་པོ། མན་རྩ་ནམས་ནི་དུས་ཕྱིས་གསར་དུ་བྱུང་
བའི་མི་རིགས་ཤིག་མ་ཡིན་པར་གནའ་དུས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིམ་མཆོས་རྒྱལ་
ཁབ་བྱས་ཏེ་གནས་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་དང་། རྒྱ་ནག་ཁྲུལ་ཡོད་མི་རིགས་
གཞན་དག་ཐུན་མོང་གི་སྤྱི་མིང་དུ་ཀྱང་དུ་མི་རིགས་ཟེར་བ་དང་། ཀྱང་གྱི་ཟེར་
བ་འདི་མི་སུ་ཞིག་གིས། དུས་ནམ་ཞིག་ཏུ་ཡིག་ཆ་གང་ཞིག་ནང་བྲིས་ཡོད་དམ།
དེ་ལ་ཐུན་མོང་གིས་མོས་མཐུན་བརྩེ་བཀྱར་བྱས་པའི་གཏན་ཆོག་གསལ་གང་ཡོད་
དམ། ཡོད་ན་ཁྲིམས་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་རྒྱ་མཆོན་གསལ་པོ་སྒྲོས་ཤིག

༨) སྤྱིང་པོར་མདོར་བསྡུས་ཏེ་བཤད་ན། རྒྱའི་ཡིག་ཆ་དེ་བཟེར་ཁག་
ལ་དཔུང་པའི་གྲུབ་དོན་ལ། རྒྱ་ནག་ནང་ཀྱང་གྱི་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་པེད་སྤྱོད་
བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་ཐོག་མཐའ་གང་ལ་སྒྲོས་ན་ཡང་། བོད་ལུལ་དང་། བོད་
མི་རིགས་ནམས་ཀྱང་གྱི་ཟེར་བ་དེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་ར་སྤྱོད་བདེན་དཔང་
དུ་ལ་ཕྱན་ཅིང་ཡང་སྤྱོད་ཐོན་མ་བྱུང་ཞིང་། བོད་མིའི་རིག་གནས་ནི་ཀྱང་དུ་

ཀྱང་ད་དང་། ཀྱང་གོ་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བརྗོད་ལ་དབྱུང་གཏམ།

མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་གཏེར་མཛོད་ནང་གི་གལ་ཆེའི་གྲུབ་ཆ་ཡིན་ལུགས་དང་།
ཀྱང་གོ་ནི་ས་ཁྱོན་ཆེ་ཞིང་། མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ། བོད་
མི་རིགས་ནི་ཀྱང་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་མི་ཞིག་དུ་གྱུར། ཟེར་
བའི་ལྟ་བུའི་སྒྲུབ་བརྗོད་འདི་རིགས་ནི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུན་དོ་མ་དང་མི་མཐུན་
པའི་རྒྱ་བརྒྱུད་རིང་ལུགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་གསལ་པོར་མངོན་པ་ཞིག་ཡིན་པས།
རྒྱུ་དཔོན་རིགས་ནམས་ནས་འཛིན་ཏེན་སྒྲོན་པའི་མཆོན་ཆར་འབྲེན་པའི་བབ་
ཅོལ་འདི་རིགས་ད་ཕྱིན་ནམ་ཡང་མི་གསུང་བ་ལྟ།

དོན་ཆན་གཉིས་པ།

ལེ་ཟེ་དབྱིང་གིས། “བཀའ་གཏན་ཡིག་རིགས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདེན་
དཔང་” ཞེས་བྲིས་འདུག་པ་ལྟར། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདེན་དཔང་དུ་སྤྱད་ན་སྐྱེད་
ཅོད་ཡོང་དོན་མེད་ཀྱང་། རྒྱན་དཔང་དུ་སྤྱད་ན་ནམ་ཡང་མི་འཐུས་པས་གཤམ་
དུ་བདེན་རྒྱན་གང་དུ་སྤྱད་སྐྱེད་བརྗོད་རིམ་བཞིན་འཁོད་པ་ནམས་ལ་ཞིབ་དུ་
གཟིགས་མཛོད།

དོན་ཆན་གསུམ་པ།

འགོ་བརྗོད། ཅེས་པའི་ནང་། “ཀྱང་གོ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ལྡན་ཞིང་།
ས་ཁྱོན་ཆེ་བ། མི་རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། བོད་མི་རིགས་ཀྱང་

ཀྱང་ད་དང་། ཀྱང་ནི་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་དང་། འགོ་བརྗོད་ལ་དཔུང་གཏམ།

དུ་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་མི་ཞིག་དུ་གྱུར་པ་དེ་ནི་ཡུན་རིང་ལོ་
རྒྱུས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་འཁོད་པའི་སྐོར་ ༡༥ ཀྱང་
གོ་དང་། ཀྱང་དུ་ཟེར་བའི་མིང་ཆོག་ནམ་བྱུང་དང་། དེའི་ཁྲབ་ཆད་སྐོར་གོང་
དུ་དཔུང་གཏམ་དོན་ཆན་དང་པོའི་ནང་རགས་ཙམ་བཀོད་ཟིན་གྱིས་འཐུས་པས་
ཁྲངས་འདིར་སྐར་རྒྱུ་མ་བྱས། ༡༦ “བོད་མི་རིགས་ཀྱང་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་
ཁྱིམ་ཚང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་མི་ཞིག་དུ་གྱུར།” ཟེར་བའི་བསམ་ཕུགས་གཏུགས་
ས་ནི་ཡོན་དུས་ཀྱི་གནད་དོན་ཡིན་པས་འགྲེལ་བརྗོད་འོག་དུ་དགོད་པར་བྱའོ།

ཡོན་གྱི་དུས་རབས་ཡིག་ཆར་དབྱེད་གཏམ།

དོན་ཚན་བཞི་པ།

“དུས་རབས་བཙུག་སྐུམ་པའི་དུས་དཀྱིལ་ལ་སོག་པོ་མི་རིགས་འབྱར་
དུ་ཐོན་ཏེ་ཡོན་ཀྱི་རབས་གསར་འཛུགས་བྱས་པ་དང་། རྩོགས་མཚུངས་པོ་ད་
གྱི་ས་ཆ་ཡང་དྲ་དཔེན་གོང་མའི་ཀྱི་ཁབ་གྱི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཚུད་པ་རེད། དུས་
དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཀྱང་དུ་མི་མང་སྤྱི་མཐུན་ཀྱི་ཁབ་དབུ་བརྟེན་བར་ལོ་ངོ་བདུན་
བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་རིང་པོ་ད་ས་གནས་འདི་ནི་དུ་གོ་མི་སྤྱད་འཛིན་གྱི་ཁབ་ཁོངས་
ཤིག་ཡིན་པར་བརྟེན་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཀྱང་དབྱེད་སྤྱད་གཞུང་གིས་བདག་
འཛིན་བྱེད་ཐུས་རེད།” ཅས་ཟེར་བའི་སྐོར་ ༡༥ དུས་རབས་བཙུག་སྐུམ་
པའི་ནང་སོག་པོས་ཀྱི་ནག་དབང་དུ་བསྐྱར་ཏེ་ཡོན་ཀྱི་རབས་བཙུགས་པ་ལས།
ཀྱི་མིས་སོག་པོ་དབང་དུ་བསྐྱར་ཏེ་ཡོན་ཀྱི་རབས་བཙུགས་པ་མིན་ཞིང་། དབང་
སྐྱར་མཁན་གྱི་མི་རིགས་སོག་པོ་དང་། དབང་བསྐྱར་ཡུལ་གྱི་མི་རིགས་ཀྱི་མི་
ཡང་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་པའི་མི་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན། ཡོན་དུས་སུ་བོད་
དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ་ནི། སོག་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་ལས། ཀྱི་མི་དང་བོད་
ཀྱི་འབྲེལ་བ་མིན་པའི་ཐུར་སྐབས་འདིར་ཀྱི་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཆེད་དགོས་
པའི་གཞི་རྩ་གཏན་ནས་མེད། ༡༥ སོག་བོད་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཆེད་ན་འདི་
ལྟར་“རྩོགས་མཚུངས་པོ་ད་གྱི་ས་ཆ་ཡང་དྲ་དཔེན་ནས། ཡོན་གོང་མའི་མངའ་
ཁོངས་སུ་ཚུད་པ་རེད།” ཟེར་བ་གཏན་ནས་མི་བདེན་ཏེ་སོག་པོས་ཀྱི་ནག་གཏོ་
གྱར་ཨེ་ག་ཡའི་ཀྱི་ཁབ་ལས་མི་ཆེར་དབང་སྐྱར་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་བོད་ནི་

སོག་པོའི་དབང་སྐུར་ཡོག་གནས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་སུ་གང་དང་མི་འདྲ་
བར། བོད་ལ་སོག་པོའི་རྒྱལ་ལྷན་དང་། དམག་དཔོན་བཅའ་སྡོད་བྱས་མེད་
ཅིང་། བོད་ནས་བཅའ་ཁྲལ་ཡང་བསྐྱས་མེད། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་དབང་
ཆ་ཐམས་ཅད་ས་སྐྱ་པས་བཟུང་སྟེ་བོད་ཡུལ་རང་སྲིད་རང་སྐྱོང་གིས་ཅི་བདེར་
གནས་ཡོད་པས་མ་ཆད། ས་སྐྱའི་འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པས་ཡོན་གྲོང་
མ་སེ་ཆེན་གྱི་དབུ་ཐུག་ནང་སྟེ་ཡོན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྐྱོང་སྐྱེད་ས་ལ་ཡང་
སློབ་སྦྱོན་བཀོད་བྱས་ཅི་སྟེད་གནང་ཡོད། དེ་དག་གི་གནད་དོན་ཞིབ་འཁོད་
ཀྱི་དཔེ་དེབ་ཏོར་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བར་དབྱེད་པའི་གཏམ་བདེན་དོན་རབ་གསལ་
ཞེས་པ་ཞིག་ང་ཆོས་ ༡༩༩༥ ལོར་པར་བསྐྱར་སྟེ་ལ་འབྲེམས་བྱས་ཟིན་པ་
དེར་བཞུས་ན་སོག་བོད་ཀྱི་གནས་སྐངས་གསལ་པོར་དོགས་པར་འགྱུར།
༡༥ དེ་ལྟར་བོད་ཡུལ་བོད་མིས་འཛིན་སྐྱོང་བྱས་ཏེ་གནས་པ་ལས། སོག་པོས་
བོད་དངོས་སུ་དབང་སྐུར་མ་བྱས་པ་ཞིག་ལ། དེ་ནས་བཟུང་ལོ་ངོ་བདུན་བརྒྱ་
ལྷག་ཙམ་རིང་བོད་ས་གནས་འདི་ཀྱང་གོའི་སྲིད་འཛིན་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཤིག་ཡིན་
པར་བརྟེན་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཀྱང་དབྱེད་སྲིད་གཞུང་གི་བདག་འཛིན་
བྱེད་ལུས་རེད་ཟེར་བ་ཡོང་ག་ལ་ཤེས། ༡༦ དེས་མ་ཆད་རྒྱ་ནག་དབང་སྐུར་
བྱེད་མཁན་སོག་པོའི་བུ་སྐྱོད་བགྱངས་ནས། དབང་སྐུར་སྐྱོང་མཁན་རྒྱ་མིས་
ཁེ་ཕན་སྒྲུབ་ཐབས་བྱེད་པ་འདི་ལ་གཟུར་གནས་དཔྱད་ཁྲན་སུ་ཞིག་གིས་བདེན་
པར་འཛིན། ༡༧ གལ་ཏེ་སོག་པོ་དང་རྒྱ་མི་ངོ་བོ་གཅིག་གྱུར་དུ་བཞུས་ཏེ་

སོག་པོས་དེའི་ཆེ་དབང་དུ་བསྐྱར་བའི་ཡུལ་ཁག་ནམས་ཕྱིས་ཀྱི་མིར་ཐོབ་ཐང་
 ཡོད་ཅེས་ཟེར་གྱི་ཡོད་ན་ནི་ཡོན་དུས་སུ་སོག་པོས་ལུ་རུ་བྱེ་བས་ཡོ་རོབ་གར་
 སྤྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཁག་དང་། ཀོ་རི་ཡ། ལྷ་ར་མ། མི་གྲི་ནམ། ཀམ་པོ་གྲི་ཡ།
 ཨིན་དུ་ནི་གི་ཡའི་སྒྲིང་ཕྱན་ཁག་བཅས་ཀྱི་ཆེའི་ཡུལ་སྡེ་མང་པོར་དབང་སྐྱར་
 གས་ཡོད་པས་དེ་ནས་བཟུང་ལོ་བདུན་བརྒྱ་ལྷག་གི་རིང་དེ་དག་ཆང་མ་གྱུར་གྱི་
 སྤྱད་འཛིན་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཡིན་པར་བརྟེན་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ཀྱ་ནག་སྤྱད་
 གཞུང་གིས་བདག་འཛིན་བྱེད་དགོས་པས། དེ་ལྟར་གས་ཡོད་དམ་མེད་གསལ་
 པོར་སྒྲིད་དགོས་སོ། ། ༦༥ སོག་པོའི་ཀྱལ་སྤྱས་དང་། དམག་དཔོན་བཅའ་སྤྱད་
 གས་ཏེ། འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་དངོས་སུ་བཙུགས་པ་དང་། ཁྲལ་བསྐྱུས།
 ཁྲིམས་མནན་གས་པའི་ཡུལ་ཁག་དེ་དག་གི་བདག་དབང་ཀྱི་མིར་མེད་ན། སོག་
 པོས་དངོས་སུ་དབང་སྐྱར་མ་གས་པའི་བོད་ཡུལ་གྱི་བདག་དབང་ཀྱི་མིར་ཡོད་
 རུལ་ཟེར་བ་འདིར་བདེན་ཆ་དུལ་ཕྱན་ཅམ་ཡོང་མི་ཤེས། ༦༦ ང་ཆོས་བལྟས་
 ན། ཡོན་ཀྱལ་རབས་ཟེར་བ་འདི་སོག་པོའི་ཀྱལ་རབས་སུ་གོ་རྒྱུ་ལས། ཀྱ་
 མའི་ཀྱལ་རབས་སུ་གོ་དོན་མ་མཆིས་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡོན་ཞེས་མིང་
 བདགས་པའི་གོང་མ་ནི་སོག་པོ་ཡིན་ཞིང་། དུས་དེར་སོག་པོའི་ཡོན་གོང་མས་
 སོག་ཡུལ་དང་། ཀྱ་ནག་ཐེ་བའི་ཨེ་ག་ཡའི་ཡུལ་ཁག་མང་པོར་དབང་སྐྱར་བྱེད་
 སྐབས་ཀྱི་ཀྱལ་རབས་གིག་ཡིན་པ་དང་། སྐབས་དེར་ཀྱ་ནག་ནི་སོག་པོའི་དབང་
 སྐྱར་དངོས་སུ་སྐྱོང་མཁན་ཆབ་འབངས་བྱན་གཡོག་དུ་གྱུར་ཏེ། ཀྱ་ནག་གི་ཀྱལ་

རབས་ཅ་བརྒྱུ་དུ་སོང་བའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

དོན་ཆན་ལྔ་པ།

“དེབ་འདིའི་ནང་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༥༥ ནས་ ༡༧༥༦ བར་གྱི་བོད་ཡིག་
སོག་ཡིག་ རྒྱ་ཡིག་ མན་ཏྲུའི་ཡི་གེ་སོགས་རིན་ཐང་ད་ཅང་ཆེ་བའི་ཡིག་ཆ་གས་
དབྱེ་ཡིག་དང་རིག་དངོས་བཅས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་བསྟུས་ཡོད།” ཅས་དང་།
“འདི་དག་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འགྲེལ་བསྟུན་གྱི་བེན་ཐོ་རོ་མ་ཡིན་
སྐབས་བོད་འདི་ཉིད་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཤིག་ཡིན་པར་ར་སྟོན་གསལ་པོ་བྱེད་
ཐུབ་” ཅས་ཟེར་བའི་སྐོར་ ༡༥ ང་ཆོའི་མཐོང་ཚུལ་ལྟར་ན། ཡིག་ཆ་
འདི་དག་གིས་བོད་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་པའི་ར་སྟོན་བྱུ་རྒྱ་ལས་ཡོངས་
སུ་ཐོག་སྟེ་བོད་སྐོས་ཅི། སོག་པོ་དང་། མན་ཏྲུ་བཅས་པ་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་
ཁོངས་མིན་པར་རྒྱ་ནག་ལས་ཤིན་ཏུ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ར་སྟོན་གསལ་པོ་བྱེད་ཐུབ་
པར་སྒྲུང་སྟེ། རི་ལྟར་ཞེ་ན་མི་རིགས་སོ་སོའི་སྐད་དང་། ཡི་གེ་ཐ་དད་པ་ནམས་
དེབ་འདིའི་ནང་གསལ་པོར་འཁོད་པའི་ཕྱིར་དང་། སྐད་དང་། ཡི་གས་གན་
ཕྱེ་བའི་མི་རིགས་སོ་སོའི་གནའ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཆས་གོས། ཡུལ་
གོ་མས་གཤིས་ལུགས་སོགས་སྟོ་ཀླན་ནས་ཐ་དད་པ་ནམས་མངོན་སུམ་གྱི་སྟོན་
ཡུལ་དུ་གནས་པའི་ཕྱིར་རོ། ཡོན་ཏྲུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ནི་བོད་དང་སོག་པོའི་
འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཡིན་ཞིང་། ཡོན་ཏྲུས་སུ་དེ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བ་ནི་བྱིས་མཆོས་

ཀྱུ་ལ་ཁབ་གཞན་དག་ལ་ཡང་ངེས་པར་དུ་བྱུང་ཡོད་པས། ཡིན་དུས་འབྲེལ་བ་
བྱུང་བ་ཀྱི་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཡུལ་དེ་དག་ཀྱི་ནག་གི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་པར་
སྒྲིམ་ན་ཤིན་ཏུ་མི་བདེན་པའི་ཐལ་ཆེར་འགྱུར་ཏེ་ཀྱི་ནག་གི་བྲིས་མཆོས་ཀྱུ་ལ་
ཁབ་གཞན་དག་གྱུང་ཀྱི་ནག་གི་མངའ་ཁོངས་སུ་འདོད་དགོས་པར་འགྱུར། བོད་
ཀྱི་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་མིན་གྱི་གནད་དོན་སྒྲོར་ལ་བོད་དང་སྔག་པོའི་
འབྲེལ་བ་སྐྱེད་དགོས་དོན་མ་མཆོས་གྱུང་། དེ་བའི་དེའི་ནང་ཡིན་དུས་ཀྱི་ཡིག་
ཆ་འགའ་ཞིག་བཀོད་འདུག་པར་བརྟེན་དེ་དག་ལ་དབྱེད་སྐྱེད་མཛོད་བསྟུས་ཀྱི་
ཚུལ་དུ་བཀོད་པ་གསལ་གསལ།

དོན་ཚན་དུག་པ།

ཡིན་དུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཡང་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ། གསུམ་པ། ལྔ་པ་
བཅས་ནི། ལྷ་ཇེ་མེད་གོ་དཔལ་དང་། རི་པོ་ཆེ་དགོན་པ། བཀྲ་ཤིས་དན་གྱི་
གྲ་པ། དཀོན་ཚུགས་བཟང་པོ་བཅས་པའི་རང་རང་གི་དགོན་སྡེ་ལ་བྲལ་དང་།
ཁུ་ལག་སྐྱུ་ལ་འདེད་མི་ཆོག་པའི་གོང་མའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་ཞིང་། དེང་དུས་
ཤེས་ལྡན་ཡར་ཐོན་པར་རྫོམ་མཁའ་ཆོས་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་དམིགས་བསལ་སྤང་
འཇོན་བྱེད་བབས་ལ་གཞིགས་ན། སྐབས་དེའི་དུས་ཀྱི་གོང་མའི་སྤྱོད་ཚུལ་ནི་
བསྟགས་འོས་སུ་སྤྱང་ངོ།

དོན་ཆན་བདུན་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་བཞི་པ་ནི། འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆན་ལ་བྲི་དཔོན་བསྐྱོས་པ་
དང་། རྒྱལ་པ་ནི་ཡིན་ཏན་རྒྱལ་མཆན་ལ་མི་དཔོན་བསྐྱོས་ཏེ། དཔོན་སོ་སོའི་
ངག་བཀོད་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། བདུན་པ་ནི། འོར་
ཡིག་གསར་པའི་རྒྱལ་པོའི་ལུང་གི་བྱང་བུ་ཞིག་ཡིན་འདུག

དོན་ཆན་བརྒྱད་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་བརྒྱད་པ་ནི། ཡིན་གོང་མའི་དབུ་ཟླ། ཉི་ཤེ་རིན་ཆེན་
རྒྱལ་མཆན་གྱིས་སློབ་དཔོན་འཁོན་སྟོན་དང་། སློབ་དཔོན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆན་
ལ། ཨེ་པ་ལ་གཏོགས་པའི་དགོན་གཞིས། ཆོས་གཞི། ག་པ། ཡིན་བདག
བུ་སློབ་རྣམས་ཁོང་རང་ལ་དབང་བའི་ཁྲིང་གཞིས་ས་རྩ་ཆ་གསུམ་ཅི་དང་ཅི་ཡིན་
པ་རྣམས་མ་འདྲོག་ ཁལ་ན་འུ་ལག་མ་སྐྱལ་ཞེས་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་པ་དང་།
ཡིག་ཆ་ཡང་དགུ་པ་ནི། ཉི་ཤེ་སངས་རྒྱལ་དཔལ་གྱིས་རིན་ཆེན་སྒྲུང་པར་
གཏོགས་པའི་གུར་རྒྱུང་དང་། མ་ཅིག་པའི་དུས་མཆོད་ཀྱི་གཞིས་བྱ་སྒྲུང་། དགེ་
མེད་ས། བང་རལ། རོ་དཀར་དཔེ་གསར་རྣམས་ལ་སྤར་མེད་ཀྱི་ཁྲལ་འུལ་
སྐྱལ་འདེད་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་བརྒྱད་པ་ནི། ཉི་ཤེ་ཀུན་
དགའ་སློབ་ཤོས་རྒྱལ་མཆན་གྱིས་སློབ་དཔོན་རིན་ཆེན་མགོན་ལ་བདག་པའི་པོ་
དོང་ཨེ་ལ་གཏོགས་པའི་རྩ་བཟང་སོགས་དགོན་གཞིས་རྣམས་ལ་སྤར་མེད་ཁྲལ་

འུལ་སྐུལ་འདེད་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་བརྩ་གཅིག་པ་
ནི། ཉི་ཤི་ཀུན་དགའ་སྒོ་གྲོས་ཀྱིས་མཚན་གྱིས་དབང་ཀྱིས་པ་ཡི་ཆ་བལ་ལ། ཁྲིམ་
གྱི་སྤྱིང་དཔོན་ལ་བསྐྱོས་པ་ཡིན་པས། བྱེད་སྤྱི་ཆ། འབྲང་ཆ་ལ་སོགས་པའི་
མི་ལྷན་མས་ནང་སྤྱིང་དཔོན་དབང་ཀྱིས་གྱི་ངག་བཀོད་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་
བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་བརྩ་གཉིས་པ་ནི་ཉི་ཤི་ཀུན་དགའ་ཀྱིས་མཚན་
གྱིས། ཡེ་ཤེས་ཀུན་དགར་མི་དཔོན་བསྐྱོས་པ་ལྟར་ངག་བཀོད་དང་ལེན་བྱེད་
དགོས་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན།

དོན་ཆེན་དགུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་བརྩ་གསུམ་པ་ནི། ཐའི་ཀྱིས་ཡུམ་ནས། སྐུ་ཁང་གཤགས་
པ་ཀྱིས་མཚན་ལ་མ་ཅིག་དུས་མཆོད་དུ་གཏོགས་པའི་རིན་ཆེན་སྒང་ལ་སོགས་
པའི་བདག་དབང་རྣམས་ལ་ཁྲལ་འགལ་འཕྲོག་བཅོམ་མ་བྱེད་ཅེས་པའི་བཀའ་
ཤོག་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་བརྩ་བཞི་པ་ནི། ཉེ་ཤར་ཉོད་ནིང་མང་། ཞེས་
པའི་ཡོན་གྲོང་མའི་ཀྱིས་སྤྱི་ཤིག་གིས། ཞ་ལུ་དགོན་པར་ཁྲལ་འུལ་འབྲི་རྒྱགས་
མ་དགོས་པར་གནང་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་བཅོ་ལྔ་པ་ནི། རིང་
ཟ་ལུ་སོན་ཕྱི་སེ་ཞེས་པའི། ཡོན་གྲོང་མའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་གིས། མཁན་
ཆེན་བསོད་ནམས་གཤགས་པའི་ཆོས་གཞིས་སྤུ་གཏོགས་པ་རྣམས་ལ་སྤར་ནས་
ཁྲལ་དམག་དུད་གསུམ་གྱི་འབྲི་མེད་གཙང་མ་ཡིན་ཟེར་བ་བདེན་ན། ཁྱོད་གང་

གིས་ཀྱང་བསྐྱད་གཅོར་དུ་འགྲོ་བ་མ་བྱེད་ཅེས་པའི་བཀའ་ཤིག་ཡིན།

དོན་ཆན་བརྩུ་པ།

ཡང་བརྩུ་དུག་པ་ནས། ཉེར་གཉིས་བར་ནི། ཉི་མེ་ཁག་དང་ཆོས་སྤྱིད་
འགོ་གཙོ་འགའ་ཞིག་གི་ཐམ་ཀ་ཡིན་འདུག

དོན་ཆན་བརྩུ་གཅིག་པ།

གོང་དུ་ཡོན་དུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རིག་དངོས་ནས་གྲངས་ཉེར་གཉིས་འཁོད་
པ་འདི་དག་གིས་དེབ་ཀྱི་འགོ་བཙུན་ནང་བཀོད་དོན་ལྟར། བོད་འདི་ཀྱང་གོའི་
མངའ་ཁོངས་ཤིག་ཡིན་པའི་ར་སྤྱོད་གསལ་པོ་བྱེད་ཐུབ་མིན་སྒྲོར་དབྱེད་ཞིབ་
བྱེད་པ་ལ། ཐོག་མར་སྐབས་དེར་ཡོན་གྱི་གནས་སྐབས་དང་། བོད་ཀྱི་གནས་
སྐབས་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་རགས་ཅམ་ཤེས་དགོས་པ་འདི་ལྟར། ཡོན་གོང་མ་
གྲུབ་པའི་ཁན་ནས། སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་དུས་སྐབས་སུ་ཡོན་གོང་མས་དེང་སང་
གི་རུ་སྤྱོད་དང་། པོ་ལན། ཏང་ག་རི་སོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་ཆེན་ཆ་ཏན་ཞེས་པ་
དང་། དེང་སང་ཨི་རག་དང་། ཨི་རན་གྱི་ས་ཁུལ་ལ་དབྱེ་ཨེར་ཏན་རྒྱལ་ཁབ།
དེང་སང་རྩུར་གི་སི་ཏན་ཤར་རྒྱབ་ཀྱི་ས་ཁུལ་ལ་ཆ་ཏོ་ཐའི་ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་
བཙུགས་ཏེ་སོག་པོའི་རྒྱལ་སྐས་ཁག་གིས་འཛིན་སྐྱོང་བྱས་ཏེ་རྒྱབ་ཕྱོགས་ལོ་རྩེབ་
དཀྱིལ་མཆོ་ཚུན་ལ་སོག་པོས་དངོས་སུ་དབང་སྐྱུར་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ཤར་

ཕྱིགས་ཀོ་རི་ཡ་དང་། རྩོམ་གསལ་རྩེ་མཐོ་སོང་སོག་པོས་སྤྱད་འཛིན་ལས་ཁུངས་
 དངོས་སུ་བཅུགས། སོག་པོའི་ཁྱི་དྭག་དཔོན་རིགས་གཏན་སྡོད་ཀྱིས་འཛིན་སྐྱོང་
 བྱེད། ཐའེ་ལན་དང་། སྤྱི་མཁུ། ཀམ་ཕུ་གྱི་ཡ་སོགས་ལ་སོག་པོའི་བཀའ་
 ལུང་ཁྲབ་བསྐྱར་གྱིས་གནས། རྩ་བའི་ཡོན་གྱི་རྒྱལ་ས་པེ་ཅིང་དུ་བཅུགས་ཏེ་
 སོག་ཡུལ་དང་། རྩ་ནག་ལ་སོག་པོ་གོང་མ་རྒྱལ་ནས་ཐད་ཀར་ཆབ་སྤྱད་
 བསྐྱངས་ཏེ་དོན་སྤྱིང་སྐབས་དེར་རྩ་གར་དང་། ཉེ་འོང་མ་གཏོགས་ཤར་སྤྱང་
 ཨེ་གཡའི་ཡུལ་སྡེ་ཡོངས་རྫོགས་ལ་སོག་པོས་སྤྱད་དབང་བསྐྱར་བཞིན་དུ་གནས་
 ཡོད་ཅིང་། རུས་ཕྱིས་ནི་རྩ་གར་ཡང་སོག་པོས་དབང་དུ་བསྐྱར་ཡོད་དེ།
 ༡༥༣༦ ལོར་སོག་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཁ་ཆེའི་ཆོས་ལུགས་འཛིན་མཁན། ལྷ་ལྷར་
 དང་། དེའི་ཆ་པོ་ཨག་རྩར་གྱིས་རྩ་གར་དུ་བཅན་འཇུག་བྱས་ཏེ་མི་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་
 ལྷག་ཙམ་རྩ་གར་ལ་དབང་སྐྱར་བྱས་ཡོད། བོད་ནི་ཡུལ་ཁག་དེ་དག་དང་གཏན་
 རས་མི་འདྲ་བར་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱད་འཛིན་སྐྱོང་མཐའ་དག་ས་སྐྱུས་གཙང་མར་
 བྱས་ཏེ་གནས་པ་ལས། ས་སྐྱར་སོག་པོའི་རྒྱལ་སྐས་སམ། དམག་དཔོན་གཏན་
 རྩོད་བྱས་པ་མེད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནས་སོག་པོར་ཁྲལ་རྒྱགས་མ་
 དགོས་པ་ ༡༣༥༣ ལོ་ནས་བྱང་བ་མ་ཟད་ ༡༣༦༠ ལོ་ནས་བཟུང་། བོད་ཀྱི་
 མི་སྡེ་རྒྱལ་ནས་ཀྱང་ཁྲལ་དམག་ལས་གསུམ་སྒྲུབ་འཇལ་བྱེད་མི་དགོས། ༡༣༧༡
 ལོར་སོག་པོ་གོང་མས་སྐྱོང་བའི་ས་ཁྲལ་ཁག་ཁིང་ཆེན་བརྩ་གཉིས་སུ་གཏན་
 འཁེབས་བྱས་པ་དེའི་ནང་ཀོ་རི་ཡ་གསལ་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ནི་ཁིང་ཆེན་བརྩ་

གཉིས་ཀྱི་གས་སུ་མ་བཅུག་པར་ཐ་དད་དུ་ཅི་དགར་བཞག་ཡོད། སྐབས་དེར་
 སོག་པོའི་མངའ་འོག་མི་སེར་ནམས་རིམ་པ་བཞིར་བགོས་པ་སྟེ། སོག་པོ་མིའི་
 དང་པོ། གཉིས་པ་སེ་མུའི་མི། གསུམ་པ་ཀྱི་མི། བཞི་པ་སྟོ་མི་བཅས་སུ་དབྱེ་
 བའི་ནང་བོད་མི་ཚུད་མེད། དེ་ལྟར་ཡོན་གོང་མས་པེ་ཅིང་དུ་རྒྱལ་ས་བཟུང་
 གྱེ་སོག་ཡུལ་དང་། རྒྱ་ནག་དབང་བསྐྱར་བྱེད་པའི་སྐབས་དེར་ཀྱང་གོ་ཟེར་
 བའི་ཡུལ་སྡེ་ཞིག་གཏན་ནས་མེད་ཅིང་། རྒྱ་ནག་ཏན་མི་རིགས་ནམས་ནི་སོག་
 པོས་བྲན་གཡོག་དུ་བགོལ་བའི་མ་ཆད་རྒྱ་མི་ཁྱོན་ཆེ་དུས་དུས་སུ་ཆུར་བཏབ་
 གྱེ་གསོད་པ་ནམས་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྐབས་དགོས་བྱུང་བ་དེ་ལྟ་བུའི་དམའ་
 འབེབས་སྟུག་སྦྱངས་སྦྱང་བཞིན་དུ་གནས་ཡོད། ཡོན་དུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གོང་དུ་
 འཁོད་པ་ནམས་ནི་སོག་པོ་དང་། བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཡིན་པ་ལས། རྒྱ་
 མི་དང་། བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་མིན་པས་ན། རྒྱ་མིར་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་
 རྩོད་གྲོང་བྱེད་པའི་གཞི་ཅ་དང་། ཐོབ་ཐང་བབས་འོས་གཏན་ནས་མེད་ངེས་
 ཡིན་ནོ། འོ་ན། གོང་དུ་བགོད་པའི་སོག་དུས་ཀྱི་བཀའ་ཤོག་ཡིག་ཆ་དེ་དག་
 རང་བོད་དུ་ཁྲལ་ཆག་བཏང་བ་དང་། མི་དཔོན་བསྐོས་ཞུགས་བྱས་ཡུགས་སོགས་
 གསལ་བས། གནད་དོན་དེས་བོད་སོག་པོའི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་ཡུགས་མཆོན་
 པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟུམ་ན། བཟོད་པར་བྱ་སྟེ། ༡༥ སོག་པོའི་བཀའ་ལུང་གིས་
 བོད་ནང་ཁྲལ་ཆག་བཏང་བ་དང་། དཔོན་རིགས་བསྐོས་ཞུགས་བྱས་པ་དེ་ཅམ་
 གྱིས་མ་ཆད། ༡༦ ལོར་བོད་དུ་སོག་པོའི་དཔོན་རིགས་བཏང་སྟེ་ས་སྐྱའི་

དཔོན་ཆེན་གྱི་བཟང་པོ་དང་མཉམ་དུ་བོད་ཀྱི་ས་མི་དུད་ཅིས་བྱས་ཏེ་བྲི་སྒྲིང་
 བཅུ་གསུམ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་གཏན་འབེབས་བཟོས་པ་དང་། ༡༢༤༡ ལོར་སོག་
 པོའི་དཔོན་དམག་བོད་དུ་བཏང་སྟེ་ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་བྲིམས་
 ཀྱིས་བསྐྱལ་བ། ས་སྐྱའི་འཁོན་གདུང་ལ་སྐུ་སྤྱང་དང་། བོད་ཀྱི་རྩལ་མཐར་
 ས་སྤྱང་དམག་མི་བཞག་པ་སོགས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། བྱ་སྤྱོད་དེ་དག་གི་དགོས་
 པ་དང་། དམིགས་ཡུལ་ནི། སོག་པོ་གོང་མའི་བླ་མ་ས་སྐྱའི་འཁོན་གདུང་ནམས་
 ནས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཅི་བདེར་སྦྱོང་བྱལ་པའི་ཆེད་དུ་ཡོན་བདག་སློབ་མས་རང་
 གི་བླ་མར་སྤྱི་ཞུ་ཞབས་འདེགས་སྐྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། སོག་པོས་བོད་འཛིན་
 སྦྱོང་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་གཏན་ནས་མ་ཡིན་ནོ། ༡༢ གར་སྤྱིང་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཁྲོན་
 ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་ཡོན་གོང་མས་བོད་ནང་བཀའ་ཤོག་སྤེལ་བ་
 ཅམ་ལ་ཡ་མཚན་རྒྱ་ཅི་ཡང་མེད། དེ་བས་ཆེས་ཡ་མཚན་ཆེ་བ་ནི། འགྲོ་མགོན་
 ཆོས་འཕགས་ཀྱིས་ཡོན་གོང་མ་སེ་ཆེན་གྱི་བླ་མ་མཛད་པས་མ་ཆད། ཆབ་སྲིད་
 ཀྱི་སློབ་སྟོན་པའི་གོ་གནས་བཟུང་བ་དང་། ཆོས་འཕགས་གཤེགས་རྗེས་རྒྱའི་
 ཞིང་ཆེན་ཁག་སོ་སོར་ཆོས་འཕགས་རྗེས་བླ་གྱི་ལྟ་ཁང་དང་། སྐུ་བརྙན་བཞེངས་
 ཏེ་ལོ་ལྟར་རྗེས་བླ་ཞུ་བའི་ལམ་སྤེལ་བཅུགས་པ། སེ་ཆེན་གྱི་རྗེས་སུ་ཡོན་གོང་
 མ་རིམ་བྱུང་གིས་ཀྱང་ས་སྐྱའི་འཁོན་གདུང་བཅུ་བཞི་རིམ་བཞིན་རང་རང་གི་
 བླ་མར་བཟུང་སྟེ་བཀུར་གཙོས་ཆེ་མཐོང་བདག་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཡུལ་ཡོད།
 ༡༢ ཡོན་གོང་མ་ཆོའི་བླ་མའམ། ཏེ་བྲི་སོ་སོར་ཡང་སོག་པོའི་དཔོན་རིགས་

ཐེ་བའི་ནི་དྲག་མི་སྤར་བཀའ་ལུང་སྒྱུར་བའི་དབང་ཆད་ཡོད། ༡༥ འགྲོ་མགོན་
ཆོས་འཕགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆར་གཏོགས་པའི་ས་སྤྱིའི་འཁོན་གདུང་བཞི་ལ་དོར་ཀྱལ་
ཁུད་ཀྱི་སྤྲུལ་མོ་བཅུན་མོར་སྤུལ་ཞིང་། པའེ་ལན་ཨང་གི་ཆོ་ལོས་གཟེངས་བསྟོན།
འཁོན་གདུང་དེ་དག་ལ་དོར་གྱི་ཀྱལ་སྤྲུལ་གཙོ་བོ་དག་དང་འབྲེལ་མཆུངས་ཀྱི་གོ་
ཐོབ་ཆེས་མཐོའི་བཀྱར་གཟོས་སྤུལ་ཡོད། གནད་དོན་འདི་དག་ནི། དེའི་དུས་
ཨེ་ག་ཡའི་ཡུལ་ཁག་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་ཀྱན་ག་གི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་སློ་ཡུལ་དུ་
མི་གོང་བའི་གནད་དོན་ལ་མཚན་རྩིས་ཆར་གིན་དུ་ཆེ་བ་དག་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་
ཐོག་དངོས་བྱུང་གི་གནད་དོན་འདི་རིགས་ཁོང་དུ་ཁྱེད་ན་སྤྲུལ་དེར་བོད་ཀྱི་
གནས་སྟངས་དམིགས་བསལ་ཅན་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་བདེ་སྒྲག་དུ་རྟོགས་པར་
རྒྱས་པས། དེ་སྐོར་དོར་བོད་འབྲེལ་བར་དབྱེད་པའི་གཏམ། བདེན་དོན་རབ་
གསལ་ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་ ༡༩༩༥ ལོར་འདི་ག་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་
ནས་སྤེལ་འབྲེམས་བྱས་ཡོད་པ་དེར་གཟིགས་པར་བྱ། སྤྲུལ་དེར་སོག་པོ་ཡོན་
གོང་མས་བོད་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་དམིགས་བསལ་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་
ནམ་སྙམ་ན། སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་གོ་དན་གྱིས་ས་པར་དང་། སོག་པོའི་གོང་མ་
སེ་ཆེན་གྱིས་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་དུང་ནས་ཆོས་ཁུས་ཏེ་བླ་མར་བཀྱར་
ཞིང་། ས་པར་ཁུ་དབོན་གྱི་ཡོན་ཏན་རྩིས་ཆར་ཅན་མང་པོ་དངོས་སུ་མཐོང་
བས་བཅོས་མེན་གྱི་དད་པ་ཆེན་པོ་སྤྱིས་པའི་དབང་གིས་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་
ལ་གུས་བཀྱར་གཟེངས་བསྟོན་ཆད་མེད་ཞུས་ཏེ་ས་སྤྱིས་བོད་རང་དབང་ཅི་དགར་

སྒྲིང་དུ་བརྩལ་པ་ཡིན་ནོ། ཡོན་ཀྱི་རབས་སྐབས་ཀྱི་ཡིག་ཆགས་ཞེས་པ་འདིར་
སྐབས་དེའི་ཡིག་ཆ་ཁག་བརྩ་བཞི་འདེམས་བཀོད་བྱས་པ་ལས། ཡོན་དྲུས་ཀྱི་
ཡིག་ཆ་དང་། ལོ་རྒྱུས་ཆ་ཆང་བ་ལྗོགས་བསྒྲིགས་བྱས་མི་འདུག་པ། དཔེར་
ན་ ༡༣༥༩ ལོར་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོས་འགོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་ལ། ཉི་ཤིའི་
མཆན་གནས་ཡུལ་ཞིང་འཇའ་ས་བན་དེ་ཤེད་བསྐྱེད་མ་དང་། འཇའ་ས་སྤྲིག་
མར་གྲགས་པ་རིམ་བཞིན་ཡུལ་བ་དང་། ༡༣༦༡ ལོར་འགོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་
ནང་པ་ཡོངས་ཀྱི་དབུ་འབྲིད་དང་། ཡོན་གོང་མའི་དབུ་ལྗར་པ་ཀྱར་ཏེ་(ཏཱ་པའོ་
པ་ཤང་) ཆོས་རྒྱལ་ནོར་བུ་ཞེས་པའི་མཆན་གྱིས་གཟེངས་བསྟོད་པ། ༡༣༦༩
ལོར་ས་སྐྱ་པ་ཕུག་ན་དོ་རྩེ་ལ། པའེ་ལན་ཤང་། ཞེས་པའི་གོ་མིང་དང་སྒྲགས་
བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྒྲིང་བྱེད་པོར་དབང་བསྐྱར་བ། ༡༣༧༠ ལོར་འགོ་
མགོན་ཆོས་འཕགས་ལ་ཤེལ་དམ་གླིང་དུག་མ་དང་། འཇའ་ས་བྱེད་པར་ཅན་
ཡུལ་ཏེ། གནམ་གྱི་འོག་སའི་སྤྲོང་ན། རྒྱ་གར་ལྗའི་སྤྲུལ་པོ། སྤྲུལ་པའི་
སངས་རྒྱལ། ཡི་གེ་ཚོམ་མི། རྒྱལ་ཁམས་འཇགས་སུ་འཇུག་པ་པོ། གནས་
ལྗེ་རིག་པའི་པ་རྩེ་ཏ། འཕགས་པ་ཉི་ཤི་ཞེས་པའི་ཆེ་བརྗོད་གཟེངས་བསྟོད་ཡུལ་
བ་སོགས་ཉོར་བོད་ཡོན་མཆོད་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་ཀྱི་གནད་དོན་གལ་
ཆེ་འདི་རིགས་ཡིག་ཆགས་གཅེས་བཏུས་ཟེར་བའི་དེབ་འདིར་མ་བཀོད་པར་སྤྲས་
བསྐྱངས་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་གང་ཡིན་ནམ། ཡང་ན། གོང་སྒྲོས་དེ་
དག་གཅེས་སྤྲས་བྱེད་འོས་པའི་གས་སུ་ངོས་འཛིན་མ་བྱས་པ་ཡིན་ནམ། ཡང་

ན། ཉོར་པོད་འབྲེལ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆའི་ཁོངས་སུ་གོང་སློབ་དེ་དག་མེད་
པ་ཡིན་ནམ། གང་ལྟར་རང་ཉིད་ལ་དགོས་མཁོ་ཡོད་སྟེད་བྱ་འོས་ནམས་ཐེར་
འདོན་གསལ་བསྐྱགས་ཐོག་དེ་ལས་ཚྲོག་པ་ནམས་སྤུངས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་
ཐོག་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་གནད་དོན་ནམས་ལ་བརྩི་འཛིག་གང་ཡང་མི་བྱེད་པ་
དང་། དུས་རབས་བཙུགས་པའི་ནང་། ཨེ་ཤ་ཡར་དབང་སྐྱུར་བྱེད་མཁན་
སོག་པོའི་བྱ་སྟེད་ནམས་སྐབས་དེར་དབང་སྐྱུར་ཚྱུང་མཁན་ཀྱི་མིའི་བྱ་སྟེད་དང་
དབྱེར་མེད་གཅིག་གྱུར་དུ་འདོད་པ། སྐབས་དེར་སོག་པོས་དངོས་སུ་འཛིན་
སྟེད་དབང་བསྐྱུར་བྱས་པའི་ཡུལ་ལུང་རྒྱ་རི་ཡ་དང་། ལྷོ་མ་རྩ་བུར་སྐྱེད་
ཅི་ཡང་མེད་པར་སོག་པོས་དངོས་སུ་དབང་སྐྱུར་མ་བྱས་པར་ས་སྐྱས་འཛིན་སྟེད་
བྱས་ཏེ་རང་དབང་དུ་གནས་པའི་བོད་ཡུལ་ཀྱི་མིར་བདག་ཚུལ་སྤྲོ་བ་འདི་རིགས་
ནི་དངོས་འབྲེལ་ཤེས་པ་ནལ་དུ་མི་གནས་པའི་སྤྱོད་ལྟ་བུར་སྤང་བས། མྱིང་
ཆེན་ཨེ་ཤ་ཡའི་ནང་ས་ཀྱི་དང་། མི་འཕོར་ཆེ་ཞིང་། ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ཡོད་
པའི་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེ་མཐོང་དང་། འཇམ་སྤིང་གི་མི་རིགས་གཞན་དག་ནམས་
ཀྱང་སྤྲོ་ཤེས་དོན་གོ་བའི་མིའི་རིགས་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པར་བསམ་གཞིགས་ཀྱིས་
རུང་བཤེད་པའི་ཡོད་པར་བྱོས་ཤིག

དོན་ཚན་བརྒྱ་གཉིས་པ།

“མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ཆགས།” ཞེས་པའི་འགོ་བརྗེད་འོག
“གཤམ་གསལ་གྱི་ཡིག་ཆགས་ནི་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
ལམ་ལུགས་རྒྱན་འཛིན་གྱིས་བོད་སྐད་གནས་བདག་འཛིན་བྱས་པ་དང་། མི་འབྲ་
བཞིག་ལ། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་སྐྱུར་རྒྱུ་བྱས་པ་དེ་གཙོ་བོར་བཀའ་
བརྒྱད་པར་རྒྱུ་བྱས་པར་བསྐྱར་པ་དང་དུས་མཚུངས་ཆོ་མང་པོ་བསྐྱལ་
པ། རྟེན་འབྲུལ་གནང་སྦྱེས་སོགས་དམིགས་བསལ་གྱི་སྲིད་བྱས་ལག་བསྟར་
བྱས་པ་མཚོན་ཐུབ།” ཅེས་བྲིས་འདུག་ ༡༥ མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་ཡོན་
རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་རྒྱན་འཛིན་བྱས་ཡོད་ན། ཡོན་གྱིས་སྐྱོང་བའི་ས་
ཁུལ་ཆང་མར་རྒྱན་འཛིན་བྱས་ཡོད་དམ། བོད་གཅིག་ཕུར་བྱས་པ་ཡིན། ཡོན་
དུས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཆང་མར་རྒྱན་འཛིན་བྱས་ཡོད་ན། རུ་སུ་ལ་སོགས་པའི་གནས་
ཚུལ་སྤྱི་བྱིངས་པར་བཞག་ ཡོན་དུས་སུ་གོ་རིལ་དང་། ལྟར་མར་ལས་ཁུངས་
བརྒྱགས། ཞི་དག་མི་སྣ་བཞག་སྟེ་འཛིན་སྐྱོང་བྱས་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་མིང་
གིས་དེ་ལྟར་བྱས་ཡོད་དམ། བོད་གཅིག་ཕུར་ཡོན་གྱི་ལམ་ལུགས་རྒྱན་འཛིན་
བྱས་པ་ཡིན་ན། དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ། ༡༦ ཡོན་
དུས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་ཆ་ཆང་ས་སྐྱུས་བྱས་པ་ལས། ཡོན་སྲིད་
གཞུང་གིས་བདག་འཛིན་ནམ་ཡང་བྱས་མེད་པས། ཡོན་དུས་སུ་བོད་བདག་
འཛིན་མ་བྱས་པ་ཞིག་མིང་དུས་སུ་བོད་བདག་འཛིན་བྱས་ལུགས་ཟེར་བ་ནི་མཛོན་

ལུས་ལ་བསྟོན་པའི་རྩུན་གཏམ་ཆེས་ཐ་ཆད་ཅིག་ཡིན་ནོ། ༡༥ ད་དུང་མི་
འདྲ་བ་ཞིག་ལ། ཡོན་གྱིས་ས་སྐྱར་རྒྱུ་རྒྱུར་བྱས་པ་དེ་གཙོ་བོར་བཀའ་བརྒྱད་
པར་རྒྱུ་རྒྱུར་བྱས་པར་བསྐྱར་བེར་བ་ཡང་གཞི་མེད་རྩུན་གཏམ་སྟེ། ཡོན་
གྱིས་ས་སྐྱར་ཆབ་སྲིད་སྦྱོར་བའི་རྒྱུ་རྒྱུར་བྱས་པ་བཞིན་མིང་གིས་ཕག་གྱར་དེ་
ལྟར་བྱས་མེད། རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། ཕག་གྱའི་སྲིད་སྦྱོར་དང་པོ་བྱང་
རྒྱུ་རྒྱལ་མཚན་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ ༡༩༤༧ ལོར་ཕག་གྱའི་སྲིད་དབང་དངོས་
སུ་འཇུགས་སྐབས། མིང་གོང་མ་ཞེས་པ་ཙ་བ་ནས་བྱུང་མེད་དེ། ཕག་གྱས་
སྲིད་དབང་བཙུགས་ཏེ་ལོ་བཙུ་དགུ་སོང་ཐོངས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་གཞི་
ནས་མིང་གོང་མ་གསར་དུ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། ༡༦ མིང་གི་དྲུས་སུ་བོད་ཀྱི་
ཟླ་དཔོན་ཁག་ལ་ཆོ་ལོ་མང་པོ་སྤྲད་པ་དང་། རྟེན་འབྲལ་གནད་སྐྱེས་སོགས་
དམིགས་བསལ་གྱི་སྲིད་བྱས་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། འ་སྦྱོད་དེ་དག་ནི་
ཁྲིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་འགྲེ་བཞིན་ཕན་ཚུན་མཛུལ་མཐུན་ཡོང་ཆེད་ཡུལ་སོ་
སོའི་དཔོན་རིགས་ལ་ཆེ་བསྟོད་ཀྱི་ཆོ་ལོ་དང་། རྟེན་ཆས་སྤྲོད་ལེན་བྱེད་སྟོན་ཅམ་
ལས། འ་སྦྱོད་དེ་དག་ལ་བོད་བདག་འཛིན་བྱས་པའི་གོ་དོན་གང་ཡང་མེད་དོ།

དོན་ཆན་བཙུག་གསུམ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ཉེར་གསུམ་པ་ནི། མིང་གི་གོང་མ་དུང་ཕྱུས་ཆོས་ཀྱན་སྐབས་
ཞེས་པར་ཡོན་རྩེའི་གོ་གནས་སྤྲད་པའི་བཀའ་བོག་ཡིན་པ་དང་། ཡང་ཉེར་བཞི་

པ་ནི། ཁོང་མ་ཡུན་ལོར་ཟླ་མ་ཀམ་པ་ནས་འབྲུལ་ན་ཕུལ་བའི་འཁྱོར་ལན་ཡིན།
ཡང་ཉེར་ཁྲ་པ་ནི། ཁོང་མ་ཡུན་ལོས། མོ་པ་ལྷ་བཙན་སྐྱབས་ཀྱི་ཆོས་དང་
ལ་བསྟོད་ཅིང་། སེ་ཐུའི་མིང་དང་ལས་ཀ་བསྐྱོས་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡང་
ཉེར་དྲག་པ་ནི། ཁོང་མ་ཡུན་ལོས། བཀའ་བཞི་བ་བསོད་ནམས་མགོན་གྱིས་
ཆོས་དོན་རྟོགས་ཤིང་། འགྲོ་ནམས་དགེ་བར་བསྐྱུལ་བའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྟོད་
ཅིང་། ལྷའི་ཤེན་ཆེན་ཤིའི་ལས་ཀ་བྱིན་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡང་ཉེར་བདུན་
པ་ནི། ཁོང་མ་ཤོན་དས། ཀམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་དང་། འཆད་སྤེལ་
ལ་བསྟོད་ཅིང་། ལྷའི་ཆེ་ཆེན་ཤིའི་ལས་ཀ་བྱིན་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡང་
ཉེར་བརྒྱད་པ་ནི། ཁོང་མ་ཅིང་ཐོང་གིས། ཀམ་པ་ལ། བྱམས་པ་དང་། སྤྱིང་
རྗེས་འགྲོ་ལ་ཕན་པར་མཛད་པ་དང་། གསེར་སྐྱ་དང་ན་སོགས་རྟེན་ཆས་ཕུལ་
བའི་སྐྱེས་ལན་གོས་དར་ཕུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡང་ཉེར་དགུ་པ་ནི། ཁོང་
མ་ཆིང་དུས། རྒྱལ་མཁའ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་བཟང་པོ་ལ། ཁྱོད་
ཀྱི་ཕའི་ཐུའུ་ཀྱུ་ཕྱུ་ཕྱུ་གི་མིང་དང་ལས་ཀ་ཆབ་བྱེད་དུ་བརྒྱལ་པ་ཡིན། ད་ཕྱིན་
ཆད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལ་བཤད་ཉན་སྐུབ་པ་དང་། དེ་དར་རྒྱས་
བྱེད་དགོས་པའི་སྐོར་གནང་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡང་སྐུ་མ་རྩུ་པ་ནི། ཁོང་
མ་ཆིང་དུ་ལ། ཀམ་པས་མི་སྣ་མངགས་གདོང་རྟེན་ཆས་ཕུལ་བར་སྐྱེས་ལན་གོས་
དར་གནང་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡང་སོ་གཅིག་དང་སོ་གཉིས་པ། གཉིས་ནི་ཀམ་
པའི་ཐམ་ཀ་གཉིས་དང་། ཡང་སོ་གསུམ་པ་འབྲིག་འབྲིག་པོན་གྱི་ཐམ་ཀ་ཡིན་འདྲག

དོན་ཆན་བརྒྱ་བཞི་པ།

༡༥ མིང་གོང་མ་རིམ་བྱུང་གི་རྒྱལ་རབས་ནི། དེའི་སྤྱི་མ་ཡོན་དུས་
དང་། རྗེས་མ་མན་རྩེའི་དུས་སྐབས་དང་མི་འདྲ་བར། རྒྱ་མིས་རྒྱ་ནག་བསྐྱངས་
པའི་རྒྱལ་རབས་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་རིང་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་བྱུང་
ནམས་ཀྱང་རྒྱ་མི་དང་། བོད་མིའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན། མིང་
རྒྱལ་རབས་རིང་བོད་དང་འབྲེལ་བ་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གཅིས་བདུས་གོང་
གསལ་ནམས་ཀྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱེད་ཞིབ་བྱས་ན། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་
བདག་འཛིན་བྱས་པའི་ཁྲུང་ས་སྐྱེལ་ར་སྤྱོད་འཕེར་བ་གང་ཡང་མེད། གོང་གསལ་
གོང་མའི་བཀའ་ཤོག་པལ་ཆེ་བའི་ནང་དོན་ནི། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་བར་བརྟོད་
བསྟགས་དང་། ཡན་ཚུན་རྟེན་སྦྱེས་འབྲེལ་རེས་བྱས་པའི་གནད་དོན་ཡིན་ཞིང་།
གོ་མིང་ཆེ་ལོ་དང་། དམ་མཁུག་སྤྱོད་ལེན་བྱེད་པ་ནི། རྩ་དུས་རྒྱལ་ཁབ་པན་
ཚུན་མཐུན་འབྲེལ་སྤྱད་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་བསྟུགས་བརྩོད་བཀྱར་གཞོས་བྱེད་
པའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། གོ་མིང་དང་། ཐམ་ག་སྤྱོད་ཡུལ་དེ་སྤྱོད་
པ་པོར་བདག་པའི་གོ་དོན་གང་ཡང་མེད། རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་
ནས་བོད་ཙམ་མིན་པར་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མར་ལམ་སྲོལ་འདི་སྤྱད་
ཡོད། ༡༦ མིང་གི་དུས་རབས་སྤྱི། བོད་དང་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་པན་
ཚུན་མཇོང་མཐུན་ངང་གནས་པ་ལས་དམག་འབྲུག་བྱུང་མེད་ཅིང་། མིང་གི་
དཔོན་རིགས་བོད་དུ་བཅའ་སྤྱོད་དང་། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ཐེ་བྱས་དབང་

སྐྱར་བྱས་རིགས་གང་ཡང་མེད་པས་པོད་ཀྱི་ཕན་ཚུན་ནི་བདེའི་ངང་རང་བཅན་
 འདྲ་མཉམ་དུ་གནས་ཡོད། ༡༥ གོང་དུ་སློབ་པ་བཞིན། ཡོན་པོད་འབྲེལ་
 བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གལ་ཆེ་རྗེ་སྟེང་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་གཅེས་བདུས་
 དཔེ་དེབ་འདིར་མ་བཞོད་པ་ལྟར། མིང་པོད་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་
 གལ་ཆེ་མང་དག་ཀྱང་མིང་དུས་ཀྱི་ཡིག་ཆའི་ཁོངས་འདིར་བཞོད་མི་འདུག་པ་
 དཔེར་ན། མིང་གི་དུས་རབས་སྟོང་ཆར་པོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཕག་གུས་སྦྱོང་བཞིན་
 ཡོད་པས་མིང་གོང་མས་ཕག་གུའི་སྲིད་སྦྱོང་ལྟ་རྒྱུས་ལ་ཆེ་བསྟོད་ཀྱི་གོ་མིང་དང་།
 རྟེན་སྦྱོར་མང་པོ་ཕྱུལ་ཡོད་པ་ན་མས་དང་། མིང་གོང་མས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཀྱི་ནག་
 ཏུ་གདན་ཞུ་ཕྱུལ་ཡང་མ་ཐེབས་པར། ཞལ་སློབ་གསལ་གྲུག་ལེ་ཤེས་མངགས་
 རྗེང་གནང་བ་གོང་མའི་དབྱུགས་རྒྱུར་ཏེ་ཆེ་བསྟོད་མཆན་གསོལ་ཞུས་པ་དང་།
 ཕག་གུའི་དཔོན་རབས་ལྔ་པ་དབང་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཆན་ཀྱི་ནག་ཏུ་གདན་ཞུ་
 ཕྱུལ་ཡང་མ་ཐེབས་པ་སོགས་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གལ་ཆེ་འདི་རིགས་དཔེ་དེབ་འདིར་
 མི་འགོད་པའི་རྒྱ་མཆན་གང་ཡིན་ནམ། དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཆ་ཆང་བཞོད་
 ན། པོད་དུ་མིང་གོང་མའི་དབང་སྐྱར་བཀའ་ལུང་འགྲོ་ཡུལ་མེད་པར་པོད་རང་
 བཅན་གཙང་མར་གནས་པའི་གནད་དོན་གསལ་པོར་གྱུར་དོགས་མིན་ན་གཞན་
 ཅི་ཞིག་ཡིན། གང་ལྟར་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་དངོས་སུས་ཀྱང་སྤྲས་བསྐྱེད་ས་
 ཐུབ་ཐབས་མེད་པས་གཟུར་གནས་སྟེ་པོད་འཕུ་སྟོན་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་བར་
 དང་བདེན་ཚུལ་མཐུན་ཀྱི་གདན་གལ་བཟུང་ན་མངོས་པར་སེམས་སོ།།

དོན་ཆན་བཅོ་ལྔ་པ།

“ཆིང་ཀྱལ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ཆགས།” ཞེས་པའི་འགོ་བརྗོད་འོག
“གཤམ་གསལ་གྱི་བོད་ཡིག་དང་། མཐུའི་ཡི་གེ་ སོག་ཡིག་ ཀྱི་ཡིག་སོགས་
ཡིག་རིགས་ཀྱི་གོང་མའི་གསེར་ཡིག་དང་། སྤྱི་གསལ་སྒྲ་ཆོགས། ཅ་ཆོག་
སོགས་མཐུའི་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཡོན་དང་། མིང་ཀྱལ་རབས་ཀྱི་བོད་ས་གནས་
ལ་གཅིག་གྱུར་བདག་འཛིན་བྱས་པའི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་དང་འཛིན་བྱས་པ་མ་ཟད།
གོམ་གང་མདུན་སྤྱོད་ཀྱིས་ཆབ་སྤྱིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན། མི་
དོན། བྱི་འབྲེལ། ཆོས་ལུགས། རིག་གནས་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་བོད་
ས་གནས་སྤྱད་བའ་སྐྱུར་གྲགས་ཆེན་བྱས་ཡོད་པ་མཐོང་བུལ།” ཅས་བྲིས་འདུག
༡༥ གོང་དུ་དབྱེ་སྤྲོད་འགྲེལ་བཞིན་བཀོད་ཟིན་ལྟར། ཡོན་དུས་སྤྱོད་ཀྱི་
གཞུང་གིས་བོད་བདག་སྤྱོད་མ་བྱས་པར་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱིད་འཛིན་སྤྱོད་ས་སྐྱུས་
རང་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་གནས་པ་དང་། མིང་དུས་སྤྱོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱིད་ལ་ཐེ་བྱས་
དུ་ལ་ཕྱན་ཅམ་ཡང་བྱེད་མ་ཐོང་བ་ཞིག་ལ། མན་ཐུའི་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཡོན་
དང་མིང་ཀྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ས་གནས་ལ་གཅིག་གྱུར་བདག་འཛིན་བྱས་པའི་
ལམ་ལུགས་ཀྱི་དང་འཛིན་བྱས་ཟེར་བ་ནི། འདོད་པས་ངོ་ཆ་བསྐྱབས་ཏེ་བདེན་
པ་ཅ་བ་ནས་མིན་པའི་གནས་ཚུལ་སྐྱུར་སྒྲིམ་ཡང་སྒྲིམ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། མན་
ཐུའི་གོང་མ་བཞི་པ་ཆན་ལུང་གི་དུས་མཇུག་ལ་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐོག་ཐེ་བྱས་
མང་ཅམ་བྱས་ཡོད་ན་ཡང་། དེ་དག་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། ཡོན་བདག་

མན་ཐུའི་སྲིད་གཞུང་གིས་རང་གི་སྐྱབས་ཡུལ་དུ་ལའི་ཟླ་མ་སྐྱེས་ཐེང་རིམ་བྱུང་
 ལ་ཞབས་འདེགས་སྲི་ཞུ་སྐབ་པ་ཞིག་དང་། དུ་ལའི་ཟླ་མ་ས་སྐྱོང་བའི་བོད་ཀྱི་
 ཆབ་སྲིད་མི་ཉམས་དར་རྒྱས་ཡོང་བའི་ཕན་གོགས་མཐུན་འགྱུར་ཞུས་པ་ཞིག་
 ཡིན་པ་ལས། མན་ཐུའི་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་དབང་སྐྱུར་བྱས་པ་གཏན་ནས་
 མིན་པས་གནད་དོན་འདི་དག་སྐོར་ག་གམ་དུ་དོན་ཆེན་སོ་སོའི་ནང་དབྱེད་སྐྱེང་
 འབྲེལ་བཅེད་གསལ་པོར་བཏོད་ཡོད། ༡༥ ཆེད་ངམ་མཆུ་ནི། སྐད་ཡིག་
 གོམས་གཤིས་སྐོར་ཀྱན་ནས་རྒྱ་མི་དང་ཐ་དད་པའི་བྱི་རྒྱལ་གྱི་མི་རིགས་རྒྱ་ནག་
 ལ་བཅན་འཕྲུལ་དབང་སྐྱུར་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་དེའི་སྐོར་རྒྱ་མི་དང་། བོད་
 གཉིས་སྐྱེང་རྩོད་བྱ་དོན་གང་ཡང་མེད། འོན་ཀྱང་། མན་ཐུས་རྒྱ་ནག་དབང་
 སྐྱུར་བྱེད་པའི་དུས་ཡུན་རིང་མན་ཐུ་དང་། བོད་ཀྱི་བར་ལ་འབྲེལ་བ་མང་པོ་
 བྱུང་ཡོད་པ་དེའི་སྐོར་རིམ་བཞིན་བཏོད་ན་འདི་ལྟར།

དོན་ཆེན་བཅུ་དྲུག་པ།

ཡིག་ཆ་ཨང་སོ་བཞི་པ་ནི། མན་ཐུའི་གོང་མ་ཤུན་ཅིས་པར་ཆེན་སྐོར་བཟང་
 ཆོས་རྒྱན་ལ་ཕུལ་བའི་ཞུ་འཕྲིན་ཡིན། དེའི་ནང་། “ཆེ་རིང་གནམ་གྱི་གེ་མོང་
 གིས་ད་ལྟ་ཡོངས་ཀྱི་བདག་པོ་དྲུང་ཉིའི་བཀའ། པར་ཆེན་དོ་ཐོག་བྱ་སྐུལ་པའི་
 སྐུར་གུས་འདུད་ཞུ། དོ་ཐོག་བྱ་གང་ཉིད་བདེ་བར་བཞུགས་པ་གཞིར་བཅས།
 རོས་སོགས་བདེ་བར་མཆིས། སྐྱེ་བྱ་སྐྱོང་བའི་ཆེད་དུ་འབྲུག་ལའི་ཉོར་ཆེ་བདུན་

པའི་ནང་ལ་དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་ཐུག་འཕྲད་བྱ་རྒྱུ་ལེ་སྟག་ཁྱུ་བཞིན་ཡོད། གདན་
 ལྷའི་པོ་ཉ་མངགས་ཟིན་པས་སྒྲ་མ་ཁྱེད་ནས་དྲ་ལའི་སྒྲ་མར་ལམ་དུ་ཆས་རོགས་
 ལྷ་འཆལ། ་་་ བྱན་ཅེ་ཁྱིའོ་བརྒྱད་པ་སྟེ་ལོ་ ༡༩༥༡/༩/༡” ཞེས་གསལ་
 ཞིང་། ཡིག་ཆ་ཡང་སོ་ལྷ་པ་གོང་མ་བྱན་ཅིས་དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་སྟེ་ཕྱིང་ལྷ་པར་ལུ་
 བའི་ལྷ་ཡིག་ནང་། “དྲ་ཉི་ལྷ་ལ། ལུ་བཟློགས་ས་སྟེ་ཀུན་ལ་རབ་དུ་
 བདེ་བའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་བྱ་བ་གཅོ་བོར་བྱེད་པ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་
 པ་བཟླ་རྟ་ར་དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་ལ་སྤྱིངས། རོས་གནམ་ཀྱི་ལྷའི་ཐུགས་རྗེར་འདིར་བདེ་
 བ་ལགས། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་བདེ་བར་ཡོད་པ་གོ་ཐོས་ཀྱིས་ཤིན་
 དུ་དགའ་བ་བྱུང་། སྤྱིར་ས་ཐག་རི་ལྷ་ར་འིང་ཡང་། ལྷ་མི་ཆད་དུ་གཟེངས་
 བསྟོད་བྱས་བསམ་པས། དེ་ཡི་ཆེད་དུ་ད་ལམ་སྒྲ་མ་ཤེས་རབ་དང་། དགེ་
 སྦྱོང་བསམ་གཏན་འདི་དག་འཆམས་ལྷར་བཏང་བ་ཡིན། ཨེ་ཨེ་སེའི་རྩ་སྟག་
 ཆེའི། བྱན་ཁྱི། ཁྱི་བཞུགས་བཅུ་གཅིག་པའི་དབྱར་ལྷ་ཐ་མའི་ཆོས་ ༡༩ ལ།”
 ཞེས་གསལ། ༡༥ མན་རྩལ་གོང་མ་དང་པོ་བྱན་ཅིའི་ཡིག་ཆ་འདི་གཉིས་ཀྱི་
 བཟློད་བྱའི་ནང་དོན་ལ་དཔུང་ན། གོང་དུ་དཔེ་དེ་བཟློགས་སྟེ་གཟེད་པའི་སྟེང་
 བཟློད་ནང་གིས་པ་ལྷར། མན་རྩལ་བོད་ལ་དབང་སྦྱར་བྱགས་ཆེན་བྱས་པ་ཞིག་
 མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་འདུག་གས། བོད་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་བདག་པོ་དྲ་ལའི་སྒྲ་མར་བཀའ་
 བཀོད་གཏོང་བའི་དབང་ཆད་མན་རྩལ་གོང་མར་མེད་པའི་གནད་ཀྱིས་པམ་ཆེན་
 རིན་པོ་ཆེར་གྱས་འདུད་འཆམས་ལྷ་དང་སྟེ་གས་དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་གོང་མའི་མངལ་

འཕྲལ་དུ་ཕྱེབས་ཀྱི་རྒྱ་སྐད་གནང་གྲོགས་ཞེས་ཀྱི་ཡིག་རྟེན་སྒྲགས་ཕུལ་བ་དང་།
ཡ་ཀྱལ་མཆོག་ལྷ་པར་ཕུལ་བའི་གོང་མའི་ཀྱི་ཡིག་ནང་དུ་ཡང་། སངས་ཀྱིས་
བསྟན་པའི་བདག་པོ་དང་། ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་བཟླ་རྟེན་ཞེས་མཆོན་གཟེས་
ཆེ་བཟོད་དང་། ས་ཐག་རིང་ཡང་རྒྱ་མི་ཆད་དུ་གཟེངས་བཟོད་ཀྱི་འདོད་ཡོད་
པའི་བཟོད་གསལ་འཁོད་པ་བཅས་མན་ཐུ་གོང་མས་ཡ་ཀྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་
པོར་མཆོད་ཡོན་དང་། ཀྱལ་ཁབ་འདྲ་མཉམ་གྱི་གནས་བབས་བཟུང་སྟེ་གུས་
བཀྲར་ཆེན་པོ་ཞུས་པའི་གནད་དོན་འདི་དག་གིས་མན་ཐུས་པོད་ལ་དབང་སྒྱུར་
བྱས་མེད་པ་གསལ་པོར་རྟོགས་བྱབ། ༡༽ གོང་དུ་ཡོན་དང་། མིང་གི་དུས་
སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་ཡིག་ཆ་གནད་ཆེ་འགའ་གས་སྤུངས་བསྐྱངས་བྱས་ཏེ་དེ་བ་འདིར་
མ་བཤོད་པ་ལྟར། མན་ཐུའི་དུས་རིང་གི་ཡིག་ཆ་དང་ལོ་རྒྱུས་གནད་ཆེའི་རིགས་
ཀྱང་སྤུངས་བསྐྱངས་བྱས་འདུག་པ་དཔེར་ན། ཡ་ཀྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྐུ་
དུས་ལ་མཆོན་ན། ༡༦༩༧ ལོར་མན་ཐུའི་ཀྱལ་པོ་གཉིས་པ་ཐའི་ཙུང་གིས་
ཀྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོར་འཆམས་འཕྲིན་འབུལ་རྒྱ་དང་། ཟླ་ཆེན་གདན་
ཞུའི་ཆེད་ཆ་ཁན་ཟླ་མ་སོགས་པོད་དུ་བཏང་བ་དང་། ༡༦༩༩ ལོར་པོད་ནས་
ཡ་ཀྱལ་མཆོག་ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྐུ་ཆབ་དུ་སེ་ཆེན་རྟོ་ཐོག་བྱ་དང་། བདེ་ཆེན་རྟོ་
རྩེ་ཅན་གཏོང་གནང་ལྟར་མན་ཐུའི་ཀྱལ་ས་ཁྱིན་ཡང་དུ་འཕྱོར་སྐབས། མན་
ཐུའི་ཀྱལ་པོར་ཉིད་པོ་བྱང་ཀྱལ་སྟེའི་ཕྱི་རོལ་མགོན་ཁང་དུ་ངོ་ཕྱེབས་གྱིས་དགའ་
བསུ་ཞུས་པ་དང་། ༡༦༩༩ ལོར་སྐུ་ཆབ་ནམས་པོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་སྐབས། མན་

ཐུའི་ཀྱལ་སྤུས་དང་། མཐོ་རིམ་སྒོན་པོ་ནམས་ནས་དམག་སྤྱོད་ཐང་དུ་ཕྱེབས་
སྒྲུལ་མཇུག་སྒོ་རྒྱ་ཆེ་བཤམས་ཏེ། བོད་དང་མན་ཐུ་ཀྱལ་ཁབ་འབྲེལ་མཉམ་གྱི་
ཆེ་བསྟོན་བཀྲར་གཟོས་ཁུས་པའི་གནད་དོན་ནམས་དེབ་འདིར་མི་འགོད་པའི་
རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ། ༣༥ གོང་གསལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་མན་ཐུས་
རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྒྱུར་མ་བྱས་པའི་སྤྱི་ལོ་གྱི་གནད་དོན་ཡིན་སྟེ། ༡༩༤༩
མན་ཐུའི་གོང་མ་གུན་ཅིས་རྒྱ་ནག་དབང་དུ་སྒྱུར་སྐབས་ལེགས་སྒྲེས་འབྲལ་བར་
ལ་རྒྱལ་མཆོག་ལཱ་པ་ཆེན་པོས་ཨོ་པ་ཤི་ཁི་ཡ་ཐའི་ཇི་མངགས་བཟོང་གནང་བ་
དང་། ༡༩༤༩ ལོར་མན་ཐུའི་གོང་མ་གུན་ཅིས་ཤེས་རབ་སྒྲ་མ་ཅན་སྒྲུ་ཆབ་
མངགས་ནས་ལ་རྒྱལ་མཆོག་ལཱ་པ་ཆེན་པོ་རྒྱ་ནག་དུ་གདན་ཁྲུ་ཕུལ་བ། ༡༩༥༠
ལོར་མན་ཐུ་གོང་མས་ནོམ་ཆེ་སྒྲ་མ་སོགས་མངགས་ནས་སྤར་ཡང་གདན་ཁྲུ་
ཕུལ་བ། ༡༩༥༣ ལོར་རྒྱལ་མཆོག་ལཱ་པ་ཆེན་པོ་ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་ནག་ཕྱོགས་
སུ་ཕྱེབས་ཐོན་གནང་སྐབས་སུ་མན་ཐུ་གོང་མས་ཐག་རིང་དུ་ཆེས་མཐོའི་ཞི་དྲག་
དཔོན་རིགས་རིམ་པ་བཞིན་མངགས་གཏོང་གིས་ཕྱེབས་བསུའི་སྤྱི་ལོ་གྱི་རྒྱ་ཤིན་དུ་རྒྱས་
པར་ཁུས་པ་དང་། དེ་ཅིང་ནས་ཉིན་ཚུགས་གཉིས་ཀྱི་སར་ཡུའི་ཇིང་ཆིང་ཕང་
ན་པ་སྟོང་ཕྱག་གསུམ་གྱིས་བསྐྱོར་བ་མཆོན་ཆ་སྤྲུལ་གསུང་དང་། གདུགས། རྒྱལ་
མཚན། བ་དན། རོལ་མོ་སོགས་ཤིན་དུ་རྒྱས་པའི་ཕྱེབས་བསུ་ཁུས་པ། མན་
ཐུ་གོང་མ་གུན་ཅི་རང་ཉིད་དེ་ཅིང་ནས་ལ་རྒྱལ་བའི་ཕྱེབས་བསུའི་ཚུལ་དུ་རི་དྲགས་
ཁོ་ཐོར་ཕྱེབས་ཏེ་པོ་བྱང་དུ་མཆོད་ཡོན་ཐོག་མའི་མཇུག་འབྲས་སྐབས་གོང་མས་

གཞུ་འདྲིམ་བཅུ་འཛིན་ཅམ་ལ་ཕེབས་ཏེ་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཕྱག་ནས་བཟུང་སྟེ་འཆོམས་
འདྲི་ཞུས། ལྷན་ཕེབས་ཀྱིས་རང་རང་གི་བཞུགས་ཁྱིམ་བཞུགས། གསོལ་ཇ་
མཉམ་བཞེས་མཛད། དེ་ཅིང་ཕོ་བྲང་གི་ཉེ་སྤོར་དུ་ཡ་རྒྱལ་བའི་བཞུགས་ཡུལ་
ཕོ་བྲང་སེར་པོར་གྲགས་པ་ཁང་བཟང་ལྷའི་སྦྱང་ཆལ་ལྟ་བུ་ལྷགས་ཅི་གས་སྤོར་
དང་བཅས་པ་གསར་དུ་བཞེངས་པ། མན་རྩེ་གོང་མ་གྱན་ཅི་དང་མཛལ་འཕྲད་
གསོལ་སྟོན་སྤྱི་ཕྱི་འཁྱེད་ཆེན་པོར་འོས་པའི་སྤྱི་ལྷ་གཟེངས་བསྟོན་རྒྱ་ཆེ་ཞུས་
པ། ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་ཕེ་ཅིང་ནས་ཕེབས་ཐོན་གྱིས་ཏའི་ཁར་ཞབས་འཁོད་
སྐབས། མན་རྩེ་གོང་མ་གྱན་ཅིས། རུབ་ཀྱི་རྩ་གནས་ཆེས་དགེ་བ་བདེ་བར་
གནས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ལུང་། གནས་འོག་གི་སྦྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་བསྟན་
པ་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་འགྱུར་མེད་དོ་རྗེ་འཆང་རྒྱ་མཆོའི་བླ་མ། ཞེས་པའི་གསེར་
ཐམ་དང་། འཇའ་ས་སོགས་རྟེན་འབྲལ་མི་དཔོན་རིགས་ཆེད་དུ་མངགས་པ་
དང་། ཡ་རྒྱལ་དབང་མཆོག་གིས་ཡ་གོང་མར་སྟན་ངག་གི་ལམ་ནས་བྲངས་
པའི་བཀའ་ཡིག་རྟེན་སྐྱགས་འབུལ་གནང་མཛད་པ་སོགས་འདི་དག་ནི་མན་རྩེས་
རྒྱ་ནག་དབང་སྐྱར་བྱས་རྒྱུ་གི་གནད་དོན་ཡིན་པས་མ་ཆད། མན་པོད་རྒྱལ་
ཁབ་ཕན་རྒྱུན་འབྲལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་གིན་ཏུ་གལ་ཆེའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་།
འདི་དག་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་གཅེས་བཏུས་ཀྱི་དེབ་འདིར་མི་འགོད་པའི་
རྒྱ་མཆན་གང་ཡིན་ནམ། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་
དོན་གལ་ཆེ་འདི་རིགས་སྤྲས་ནས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཕན་ཆོག་སེལ་ཅི་རིགས་

ལ་འཁྲིག་བཤད་ཅུང་སློག་ཆེན་པོ་བྱེད་པ་འདི་ནི་ཐུའི་དབང་འཛིན་པ་རིམ་པའི་
སློ་སྦྱོན་གིན་དུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པས། གོ་མས་གཤིས་ངན་པ་འདི་དག་ཡོངས་སུ་
དོར་ཏེ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཆད་མཐོར་སོན་པའི་སྔོན་
ཚུལ་མཐོང་བའི་སློན་ས་རང་གཞན་སྤྱི་བྱེད་བདེ་དོན་སྒྲུབ་པའི་ལྷག་བསམ་བསྐྱེད་
དེ་དྲང་བདེན་ལ་རབས་ཀྱི་སྔོན་ཚུལ་ལ་ཅིས་ཀྱང་ཞུགས་པར་རིགས་སོ།

དོན་ཆེན་བཅུ་བདུན་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་སོ་དྲུག་པ་ནི། མན་ཐུའི་གོང་མ་གཉིས་པ་བདེ་སྦྱིད་ཀྱིས་
པར་ཆེན་སྒོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ལ་པར་ཆེན་ཨེར་ཏི་ནི་ཞེས་པའི་མཆན་བཏོད་ཕུལ་
བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་སོ་བདུན་པ་ནི། གོང་མ་བདེ་སྦྱིད་
ཀྱིས། ཆོག་ཕུ་ཞེས་པས་ཐུང་གར་གྱི་དམག་ལ་ཚོལ་འཛིངས་བྱས་པའི་བྱ་དགར།
རིམ་པ་དང་པོའི་ཐའི་ཇིའི་གོ་མིང་སྤྱད་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་འདུག པར་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེར་མཆན་བཏོད་འབུལ་དོན་ནི་སྐུ་གོང་མས་ཀྱལ་བསྟན་དར་ཞིང་རྒྱས་
པར་མཛད་པ་དང་། ད་ལམ་ཡང་དགའ་བའི་སེམས་ཀྱི་འཆ་མས་ཞུ་ཕུལ་བའི་
ལེགས་སྦྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་ཡིན་པ་དང་། ཆོག་ཕུར་བྱ་དགའ་གོ་མིང་སྤྱོད་
དགོས་དོན་ནི། སྐབས་དེར་མན་ཐུའི་སྤྱིད་གཞུང་དང་། ཐུང་གར་བ་གཉིས་
མི་མཐུན་པའི་དབང་ཆར་གནས་སུས་ལ་བརྟེན་ནས་མཐུན་ཕྱོགས་ལག་སྒྲེལ་གྱི་
ཐབས་བྱས་སྤྱད་པ་ཞིག་ཡིན།

དོན་ཚན་བཅོ་བརྒྱད་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་སོ་བརྒྱད་པ། “དྲུང་ཉིའི་བཀའ། བརྟན་པ་རྒྱས་ཤིང་
འགྲོ་བ་འདྲན་པའི་དྲུང་ལའི་སྒྲ་མ་དུག་པར་བསྐྱར་བ།” ཞེས་པ་ནི། རྒྱལ་མཆོག་
སྐུ་ཕྱེང་བདུན་པ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོས། གོང་མར་འཆམས་ཁྱེད་མི་སྤར་
མཁན་པོ་སྒྲ་བཟང་སྟན་གྲགས་ཅན་མངགས་ཇོང་གནང་བའི་སྐྱེས་ལན་དུ། མན་
ཐུའི་གོང་མ་བདེ་སྐྱེད་ཁྱིམ་གྱི་ལོ་དུག་ཅུ་པ། ཟླ་ལོ་ ༡༥༣༡ ལོར་ཕུལ་བའི་ཁྱེད་
ཡིག་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་སོ་དགུ་པ། “དྲུང་ཉིའི་བཀའ། བརྟན་པ་
རྒྱས་ཤིང་འགྲོ་བ་འདྲན་པའི་དྲུང་ལའི་སྒྲ་མ་དུག་པར་བསྐྱར་བ།” ཞེས་པ་ནི།
གོང་བཞིན། རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེང་བདུན་པ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོས། གོང་
མའི་འཆམས་ཁྱེད། མཆོན་སྒྲོགས་མཁན་པོ་དགེ་འདུན་དོན་གྲུབ་ཅན་གཏོང་
གནང་གི་སྐྱེས་ལན་དུ། གོང་མ་བདེ་སྐྱེད་ཁྱིམ་གྱི་ལོ་ཅིག་པར། ཟླ་ལོ་ ༡༥༣༣
ལོར་ཕུལ་བའི་ཁྱེད་ཡིག་ཡིན། དེའི་ནང་། “པོད་འབངས་མཐའ་དག་མེ་ཆུ་
ལྟ་བུའི་འཇིགས་པ་ལས་སྐྱབས་ནས། བདེ་འཇགས་སུ་བཀོད་པའི་བཀྲིན་ཅན་
གྱི་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཞེས་སྐྱོང་ཐག་པ་ནས་གྲུས་པའི་ཡིད་ཀྱིས་བརྟན་བཞུགས་
ཕུལ་བའི་དོན་དེ་བཞིན་དུ་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག་གྱུ་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་པ་འདིས་
སྒྲ་མ་ཁྱོད་ཉིད་ཀྱང་དྲུང་ལའི་སྒྲ་མ་ལྟ་བུའི་ལྷགས་ལྟར་བརྟན་འགྲོའི་ཕན་བདེར་
ཡུན་རིང་དུ་བརྟན་པར་བཞུགས་ནས། དེད་སྒྲ་མ་ཡོན་མཆོད་རྣམས་ལྟན་དུ་
རྣམ་དཀར་གྱི་མཛད་བཟང་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་སྟོན་འདུན་དང་། བརྟན་

བཞུགས་ལེགས་འབུལ་གྱི་ལན་དུ་སྐྱེས་བཟང་སྣ་འགའ་སྐམ་ཁུང་དུ་བརྒྱུངས་
པ་བཅས་ཁྱོད་ཀྱི་མི་སྣ་མཆོན་སྒྲིགས་མཁན་པོ་དགེ་འདུན་དོན་འགྲུབ་ཅན་ལ་
གཏད་ནས་བསྐྱར་ཡོད།” ཅས་གསལ། ཡིག་ཆ་ཨང་བཞི་བརྒྱ་པ། “ཆེ་
རིང་གནམ་གྱི་ཤེ་མོང་གིས་ད་ལྟ་ཡོངས་ཀྱི་བདག་པོ་དང་ཉིའི་བཀའ། བསྟན་
པ་རྒྱས་ཤིང་འགྲོ་བ་འདྲན་པའི་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་དུག་པར་བསྐྱར་བ།” ཞེས་པ་ནི།
མན་རྩེ་གོང་མ་ཡུང་ཅིང་ཁྱི་ལོ་དང་པོ་སྐྱེ་ལོ་ ༡༥༣༣ ལོར། ༧ཀྱལ་མཆོག་
སྐུ་ཕྱེད་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོར་ཆོ་ལོ་གསེར་ཐམ་གྱི་གཟེངས་བསྟོད་
ཕུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། དེའི་ནང་། “སྒྲ་མ་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྟན་འགྲོའི་ཕན་
བདེ་སྤེལ་ཞིང་། ཆོས་ཀྱི་བསྐལ་བྱུངས་ལ་བཅོན་པ་ལྟོད་མེད་ངོས་བདེ་བར་
ཡོད་པ་ལས་གཞན་དུ་ཅི། བདག་ཀྱང་སྟོའི་བྱགས་རྩེས་ཁམས་བདེ་བར་ཡོད།
བདག་གིས་ཡུལ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་བདེ་འཇགས་སུ་བྱེད་པ་ལ་བྱིན་ང་
རིས་མེད་ཀྱིས་བསྐྱར་བ་ཡིན་གཤིས། ཁྱིམས་དང་བསྐལ་བྱུང་ཡོད་ཆེས་པར་
བྱས་ཏེ་འགྲོ་བ་རྣམས་ཕན་བདེར་འགོད་དོ། དེས་པར་སེམས་ཅི་གཅིག་གིས་
ཆངས་སྟོད་ཡང་དག་པར་བསྐྱང་ཞིང་། རྒྱལ་སྤྱི་ལ་ཚུལ་མཐུན་གྱིས་རྩེས་
སུ་འབྱངས་བ་དག་ཡོད་ཆེ་དེ་ལ་བསྐྱགས་བརྗོད་གཟེངས་བསྟོད་བྱས་ཏེ། ཀྱན་
ལ་མངོན་པའི་ལས་རྟགས་དང་། མིང་སྟེར་བར་བྱེད། སྒྲ་མ་ཁྱོད་ལ་ཡབ་གོང་
མ་རྒྱལ་པོས་བཅེ་བས་གཟིགས་ཏེ། ལྷ་སེར་བསྟན་པ་རྒྱས་ཤིང་པོད་འབངས་
རྣམས་བདེ་འཇགས་སུ་བྱེད་པར། ཁྱོད་ལ་བསྟན་པ་རྒྱས་ཤིང་འགྲོ་བ་འདྲན་

པའི་དྲ་ལའི་ཁྱ་མ་དུག་པ་ཞེས་གསེར་ཐམ་དང་། འཇའ་ས་བཀའ་ཤོག་གནང་
སྟེ་ཆེ་འདོན་བྱས་ཤིང་། རྩལ་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱེལ་བ་ཅུག་ནས་ཁྱི་འདོན་བྱས་པ་ནས་
ད་བར་ཁྱོད་ཀྱིས་སློབ་གཉེར་ལ་བརྩོན་ཅིང་། སློ་བྱོལ་གྱི་སྤང་བ་ཡང་ཤིན་དུ་
ཡངས་ཤིང་གསལ་བ་དང་། གཞོན་དུས་ནས་སྤར་རྒྱུན་གྱི་རྩེས་སུ་འབྲངས་ནས།
སེམས་ཅེ་གཅིག་གིས་བསྟན་འགྲོའི་དོན་དང་། བསྐྱབ་སློམ་བརྩོན་པས་བསྐྱང་
ཞིང་། རྩེ་འབངས་ནམས་ཀྱིས་ཤིན་དུ་ཡིད་ཆེས་སུ་འཛིན་པས་ན། བདག་
གིས་ཀྱང་ཆེས་ཆེར་བསྐྱགས་པའི་འོས་སུ་བྱེད། དེས་ན་ཆེད་དུ། ཞ་སེར་གྱི་
བསྟན་པ་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་དང་། བོད་འབངས་ནམས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱིས་ཡུན་དུ་
འཆོ་བར། ཁྱོད་ལ་ཆེ་བསྟོད་བྱས་ཏེ་དྲ་ལའི་ཁྱ་མ་ལྔ་པ་ལྟར། རྩལ་ཕྱོགས་
མཆོག་དུ་དགེ་བའི་ཞིང་གི་ཁ་རྒྱལ་དབང་ས་སྟེང་གི་ཁ་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་ཀྱི་
བདག་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བཟླ་རྟེན་དྲ་ལའི་ཁྱ་མ། ཞེས་གསེར་ཐམ་དང་།
འཇའ་ས། བཀའ་ཤོག་ནམས་སྤོར་ཏེ་སྤར་ཆེ་འདོན་གནང་བ་ཡིན་པས་ཁྱོད་
ཀྱིས་ཀྱང་དེང་ཕྱིན་ཆད་བོད་ཡུལ་གྱི་བྱ་བ་འགངས་ཆེ་བ་ནམས་ཀྱན་ལ་དྲ་ལའི་
ཁྱ་མ་ལྔ་པའི་དུས་ལྟར། དེ་གའི་བྱ་བ་གང་ཅིའི་ཁྱར་འཁྱར་མཁན་གྱི་བཀའ་
སློན་ནམས་དང་གྲོས་མཐུན་ལེགས་པར་བྱེད་ཆེ། བོད་སྤྱིའི་བྱ་བར་ཕན་སྐྱབས་
ཆེ་ཞིང་། འབངས་ནམས་ཀྱང་བདེ་སྦྱིད་འཆོ་བར་བྱེད་དོ། དེས་ན་ཁྱོད་ཀྱི་
བདག་གི་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་
པ་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་ཞིང་ཁྱབ་པར་བྱེད་པ་དང་། བསྐྱབ་བྱ་དང་། ལེགས་ལམ་

དུ་འདྲན་པར་བྱེད་པ་ལ་སྐྱག་པར་སྒྲིབས་པར་གྱིས་ཤིག་བཙོན་པས་མ་གཤེད་ས་
 པར་འབད་པ་གལ་ཆེ།” ཞེས་གསལ། ཡིག་ཆ་ཨང་ཞེ་གཅིག་པ་ནི། གོང་
 མ་ཡུང་ཅིང་ཁྱི་ལོ་བཞི་པ། ༡༧༣༦ ལོར། ༧ཀྱལ་མཆོག་སྐུ་སྤྱང་བདུན་པ་
 བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོར་སྤུལ་བའི་བླ་ཡིག་ཡིན། དེའི་ནང་། “ ཉིད་ནས་བདག་
 གི་འཆོམས་བླ་བླས་ཤིང་། ཡང་དག་པའི་མོས་གུས་ཀྱི་བླ་ཤོག་འབྱོར་པའི་འབྲས་
 བུར། རེད་པོད་འབངས་ཀྱི་སྦྱིད་སྤྱག་དང་། ལ་རྒྱའི་དོན་གྱི་གནས་ཚུལ་སོགས་
 ལ་བླ་མེ་སྐུ་ཆབ་ཞིག་གཏོང་དགོས་ཚུལ་འདུག་ཀྱང་། སྤར་ཐུང་གར་གྱི་རྒྱན་
 མས་པོད་ཡུལ་ཐལ་ཆ་ཟིང་ཞིག་དུ་བཏང་ནས། གསོལ་ན་མས་བཀྱང་ཁིང་གཏོར་
 བའི་འབྲུག་ལོང་ལ། ཞང་རུ་ཡུ་རེ་ཞི་ཡེལ་བུ་བདུང་དེས་དངུལ་སྤང་བྱི་ཕྱག་
 མང་པོའི་འགྲོ་སྒྲོལ་མ་སྒྲོས་པར་དམག་ཆེན་བཏང་ནས་ཐུང་གར་གྱི་རྒྱན་དམག་
 ཆེག་མེད་དུ་བཙོམ་ཁིང་། རྩ་མ་བྱོད་ཉིད་ཁྱི་འདོན་བྱས་ཏེ་པོད་ཡུལ་བདེ་འཇགས་
 སུ་བཀོད་ནས་སྐུ་མེར་ཀྱན་སྤར་མཁོ་བཞིན་བདེ་སྦྱིད་ལ་སྦྱོར་བ་ཡིན། དེ་རྗེས་
 རྩོ་བཟང་བསྟན་འཛིན་གྱིས་འབྲུག་ལོང་སྦྱོང་བར། བདག་གིས་ཁོ་པ་པོད་ལ་
 གཞོད་ཆབས་བྱེད་དོགས་ནས་ཐུང་སིང་ཀྱན་རྗེ་ཕུ་ཨིང་། རར་གོ་ཆེ་ཡིག་མཁན་
 དམག་དང་བཅས་པོད་ཡུལ་བསྐྱང་ཆར་བཏང་བ་ཡིན་ལ། ད་ཆ་རྩོ་བཟང་བསྟན་
 འཛིན་བཙོམ་སྒྲེ་མཆོ་སྤོན་སྤྱོགས་ཐམས་ཅད་བདེ་འཇགས་ཀྱིས་དོན་དག་དཀའ་
 ལས་གཏན་མེད་པར་སོང་གཤིས། ཐུང་སིང་ཀྱན་རྗེ་ཕུ་ཨིང་དང་། རར་གོ་
 ཆེ་ཡིག་མཁན་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་པ་ཡིན། ཉིད་ཀྱི་བླ་གསོལ་བྱེད་པའི་སྤོན་

རྒྱུ་དུ། བདག་གིས་ཆེད་དུ་ཁྱོད་ཆོ་བོད་ཀྱི་དོན་སྐྱོར་ཁག་ཆེ་བར་བསམ་ནས།
བཀའ་སློན་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་ཁྱུར་བཀའ་ཀྱི་གཙོ་བོ་མེད་མི་རུང་བར་དགོངས་
ཏེ། བེའི་སི་ཁང་ཆེན་ནས་ལ་གཙོ་བོ། ང་མོད་པ་ལ་སྒྲེལ་པོའི་གོ་ས་གནང་
ནས་བཀའ་སློན་གཞན་ཀྱན་དང་ལེགས་པར་མཐུན་གྲོགས་ནས་དོན་སྐྱོར་དཔེ་
འབྱེད་ཀྱི་འཇུག་སྐབས་བཀའ་ཤོག་གནང་སྲིང་གཤིས། ཁང་ཆེན་ནས་འདི་རྣམས་པ་
ཐམས་ཅད་ནས་ཡབ་གོང་མ་རྒྱལ་པོའི་བཀྱིན་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་རྒྱུང་གར་གྱི་ཀྱན་
དམག་གི་ལམ་བཅད་དང་། རོན་བྱ་ར་སོགས་ཀྱི་ཁག་ཁྱུར་དང་། འཇམ་མགོན་
ལྷ་མའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་ལ་སེམས་རྩེ་གཅིག་གིས་འབད་ཚུལ་བྱེད་
པ་སྒྲུ་མཉིད་ལ་ངེས་པ་ལྟ་ཞོག བོད་དམངས་མ་མི་ཤེས་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད།
ཁང་ཆེན་ནས་ལྟ་བུའི་ཡིད་བརྟན་རུང་བའི་མི་ཞིག་ལ་བོད་ཀྱི་ལ་རྒྱའི་ཁྱུར་བཀའ་
ན། རེད་ཆོ་འདི་ནས་བཏང་བའི་སློན་པོ་དང་ཁྱད་པར་མེད། དེ་ཐོན་ད་ཆ་
རྒྱབ་སྤྲོས་དང་། རེད་ཆོའི་སི་ཆོན་ཡུན་ནན་གྱི་ལུང་པ་རྣམས་ཀྱི་ས་མཚམས་
ཕན་ཚུན་འདྲེས་ཏེ། ལོ་རེ་བཞིན་མི་སྤྱིའི་རྒྱན་ཕན་ཚུན་མི་ཆད་པས། དྲང་
མིན་འགྱུར་མིན་སོགས་ཀྱི་སྒྲིན་མི་ཡོང་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་འདྲའི་སྤྱི་ཚབ་བཏང་
དགོས་པའི་དོན་དག་བྱུང་ཆེ་སྤྱོད་བཏང་ཆོག ཞེས་ཆེད་དུ་བཀའ་ཤོག་བསྐྱར་
བའི་རྟེན།” ཞེས་གསལ་འདུག གོང་གསལ་མན་ཐུ་གོང་མ་བདེ་སྦྱིད་དང་།
ཡུང་ཅིང་གཉིས་ཀྱིས་ལྷ་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྱིང་བདུན་པ་བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཚོར་
ཕུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ཁག་བཞིའི་གནད་དོན་ལ་དབྱེ་ན། ༡༽ ཡིག་ཆ་ཨང་

སོ་བརྒྱད་དང་སོ་དགུ་གཉིས་ནི། ཡ་ཁུལ་མཆོག་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས།
 མན་ཐུའི་གོང་མ་བདེ་སྦྱིད་ལ་འཆམས་ཞུ་དེན་ཆས་འབུལ་གནང་གི་སྦྱེས་ལན་
 བཀའ་ཤོག་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཨང་བཞི་བརྒྱ་པ་ནི། མན་ཐུའི་གོང་མ་ཡུང་
 ཅིང་གིས། ཡ་ཁུལ་མཆོག་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོར། ཡ་ཁུལ་མཆོག་
 རྩ་པའི་ལམ་ལྟར། རྒྱལ་ཕྱོགས་མཆོག་དུ་དགེ་བའི་ཞིང་གི་ཡ་ཁུལ་དབང་ས་
 རྩེང་རྒྱལ་བསྐྱར་ཡོངས་ཀྱི་བདག་པོ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་བཟླ་རྩ་རྒྱ་ལའི་བླ་
 མ། ཞེས་པའི་གསེར་ཐམ་དང་། འཇའ་ས་ཡུལ་དེ་བཀྲར་གཙོས་གཟེངས་བསྟོན་
 ཞུས་པའི་དོན་ཡིན་འདུག ཡིག་ཆ་ཨང་ཞེ་གཅིག་པ་ནི། ཡ་ཁུལ་མཆོག་བདུན་
 པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས། གོང་མ་ཡུང་ཅིང་ལ་པོད་དུ་སྦྱ་ཆབ་ཅིག་གཏོང་
 བྱོགས་ཞུ་གནང་ལ། གོང་མ་ཡུང་ཅིང་གིས་གནས་ལན་ཡུལ་བཞིག་ཡིན་པ་
 དང་། གནས་ལན་དེའི་ནང་། པོད་ཀྱི་དོན་སྟོར་ཁག་ཆེ་བ་སྟེ། གལ་ཆེ་བར་
 བསམ་ནས། ཁང་ཆེན་པར་བཀའ་སྒྲོན་གཙོ་བོ་དང་། ང་པོད་པར་སྦྱེལ་པོའི་
 གོ་མིང་བསྟོན་གཞག་བྱས་ལུགས་གསལ་འདུག པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆགས་གཅེས་
 བདུས་ཞེས་པའི་དེབ་འདིའི་འགོ་བརྗེད་ནང་། “འདི་དག་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་
 ལོ་རྒྱུས་འགྲེལ་བསྟོན་གྱི་ཟིན་ཐོ་ངོ་མ་ཡིན་ལྟ་བུས། པོད་འདི་ཉིད་ཀྱང་གོའི་མངའ་
 ཁོངས་ཤིག་ཡིན་པར་ར་སྟོན་གསལ་པོ་བྱེད་བྱུག” ཅེས་བཀོད་འདུག་ཀྱང་
 ར་སྟོན་བྱུབ་པའི་གནས་ཚུལ་གང་ཡང་མེད་པའི་ཁར། པོད་དང་མན་ཐུ་མཆོད་
 ཡོན་ཡིན་པ་དང་། པོད་དང་མན་ཐུ་རྒྱལ་ཁབ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ར་སྟོན་གིན་

དུ་གསལ་པོ་འདུག་པ་འོག་དུ་གསལ། ༡༥ ཡིག་ཆ་ཡང་སོ་དགུ་པའི་ནང་།
 ཏཱ་ལའི་སྒྲ་མས་གོང་མར་ཡུལ་བའི་ཞུ་ཆིག་དུ་བོད་འབངས་མཐའ་དག་མེ་ཆུ་ལྟ་
 བུའི་འཇིགས་པ་ལས་སྒྲབས་ནས། བདེ་འཇགས་སུ་བཞོན་པའི་བཀའ་འདྲིན་ཅན་
 གྱི་བདག་པོ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཞེས་འཁོད་པ་ལྟར། གོང་མས་བོད་འབངས་མེ་ཆུ་ལྟ་
 བུའི་འཇིགས་པ་ལས་སྒྲབ་པའི་ཁྲར་སྒྲངས་ཏེ་བདེ་འཇགས་སུ་བཞོན་པའི་བདག་
 པོ་ཆེན་པོར་ཁས་སྒྲངས་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྙམ་ན། གཏན་ནས་མིན་ཏེ། མེ་ཆུ་
 ལྟ་བུའི་འཇིགས་པ་ལས་སྒྲབས་ཞེས་པའི་དོན་ནི་རྩང་གར་གྱི་དམག་འབྲུག་ཞི་
 འཇགས་སུ་བཏང་བའི་དོན་ཡིན་པ་དང་། མན་རྩེས་རྩང་གར་མགོ་གཞོན་གྱི་བདེ་
 དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གསུམ་ཡོད་དེ། སྤྱོད་སྤྱོད་གཅིག་ནས་འཇམ་སྒྲིང་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ལྟར། མན་རྩེ་ཁྲིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་བོད་ལ་ཡན་གྲོགས་བྱས་པ་དང་། གཉིས་
 ནས་མཆོད་ཡུལ་སྒྲ་མར་སྤྱི་ཞུ་སྒྲུབ་རྒྱུ་ཡོན་བདག་གི་འོས་འགན་ཡིན་པ། གསུམ་
 ནས་དེ་དྲུས་རྩང་གར་མན་རྩེ་དག་གཤེད་དུ་གནས་ཡོད་པས། རྩང་གར་བོད་
 ནང་སྟོབས་ཤུགས་རྒྱས་ན་མན་རྩེ་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་སེལ་ཐབས་བྱས་པ་བཅས་
 ཡིན་པ་ལས། བོད་མན་རྩེ་བདག་ཁོངས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་རྩང་སྒྲར་
 དམག་ལ་མན་རྩེ་མགོ་གཞོན་བྱས་པ་ནམ་ཡང་མིན། བཀའ་འདྲིན་ཅན་གྱི་བདག་
 པོ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཞེས་པ་ནི་ཡིག་གཞེས་ཆེ་བཟོད་ཅམ་ལས། བོད་ཀྱི་བདག་པོ་
 མན་རྩེ་ཡིན་པའི་གོ་དོན་གང་ཡང་མེད། སྤྱིར་སྤྱུ་སུ་གོང་མ་བདག་པོ་ཆེན་
 པོ་ཞེས་སྤྱིར་བཏང་ཁ་རྒྱན་དུ་འཇགས་པའི་བོད་སྤྱོད་ཅམ་ཡིན། འདི་ལྟ་བུའི་

ཆོག་གནད་ལ་ཙྰ་ད་པ་བསྐྱངས་ན་གིན་ཏུ་ཐལ་ཆེས་པར་འགྱུར་རྟེ། དཔེར་ན།
 ཡིག་ཆ་ཡང་ཞེ་གཅིག་པ་མན་ཐུ་གོང་མ་ཡུང་ཅིང་གི་བཀའ་ཤོག་ནང་། “བདག་
 གིས་གནམ་འོག་ས་མཐའ་དག་སྦྱང་ཞིང་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ་ལ།” ཞེས་འཁོད་པ་
 ལྟར་མན་ཐུ་གོང་མས་གནམ་འོག་གི་ས་མཐའ་དག་སྦྱང་ཞིང་ཁ་ལོ་བསྐྱར་གྱི་
 ཡོད་ཅེས་བཤད་ན། བཞད་གདུག་རྒྱུར་མི་འགྱུར་རམ་སོམས་ཤིག་ཨོ ཡིག་
 ཆ་ཡང་བཞི་བརྒྱ་པ་གོང་མ་ཡུང་ཅིང་གིས་ཏུ་ལའི་བླ་མར་གཟེངས་བསྟོན་ལུ་
 བའི་བཀའ་ཤོག་ནང་། “དེ་གའི་བྱ་བ་གང་ཅིའི་ཁྲར་འཁྲར་མཁན་གྱི་བཀའ་
 གློན་ནམས་དང་གྲོས་མཐུན་ལེགས་པར་བྱེད་ཆེ། བོད་སྤྱིའི་བྱ་བར་ཕན་སྐྱེད་པས་
 ཆེ་ཞིང་འབངས་ནམས་ཀྱང་བདེ་སྤྱིད་ཀྱིས་འཆོ་བར་བྱེད་དོ། ཞེས་འཁོད་པ་
 འདིས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐོག་གོང་མས་བཀོད་བྱས་བྱས་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་
 ཞེ་གཅིག་པར། ཁང་ཆེན་པ་ལ་བཀའ་གློན་གཙོ་བོ་དང་། ང་པོད་པ་ལ་སྤྱེལ་
 པོའི་གོ་ས་མན་ཐུ་གོང་མས་བསྟོན་གཞག་བྱས་པ་འདི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དབང་ཆ་
 མན་ཐུ་གོང་མས་སྤྱད་པ་མ་ཡིན་ནམ་སྟུམ་ན། གཏན་ནས་མིན། ཇི་ལྟར་ཞེ་
 ན། སྤྱིར་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་རོགས་རེས་སྦྲུལ་སྟོན་བྱེད་པ་ནི། འཇམ་
 སྲིང་སྤྱི་སྤྱོད་ཡིན་ཞིང་། དཔེར་ན། རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་སྤྱིད་གཞུང་ལ་རུ་སུ་
 ནས་སྦྲུལ་སྟོན་དང་། བཀོད་བྱས་མང་དག་བྱས་ཡོད་ཀྱང་རྒྱ་ནག་རུ་སུའི་ཁོངས་
 གཏོགས་ཡིན་པའི་རྒྱ་ཀ་མེད། བྱེ་བྲག་བོད་དང་མན་ཐུའི་འབྲེལ་བ་ནི་སྤྱིར་
 བཏང་བྱིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ལས་ལྷག་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གནད་དོན་ཆེན་

པོ་ཞིག་ཡོད། གང་ཞེ་ན། མན་རྩེ་སྤྱི་དགའ་ལ་སོག་པོའི་བཙན་འཇུག་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་དང་། སོག་པོའི་ཉེན་ཁ་ཐོག་པའི་རྩལ་པ་དུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྒྲ་སྤྱོད་རིམ་པར་ཡོད་པའི་གནད་ཀྱིས་མན་རྩལ་དུ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྒྲ་སྤྱོད་རིམ་བྱོན་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་ཞབས་འདེགས་སྤྱི་ཞུ་བ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། དུ་ལའི་སྒྲ་མས་སྤྱོད་པའི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྤྱི་བདེན་ཡུན་གནས་བྱུང་ན་མན་རྩལ་ཁེ་ཕན་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ་བདེན་ནས་བོད་ནང་གི་བྱེད་འབྲུག་ཞོད་འཇགས་ཆེད་མན་རྩལ་དམག་དཔུང་གཏོང་བ་དང་། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྒྲུབ་སྤངས་ལ་ལེགས་ཆའི་བསམ་འཆར་འདོན་པ། བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ལ་གོ་མིང་གིས་གཟེངས་བསྟོད་བཅས་བྱེད་དོན་དེ་ལྟར་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་མན་རྩལ་གོང་མ་རང་གི་ཡི་གེའི་ནང་གིན་དུ་གསལ་པོར་འཁོད་པ་འདི་ལྟར། ཡིག་ཆ་ཨང་ཞེ་གཅིག་པ་གོང་མའི་བཀའ་ཤོག་ནང་། “སྤར་རྩལ་གར་གྱི་རྒྱན་མས་བོད་ཡུལ་ཐལ་ཆ་བྱེད་ཞིག་དུ་བཏང་ནས། ག་སྒྲིབ་ན་མས་བཀོང་ཞིང་གཏོར་བའི་འབྲུག་ལོང་ལ། ཞང་ཙུ་ཨུ་རེ་ཞི་ཡེལ་བྱ་བ་དང་དེས་དཔུལ་སྤང་བྱི་ཐག་མང་པོའི་འགྲོ་སྒོ་ལ་མ་སྒྲོས་པར་དམག་ཆེན་བཏང་ནས་རྩལ་གར་གྱི་རྒྱན་དམག་ཆེག་མེད་དུ་བཙོམ་ཞིང་། སྒྲ་མ་སྤྱོད་ཉིད་བྱི་འདོན་བྱས་ཏེ་བོད་ཡུལ་བདེ་འཇགས་སུ་བཀོད་ནས་སྒྲ་སེར་རྒྱན་སྤྲུལ་ཁོ་བཞིན་བདེ་སྦྱིད་ལ་སྦྱོར་བ་ཡིན། དེ་རྒྱུ་སྒྲོ་བཟང་བཞུན་འཛིན་གྱིས་འབྲུག་ལོང་བསྐྱང་བར། བདག་གིས་ཁོ་པས་བོད་ལ་གནོད་ཆབས་བྱེད་དོགས་ནས་རྩལ་སྤང་མིང་རྒྱན་རྒྱུ་ཡིང་། རར་གོ་ཆེ་ཡིག་མཁན་དམག་

དང་བཅས་པོད་ཡུལ་བསྐྱང་ཆར་བཏང་བ་ཡིན་ལ། ད་ཆ་སྒོ་བཟང་བསྟན་འཛིན་
བཅོམ་སྟེ་མཆོད་སྟོན་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་བདེ་འཇགས་ཀྱིས་དོན་དག་དཀའ་ལས་
གཏན་མེད་པར་སོང་གཤིས། ཅུང་སིང་ཀྱན་རྩེའུ་ཡིང་དང་། རར་གོ་ཆེ་ཡིག་
མཁན་ནམས་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་པ་ཡིན།” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། ཡོན་བདག་
མན་རྩའི་ཁོང་མས་རང་གི་མཆོད་ཡུལ་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མས་སྦྱོང་བའི་བོད་ཁམས་བདེ་
འཇགས་ཆེད་སློབ་ལྷན་སྤྱུབ་པའི་རང་གི་འོས་འགན་ཚུལ་བཞིན་འཁྱེད་ཏེ་བོད་ཡུལ་
སྤང་སྦྱོབ་བདེ་འཇགས་ལ་བཀོད་རྩིས་རང་དམག་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་པ་འདིས། བོད་
མན་རྩུར་མ་བདག་པ་དང་། བོད་ཀྱི་འཛིན་སྦྱོང་མན་རྩུས་མ་བྱས་པ་ལག་ལེན་
དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། ༡༥ དེས་མ་ཆད།
བོད་དང་མན་རྩུ་མཆོད་ཡོན་ཡིན་པ་དང་། བོད་དང་མན་རྩུ་རྒྱལ་ཁབ་ཐ་དད་
ཡིན་པ་མན་རྩུ་ཁོང་མའི་ཡི་གེའི་ནང་གསལ་པོར་འཁོད་པ་འདི་ལྟར། ཡིག་
ཆ་ཡང་སོ་དགུ་པ་མན་རྩུ་ཁོང་མ་བདེ་སྦྱིད་ཀྱིས་ལ་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་བསྐྱལ་
བཟང་རྒྱ་མཆོར་ལུལ་བའི་ཞུ་ཡིག་ནང་། རེན་འབྲེལ་ལེགས་པ་འདིས། སྒྲ་
མ་ཁྱེད་ཉིད་ཀྱང་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་ལྔ་པའི་ལུགས་ལྟར་བསྟན་འགྲོའི་ཡན་བདེར་ཡུན་
རིང་དུ་བཟན་པར་བཞུགས་ནས། རེད་སྒྲ་མ་ཡོན་མཆོད་ནམས་ལྟན་དུ་ནམ་
དཀར་གྱི་མཛད་བཟང་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་སྟོན་འདུན་དང་།” ཞེས་ཡོན་མཆོད་
ཡིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོར་བཤད་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་ཞེ་གཅིག་པ་ཁོང་མ་
ཡུང་ཅིང་གིས་ལ་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པར་ལུལ་བའི་ཞུ་ཡིག་ནང་། “ད་ཆ་རྩུབ་

ཕྱོགས་དང་། རེད་ཆོའི་སི་ཆོན་ཡུན་ནན་གྱི་ལུང་པ་རྣམས་ཀྱི་ས་མཆོམས་པན་
ཚུན་འདྲེས་ཏེ་ལོ་རེ་བཞིན་མི་སྤེའི་རྒྱན་པན་ཚུན་མི་ཆད་པས།” ཞེས་གསལ་
བ་ལྟར། རུབ་ཕྱོགས་དང་། རེད་ཆོའི་སི་ཆོན་ཡུན་ནན་གྱི་ས་མཆོམས་ཞེས་
ཁ་གསལ་སྒྲིམ་ཏེ་རུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་བོད་མན་རྩེ་གོང་མའི་ཁྲབ་ཁོངས་བདག་དབང་
མིན་པ་ཆེས་གིན་ཏུ་གསལ་པོ་བསྟན་པ་འདི་ལས་ལྷག་པའི་བོད་དང་མན་རྩེ་ཐ་
དད་ཡིན་པའི་གཏན་ཆོག་ས་ཅི་ཞིག་དགོས། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་མན་རྩེ་
ཡོད་ན། རུབ་ཕྱོགས་དང་། རེད་ཆོའི་ས་མཆོམས་ཞེས་སྒྲིམ་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད།
སྐབས་དེའི་མན་རྩེ་གོང་མ་དོན་གྱི་བདག་པོ་ཆོའི་ཡི་གེའི་ནང་། བོད་དང་མན་
རྩེ་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་དང་། བོད་དང་མན་རྩེ་བདག་དབང་ཐ་དད་
ཡིན་པ་གསལ་པོ་འདི་ལྟ་བུ་འཁོད་བཞིན་དུ་དེང་སང་གི་རྒྱ་མིའི་དབང་འཛིན་
པ་ཆོས། མན་རྩེ་སྡོད་དང་། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བོད་ས་གནས་ལ་གཅིག་
གུར་བདག་འཛིན་བྱས་པའི་ལམ་ལུགས་རྒྱད་འཛིན་བྱས་ལུགས་ཟེར་བ་དང་།
ཡིག་ཆ་འདི་དག་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འགྲུལ་བསྐྱོད་ཀྱི་ཟིན་ཐོང་མ་ཡིན་
སྐབས། བོད་འདི་ནི་དྲུང་གོའི་མངའ་ཁོངས་གིག་ཡིན་པ་ར་སྔོན་གསལ་པོ་
བྱེད་བྱབ་ཟེར་མཁན་འདི་ལྟ་བུའི་མི་ལ་ཁ་ལ་སྒྲུང་མོལ་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ང་ཆོ་
བོད་གངས་ཅན་པར་ཆེས་དཀའ་བ་ཞིག་ཐོག་ཏུ་བབས་པ་ནི་དོ། ༥༥ གཞན་
ཡང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གས་གཅེས་བཏུས་ཟེར་བ་འདིར། བཛྲོད་པར་
བྱ་བ་འདི་དག་སྤང་སྟེ། ༡༦༧༥ ལོར་མན་རྩེ་གོང་མ་བདེ་སྦྱིད་ཀྱིས་སྡེ་སྦྱིད་

སངས་ཀྱིས་ཀྱུ་མཆོར། གསེར་གྱི་བྱང་བྱ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རོམ་སྤྱོད་ཀྱི་སྒྲིག་
 གསུམ་གྱི་ཡིག་གན་སྤྱར་གྱི་འཇལ་ས་དང་། རྟོ་རྟེ་འཆང་དྲུ་ལའི་སྤྱོད་མའི་ཆོས་
 སྤྱད་འཛིན་ཅིང་། ལྷ་ལྷ་ལའི་བཅུ་ལ་དར་ཀྱིས་སྤྱོད་བའི་ས་དབང་བྱུང་
 ཡོད་ཅིང་ཐམ་གཞུས་འཁོད་པའི་གསེར་ཐམ་ཕུལ་ཏེ་བོད་ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་ལ་ཆེ་བཅོད་
 མཐུན་འབྲེལ་བྱས་པ་དང་། ༡༦༧༥ ལོར། ལྷ་ལྷ་མཆོག་སྤྱོད་བྱུང་པ་
 ཆེད་དབྱངས་ཀྱི་མཆོ་སྤྱོད་པོ་ཏེ་ལའི་གསེར་ཁྱིམ་མངའ་གསོལ་སྐབས། གོང་
 མ་བདེ་སྤྱད་ཀྱིས་ཕུང་སྤྱོད་དབང་སྤྱོད་བཟང་ཆོས་ལྷན་གྱིས་གཙོས་གསེར་ཡིག་
 པ་བོད་དུ་མངགས་ཏེ་གསེར་ཁྱིམ་མངའ་གསོལ་མཇུག་སྤྱོད་ཏེ་ལྷ་ལྷ་ལའི་བཅུ་ལ་
 ལྷ་བཟང་གིས་ལྷ་ལྷ་ལའི་སྤྱོད་བྱུང་པ་དབང་ལེ་ཤེས་ཀྱི་མཆོར་གོང་
 མ་བདེ་སྤྱད་ཀྱིས་བཀའ་ཡིས་ཕུལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་སྤྱོད་བྱུང་པ་དྲུ་ལའི་སྤྱོད་མའི་ཐམ་
 གཞུས་པ་དང་། ལྷ་བཟང་རང་ཉིད་ལ། བཅུ་ལ་སྤྱོད་ཀྱིས་བཅུ་ལ་ཞུས་པའི་
 ཆོ་སྤྱོད་དང་། ཐམ་ག་སྤྱད་པ། རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཕྱགས་བྱི་ ༡༥༣༠
 ལོར་ལྷ་ལྷ་མཆོག་བསྐྱེད་བཟང་ཀྱི་མཆོ་སྤྱོད་འབུམ་དུ་བཞུགས་སྐབས་ལྷ་གོང་
 མ་བདེ་སྤྱད་ཀྱིས་སྤྱོད་ཅང་རྩན་ཅང་དཔོན་འཁོར་ཆེད་མངགས་མདུན། བཅུ་ལ་
 པ་ཀྱིས་ཤིང་འཕྲོ་བ་འབྲེན་པའི་དྲུ་ལའི་སྤྱོད་མ་དུག་པ། ཞེས་འཁོད་པའི་གསེར་
 ཐམ་དང་། གསེར་ཡིག་ཕུལ་བ། ༡༥༤༠ ལོར་ལྷ་ལྷ་སྤྱོད་མན་རྩལ་ཡིག་ཆར་བན་
 གཉིས་ཀྱིས་བོད་རྒྱལ་མངའ་བྱུང་མེད་ནམ་ཀྱིས་བསད་པ་དང་། བོད་རྒྱལ་
 མེད་ནམ་ཀྱིས་བྱི་རྒྱལ་མངའ་བྱངས་པ་ནས་ཡིག་ཆར་བན་གཉིས་བསད་པའི་དོན་ཀྱིན་

བྱུང་སྐབས་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་ཡུལ་གྱ་བདེ་འཇགས་
 འབྱུང་བའི་མཇུག་བྱས་བསྐྱེད་ས་པ་ལ། ཁོང་མ་ཆན་ལུང་ངམ་གནམ་རྒྱུང་གིས་
 བསྐྱེད་བཅོམ་གྱི་ཞུ་ཡིག་ལྷ་རྩེས་ལུལ་བ། རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ལྷགས་
 ལུག་ ༡༧༥༡ ལོར། ཁོང་མ་གནམ་རྒྱུང་གིས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཞིབ་གཅིད་
 དུ་མངགས་པ་བློ་བྱོན་གྱི་ཚིང་བྱ་ཆེ་རིང་དང་། ཨ་ས་ཁན་ཨ་མ་བན་སོགས་ལྷ་
 སར་འབྱོར་སྐབས། ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའ་ལ། ལྷར་ཕན་བོད་ཀྱི་དཔོན་པོ་
 རྣམས་ནས་སྲིད་ཀྱི་ལས་དོན་བྱས་ཀྱང་། རྩི་རྩེ་འཆང་དུ་ལའི་བླ་མའི་ཞབས་
 འདེགས་མེ་ཡོང་བར་མ་ཟད། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལར་རྒྱ་ལ་ཡང་མི་འཆམས་པ་དུ་
 མ་བྱུང་ཞིང་། བོད་འབངས་སྤྱི་ལའང་ཕན་པ་མ་བྱུང་འདུག་པས། ད་ནས་
 ཆོས་སྲིད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགན་འཁུར་རྩི་བླ་མ་ཉིད་ནས་བཞེས་ན། ཞུ་སེར་གྱི་
 བཞུན་པ་དང་ཆབ་སྲིད་ཆེན་པོར་ཕན་སྤེལ་གིན་དུ་ཆེ་བས་ངེས་པར་དེ་ལྷར་
 མཇུག་དགོས་ཤིང་། ཞབས་སྤྱིར་བཀའ་འབྱོན་བཞི་བསྐྱོ། ཞེས་བཀའ་ཕབ་དོན་
 ལྷར། པོ་ལྷ་པ་བུའི་མཇུག་དུ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཐུགས་ཁུར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་བདུན་
 པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས་བཞེས་པ། ཁོང་མ་ལྷ་རྒྱུང་གི་ལོ་ ༡༦ པ་དང་
 ༡༧༥༡ ལོར། བར་སྐབས་པོ་ལྷ་པ་བུས་སྲིད་དབང་འཛིན་ཡུན་རིང་ལ་བོད་
 ཀྱི་བྲིམས་ལུགས་ཉམས་ལེན་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ཉམས་པ་སོར་ཆུད་ཆེད། ཁོང་
 མའི་བཀའ་མངགས་དུ་ཞིན་རྣམས་དང་། བྱང་པ་རྩི་མཉམ་གྲོས་ཀྱིས་ཁོང་མར་
 དགོངས་སྐྱོར་དང་། ཡ་སྐབས་མགོན་དུ་ལའི་བླ་མར་ལྷན་སེང་ཞུས་ཐོག་སྤྱད་

ཕྱིན་ལས་དོན་བྱེད་སྒྲིའི་ཅ་འཛིན་དོན་ཆན་བརྩུ་གསུམ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་
སོགས་དངོས་བྱུང་གལ་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསུམ་གཅེས་
བདུས་ཀྱི་དེབ་འདིར་མ་བཀོད་པ་ནི། འདི་སྐོར་ཞིབ་ཕྲ་ཆ་རྒྱས་མེད་པའི་རྒྱ་
ཆེའི་མི་མང་རྣམས་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནད་དོན་ཆ་ཆར་ཤེས་རྟོགས་མི་ཐུབ་པའི་
ཆེད་དུ་གྲུ་གུའི་བསམ་སྦྱོར་བརྩམས་པ་ཞིག་ལས། དོན་གཞན་གང་ཡང་མིན་
ནོ། ་༥༥ མན་ཐུའི་གོང་མ་བདེ་སྦྱིད་དང་། ཡུང་ཅིང་གིས་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་
བདུན་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོར་ཕུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ཁག་ལ་དྲུ་ལའི་ཁྲ་མ་དུག་
པ་ཞེས་འཁོད་པ་ནི། ཡ་རྒྱལ་མཆོག་དུག་པ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་ཁས་མ་
ཁྲངས་པའི་དོན་ཡིན་རུང་། གནས་ཚུལ་དངོས་བྱུང་ནི། ཡ་རྒྱལ་མཆོག་ཆངས་
དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་ལོ་བྱང་ལོ་ཏུ་ལར་གསེར་ཁྲི་མང་འགསོལ་སྐབས། མན་ཐུའི་
གོང་མ་བདེ་སྦྱིད་ཀྱིས་ཕྱང་སྒྱུ་དོ་ཐོག་བྱ་ངག་དབང་སྒོ་བཟང་ཆོས་ལུན་གྱིས་གཙོས་
གསེར་ཡིག་པ་བོད་དུ་ཆེད་མངགས་བཏང་སྟེ་ཁྲི་བཞེངས་མཇུག་སྐོར་ལེགས་
སྒྲིམ་རྟེན་འབུལ་བསྟར་དེ་སྒྱུ་ཕྱེད་དུག་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་དང་། དེ་རྗེས་
ལྷ་བཟང་གིས་པད་དཀར་འཛིན་པ་ངག་དབང་ལེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཁྲིར་
བཞག་སྐབས་གོང་མ་བདེ་སྦྱིད་ཀྱིས། བཀའ་ཡི་ཕུལ་སྦྱོར་བྱེད་པའི་སྒྱུ་དུག་པ་
དྲུ་ལའི་ཁྲ་མའི་ཐམ་ག་ཞེས་འཁོད་པ་སྐད་ཡིད། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བྱུང་བའི་བདེན་
དོན་ངོ་མ་ནི། སྒྱུ་ཕྱེད་དུག་པ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དང་། བདུན་པ་བསྐལ་
བཟང་རྒྱ་མཚོ་ཡིན་པ་ལྟར། མན་ཐུ་གོང་མའི་ངོས་འཛིན་རིམ་བྱས་ལ་མ་སྒྲིམ་

པར་བོད་མི་ཚོས་དེ་དོན་རང་ལ་ངོས་འཛིན་མཐའ་གཅིག་དུ་བྱས་པའི་དབང་
 གིས་ལ་རྒྱལ་དབང་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་སྐྱེས་བཟུང་པར་གཏན་འཁེལ་རང་
 བུགས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ཡིན། གནད་དོན་འདི་དག་ལ་མཚོན་ན་ཡང་མན་ཐུས་བོད་
 ལ་དབང་སྐྱུར་ནམ་ཡང་མ་བྱས་པའི་ར་སྤོད་ཤིན་དུ་གསལ་པོ་ཡིན་ཏེ། རི་ལྟར་
 ཞེ་ན། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཟླ་སྲིད་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་སྤོང་བའི་སྐབས་སུ་མན་
 ཐུ་གོང་མ་བདེ་སྲིད་ཀྱིས་ཟླ་སྲིད་ལ། རི་རི་འཆང་དུ་ལའི་སྐ་མའི་ཚོས་སྲིད་འཛིན་
 ཅིང། ལ་རྒྱལ་བའི་བཟུན་པ་དར་རྒྱས་སུ་སྤོང་བའི་ས་དབང་བུར་ཡ་རྫོའི་ཐམ་
 ག་ཞེས་པའི་གསེར་ཐམ་ཡུལ་ཏེ་གཟེངས་བཏོད་བྱས་པ་མ་ཟད། ཟླ་སྲིད་ཀྱིས་
 ལ་རྒྱལ་མཚོག་ལཱ་པའི་ཡང་སྲིད་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་གསེར་བྲིས་མངའ་
 གསལ་མཛད་སྤོང་སྐབས་མན་ཐུ་གོང་མས་གསེར་ཡིག་པ་མངགས་ཏེ་རྟེན་འབྲུག་
 ལྷས་པ་དང་། དེ་རིམ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལ་བཟང་གིས་འཛིན་སྤོང་སྐབས་མན་
 ཐུ་གོང་མ་བདེ་སྲིད་ཀྱིས་ལ་བཟང་ལ་བཟུན་སྤོང་ཀྱན་རྩན་ཏན་ཞེས་པའི་གཟེངས་
 བཏོད་བྱས་པ་མ་ཟད། ལ་བཟང་གིས་ལ་རྒྱལ་བའི་བྲིམ་ག་དུ་བཞག་པ་ངག་དབང་
 ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ལ། བཀའ་ཡིས་ཡུལ་སྤོང་བྱེད་པའི་སྐྱེད་ཀྱི་པ་དུ་ལའི་སྐ་མ།
 ཞེས་པའི་ཐམ་ག་སྤྲད། ངག་དབང་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོར་བོད་མི་རྣམས་ནས་ཡིད་
 ཆེས་བཅི་བཀྱར་གཏན་ནས་མི་བྱེད་པའི་གནད་དོན་ལ་བརྟེན་ནས། ལ་རྒྱལ་
 དབང་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོར། མན་ཐུའི་གོང་མ་བདེ་སྲིད་ཀྱིས་བཟུན་པ་རྒྱས་
 ཤིང་འགྲོ་བ་འདྲན་པའི་དུ་ལའི་སྐ་མ་དུག་པ། ཞེས་པའི་གསེར་ཐམ་ཡུལ་བ་བཅས་

ཀྱི་བྱང་རིམ་འདི་དག་གི་སྟེང་དོན་ནི། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྲོལ་མཁན་རིམ་བྱང་
ལ་མན་རྩེ་གོང་མས་གོ་མིང་དང་། ཐམ་གས་གཟེངས་བསྟོད་བྱས་ཏེ་དེ་དག་
རང་གི་མཐུན་གྲོགས་སུ་འགྲུགས་པའི་ཐབས་བྱས་སྟེ་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཏཱ་
ལའི་བླ་མའི་ཡང་སྟོན་སྟུ་ཡང་བོད་ཀྱི་སྟོན་སྲོལ་དེ་དང་དེའི་མོས་འདྲ་བ་སྟུན་
ཏེ་མན་རྩེ་གོང་མས་མོས་མཐུན་བྱེད་རྒྱུ་ལས། གོང་མ་རང་ཉིད་ལ་ཏཱ་ལའི་
བླ་མའི་སྟུ་ཡ་སྟུ་གཏན་འཁེབས་ཐག་གཅོད་བྱེད་དབང་གང་ཡང་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་
གསལ་ལོར་བ་སྟུན་ཡོད། མན་རྩེ་གོང་མས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྟུ་བྱེད་བྱས་པ་
གསུམ་རིམ་བཞིན་ཁས་བླངས་པའི་གནད་དོན་འདིས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
ཆ་གས་གཅིས་བཏུས་ཟེར་བའི་དེབ་འདིའི་འགོ་བརྩམས་ནང་། “འདི་དག་ནི་མིའི་
རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འགྲུལ་བསྟོད་ཀྱི་ཟིན་ཐོར་མ་ཡིན་སྟབས། བོད་འདི་ཉིད་ཀྱང་
གོའི་མངའ་ཁོངས་ཤིག་ཡིན་པའི་ར་སྟོན་གསལ་པོ་བྱེད་ཐུབ།” ཟེར་བ་དེ་དང་།
ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གས་ཞེས་པའི་འགོ་བརྩམས་ནང་། “མན་རྩེ་སྟོན་
གཞུང་གིས་ཡོན་དང་། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ས་གནས་ལ་གཅིག་གྱུར་
བདག་འཛིན་བྱས་པའི་ལམ་ལུགས་རྒྱུད་འཛིན་བྱས་ཡོད།” ཅས་ཟེར་བའི་ཙ་
དོན་གཉིས་ལ་བདེན་ཆ་རྩལ་སྤྲོད་ཅུ་མེད་པའི་ར་སྟོན་གསལ་པོར་བྱས་ཡོད།
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། གལ་སྟེན་བོད་མན་རྩེ་མངའ་ཁོངས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། མན་
རྩེ་བོད་བདག་འཛིན་བྱས་པ་བདེན་ན། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྟོན་གཉིས་ཀའི་ཙ་བའི་
དོན་ཀྱི་བདག་པོ་ལ་རྒྱལ་དབང་སྟེང་ལ་པའི་སྟུ་ཡ་སྟུ་འཛིན་གཏན་འཁེབས་

ཐེད་རྩེ་བྱ་བ་གལ་པོ་ཆེ་འདི་ལྟ་བུ་ལ་མན་རྩེ་སྲིད་གཞུང་གིས་བཏང་འཛིན་
ངང་ཚུགས་རུང་ཟད་ཅིག་འཛིན་འོས་པ་ལ། དེ་ལས་ཡོངས་སུ་ཕྱོག་སྟེ། བོད་
ཀྱི་རྩེ་འབངས་ཆོའི་འདོད་ཚུལ་ཁོ་ནའི་རྩེས་སུ་འབྲངས་པ་མ་གཏོགས་མན་རྩེ་
གོང་མ་རང་ཉིད་ལ་དབང་ཆ་གང་ཡང་མེད་པ་ལོ་རྒྱས་བྱུང་བ་དངོས་ཀྱིས་ཤིན་
ཏུ་གསལ་པོར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་རོ།

དོན་ཆན་བཅུ་དགུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ཞེ་གཉིས་པ་ནི། གོང་མ་ལྟ་སྦྱང་བྱི་ལོ་ཉིར་བདུན་ ༡༥༦༣
ལོར་པཌ་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཡེ་ཤེས་ལ། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྤུལ་སྤྱོད་(འཇམ་དཔལ་
ཀྱ་མཆོ་) མཉེས་ཐང་བདེ་བ་ཅན་ནས་པོ་བྲང་པོ་ཏཱ་ལར་གདན་དྲངས་ཏེ་བྱི་
གསོལ་བྱས་ན་འཐུས་པ་དང་། དེད་ནས་ཆེད་དུ་ཁལ་ཏེ་ཆེན་མང་གི་གོ་ས་ཅན་
ཆེ་བརྟན་སྐྱབས་ཅན་མངགས་ཡོད། ཐེད་ཉིད་ལྟར་སྤོལ་ཁོ་ན་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་
སྤྱོད་སྤྱེ་གསར་འཕྱོན་འདི་ལ་བསྐྱབས་སྤྱོད་གི་རིམ་པ་མཐའ་དག་ཕུལ་བྱི་སྦྱོར་ནས་
ལེགས་པར་མཇུག་དགོས་པའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་ཞེ་གསུམ་
པ་ནི། གོང་བཞིན་གོང་མ་ལྟ་སྦྱང་གིས་ ༡༥༦༣ ལོར། ༡་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱོད་
ཕྱིང་བརྒྱད་པ་འཇམ་དཔལ་ཀྱ་མཆོ་གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་དང་། སྤྱོད་གཉིར་
ལ་ནན་ཏན་མཇུག་དགོས་སྒོར་ཕུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་འདུག (དེབ་མཆན་
ལ། གོང་མ་ལྟ་སྦྱང་ཞེས་བྲིས་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ངོ་མར། གནམ་སྦྱང་ཞེས་

ལོའོད་པ། ཁོང་མའི་དངོས་མིང་། ཆན་ལུང་ཞེས་པ་བཅས་དོན་གཅིག་མིང་གི་ནྟམ་གངས་ཡིན་འདུག) ཁོང་གསལ་ཡིག་ཆ་འདི་གཉིས་ཀྱི་གནད་དོན་ནི། ཁོང་མས་མཆོད་ཡོན་གྱི་ཁུར་འགན་སྒངས་ཏེ་ཡ་རྒྱལ་བའི་བྲི་གསེལ་དང་། སློབ་གཉེར་སྟོར་ལུ་སྤུལ་འོས་བབས་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་སྤྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག

དོན་ཆན་ཉི་ཤུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ཞེ་བཞི་པ་ནི། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་འཁུར་འཛིན་ལྷ་མེར་བརྟན་པ་འཛིན་ཕྱིད་དཔལ་ལྷན་ནོ་མིན་ཏན་ཞེས་པ། བོད་ཀྱི་སྲིད་སྲྀང་དགའ་ལྷན་བྲི་པ་ཆེ་སྟོན་སྤྱིང་རག་དབང་ཚུལ་བྲིམས་དང་། བཀའ་སྟོན་ཐུན་མོང་གིས་ཡམ་བན་ལྷན་རྒྱས་སུ་སྤུལ་བའི་ཡི་གེ་ཡིན་འདུག ཡི་གེའི་ནང་། བཀའ་སྟོན་ཇ་སག་དར་ཏན་མཁན་པོ་སྤུལ་བཟང་བརྟན་འཛིན་ནྟམ་རྒྱལ་དགོངས་པ་ལུས་འཁྲོལ་གྱི་ཆབ་བཀའ་སྟོན་གསར་བསྟོས་ལུ་རྒྱ་རྒྱུ་སྟོར། ཡེ་ཁོང་མ་ཆེན་པོའི་བཀའི་རྗེས་འབྲངས་ཀྱི་ཅ་ཆོག་དོན་ཆན་བཅུ་གསུམ་དོན་ལ། ལྷ་མེར་བརྟན་པའི་དོན་གེས་པའི་སྒྲ་མའི་ནང་ནས་འདེམས་སྒྲུག་བྱས་པའི་བཀའ་སྟོན་ལ་བསྟོས་ཏེ་ཇ་སག་སྒྲ་མ་ཆེ་བའི་ཆོ་ལོ་གནང་ནས་བཀའ་སྟོན་གཞན་ནྟམས་དང་ལས་ཀ་བྱས་ན་མེར་སྒྲ་དམངས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཆེ། ལུགས་སྟོལ་འདི་ཇི་སྲིད་བར་མ་ཉམས་པ་དགོས་ཚུལ་གསལ་བ་བཅས་སྟུར་སྟོལ་དུ་ལའི་སྒྲ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་བྲེ་སྒྲ་མ་མེར་མོ་བ་ནྟམས་ཀྱི་ནང་ནས་འདེམས་སྒྲུགས་ཀྱིས་བསྟོན་གཞག་ལུ་དགོས་

ལ། རྩལ་ཡིག་སྐལ་བཟང་ནམ་རྒྱལ་ཟེར་བ་འདི་པ་ལས་དོན་ཆེ་ཕྱ་གང་ཅིར་
 མྱོང་བྱང་ཆེ། རྩལ་འདི་སྐལ་སྐྱེ་འདི་པས་ཀྱང་བརྟེ་བས་ངེས་པར་གཟིགས་པའི་
 འབས་ཕྱི་སྐྱེ་མདུན་ནང་མ་མཁན་པོ་ཆེ་བ་ད་ལྟ་རྩལ་ཡིག་དང་། གསོལ་དཔོན་
 གྱི་ལས་ཁྲར་སོགས་ལས་དོན་ཆེ་ཕྱ་ཐམས་ཅད་ལྟག་བསམ་ནམ་དག་གི་འབས་
 འདེགས་སྐྱབ་བཞིན་པའི་སློང་བྱང་ཞིང་། ཡིག་ཅིས་ལས་དོན་གང་ཅིར་ཤེས་བྱ་
 བཟང་། སློ་གྲོས་ཟབ། བཀོད་པ་བདེ་བ་བཅས། ད་ལམ་དར་དྭགས་མཁན་པོ་
 སྐལ་བཟང་བསྟན་འཛིན་ནམ་རྒྱལ་གྱི་ཆབ། བཀའ་སློན་གསར་བསྐྱོས་དུང་
 ཡིག་སྐལ་བཟང་ནམ་རྒྱལ་འདི་པ་རང་ལ་ཁྱུ་བའི་བབས་འབྲེལ་འདུག་པས་བརྟེ་
 བས་ངེས་པར་གཟིགས་པ་ཨེ་ཡོང་ཁྱུ་རྒྱུར། བོད་གསལ་ལས་དོན་འགངས་ཆེ་
 གཤིས། དགའ་ལྡན་གྲི་པ་ཨེར་ཏི་ནི་ཨོ་མིན་དྭགས་པས་ཞིབ་ལེགས་པར་
 དཔུང། བཀའ་སློན་གྱང་པ་རྩི་ཏ་སོགས་ལའང་གྲོས་ལེགས་པར་བསྟར་ཏི་ཆང་
 མ་སློ་སེམས་མཐུན་པར་བོད་བཞིན་ཐག་བཅད་ནས་ཁྱུ་བ་ཡིན་པས། ཨམ་བན་
 ལྟན་རྒྱས་ནས་གསེར་གྱི་སྟན་དུ་རིམ་བཞིན་ཁྱུ་གྲོགས་ཡོད་པ་ཁྱུ། དེའི་ཆེད་
 ས་ཁྲི་ཆེ་ ༧ ཆོས་ལ་ཕུལ་ ༡༥༥༩ ཞེས་གསལ་འདུག ཡིག་ཆ་ཨང་ཞེ་ལྔ་
 པ་ནི། བཀའ་སློན་ཐུན་མོང་གིས། བོད་ཀྱི་སྤྱི་དུང་གི་ཆོས་ཨོ་མིན་དྭགས་ལ་
 ཕུལ་བའི་ཁྱུ་ཡིག་ཟིན་བྲིས་ཤིག་ཡིན་འདུག ཁྱུ་ཡིག་ནང་། དོན་སྤྱིང་པོར་
 བོད་ཁྲི་ལ་གཉའ་ནང་། རྩལ་དགའ། སྤྱི་གྲོང་། ས་དགའ་བཅས་པར་བཅན་
 འདུལ་བྱས་པར་བོད་མས་དམག་དཔུང་མངགས་བརྩོང་གནང་བ་དང་། བོད་

ནས་དམག་པོགས་འབྲུག་སྒྲིག་བྱས་པ། ད་ཆ་བཀྲས་ལྷན་དང་། ས་སྐྱ་ནས་
 བོད་བལ་དབར་ལེགས་ཆིངས་དོན་འབྲེལ་ཡོང་ཕྱིས་སོགས་གོང་མར་ནག་ཕྱོགས་
 འབྲེལ་སྤོངས་ཀྱི་ཁྱད་བཤད་དུ་མི་འགྲོ་བའི་ལྷན་བཞིན་བྱགས་བསྐྱེད་ཀྱི་གང་ཆེ་
 ཡོང་བ་ཞེས་གསལ། ཡིག་ཆ་ཡང་ཞེ་བཞི་པའི་དོན་གསལ། བོད་ཀྱི་བཀའ་
 རྒྱུན་བསྐྱོག་ཞེས་གོང་མར་ཁྱེད་པའི་གནད་དོན་གང་ཡིན་སྐྱེས་ན། དེ་སྒྲིན་བོད་
 ཀྱི་བཀའ་འབྲེལ་ནང་འབྲུག་རྒྱུ་ལོ་ལྟ་བུར་ཕྱང་གི་གོ་ས་དང་སྒྲགས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་
 སྤྱོད་གོང་མས་བསྐྱོས་ཚུན་བཀའ་འབྲེལ་གོང་མར་སྐྱེས་མེད་ཁྱེད་པའི་ལམ་སྒྲོལ་བྱུང་
 བཞིག་ཡིན། བོད་ཀྱི་བཀའ་འབྲེལ་གོང་མས་བསྐྱོས་པ་འདིས་བོད་འཛིན་སྤྱོད་
 གོང་མས་བྱས་པར་འགྱུར་རོ་སྐྱེས་ན། མིན་ཏེ། ༡༥ བསྐྱོས་པའི་བཀའ་འབྲེལ་
 བོད་མི་ཡིན་པ་ལས། མན་རྩེ་མིན་པ་དང་། ༡༦ བོད་མི་དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་
 ཆབ་སྲིད་འགན་ཁུར་ལེན་མཁུན་དག་གིས་འདེམས་སྐྱོག་བྱས་པ་ལས། གོང་
 མས་མིང་འབོད་དམིགས་འཇུགས་བྱས་པ་མིན། ༡༧ དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ཆོས་
 སྤྱིད་བདག་པོ་ལྟ་བུའི་བཞེད་དགོངས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་དགོས་པ།
 ༡༨ བོད་ཕྱོགས་ནས་འདེམས་སྐྱོག་བྱས་པའི་བཀའ་འབྲེལ་གྱི་འོས་མི་དེར་གོང་
 མས་མོས་མཐུན་དང་། ཆོ་ལོས་གཟེངས་བསྟོད་བྱེད་པ་དེ་དག་ཏུ་པའི་ཐུ་མའི་
 ཆབ་སྲིད་ལ་ཕན་པ་ཁོ་ནར་དམིགས་པ་ལས། གོང་མས་བོད་འཛིན་སྤྱོད་ཆེད་
 མིན་པ་དོན་ཆོན་བརྩམས་པའི་ནང་གསལ་པོར་འཁོད་ཡོད། ཡིག་ཆ་ཡང་
 ཞེ་ལྔ་པ་ནི། བཀའ་འབྲེལ་ཐུན་མོང་གིས་སྤྱིད་སྤྱོད་ལ་ནང་ཁྱེད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐྱེན་

ཞུ་ཡུལ་བཞིག་ཡིན་པས་དེ་སྒྲིལ་གྱིང་བཞིན་དགོས་དོན་མ་མཆིས་སོ།

དོན་ཆན་ཉེར་གཅིག་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ཞེ་དྲུག་པ་ནི། བྱིན་རྒྱུ་ཅང་ཅུན་མི་དེ་སོགས་ཀྱིས་བོད་
དམག་སྤྱོད་བདར་གྱི་དོན་དུ་བཀའ་སློན་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་སོགས་ལ་
བཏང་ཡིག་ཡིན་འདུག ཡིག་ཅེ་ནང་། ད་ནས་བཟུང་ལྷ་སར་བོད་ཀྱི་དམག་
མི་བརྒྱད་བརྒྱ་དང་། གཞིས་ཅེར་དམག་མི་བཞི་བརྒྱ་བཅས་འཛིན་དགོས་པར།
ལོ་ལྟར་ཟླ་ ༩ ཆེས་ ༡༥ ནས་བཟུང་། ཟླ་ ༡༠ ཆེས་ ༣༠ བར་ཞག་བཞི་
བརྒྱ་ཞེ་ལྷ་རིང་སོ་སོར་འགོ་ཡོད་ཆེད་དུ་བཞག་པའི་བོད་པ་རང་གི་ལུགས་ཀྱི་
མདའ། མེ་མདའ། གྲི། མི་རྒྱལ་ས། རྩལ་རྒྱལ་ས་སོགས་རྩལ་སྤྱོད་ས་རིམ་
པར་དམ་བསྒྲགས་གང་ཆེ་བྱེད་དགོས་པ། གཞིས་ཅེར་རྒྱའི་དམག་མི་བརྒྱ་དང་
ལྷ་བརྒྱ་ཐམ་པ་བཞག་ཡོད་པར་ཀྱང་བཀོད་པ་སྤྱོན་སྤོང་བཞིན་སྤོང་ཡུལ་ཁང་
པ་འབྲལ་དུ་བཟོ་བཀོད་ནན་ཏན་བྱེད། ལྷ་ས་ནས། བཀྲས་སྤྱན་བར་རྒྱ་བོད་
ཀྱི་ཡིག་སྐྱེལ་བར་བོད་ཀྱི་རྟ་ཟམ་ཁག་བརྒྱ་གཉིས་བཞག་པའི་རྟ་ཟམ་སོ་སོའི་ཐོག་
དུ་གོང་གི་དམག་མི་མ་ཡིན་པའི་བོད་དམག་ལྷ་རེ་བཞག་དགོས་པ། དེ་ཆོར་
གཞུང་ནས་སོགས་མི་ཞན་པ་གནང་དགོས་པ། ལྷག་དུ་ས་དགའ། ཤེལ་དགའ།
ལྷ་ཅེ། གཞིས་ཅེ་རྟ་ཟམ་སོགས་ཀྱི་དམག་མིའི་འགོ་འཆིང་དུ་རྒྱ་སྤྱི་ཡོ་ཙོང་ཡེ་
ཀྱང་འཛིན་རྒྱུར། དེའི་ངག་བཀོད་དང་ལེན་ཡོང་བ་བྱེད། གནམ་སྤྱོད་དགའ་

ལོང་བཞི་པ་ཟླ་ ༦ ཆེས་ ༡༥ ལ་ཞེས་གསལ། ༡༧༩༧ འདི་རིགས་ཡོང་
ཀྱིན་ནི་ ༡༧༩༧ ལོ་ནས་བཟུང་གོར་དམག་གིས་བོད་སར་བཅན་འཛུལ་སྲ་
ཕྱིར་བྱང་སྐབས་མན་རྩའི་མས་བོད་དུ་དམག་རྒྱུ་བཏང་ཞིང་། མཐར་
མན་རྩའི་དང་། བོད་དམག་བྱང་སྒྲེལ་གྱིས་ ༡༧༩༩ ལོར་གོར་དམག་བོད་ས་
ནས་མཐར་སྐྱོད་བྱས་པ་བཅས་ཀྱི་དུས་སྐབས་སུ་མན་རྩའི་དམག་དོན་གཙོ་གྱུར་
བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཐོག་དེ་གོང་དང་མི་འདྲ་བའི་ཐེ་བྱས་ཅི་རིགས་བྱས་པ་དངོས་
འབྲེལ་ཡིན་ན་ཡང་། དེ་དག་ནི་འཇམ་གླིང་སྤྱི་སྤྱོད་ལྟར་བྱིས་མཆོས་ཀྱལ་ཁབ་
ཕན་ཚུན་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བྱས་པ་ཞིག་དང་། ཡང་སྒོས་བོད་དང་མན་རྩའི་མཆོད་
ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ་ཞིག་ལས། མན་རྩའི་བོད་བདག་དུ་བཟུང་བ་
ནས་ཡང་མིན་ཞིང་། དཔེར་ན་ ༡༧༥༠ ལོར་རྒྱ་ནག་དམག་མི་བྱིས་ཕྱག་མང་
པོ་བྱང་གོ་རི་ཡའི་དམག་རྒྱུ་བཏང་སྟེ་ལོ་གསུམ་ཅུ་ལོ་རིམ་ལོར་བཅའ་
སྤྱོད་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་མཆོན་དེས་གོ་རི་ཡ་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་འོག་དུ་འགྱུར་
མི་སྲིད་པ་དང་འདྲ། ཡིག་ཆ་ཞེ་དུག་པ་འདི་ཡང་གནད་དོན་དེ་དག་དང་འདྲ་
བར་བོད་གཞུང་གི་དམག་གྲུབས་བྱེད་སྒོར་མན་རྩའི་ཕྱོགས་ནས་སྤྱུལ་ཕྱག་གི་
བསམ་འཆར་བཏོན་པ་ཞིག་ཡིན།

དོན་ཆན་ཉེར་གཉིས་པ།

ཡིག་ཆ་ཨང་ཞེ་བདུན་པ། གོང་མ་ལྟ་སྤྱོད་གིས་བྱིས་ལོ་ ༥༥ པ་ ༡༧༩༠

ལོར་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྒྲུ་ཕྱིང་བརྒྱད་པར་གནང་བའི་བཀའ་ཤིག་ནང་། “སྒྲ་མ་
ཁྱོད་ཆེད་དུ་མི་སྒྲ་མངགས་ཏེ་བདག་གི་དགྲུང་གྲངས་བརྒྱད་ཅུར་ཕེབས་པའི་
སྤྱལེར་ཆེན་པོའི་ཐོག་སེམས་ཅུ་གཅིག་གིས་བདུན་བཞུགས་སྤུལ་བ་ངས་ཐུགས་
ལ་ངེས་བྱུང་། ངའི་སེམས་ཤིན་དུ་སྒྲོ་ལགས་ཤིང་། ཉིད་ཀྱི་སྤྱན་དང་། དུག་
མཛོད་ཆོས་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་ལ་མགོ་འཁོར་བཏང་མ་བྱུང་བའི་འདི་བོད་ཀྱི་མི་
དམངས་ཆོ་ཐམས་ཅད་ཁ་བཏང་བ་མ་ཟད། སྒྲ་མ་ཁྱོད་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡང་
མི་སོས་པ་ཡིན་ཅན་ཉིད་ཀྱི་སྤྱན་དང་། དུག་མཛོད་པ་ནམས་པོ་བྱང་ནང་དུ་
འཁྱེར་དགོས་པ་བྱུང་། དེང་ཕྱིན་ཆད་སྒྲ་མ་ཁྱོད་མི་ངན་པ་གམ་དུ་མི་བཅར་
བར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞུན་པ་སྤུལ་བ་དང་། ཆོས་དང་སྒྲོ་བ་གཉེར་སོགས་གསན་
སྦྱང་གི་རིམ་པར་བཅོན་པ་ལྟར་ལེན་པར་ཁྱོས་ཤིག་ སྒྲ་མ་ཁྱོད་བཞུན་འགྲོ་ཡོངས་
ཀྱི་རེ་ལྟོས་འཆའ་སའི་སྒྲ་མ་ཆེན་པོ་ཡིན་གཤིས། རེས་པར་རིག་པའི་གནས་
མཐའ་དག་ལ་མ་ཆང་བ་མེད་པར་བསྐབ་སྟེ་སྒྲ་གོང་མའི་ནམ་ཐར་རི་རྩ་བ་བཞིན་
སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་ཅིང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞུན་པ་དར་བར་བྱེད་པ་དང་།
བདག་གི་ཞུ་སེར་གྱི་བཞུན་པ་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་དང་
མཐུན་པར་ཁྱོས་ཤིག” ཞེས་གསལ་བ་བཞིན། ཉིད་ཀྱི་སྤྱན་དང་དུག་མཛོད་
པ་ནམས་པོ་བྱང་དུ་འཁྱེར་དགོས་པ་བྱུང་བའི་དོན་ནི། དེ་ཕྱོན་སྦྱིད་གོང་
དུ་བོད་གོར་ཆིངས་མོ་ལ་སྐབས་ཡ་རྒུལ་བའི་སྒྱའི་ཁྲ་པོ་རྩེ་དུང་སྒྲོ་བ་ཟང་ཕུན་ཆོགས་
ནས་ཞི་འཕྲོས་སྒྲུ་ཆབ་བཀའ་སྒྲོན་དོ་རིང་བཞུན་འཛིན་དཔལ་འཕྲོར་ལ་གནས་

ཚུལ་གནང་གསལ། གོང་མ་ཆེན་པོས་པོད་ཚྱངས་བསྟན་འགྲོའི་དོན་དུ་ལྟ་དམག་
གཏོས་ཆེ་གནང་བ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཡང་། དཔོན་དམག་ཆོས་དབྱེ་ལ་མཆོན་ཅེ་
མ་གཏད་པར་རིམ་འགྲངས་འདི་མུར་ལུས་ན། གཞུང་ཕྱག་མཛོད་དང་། མི་
མེར་གཏན་བརྒྱལ་དུ་འགྲོ་བ་འདུག་པས་ཚོང་གཞིས་ཁག་གི་བསྐྱེད་དུལ་དོ་
ཆད་བཞི་བརྒྱ་ཚུན་སྤང་པས་འབྲས་ན་དང་། དེ་མིན་ཁྱ་བརྒྱ་ཙམ་སྤྲོད་དགོས་
བྱུང་རུང་མ་སྤྲོད་མཐུ་མེད་ཅེས་པའི་ཕྱག་བྲིས་གནང་བ་ནོར་འབྲལ་བྱུང་ལུགས་
ལ་བསྟན་དེ་པེ་ཅིང་དུ་བཏང་བའི་གནད་དོན་ཡིན་འདུག། གནད་དོན་འདི་དག་
སྐབས་དེར་མན་རྩལ་པོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ཐེ་བྱས་ཆེན་པོ་བྱས་པའི་ལས་དོན་
གསལ་ཡིན་ཀྱང་། བྱ་སྤྲོད་འདི་ཙམ་ལ་བསྟན་ནས་མན་རྩལ་པོད་བདག་སྤྲོད་བྱས་
པར་བཛོད་མི་ཐུབ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ༡༧༡༡ གོང་མ་ལྟ་སྤྲོད་གིས་སྒྲིམ་ང་
དོ་ཐོག་བྱ་རྩ་སྐུ་མཁའ་པོ་ཏུ་བླ་མ་སོགས་མི་སྣ་པོད་དུ་མངགས་ཏེ་གོང་མའི་
བཀའ་ལུང་དྲིལ་བསྒྲགས་པར། “དོ་རྩེ་འཆང་དུ་ལའི་བླ་མ་ཁྱེད་དེ་ཆ་སྐྱེན་
ཡར་སོན། མདོ་སྐགས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐུགས་ཀྱི་བྱ་མཆོར་ལྷུབ་པའི་ཡན་
བདེའི་ཅ་བ་ཆེན་པོ་ཡིན། བྱད་པར་བྱུག་བྱབ་པའི་བསྟན་པའི་སྤིང་པོ་ཞུ་སེར་
ཀྱི་རིང་ལུགས་ལ་མཁས་ཤིང་དོན་རྒྱལ་གྱང་ལེགས་པར་རྟོགས་པར་གྱུར།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲིཉི་རིང་མེད་པ་བུ་ཉར་བསྐྱངས། མི་ངན་པ་རྒྱལ་ས་
ལ་ཉེས་པ་ཡབ་པ་ཡང་སྤྱིའི་བདེ་སྤྱིད་ཁྱིམ་གྱི་ལུགས་སྒྲོལ་ཡིན་པ་མཁྱེན། དོ་
རྩེ་འཆང་དུ་ལའི་བླ་མ་གོང་མ་དང་བྱད་མེད་པ། རེད་གནམ་འོག་ས་སྤེང་གི་

རྒྱལ་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་པ་མའི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར་གྱུར། ཉི་
 མ་རྒྱལ་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་པན་བདེ་ལ་བཀོད། ཆོས་སྤྲེད་གཉིས་
 ཀྱི་བདག་པོར་དེ་རྗེ་འཆང་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་ཁྱེད་དབང་བསྐྱར་གཟེངས་བསྟོན་པར་
 དྲུ་སྒྲ་མ་རྟོ་ཐོག་ཐུང་སྒྲ་མཁན་པོ་དང་། རྒྱན་ཆེན་མི་སྣ་ཆེད་དུ་མངགས་པའི་
 གདོང་གསེར་གྱི་འཇམ་ས་དང་། གསེར་ཐམ། གཞན་ཡང་གནང་སྤྱིན་རྒྱ་ཆེན་
 པོ་སྦྱལ་བ་གྲས་པར་དང་དུ་ཡོངས། ཞེས་གསལ་བ་དང་། གསེར་གྱི་ཐམ་ཀར།
 རྒྱལ་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་སྟེང་ལ་རྒྱལ་པོ་སེམས་ཅན་པོ་
 ཀྱི་བདག་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དེ་རྗེ་འཆང་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མའི་ཐམ་ཀ་ ཞེས་འཁོད་
 པ་ལྟུང་། དེ་རྗེས་ ༡༧༤༦ མེ་ཏེ་ལོར། གོང་མའི་བཀའ་ཤོག་ཐེབས་སྒྲོར།
 “དེད་ཀྱི་ཐམ་ཀ་སྒྲ་མ་ཕྱང་སྤྱི་ཐོག་ཐུང་ཞལ་མ་འཛོ་བར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་
 དུ་གསེགས་པའི་ཆབ་ཐམ་ཀ་སྒྲ་མར་ཁྱིའི་མིན་ཏན་པོ་བྱང་དུ་ཡོང་དགོས། དྲུ་
 ལའི་སྒྲ་མས་མདོ་སྤྲེགས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ནི་མཁྱེན། སྤྲེད་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་
 ཅད་ཀྱང་ཐུགས་སུ་ཆུད་པས། ད་ཆ་ཆོས་སྤྲེད་གཉིས་ཀའི་ཐུགས་ཁུར་ཆེར་བཞེས་
 བས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་རིང་མེད་
 པའི་པན་པ་ཆེན་པོ་དེད་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པ་གནང་དགོས།” ཞེས་
 ཐེབས་པ་ལྟར། སྐབས་དེར་པོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྲེད་གཉིས་ཀའི་ཅ་བའི་འཛིན་སྦྱོང་
 ཐུགས་ཁུར་ལ་རྒྱལ་པོ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམ་ཀ་ཐེབས་པ་ལ་འགྱུར་བ་གང་
 ཡང་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆགས་གཅེས་བཏུས་ཟེར་བའི་

དེ་བའི་འདི་ནང་། ཡ་ཀྱལ་མཆོག་སྤྱི་ཕྱིང་བརྒྱུད་པས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྲོལ་བ་
ལ་མན་རྩེ་གོང་མ་ལྷ་སྲོལ་གིས་སྤྱི་ཕྱིང་ག་ཟེངས་བརྟན་མཐུན་འགྱུར་ཞུས་ལུགས་
བོད་དང་མན་རྩེ་ལོ་རྒྱུས་གལ་ཆེ་འདི་རིགས་སྒྲིང་ཟུར་ཙམ་མ་བཞོད་པར། མན་
རྩེ་དཔོན་དམག་འགའ་ཞིག་གིས་བོད་ནང་སྤེལ་བའི་བྱ་སྲོད་ཆུང་ཙག་ཅི་རིགས་
ཆ་བསྟུ་ཡ་བསྟུ་བྱས་ཏེ་དེ་བའི་འདི་ནང་བཞོད་པ་ནི། སྒྲིང་ཆེན་ཨེ་ག་ཡའི་ནང་
ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ལྷན་ཞིང་། འཇམ་སྒྲིང་ཐོག་ས་རྒྱ་དང་མི་འཕྲོར་ཆེ་ཤོས་ཡིན་
པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་བྱ་སྲོད་དང་གཏན་ནས་མི་འཆམས་པའི་ཚུལ་མིན་གྱ་གྱའི་
བསམ་སྲོར་རྩུར་སྒྲངས་པ་གིན་ཏུ་གསལ་པོར་སྤྲང་ངོ་།

དོན་ཆེན་ཉེར་གསུམ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ཞེ་བརྒྱུད་པ་རྩ་སྲོལ་བྲི་ལོ་ ༦༠ པ་ ༡༧༧༥ ལོར་བོད་
བཞུགས་ཡུལ་བན་སྤང་ཡུན་ཅན་ནས། བོད་མི་གནས་སྲོད་དང་། ཁྲལ་རིགས་
སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་བཀྲས་རྩུན་སྒྲ་བྲང་ལ་བཏང་བའི་ཡི་གེ་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་
ཆ་ཡང་ཞེ་དགྲུ་པ་ནི་གོང་ལོར། བོད་བཞུགས་ཡུལ་བན་ནས། གཙང་ཁྲལ་
མི་སེར་རྣམས་ལ། པཌ་ཆེན་ཨེར་ཏི་ནི་ནས་ཁྲལ་ཆག་བྲམས་གཟིགས་གནང་
བ་བཞིན། སྤྱི་བཀག་ཚུལ་མཐུན་དགོས་སྒོར་རྒྱལ་གཞོན་གྱི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡིན་
འདུག་ཅིང་། བོད་ནང་བཅའ་རྒྱུན་ཡུལ་བན་ནས་བྱ་སྲོད་ཆུང་ཙག་འདི་རིགས་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་གང་ཡང་འབྱུང་སྲིད་པ་ལ་དམིགས་བསལ་དབྱང་བརྟན་བྱ་རིན་མི་འདུག

དོན་ཆན་ཉེར་བཞི་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ལྔ་བཅུ་པ་ནི། ལྷ་སྐྱོང་ཁྱིམ་ ༥༥ པ་ ༡༧༧༩ ལོར།
གོར་དམག་མཐར་སྐྱོད་བྱས་ཏེ་དམག་སྤྱི་ཡུ་ཁན་ཡན་གོར་པོད་ས་མཆོམས་ནས་
ལྷ་སར་ཕྱིར་འཁོར་རྗེས་ཕྱིན་ཆད་པོད་ཀྱི་ལས་དོན་འཐུས་ཆང་འབྱུང་ཆེད་སྤྱིག་
སྤྱོལ་དོན་ཆན་ཉེར་དགུ་འཁོད་པ་ཞིག་གཏན་འཁེབས་བྱས་པ་དེ་ཡིན་འདུག དོན་
ཆན་དང་པོ། སྤྱལ་སྤྱོད་ས་འཛིན་གསེར་བྱམ་དཀྱུག་འདོན་བྱེད་སྤྱིའི་སྐོར། གཉིས་
པ། ཆོང་རིགས་དང་། ཕྱི་མི་པོད་ནང་འགྲོ་འོང་བྱེད་སྐབས་ཡམ་བན་ལ་ཞུས་
ཏེ་ལམ་ཡིག་ཞུ་དགོས་སྐོར། གསུམ་པ་པོད་དངུལ་ཁམ་ཀ་དངུལ་རྒྱུད་
མེད་བཟོ་བྱ། བཞི་པ། པོད་དམག་སྟོང་ཕྱག་གསུམ་གཏན་འཛུགས་བྱེད་སྒྲོ།
ལྔ་པ། དམག་མིའི་འགོ་བྱེད་རུ་དཔོན་དང་། བརྒྱ་དཔོན། རྩེད་དཔོན་བཅས་
བསྐོས་ལུགས། རུག་པ། དམག་མིར་འབྱུང་ཕྱགས་དང་དངུལ་ཕྱགས་སྐྱོད་སྤྱངས་
སྐོར། བདུན་པ། དམག་མིའི་དགའ་ཆས་སྤྱབ་ཚུལ་དང་། དམག་སྐྱོང་བྱེད་
སྒྲོ། བརྒྱད་པ། རྒྱ་ལའི་བྲམ་དང་། པཎ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནི་གཉིས་ཀྱི་གཏོང་སྒྲོ་
དང་། འབབ་ཡོང་རིགས་ལ་སྤྱི་ཏེ་སྤྱི་འཁོར་རིགས་ནས་འགན་འཁུར་བྱས་སྐབས་
བར་ལག་ཏེ་བག་བྱུང་དོགས་འདུག་པར་སྒྲན་ནས་པོད་བཞུགས་ཡམ་པས་ཞིབ་
འཛུགས་བྱེད་དགོས། དགུ་པ། གོར་དམག་གིས་ཁག་སྐྱོང་བྱུང་བའི་ས་ཁུལ་སྤྱིད་
གྲོང་། རྫོང་གར། གཉེ་འཛང་སོགས་ལ་ཁུལ་ཆག་གཏོང་སྤྱངས་སྐོར། བཅུ་
པ། པོད་བཞུགས་ཡམ་པ་འཆར་ཅན་ལ་མོན་སོགས་ལ་རྩེར་ཡོང་དགོས་ལས།

གཞན་མ་ལས་དོན་གང་ཅི་དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་པར་ཆེན་ཡེར་ཏེ་ནི། བོད་བཞུགས་
ཡམ་པ་བཅས་འདྲ་མཉམ་གྲིས་བསྟར་བྱེད་པ་དང་། བཀའ་སྒྲོན་གྲིས་འགོ་བྱས་
བོད་ཀྱི་ལས་སྒྲེ་འགོ་ཡོད་སྒྲ་མ་སོགས་ཆེ་ཕྱ་ཀུན་གྲིས་ཡམ་པའི་ངག་བཀོད་དང་
ལེན་དང་། བཀྲ་གིས་སྒྲུན་པའི་ལས་དོན་གང་ཅི་བོད་བཞུགས་ཡམ་བན་ལ་
སྒྲོན་ཚུད་གནས་ཚུལ་ཕུལ་ནས། ཡམ་བན་ས་སྐོར་དུ་འགྲོ་སྐབས་ཞིབ་འཇུག་
བྱེད་ཀྱང་། བཅུ་གཅིག་པ། བཀའ་སྒྲོན་ཆབ་འཇུག་བྱེད་སྐབས་འོས་ལ། མདའ་
དཔོན། ཅིས་དཔོན། དུག་མཛོད་བཅས་ནས་གསལ་ཡོན་དང་། བྱས་པ་ཆེ་
ཆུང་ལ་དཔགས་པའི་བོད་བཞུགས་ཡམ་པ་དང་། དྲ་ལའི་སྒྲ་མས་འདེམས་སྒྲུག་
གིས་མི་གཉིས་གསེར་སྟན་ཕུལ་ནས་བསྐྱོད་དང་། དེ་བྱིངས་སྟན་སྒྲོན་མ་དགོས་
པའི་རིགས་དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་། ཡམ་བན་གྲིས་བཀའ་གོག་སྤྱད་དེ་བསྐྱོད་སོགས།
བཅུ་གཉིས་པ། དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་། པར་ཆེན་ཡེར་ཏེ་ནི་ཞལ་བཞུགས་རིང་
སོ་སོའི་ཉེ་རིགས་ཀྱིས་ལས་དོན་བྱས་མི་ཆོག་པ། བཅུ་གསུམ་པ། བོད་བཞུགས་
ཡམ་བན་གཉིས་རེས་སོས་ཀྱིས་སྟོན་དཔྱིད་གཉིས་ལ་གཙང་ཁུལ་ས་སྐོར་དང་།
དམག་སྤྱོངས་ལ་ལྟ་སྐོར་དུ་བསྐྱོད་ཀྱང་། བཅུ་བཞི་པ། ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁག་གོར་ཤ།
འབྲུག་པ། འབྲས་མྱོངས། ཙོང་པ་སོགས་ནས་ཡིག་འབྲུལ་བྱུང་རིགས་ཡམ་
པར་སྒྲོན་བསྟར་བྱ་རྒྱ་དང་། ཡིག་ལན་ཡམ་པའི་ངག་བཀོད་ལྟར་གཏོང་རྒྱ་
སོགས། བཅོ་ལྔ་པ། ས་མཆོམས་སྦྱིད་གྲོང་། གཉའ་ནང་། རོང་གར། མཁར་
ན། ས་དགའ། ཁུམ་བུ་བཅས་གོར་ཤ་དང་། ཁད་ཉེ་ཡིན་འདུག་པར། ས་

མཆམས་ཐོ་སྤྲོས་གཙོང་དགོས་པ་དང་། བལ་པོ་དང་། བོད་མི་ཡར་ལྷུར་རང་
མཆམས་ཕྱིན་མི་ཆོག་པ། བཙུ་དུག་པ། རྩུགས་མཐའི་རྫོང་འགོར་མི་འགྲོ་
དག་འདེམས་ཀྱིས་གཏོང་རྩུགས། བཙུ་བདུན། དམག་མིའི་གྲས་ནས་ཤེས་
ཡོང་དང་། དག་རྒྱས་ཆེ་བ་ཡོད་ཆེ་བྱུང་རྒྱུད་མིན་ཀྱང་མདའ་དཔོན་བར་འཕར་
ཆོག་པ། བཙོ་བརྒྱུད་པ། དགོན་པ་ཆེ་བའི་སྒྲ་མ་བསྐོ་གཞག་སྐོར་དུ་ལའི་སྒྲ་
མ་དང་། བོད་བཞུགས་ཨམ་པ། རྗེ་བྱུང་རྟོ་ཐོག་བྱ་བཅས་སྒྲོས་བསྐྱར་འདེམས་
སྒྲུག་གིས་བསྐོ་རྒྱ། བཙུ་དགུ་པ། གཞུང་ནས་ཁྲལ་བསྐྱས་ཀྱི་དཔལ་དང་། དངོས་
པོ་ཉེ་ཆོང་སོགས་ལ་དཔལ་གྱི་འཇའ་བྱུང་གཏན་འཕེབས་བྱེད་སྒོ། ཉི་ཤུ་པ། སྤྱིད་
གྲོང་གཉེན་འདུག་བཅས་ནས་འབྲས། ཚ། དངོས་པོའི་རིགས་ཀྱི་ཤོ་ཁྲལ་ལེན་
སྒྲོལ་སྤར་བཞིན་ལས། འཕར་ལེན་མི་ཆོག་པ། ཉེར་གཅིག་པ། བོད་ཁོངས་
མི་མེར་འབྱེར་ཞན་ནམས་ལ་ཁྲལ་ཕྱལ་མི་བྱེད་རྟ་ཁལ་སོགས་ཁག་སྦྱོང་ཆེ་ཞིང་།
ཕུག་པོ་ནམས་བཀའ་ཤོག་གིས་ཁྲལ་ཆག་པ་འདི་རིགས་ཕྱིན་ཆད་བཀའ་ཤོག་
ཆང་མ་བསྐྱས་ནས་མི་མེར་ཆང་མར་ཁྲལ་རིགས་སྒྲོམ་པ་བྱེད་རྒྱ་སོགས། ཉེར་
གཉིས་པ། དགོན་ཁག་ཆེ་རྒྱུད་གི་སྒྲ་མ་དང་། ག་པའི་ཁ་གངས་མིང་ཐོ་ཞིབ་
བཀོད་དང་། ཡང་བཀའ་སྒྲོན་ནས་རྟོ་ཐོག་བྱུའི་མི་མེར་གྱི་མིང་ཐོ་ཞིབ་གསལ་
བཀོད་ནས་བོད་བཞུགས་ཨམ་པ་དང་། དུ་ལའི་སྒྲ་མར་དེབ་རེ་ཕུལ་ཏེ་སྤྱད་
བརྗེད་དཔྱེད་བྱེད་བདེ་དང་། བཀའ་ཤོག་མ་ཞུས་པར་རང་མཆམས་རྩུགས་
ཐོན་མི་ཆོག་པ། ཉེར་གསུམ་པ། མཆོ་སྤྲོན་སོགས་ཀྱི་དཔོན་ཁག་ནས་སྒྲ་མ་

གདན་ཁྱེད་རིགས་སྤྱོད་ཆད་པོད་བཞུགས་ཨམ་པར་ཁུས་མིན་སྤྱོད་གས་བྱུང་
 འདུག་པ་ཕྱིན་ཆད། ཟེ་ལིང་ཨམ་པ་ནས་པོད་དུ་གནས་ཚུལ་ཡུལ་ཐོག་པོད་
 བཞུགས་ཨམ་པ་ནས་ལམ་ཡིག་སྤྱད་དེ་གཏོང་བྱ། ཉེར་བཞི་པ། སྤར་རྒྱན་
 རུལ་མི་གཏོང་དགོས་ཀྱི་ལམ་ཡིག་སོགས་དྲུ་ལའི་ཁྱ་མས་གནང་མུས་ལ། ཐུས་
 སུ་བཀའ་ལློན་དང་། མདའ་དཔོན། དྲུ་ལའི་ཁྱ་མའི་ཉེ་རིགས་སོགས་ནས་རང་
 མཆོམས་ཀྱིས་ཏྲ་ཁལ་བསྐྱལ་བ་དང་། དགོས་ཆ་གྲོ་ཆས་བསྐྱུ་བ་སོགས་འདུག་
 པ་སྤྱད་ཕྱིན་དེ་རིགས་མི་ཆོག་གཞུང་དོན་རིགས་དགོས་ངེས་ལ་པོད་བཞུགས་
 ཨམ་པ་དང་། དྲུ་ལའི་ཁྱ་མར་ཁུས་ཐོག་ལམ་ཡིག་བཀའ་ཤོག་སྤྱོད་བྱ། ཉེར་
 རྒྱུ་པ། འཁྲུག་འཛིངས། མི་བསང་། ཀུན་ངག་སོགས་ལ་ཁྲིམས་གཙོད་དང་
 འབྲེལ་བྱེད་སློབ་སློར། ཉེར་དུག་པ། དཔོན་དམག་རྩལ་སྤྱོད་གི་རྩས་མདེལ་
 གོ་སྐྱིག་བྱེད་སློབ་སློར། ཉེར་བདུན། བཀའ་ལློན་མདའ་དཔོན་བཅས་ལ་དྲུ་
 ལའི་ཁྱ་མས་ལས་གཤག་དང་། འཛིན་ཐེབས་གཞིས་ཀ་སྤྱོད་སྤོལ་ལ། ལས་ཁུར་
 འཕྲོས་འཕྲལ་གསར་པར་ཅིས་སྤྱོད་དགོས་སློར། ཉེར་བརྒྱད། ཁྱ་མ་དགེ་འདུན་
 སོགས་ཀྱི་སོགས་ཐོབ་སྤྱོད་དགོས་རིགས་དུས་ཚོད་སྤོལ་སྤྱོད་པ་ལས། སྤར་བསྐྱར་
 སྤྱོད་ལེན་མི་ཆོག་པ། ཉེར་དགུ་པ། པོད་ཀྱི་མི་མེར་སྤོལ་ཤོ་སྤོལ་ཁལ་པོགས་དངོས་
 པོ་འབུལ་དགོས་ནམས་དུས་ཐོག་བསྐྱུ་ལེན་བྱེད་བྱ། ཁལ་སྤར་བསྐྱར་བྱེད་མི་
 ཆོག་བྱད་སྤོད་གི་ཁལ་བསྐྱུ་ཤོད་ཐོག་བཀའ་མི་ཆོག་པའི་སློར་བཅས་ཡིན་
 འདུག ༡༩ ཡིག་ཆ་ཨང་ལྔ་བརྒྱ་པ་འདིའི་ནང་ཨམ་བན་ནས་པོད་ཀྱི་ལས་

དོན་ལ་བཀོད་བྱས་ཕྱེད་རྒྱ་ཇི་སྟེད་ཅིག་འཁོད་ཡོད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་གོང་དུ། ཆིང་
རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གསལ། ཞེས་པའི་སྐོང་བཟོད་ནང་མན་རྩེ་སྟོན་གཞུང་
གིས་ཡོན་དང་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ས་གནས་ལ་གཅིག་གྱུར་བདག་འཛིན་
བྱས་པའི་ལམ་ལུགས་རྒྱུད་འཛིན་བྱས་པ་མ་ཟད། གོམ་གང་མདུན་སྟོས་ཀྱིས་
ཆབ་སྟོན་དང་། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན། མི་དོན། བྱི་འབྲེལ། ཆོས་
ལུགས། རིག་གནས་སོགས་ཚྭ་གསལ་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་བོད་ས་གནས་སུ་དབང་
སྐྱར་གྲགས་ཆེན་བྱས་པ་མཐོང་བྱབ་ཟེར་དོན་དེ་ལྟར་ཡིན་ན་ཡང་། དོན་ཆུན་
ཉེར་དགུར་གསལ་བའི་གནད་དོན་དེ་དག་ནི། བོད་ནང་གི་ལས་དོན་ཁག་ཆགས་
རྒྱུད་འབྲས་ཆང་ཡོང་ཐབས་ཁོ་ནར་དམིགས་པ་འབའ་ཞིག་ལས། མན་རྩུས་
བོད་ལ་དབང་སྐྱར་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་དམིགས་པ་མིན་སྟབས། གནད་དོན་དེ་
དག་གིས་མན་རྩུས་བོད་བདག་འཛིན་བྱས་པར་ནམ་ཡང་འགྱུར་མི་བྱུང་།
༡༥ ཁྱིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཡན་རྒྱུན་དེ་ལྟ་བུའི་རོགས་རམ་བྱེད་སྟོལ་ནི་འཛམ་
སྐོང་སྤྱི་སྟོལ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱ་ནག་དུ་དམར་པོའི་སྟོན་
དབང་འགོ་འཇུགས་སྐབས་ཡུ་རུ་སུའི་ཞི་དག་མི་སྣ་རྒྱ་ནག་ནང་བཅའ་རྒྱོད་ཐོག་
ཆབ་སྟོན་དང་། བཟོ་ལས། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན་སོགས་གང་ཅིར་
བཀོད་བྱས་ལམ་སྟོན་རོགས་རམ་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ནག་
རུ་སུས་བདག་འཛིན་བྱས་ལུགས་སུས་ཀྱང་ཟེར་གྱི་མེད། ༡༦ ལྷག་པར་དུ་
སྐབས་འདིར་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་རོ་སྟོན་གསལ་བཤད་བྱེད་འོས་

པའིག་ལ། ཡུ་དན་ཀྱང་གིས་བཅུ་མས་དེ་བ་ནང་། ‘‘སྤྱ་ཁང་ཨན་ལྷ་སར་འཕྱོར་
རྗེས་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྤྱ་ཐེང་བརྒྱད་པར། ད་རེས་གཞུང་དམག་ས་ཐག་རིང་པོ་
ནས་རྒྱ་ཀླན་འདུལ་བར་ཡོང་བའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་དབུས་གཙང་གི་སེར་སྤྱ་
ནམས་སྤང་སྦྱོབ་བྱེད་རྒྱུ་ཆེད་དུ་ཡིན། ད་ཆ་རྒྱ་ཀླན་རྒྱ་གིས་རང་ཉེས་ངོས་ལེན་
བྱས་སྐབས་ཡང་སྤྱར་སྤང་དགྲག་སྦྱོང་མི་སྤིད། འོན་ཀྱང་བོད་རྒྱུང་སྤྱི་ལས་
དོན་སྦྱོབ་པར་ལམ་ལུགས་གཏན་ནས་མི་འདུག དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་གང་ཉིད་བརྟེན་
མཆམས་ལ་བཞུགས་རྒྱ་ཁོ་ན་ལས། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་དག་ཟབ་པོ་མི་མཐུན།
བཀའ་བློན་མོགས་ཀྱིས་མགོ་བདེ་དན་འབྲུལ་ཁོ་ན་བྱེད་ཅིང་། བཙན་འཛུལ་
བྱུང་དུས་འགོག་སྤང་བྱེད་བྱུབ་གྱི་མེད། དེར་བརྟེན་སྤྱི་གཡིག་ནམས་ངེས་པར་
དུ་གཏན་འཁེབས་བྱས་ནས། ཁོ་ཆོས་བཙེ་སྤང་བྱེད་དགོས་པ་ཤེས་པ་བཟོ་དགོས།
དེང་དུས་གོང་མ་ཆེན་པོས་བཀའ་སྦྱོབ་ཞིབ་ཏུ་གནང་ནས་དོན་ཆེན་རེ་རེ་བཞིན་
མཛུབ་སྟོན་མཛད་དེ་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་ངོད་ལ་གྲོས་མོལ་ཞིབ་ཏུ་བྱེད་རྒྱུར་
གནང་ནས། དུས་གཏན་དུ་སྦྱོན་མེ་ཡོང་བ་དང་བོད་པ་ནམས་ལ་ཡུན་དུ་ཐན་
པའི་ཐུགས་རེ་མཛད་གྱི་ཡོད། དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་གང་ཉིད་ཀྱིས་གོང་མ་ཆེན་པོར་
བཀའ་བློན་གཙོ་དགོས་པ་མཐུན་གསལ་ཡིན་པས་འབྱུང་འབྱུར་གྲོས་མོལ་བྱས་
ནས་ཐག་ཆོད་རྗེས་ཀྱས་པ་ཆེན་པོས་བཙེ་སྤང་བྱས་ཏེ་བྱ་བ་སྦྱབ་ངེས་ཡིན་པ་སྒྲོས་
ཅི་དགོས། ཀལ་སྤིད་ཡུན་རིང་ཆགས་པའི་གོ་མས་གཤིས་མཐུག་བཟུང་བྱས་
ན། དམག་ཕྱིར་འཐེན་རྗེས་གོང་མ་ཆེན་པོས་བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་དང་།

དཔོན་དམག་སོགས་ཕྱིར་འཐེན་མཛད་ཀྱི་ཡིན་པས་ཕྱིན་ཆད་དོན་དག་བྱུང་
ནའང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་མིན། གང་ཞིག་ཡན་པ་
ཡིན་དང་། གང་ཞིག་གཞོད་པ་ཡིན། གང་ཞིག་ཕྱི་བཡིན་དང་། གང་ཞིག་
ཡང་བཡིན་དེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གདམ་ག་གནང་ཆོག་” ཅེས་ལུས་ལུགས་གསལ་
བའི་གནད་དོན་འདི་དག་གིས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་གཅེས་བཏུས་དེབ་
འདིའི་འགོ་བརྒྱུད་ནང་། ལོ་རྒྱུས་བཟུགས་ཙམ་རིང་བོད་སྐད་གནས་འདི་
ཉིད་ཀྱང་གོའི་སྲིད་འཛིན་གྱི་བྱུང་ཁོངས་ཤིག་ཡིན་པར་བརྟེན་ཐོག་མཐའ་བར་
གསུམ་དུ་ཀྱང་དབྱུང་སྲིད་གཞུང་གིས་བདག་འཛིན་བྱེད་ཐུས་རེད། ཅེས་ཟེར་
བ་འདི་རང་འདོད་དོན་ག་བཟོའི་རྒྱུ་གཏམ་ཡིན་པའི་ར་སྲོད་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལོ་བྱས་
ཡོད། རི་ལྷར་ཞེན། བོད་པར་ཡན་པའི་དོན་དུ་བཟོས་པའི་སྒྲིག་ཡིག་རྣམས་
ལག་ལེན་མ་བསྟར་བར་ཡུན་རིང་གི་གོ་མས་གཤིས་མཁྲེགས་བཟུང་བྱས་ན། ལུ་
ཁང་ཨན་རང་ཉིད་ཀྱི་དམག་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་རྗེས། གོང་མ་ཆེན་པོས་བོད་
བཞུགས་ཨམ་བན་དང་། དཔོན་དམག་ཕྱིར་འཐེན་མཛད་ཀྱི་ཡིན་པས། ཕྱིན་
ཆད་དོན་དག་བྱུང་ན་ཡང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་མིན་
ཞེས་ཕྱིན་ཆད་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་བོད་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱབ་དགོས་ལུགས་བཤད་
པ་འདིས། བོད་ཀྱང་གོའི་སྲིད་འཛིན་གྱི་བྱུང་ཁོངས་མིན་པ་དང་། ཀྱང་དབྱུང་
གིས་བོད་བདག་འཛིན་བྱེད་པའི་གཞི་རྩ་མེད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལོ་ར་བསྟན་ཡོད།
གལ་སྲིད་བོད་མན་ཐུ་འི་འཛིན་ཁོངས་ཡིན་ན། མན་ཐུ་འི་སྲིད་གཞུང་གིས་དེ་

ཆེང་ངམ། མན་ཐུའི་དུས་རབས་ཡིག་ཆར་དཔུང་གཏམ།

སྐབས་རོགས་སྐྱོར་བྱེད་བཞིན་པ་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་དང་། ཕྱིན་ཆད་རོགས་
སྐྱོར་མི་བྱེད་པའི་བཞེགས་མོ་བྱེད་དོན་གཏན་ནས་མེད་ངེས།

དོན་ཆན་ཉེར་ལྔ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ང་གཅིག་པ་ནི། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཁྲར་འཛིན་ཀུན་གླིང་
ཨེ་དུང་རྟོ་ཐོག་ཐུ་དང་བཀའ་སློན་ཐུན་མོང་གིས་གཙང་མདའ་དཔོན་ལྷང་ཅན་
ཆེ་རིང་རྟོ་ཨེ་ནད་འདས་ཆབ། འོས་མིང་རུ་དཔོན་འགའ་ཞིག་གི་མིང་ཐོ་ཡམ་
བན་ལ་བཏང་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་ང་གཉིས་པ་ནི། ཁོང་
མ་རྩུ་ཆེན་ཁྲི་ལོ་ ༡༩ པ་ ༡༩༠༩ ལོར་བོད་བཞུགས་ཡམ་བན་ནས། སྤུ་
ཁྲབ་མཁན་པོའི་འོས་དང་པོ་ཡུག་མཛོད་པ་བདེ་ཆེན་རྒྱ་མཚོར་གོང་མས་བསྐོ་
གཞག་གནང་བའི་གནས་ཚུལ་ཨེ་དུང་རྟོ་ཐོག་ཐུ་ལ་ཡུལ་བ་ཞིག་ཡིན་འདུག ཡིག་
ཆ་འདི་གཉིས་ནི་རོགས་སྐྱོར་མཉམ་རུབ་བྱེད་པའི་སྤྱི་གསལ་དོན་ཆན་ཉེར་དགའི་
ནང་དོན་ལག་ལེན་བསྟར་བ་ཞིག་ཡིན།

དོན་ཆན་ཉེར་དྲུག་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ང་གསུམ་པ་ནི། ཁོང་མ་བསྐྱུགས་སློན་ནས། རྩུ་ཆེན་
གྲིས་ཁྲི་ལོ་ ༡༩ པ་ ༡༩༠༩ ལོར། རྒྱལ་མཚོག་སྤྱི་ཕྱིང་བརྒྱད་པ་འཇམ་
དཔལ་རྒྱ་མཚོའི་ཡང་སྤེད་སྐོར། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་ཡུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་

ཡིན་འདུག བཀའ་ཤིག་ནང་། “དྲུང་ཉི་ཤེས་བཀའ། པཌ་ཆེན་ཡེར་ཏེ་ནི་ལ་
 སྐུ་ལ། ད་གཞི་དུ་མ་ཁྱོད་རྗེ་དྲུང་ཉི་ཤེས་ཐུ་དང་ལྷན་ཅིག་པར། བཞུན་
 འཛིན་ཆོས་སྦྱོང་གི་ཕུ་སྐྱེས་ནས་བཀའ་ཤིས་དང་། དགེ་ལེགས་ཀྱི་མཆན་མ་སྐྱ་
 ཆོག་ས་མང་པོ་བྱུང་གཤིས་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྐུ་སྐྱར་ངོས་འཛིན་ཤེད་ཆོག་ཚུ་ལ་
 གྱི་ཞུ་ཡིག་སྐུ་ལ་བར་བཞེན། རེད་ནས་ཆེད་དུ་བཀའ་ཤིན་མཚུངས་མེད་གནང་
 རྟེན་ཤེད་ཅག་གིས་གསོལ་བ་ལྟར། བཞུན་འཛིན་ཆོས་སྦྱོང་གི་ཕུ་བུ་མ་པ་ནས་
 མིང་བྱང་ལེན་མི་དགོས་པ་ཉིད་ཀྱིས་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྐུ་སྐྱར་འབྲས་བུ་ས། དེའི་
 ཕྱིར་སྐྱ་མ་ཁྱོད། རེད་ཀྱི་བཀའ་ཤིན་ལ་དམིགས་ཞུ་ཡིག་ཏེན་སྐྱ་བརྟན་ཁ་བཏགས་
 བཅས་སྐུ་ལ་ཏེ་འཆོམས་ཞུ་ཞུས་པ། རེད་ཀྱིས་མཆོག་དུ་བཞུགས་པར་མཐོང་།
 རྗེས་ལ་ཡང་དར་ཆེན་ཤིག་གི་ཤར་མཚུ་བཅུ་ཆོ་ཆེད་དུ་བཏང་སྟེ་ད་ལོ་ཆུ་བ་དགུ་
 པའི་ཆོས་ཉེར་གཉིས་ལ་བྱིར་བཞུགས་སུ་བཅུག་པར་བཟངས་ཡོད། རེད་གི་
 ཆར་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྐུ་སྐྱར་ན་མོ་ཤིན་དུ་སྤྲ་བས། ད་དྲུང་སྐྱ་མ་ཁྱོད་ཀྱིས་འཛིན་
 སྦྱོང་བསྐབ་སྟོན་སོགས་ཀྱི་མགོ་འདྲན་ལ་བཞེན་དགོས་པ་འདུག་གཤིས། སྐྱ་
 མ་ཁྱོད། རེད་ཀྱི་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བཞུན་པ་དར་རྒྱས་ཀྱི་དགོངས་བཞེས་མཆོག་
 དང་མཐུན་པར་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མའི་སྐུ་སྐྱར་ལ་མགོ་འདྲན་ལེགས་པར་བགྱིད་ཅིང་།
 ཆོས་སྦྱོང་ཡོན་ཏན་ལ་བརྩོན་པས་སྦྱོབ་དུ་འཇུག” ཅས་གསལ་བ་བཞིན། ༡༧༩༩
 ལོར་གཏན་འཁེབས་བུས་པའི་དོན་ཆེན་ཉེར་དགུའི་ནང་གསལ་བ་བཞིན་གསེར་
 བུ་དགུག་འདོན་ཤེད་མ་དགོས་པར། ༡ རྒྱལ་མཆོག་སྐྱིད་དགུ་པ་ངོས་འཛིན་

གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་ཡིན་འདུག

དོན་ཆན་ཉེར་བདུན་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ང་བཞི་པ་ནི། བོད་བཞུགས་ཡམ་བན་བྱང་ནས། ཅུ་ཆེན་
ཁྲི་ལོ་ ༡༧ པ་ ༡༩༠༧ ལོར། རྫོང་གཞིས་འགའ་ཤས་ཀྱི་མི་འགྲོ་གཏན་
འཁེལ་སྒྲོར་བཀའ་བློན་ཐུན་མོང་ལ་བཏང་ཡིག་ཡིན་འདུག ཡི་གེ་འི་ནང་། ཉེ་
ལམ་བཀའ་བློན་ནམས་ནས་ཞུ་བ་བཞིན། ས་མཆམས་མཆོ་སྣ་རྫོང་རྫོང་དབང་
ཀུལ་ནོར་བུ་གནས་སྤོས་ཀྱིས་ས་མཆམས་སྤར་ཁམས་རྫོང་རྫོང་ལ་བསྐྱོད་གཞག་
བགྱིས་ཆབ་དེ་བཞིན། དེད་ཡམ་བན་གཉིས་དང་། རྫོང་དེ་ཐོག་བྱ་བཅས་
མོལ་བསྐྱར་གྱིས་གནས་ཆེ་ཁ་འཕྲོངས་ཀྱིས་རྫོང་རྫོང་རྒྱ་ཆེ་བས་པར་བསྐྱོད་གཞག་
བགྱིས་པ་དང་། ཞེས་སོགས་རྫོང་གཞིས་ལྗོངས་མི་འགྲོ་གཏན་འཁེལ་བྱས་ལུགས་
གསལ།

དོན་ཆན་ཉེར་བརྒྱད་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ང་ལྔ་པ། ཅུ་ཆེན་ཁྲི་ལོ་ ༡༧ པ་ ༡༩༠༧ ལོར། ༡་ཀུལ་
དབང་སྤྱུ་ཤེང་དགུ་པར་ལུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ནང་དོན་ནི།
༡་ཀུལ་མཆོག་སྤྱུ་ཤེང་དགུ་པས་མཁན་པོ་འཕྲན་ལས་རིན་ཆེན་མདུན་གོང་མར་
འཆམས་ཞུ་འབུལ་གནང་ལ་སྐྱེས་ལན་ལུལ་བ་དང་། མདོ་སྤགས་ཀྱན་ལ་བཙོན་

ཆིང་ངམ། མན་རྩེ་རྩལ་རབས་ཡིག་ཆར་དབྱེ་གཏམ།

པས་སྒྲོབ་གཉེར་གནང་དགོས་པའི་སྒྲོར་གསལ། ཡིག་ཆ་ཡང་ང་རྩལ་པ་ནི།
པོད་པལྟགས་ཡམ་བན་གཉིས་ནས། ཅ་ཆེན་ཁྱི་ལོ་ ༡༧ པ་ ༡༩༡༩ ལོར།
མདའ་དཔོན་པད་མ་དོན་ལྡན་གྱི་ཆབ། འོས་དང་པོ་རུ་དཔོན་ང་པོད་པར་གཏན་
འཁེལ་བྱུང་སྒྲོར་དེ་མོ་དྲི་ཐོག་ཐུར་ཕུལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡིན་འདུག

དོན་ཆེན་ཉེར་དགུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ང་བདུན་པ་ནི། ཁོང་མ་ཅ་ཆེན་ཁྱི་ལོ་ ༡༥ པ་ ༡༩༡༠
ལོར། ཆེ་སྒྲོན་གྱིང་ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱིད་སྒྱིང་རྩལ་གཏན་
འཁེལ་གྱི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་འདུག་པ་འདི་ལྟར། “དྲུང་རྒྱེད་བཀའ། དགའ་
ལྡན་ཕྱི་གེ་བྱ་ས་མ་བྱི་པག་ཤིང་སྐུལ་སྐྱུང་ག་དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་ཁྲིམས་
དང་། དགོན་ལྷེ་ཆེན་པོའི་མཁན་པོ་བླ་མ་རྣམས་དང་། བཀའ་སྒྲོན་རྣམ་པ་
བཞི་པོ་དང་། ལྷེ་དཔོན་རྣམས་དང་། ལྷེ་པ་ཚོགས་ལ་ཡལ་དོན། ལྷུར་དྲུ་
ལའི་བླ་མ་ཞིང་ལ་གཤེགས་པའི་ཆེ་དེ་མོ་དྲི་ཐོག་ཐུ་ལ་སྤྱད་དེ། དྲུ་ལའི་བླ་མའི་
གཞུང་གི་ལས་དོན་ལ་མགོ་འདྲན་བྱས་ནས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཡིན། ད་ལྟ་
དྲུ་ལའི་བླ་མའི་སྐུལ་སྐྱུང་དྲུང་མངོན་མཆན་མ་བྱུང་། དེ་མོ་དྲི་ཐོག་ཐུ་ཡང་
ཞིང་ལ་གཤེགས་པ་ཡིན་པས། དྲུ་ལའི་བླ་མའི་སྐུལ་སྐྱུང་ཕྱོན་པའི་ཚུན་ལ། བླ་
མ་ཡོན་ཏན་ཅན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་སྤྱི་འདྲན་བྱས་ནས་ལས་དོན་གྱི་བྱ་བ་བྱས་ན་དབྱས་
གཅོད་གི་མངའ་འོག་པ་སྐྱུ་སེར་ཡོངས་ལ་ཡན་ཐོགས་ཆེ་བ་ལ་བསམ་ནས་ངག་

དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་བྱིས་ཁྱོད་མི་སྒོ་གསལ་པོའི་ཐོག་ ཡོན་ཏན་ཡང་
 མཁས་བཟང་ཡིན་པས། ཁྱོད་ཡོངས་ཀྱི་སྒྲ་འབྲིད་བྱས་ནས་ལས་རྒྱ་ཐག་ཆོད་
 བྱས་ན་དབུས་གཙང་གི་སྐྱ་མེར་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཡིད་བཞིན་རྗེས་འགྲོ་ཡོང་ཞེས།
 དབུས་གཙང་ལ་བསྐད་ནས་དགོས་དོན་དཔྱེ་འབྱེད་བྱས་པའི་མི་དྲག་རྣམས་ཀྱི་
 ས་ནས་ངག་བརྟན་བྱས་ནས་ཞུས་བྱུང་བ་ལ། རེད་ནས་ཤིན་ཏུ་དག་འགྲོ་བྱས།
 ད་ལྟ་ཆེད་དུ་གནང་བྱིན་པར། ཁྱོད་ལ་ཨེར་ཏིམ་བྱ་མོ་མིན་ཏན་གྱི་ཆོ་ལོ་བྱིན་
 ནས་ཐམ་ཀ་འཛིན་དུ་འཇུག་ཅིང་། ཏཱ་ལའི་ཐྱ་མའི་སྐུལ་སྐྱེ་བྱིན་པའི་ཚུན་འདིར།
 དབུས་གཙང་གི་སྐྱ་མེར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་མགོ་པ་
 བྱིས་ཤིག་ ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་བྱིས་ཁྱོད་དེ་མི་དོ་ཐོག་བྱ་ལ་ཡར་
 རྒྱས་བྱིས། ངའི་གནམ་འོག་སྐྱེ་འགྲོ་ཡོངས་ལ་བྱམས་བརྩེའི་དགོངས་བཞེད་
 དང་བསྐྱུན་ནས། ཞུ་མེར་བསྐྱུན་པ་འཕེལ་བྱས་དང་། ལས་རྒྱ་གང་ཡིན་ལ་
 ལེགས་པར་ཐག་ཆོད་དང་། དབུས་གཙང་གི་སྐྱ་མེར་རང་རང་སོ་སོ་ནས་བདེ་
 སྦྱིད་དཔལ་ལ་འགོད་པའི་འགྲིམ་འབད་བྱིས། ཡང་མཁན་པོ་དང་། བཀའ་
 རྒྱུན་། རྩེ་དཔོན་། རྩེ་པ་སོགས་རང་རང་གི་ལས་དོན་ལ་འབད་བྱིས། ཁྱོད་
 ཀྱན་ནས་ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་བྱིས་ལ་རོགས་རམ་བྱིས། ཏཱ་ལའི་
 ཐྱ་མ་སྐྱེ་དངོས་བཞུགས་ལྟར། ལས་དོན་ཐམས་ཅད་ཨམ་བན་མི་དྲག་ལ་གྲོས་
 མཐུན་པ་དང་། ལུགས་སྲོལ་བཞིན་བྱིས། ཐམས་ཅད་ནས་བརྩོན་པ་དང་།
 ལེ་ལོའི་ཚུགས་སུ་ཤོར་བ་མ་བྱིས། ཆེད་དུ་ཕབས་སོ།” ཞེས་གསལ་ཞིང་།

ཡིག་ཆ་ཡང་ང་བདུན་པའི་ནང་དོན་ལ་དཔུང་ན། བོད་ནི་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་སྤྱེང་
 རིམ་པའི་སྤྱིང་ཡུལ་ཡིན་པ་གིན་རྒྱ་གསལ་ལོར་བཤད་པ་ལས། བོད་མན་ཐུའི་
 སྤྱིང་ཡུལ་ཡིན་པའི་གོ་དོན་ཏིལ་འབྲུ་ཙམ་ཡང་བཤད་མི་འདུག བོད་མན་ཐུའི་
 སྤྱིང་ཡུལ་ཡིན་ན། རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་ལལ་མ་བཞུགས་པའི་རིང་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་
 ཡམས་བན་གྱིས་བྱས་ན་འཇུག་ཀྱང་ལས། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྤྱིང་མཁན་རྒྱ་མ་ལིག་
 རེས་པར་དུ་བསྐོས་ཞུགས་ཀྱིས་དགོས་དོན་གང་ཡང་མེད། འོན་ཀྱང་བོད་ཀྱི་སྲིད་
 སྤྱིང་བསྐོས་ཞུགས་གོང་མས་ཀྱིས་དོན་དང་། ཡིག་མཐུག་རྒྱ། ལས་དོན་ཐམས་
 ཅད་ཡམས་བན་མི་དག་ལ་གྲོས་མཐུན་ཀྱིས་དགོས་ཟེར་དོན་གང་ཡིན་སྐྱེས་ན། དེ་
 བློ་བྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་བཤད་རིམ་བཞིན་ལྟར། བྱིས་མཆོས་ཀྱིས་ཁབ་པན་ཚུན་རོགས་
 རེས་སྒྲོབ་སྒྲོན་ཀྱིས་སྤྱིང་ལ་འཇུག་སྤྱིང་ས་གནས་གང་སར་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་
 པར་བོད་དང་མན་ཐུ་མཆོད་ཡོན་ལ་རྒྱའི་འབྲེལ་བ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད་
 པའི་གནད་དོན་གྱིས་བྱུང་བ་ལས། བོད་མན་ཐུར་བདག་ཅིང་། མན་ཐུས་བོད་
 འཛིན་སྤྱིང་བྱས་པའི་དོན་གཏན་ནས་མ་ཡིན་ལོ།

དོན་ཆན་སྤྱིང་ལུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་ང་བཅུད་པ་ནི། གོང་མ་སྲིད་གསལ་ལས། རྒྱ་ཤོར་གིས་
 བྱིས་ ༡ པ་ ༡༩༡༡ ལོར། བོད་རྒྱུ་སྤྱིང་ཆེ་སྤྱིང་ངག་དབང་འཇམ་
 དཔལ་ཚུལ་བྱིས་ནས་གོང་མར་འཆམས་ཞུ་ཡུལ་པའི་སྤྱིང་ལན་བཏང་བའི་

བཀའ་ཤོག་ཡིན་འདུག།

ཡིག་ཆ་ཡང་ང་དགྲ་པ། གོང་མ་དཀོང་ཁྱིལ་ ༩ པ་ ༡༩༣༩ ལོར།
 གུལ་མཆོག་སྐྱེས་ཕྱིང་བཅུ་པར་འཆ་མས་ལན་ཉེན་སྐྱེས་ཕུལ་བའི་གནད་དོན་
 ཡིན་འདུག ཡིག་ཆ་ཡང་དུག་ཅུ་པ་ནི། ༡༩༣༩ ལོར་བོད་བཞུགས་ཡམ་
 བན་ནས། ར་སྐྱོང་དགོན་པའི་ལས་ཁྱེད་དུ་སྐྱེས་པ་གྲགས་འབྱུང་གནས་ནད་
 འདས་ཆབ། འོས་དང་པོ་སེར་མོ་བསྐྱོ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ལ་གཏན་འཁེལ་བྱུང་བའི་
 སྐྱོར། བོད་ཀྱི་སྤྱི་དབང་ལོ་མཉམ་ཉན་ལ་ཕུལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡིན། ཡིག་ཆ་
 ཡང་རེ་གཅིག་པ་ནི། གོང་མ་དཀོང་ཁྱིལ་ ༡༡ པ་ ༡༩༤༡ ལོར། གུལ་
 མཆོག་སྐྱེས་ཕྱིང་བཅུ་གཅིག་པ་གསེར་བུམ་དགྲ་གའོན་གྱིས་གཏན་འཁེལ་བྱུང་
 བར་གོང་མས་མངའ་གསོལ་ལེགས་སྐྱེས་བསྐྱར་བར་མི་སྡེ་མངགས་པའི་སྐྱོར་
 ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་རེ་གཅིག་པ། ལྷ་སར་སྤྱོད་པའི་དམག་སྐར་གྱི་འགོ་བྱེད་
 ལུ་སྤྱིས་ནས་ ༡༩༤༣ ལོར། ལ་སེང་དམག་ཐོག་བྱས་ཤེས་ཡོད་པའི་བཀའ་
 སྐྱོན་དང་། མདའ་དཔོན་རུ་བཀུ་སོགས་ལ་གནས་སྐར་གྱིས་དོག་དང་། སྐྱོ་
 མདོངས་སྤྱད་པའི་ཡི་གེ་བཀའ་སྐྱོན་ཐུན་མོང་ལ་བཏང་བ་ཞིག་ཡིན་འདུག འདི་
 དག་ནི་སྤྱི་གསོལ་དོན་ཚན་ཉེར་དགའི་ལས་དོན་ལག་ལེན་བསྐྱར་བ་ཡིན་པས་
 དམིགས་བསལ་སྐྱོང་བཅོལ་བྱ་འོས་མ་མཆིས།

ཆིང་ངམ། མན་རྩེ་དུས་རབས་ཡིག་ཆར་དཔྱད་གཏམ།

དོན་ཆན་སོ་གཅིག་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་རེ་གསུམ་པ། གོང་མ་ཀུན་ཁྲབ་འཕེལ་རྒྱས་སམ། འན་
དོང་གིས། ཁྱིམ་ ༡ པ་ ༡༩༥༩ ལོར། ཏུ་ལའི་ཟུ་མའི་ཡང་མྱེད་(སྤྱི་ཕྱིང་
བརྒྱ་གཅིག་པ་) སྤྱི་ན་ཕྱ་སྤབས་གནས་སྤབས་རིང་ར་སྤྱིང་ཨ་ཆི་ཐུ་དོ་ཐོག་
ཐུ། ངག་དབང་ཡེ་ཤེས་ཚུ་ལ་བྲིམས་ནས་མྱེད་འགན་ལེན་དགོས་པའི་སྒྲོར། ར་
སྤྱིང་དོ་ཐོག་ཐུ་དང་། དགོན་ཁག་གི་མཁན་པོ། བཀའ་སློན་ཐུན་མོང་ལ་བཏང་
བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་རེ་བཞི་པ་ནི། གསེར་བུམ་ལས་ཐོན་པ་
ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱི་ཕྱིང་བརྒྱ་གཅིས་པ་གསེར་བྲིར་མངའ་གསོལ་ཆེད་མི་སྤྱ་
མངགས་པའི་སྒྲོར། གོང་མ་འན་དོང་ཁྱིམ་ ༡༠ པ་ ༡༩༦༠ ལོར་ཏུ་ལའི་
ཟུ་མར་ཕུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་རེ་ལྔ་པ་ནི། རྩེ་དུང་དོ་ཐོག་
ཐུ་དང་བཀའ་སློན་ཐུན་མོང་གིས་རྩེང་གཞིས་མི་འགྲོ་བསྐྱོད་གཞག་བྱེད་འོས་སྒྲོར་
པོད་བཞུགས་ཨམ་བན་ལ་བཏང་ཡིག་ཡིན། གོང་གསལ་རྣམས་དོན་ཆན་ཉེར་
དགུ་ནང་གསལ་གྱི་ལས་དོན་སྒྲོར་ཡིན་འདུག།

དོན་ཆན་སོ་གཉིས་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་རེ་དུག་པ། གོང་མ་ཀོང་ཁུའི། ཁྱིམ་ ༥ པ་ ༡༩༧༧
ལོར་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱི་ཕྱིང་བརྒྱ་གསུམ་པ་གསེར་བྲིར་མངའ་གསོལ་སྤབས་གོང་
མས་ལེགས་སྤྱིས་བསྟར་བའི་བཀའ་ཤོག་ཡིན་འདུག། སྤྱི་ཕྱིང་བརྒྱ་གསུམ་པ་

ཆེན་པོ་གསེར་བུམ་དགྲག་འདོན་མ་དགོས་པར་ངོས་འཛིན་ཞུས་པ་ཡོངས་གྲགས་
ཙམ་མ་ཟད། རྗེ་ཡོན་མ་རང་ཉིད་ནས་ཚུ་སྤྱེ་ཞལ་གདམས་ནང་གསལ་པོར་
གསུངས་ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། ཡིག་ཆ་འདིའི་ནང་། “གསེར་གྱི་བུམ་པའི་
ནང་དུ་འཇུག་ཅིང་རྒྱན་འཕེན་བྱེད་ནས། ཏུ་ལའི་ཟུ་མའི་སྤྱལ་སྤར་གྱུར།” ཞེས་
གསལ་བ་ཡིན་པ་བན་ནས་གསེར་བུམ་དགྲག་ཚུལ་ཞུས་ཏེ་ཡོན་མས་དེ་བཞིན་དུ་
བྲིས་པ་ནི་གལ་སྲིད། མཆོམས་འདྲིའི་ཡིག་ཡང་རལ་དོལ་གྱིས་ཆ་མ་ཆང་
བས་ཞིབ་བཅག་དགོས་པ་འདུག གལ་སྲིད། དོན་དངོས་ཐོག་གསེར་བུམ་དགྲག་
འདོན་མ་བྲས་ན་ཡང་། ཡོན་མའི་ཡི་གེའི་ནང་གསེར་བུམ་དགྲག་འདོན་བྲས་
ཚུལ་བྲིས་པ་ཡིན་ན་ནི། རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་བྱ་བ་ལྟ་བུ། སྤྱིར་བཏང་མི་ཕལ་
པས་ཀྱང་མི་བྱེད་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཏེ་ལས་པའི་ཆ་བས་ཆེན་ཡིན།

དོན་ཆེན་སོ་གསུམ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་རེ་བདུན་པ། ༡༩༧༡ ལོར། བོད་བཞུགས་ཡམ་བན་
ནས་ལས་ཆེན་ཁག་བརྒྱ་བཞི་གནས་སྤར་གནས་སྤྱོད་སྤྱོད་དེ་མོ་དོ་ཐོག་བྱ་ལ་
བཏང་ཡིག་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་རེ་བརྒྱད་པ། ༡༩༧༡ ལོར། བོད་
བཞུགས་ཡམ་བན་དང་། དེ་མོ་དོ་ཐོག་བྱས་དུལ་འགྲོ་རྒྱགས་སྤྱོད་བཀྲམས་
པའི་རྩ་ཆོག་ཅིག་ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་རེ་དགུ་པ། བོད་བཞུགས་ཡམ་བན་ཀྱང་
ལན་ཐུན་མོང་ནས། བོད་དུ་ལམ་གཏེར་སོགས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཁག་དགྲུ་འཇུགས་

རྒྱུ་ལས་ཕྱེད་འོ་ལས་བསྐྱོད་གཞག་བྱས་པ་ཆོར། ༡༩༠༥ ལོར་བཏང་ཡིག་
ཡིན། ཡིག་ཆ་ཡང་བདུན་ཅུ་པ། དམག་ཡོགས་དམིགས་སྒྲིལ་ཆ་ཁལ་བསྐྱོད་
ལམ་སྤྲོལ་གསར་བཅོས་ལག་བསྟར་དགོས་སྒྲིལ་འོད་བསྐྱགས་ཡམ་བན་དང་། དེ་
མི་དོ་ཐོག་བྱ་བུན་མོང་ནས་ ༡༩༠༥ ལོར་བཀྲམས་པའི་ཅ་ཆིག་ཡིན་འདུག།

དོན་ཆན་སྤྲོ་བཞི་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་དོན་གཅིག་པ། ཁོང་མ་ཡུང་གིང་ནས། ལྷུལ་དབང་
སྐྱེ་ཕྱེད་བདུན་པར་གནང་བའི་གསེར་བམ་གྱི་འདྲ་པར། ཡང་དོན་གཉིས་པ་
ཁོང་མ་ལྷ་སྐྱོང་གིས་ལྷུལ་དབང་སྐྱེ་ཕྱེད་བཅུད་པར་གནང་བའི་ཆོ་ལོ་དང་།
གཡང་གྱིའི་འཇའ་སའི་འདྲ་པར། ཡང་དོན་གསུམ་པ་ཁོང་མ་ལྷ་སྐྱོང་གིས་པོ་
བྲང་པོ་ཏ་ལར་གནང་བའི་ཆེ་བཞེད་ཕྱག་བྲིས། ཡང་དོན་བཞི་པ་ཁོང་མ་སྤྲོད་
གསལ་ལམ། རྒྱ་ཏོང་གིས་ལྷུལ་དབང་སྐྱེ་ཕྱེད་བཅུ་གཅིག་པར་ཕུལ་བའི་ཆོ་
ལོ་དང་། གསེར་གྱི་འཇའ་སའི་པར། ཡང་དོན་ལྔ་པ་ཁོང་མ་རྒྱ་ཏོང་གིས་སྤྲོད་
ཐོལ་སྤྲོད་ལ་གནང་བའི་ཆེ་བཞེད་ཕྱག་བྲིས། ཡང་དོན་དྲུག་པ། ཁོང་མ་བྲུང་
གྱི་ནས་བཀྲ་གིས་ལྷན་པོར་གནང་བའི་ཆེ་བཞེད་ཕྱག་བྲིས། ཡང་དོན་བདུན་
པ་ཁོང་ཡུམ་ཆེ་གི་ཐའི་དུས་ལྷུལ་མཆོག་སྐྱེ་ཕྱེད་བཅུ་གསུམ་པར་ཕུལ་བའི་
ཕྱག་བྲིས་དང་། རིས་མོ། ཡང་དོན་བཅུད་པ་ཁོང་མ་ཏོང་ཁྱའི་འདྲ་པར། ཡང་
དོན་དགུ་པ་ཡུམ་ཆེ་གི་དུའི་འདྲ་པར་བཅས་ཡིན་འདུག། ༡༥ ཁོང་གསལ་འཇའ་

ས་དང་། ཐམ་ཀ་ལུ་བའི་གནས་ཚུ་ཡིན། རྒྱ་ནག་གོང་མ་རིམ་བྱུང་གིས་
 ཁྱིམ་མཆོས་ཀྱི་ཁབ་ཁག་གི་ཆོས་སྤྱི་མི་སྣ་གཙོ་བོ་དག་ལ་མཐུན་འབྲེལ་ཆེད་
 ཆེ་བཞིན་གཟེངས་བསྟོན་བྱེད་པའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། རོན་གནད་
 གཞན་གང་ཡང་མེད་ཅིང་། ལྷག་པར་ཡ་ཀྱི་དབང་སྐྱེ་བྱེད་རིམ་བྱོན་ལ་འཇའ་
 ས་གསེར་ཐམ་ལུ་རིགས་ནམས་ནི་ཆོས་ལྟོགས་ཀྱི་མཛད་པར་བསྟགས་བཞིན་
 གཟེངས་བསྟོན་ཞུས་པ་གཞན་ཡིན། ༡༽ འདིར་དཔེ་མཆོན་གཉིས་བྱངས་
 ན། གོང་མ་ཆན་ལུང་ངམ། ལྷ་སྐྱོང་གིས་ཡ་ཀྱི་དབང་སྐྱེ་བྱེད་བརྒྱུད་པར་
 ལུ་བའི་གཡང་གྱི་འཇའ་སའི་ནང་། “ཆེ་རིང་གནམ་གྱི་ཤེ་མོང་བཅན་པོས་
 ས་སྤྱང་ཡོངས་ལ་མངའ་སྐྱུར་བ། ཏུང་ཉིའི་བཀའ། ཆབ་སྲིད་བརྒྱ་ལྷག་གི་
 བར་བྱེ་ནང་ཐམས་ཅད་བདེ་སྦྱིད་དང་། སྐྱེ་འགྲོ་མ་ལུས་པ་ལ་བྱིམས་ཀྱིས་ཁ་
 ལོ་སྐྱུར་ནས། རྗེ་བརྒྱན་ཅོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ཞུ་སེར་གྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེ་
 ཆེར་དར་བ་དང་། ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པར་གྱུར། ཏུ་ལའི་
 རྣམ་ཁྱེད་ནི་ཀྱི་པ་བཙོང་ཁ་པའི་ཐུགས་སྤྱོད་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན་ཞིང་། དགེ་འདུན་
 བྱུང་གྱི་སྐྱེས་རབས་བརྒྱུད་པའི་སྐུ་སྐྱེ་ཡིན། ཡེ་ཤེས་དང་ཡོན་ཏན་མ་ལུས་
 པ་སྐྱེ་ཆེ་དུ་མའི་ལྷ་རོལ་ནས་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་ཤིང་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ནམ་པར་
 དག་པ་རབ་ཏུ་བརྟན་ཞིང་། མཐའ་དབུས་ཀྱི་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མགོན་སྐབས་
 དུ་མ་མཛད། རྒྱུན་ཡང་། མེས་ཀྱི་པོ་ཨེ་ཡེ་པེར་ཇ་སག་ཆའི་སྐབས་སུ་ཡ་ཀྱི་
 དབང་ལྷ་པ་ཏུ་ལའི་རྣམ་ཀྱི་པ་ཁབ་ཆེན་པོ་པོ་བྱང་དུ་གོང་མ་དང་མཇུག་ནས་

བདག་ཀྱི་ཆེན་ཆོན་པོ་སྟལ་བ་ནས་བཟུང་། ད་བར་སྐྱེས་རབས་བཞིའི་བར་དུ་ཆབ་
 གྲིང་གི་གསོལ་རས་མ་ལུས་པ་ཐོབ་ནས་སེམས་ཅེ་གཅིག་པར། བུམས་བཅེ་
 ཆེན་པོས་རྗེས་སུ་འབྲང་ནས་ཞུ་སེར་གྱི་བཟུན་པ་རྒྱ་ཆེར་དར་བ་བྱས། ཏཱ་ལའི་
 རྒྱ་མ་ཁྱེད་ནི་ཞུ་སེར་གྱི་བཟུན་པའི་བདག་པོ་རྒྱ་མ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཅིང་། སྐྱ་ཆེ་
 མང་པོར་ས་སྟེང་གི་སྐྱ་འགྲོ་མཐའ་དག་མདོན་མཐོ་དང་དེས་ལེགས་ལ་འགོད་
 པ་སོགས་དོ་མཆར་བའི་རྟེན་འབྲེལ་ལེགས་པར་འབྲིགས་པར་མཛད་པ་ནས།
 དེས་པར་ཆབ་སྲིད་གྱི་བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་དང་། དགའ་སྟོན་འཕྲིན་ལས་ཡིན་
 རོ། རྒྱ་མ་ཁྱེད་གྱི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་གིང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་བཟུན་པ་
 རིན་པོ་ཆེ་ཕྱོགས་དུས་ཀྱི་ཏུ་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་མཛད་པ་ལ། དེད་གིན་ཏུ་
 སྐྱོབ་འཕེལ་ནས། ད་ལམ་ཁྱེད་དུ་འཕགས་པའི་བདག་ཀྱི་གཡང་གྱི་འཇའ་
 ས་དང་། ཕྱག་རྒྱ་གནང་ཡོད་རྒྱ་མ་ཁྱེད་གྱི་བདག་གིར་མཛད་ནས་པོ་ཏཱ་ལར་
 ཉག་ཏུ་མཆོད་པར་བཞུགས། གལ་ཏེ་ཆབ་སྲིད་གྱི་དགའ་སྟོན་ཆེན་པོའི་དགོས་དོན་
 ཡོད་ཆེ་ཞུས་ཡིག་ལ་ཐམ་ཀ་འདི་གནང་ཞིང་། དེ་མིན་དགོས་དོན་ཁྱེད་ཏུ་བ་
 དང་། བསྐྱར་ཡིག་ནམས་ལ་སྤར་བཞིན་ཐམ་ཀ་རྫིང་པ་ཕབ་དགོས། ད་ལམ་
 རྒྱ་མ་ཁྱེད་ལ་དེད་གྱིས་བདག་ཀྱི་སྟལ་བ་དང་དུ་རྒྱངས་ནས། དེད་གྱི་དགོངས་
 པ་དང་མཐུན་པར་ཞུ་སེར་གྱི་བཟུན་པ་དར་བ་དང་། འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བདེ་
 སྲིད་གྱི་དཔལ་ལ་འགོད་པའི་མཛད་པ་སོགས། སྐྱོགས་མ་ཏཱ་ལའི་རྒྱ་མའི་ཕྱགས་
 སྟོལ་བཞིན་ཕྱགས་བསྐྱེད་རྒྱ་གང་ཆེ་དང་། སྟོན་འདུན་བཟང་པོས་ཁྱེད་འཕགས་

གྲི་སྒོ་ནས་ཆབ་སྲིད་སྦྱོང་བ་དང་། འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་ལེགས་ཚོགས་སྟལ་ཏེ། ཏའི་
 ཆིང་ཆབ་སྲིད་གྲི་ལོ་ཁྲི་ཕྱག་གི་བར་དུ་དུས་དྲག་པར་བདེ་སྲིད་གྲི་གསལ་སྤང་
 རབ་དུ་རྒྱས་པར་འགྱུར་བར་གྱིས། ཆེད་དུ་ཡབས་པ་” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་
 ལ་རྒྱལ་པའི་མཛད་པར་ཆེ་བཛོད་གཟེངས་བསྟོད་གིན་དུ་ཆེན་པོ་ཞུས་ཡོད་ཅིང་།
 ལྷག་པར་དུ་མཚམས་འདིར་དམིགས་སུ་བསལ་ནས་ངོ་སྟོན་འགྲེལ་བཛོད་བྱེད་
 དགོས་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། མན་ཐུའི་གོང་མ་ལྷ་སྦྱོང་ངམ།
 ཆན་ལུང་གི་དུས་སྐབས་སུ་མན་ཐུའི་ཆབ་སྲིད་དབང་ཐང་དར་རྒྱས་ཅེ་མོར་མོན་
 པའི་སྐབས་ཡིན་ཞིང་། དེ་དུས་བོད་དུ་གོར་དམག་ལྷ་ཆེས་ལྷགས་པའི་ཉེར་ལེན་
 གྱིས་མན་ཐུས་དམག་དཔུང་བཏང་སྟེ་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐོག་ཐེ་ཐུས་ཆེ་མོས་བྱེད་
 པའི་དུས་སྐབས་ཡིན་ན་ཡང་། གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་སྤྱེད་
 བརྒྱད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོར་དེ་ལྟ་བུའི་གུས་བཀྱར་གཟེངས་བསྟོད་ཞུས་པར་
 མ་ཟད། “སྐུ་གོང་མ་དུ་ལའི་བླ་མའི་ལུགས་སྟོལ་བཞིན་བྱགས་བསྐྱེད་རྒྱ་གང་
 ཆེ་དང་། སྦྱོན་འདུན་བཟང་པོས་བྱུང་འཕགས་གྲི་སྒོ་ནས་ཆབ་སྲིད་སྦྱོང་བ་དང་།
 འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་ལེགས་ཚོགས་སྟལ་ཏེ་” ཞེས་སྐུ་གོང་མ་སྐུ་སྤྱེད་བདུན་པའི་
 ལུགས་བཞིན་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྐུ་སྤྱེད་བརྒྱད་པར་སྦྱོང་རྒྱ་གསལ་པོར་བཛོད་
 པའི་གནད་ཆོགས་གཡང་གྲིའི་ལོགས་སུ་གསེར་ཡིག་བྲིས་པ་འདི་ལྟ་བུར་ཇི་མི་
 ལྟས་པར། དང་སང་རྒྱ་ནག་གི་ཆབ་སྲིད་པ་ཆོས་མན་ཐུས་བོད་བདག་འཛིན་
 བྱས་ཡོད་ཟེར་བ་ནི། ཡོངས་སུ་རྒྱ་ནག་གཏམ་འཁྲོག་བཤད་ཡིན་པ་ཡིག་ཆ་འདི་

གཅིག་ཤུས་ར་སྤྲོད་གསལ་པོར་བྱས་ཡོད། བོད་མན་རྩེས་བདག་སྤྲོད་བྱས་ཡོད་
ན། ཏཱ་ལའི་སྐ་མར་ཆབ་སྲིད་སྤྲོད་ཀྱི་ཞིག་ཡོང་ག་ལ་ཤེས། ཡང་། ༡༩༡
ཚུགས་སྐང་ལོར། ཁོང་མ་རྒྱ་གོང་གིས་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྲོད་བཅུ་གཅིག་པར་
ཕུལ་བའི་འཇམ་མཁའ་གསེར་ཡིག་ནང་། “ཆོ་རིང་གནམ་གྱི་ཤེ་མོང་བཙན་པོས་
ས་སྤོང་ཡོངས་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ། ཏཱ་ལའི་བཀའ། ཏཱ་ལའི་སྐ་མ་ལ་ཕབས་
པ། དེད་ནས་ས་ཆེན་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱེ་འགྲོ་ཀུན་ལ་བྱམས་བཅེའི་བསྐྱེད་ཅིང་། བདེ་
སྤྲོད་ཀྱི་དཔལ་ལ་ཡོངས་སྤྲོད་ཕྱིར་སྤང་སྤང་གི་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་བསྐྱབ་
དགོས་དང་། བདེ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩ་བ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཁིང་ས་ཀྱན་དུ་
རྒྱས་ཕྱིར་བྱིལ་བསྐྱགས་གིང་། དེ་ལྟར་མངའ་སྤྱོད་བཟང་པོའི་རྩེས་སུ་ཞུགས་
ཏེ། འགྲོ་བ་ཀྱན་གཏན་གྱི་བདེ་བ་དང་ཐུན་པ་བྱུང་ན་སེམས་ཁིང་། ལྷ་སེར་
གྱི་བསྟན་པའི་ལུགས་སྤོལ་སྤྱོགས་བཅུ་ཀྱན་དུ་སྤེལ་ནས་ཆོངས་ཞེན་གྱི་རིགས་
མཐའ་དག་ཆོངས་པ་ལས་བརྒྱུག་སྤོལ་དག་པའི་ས་ལ་འགོད་མཁན་བྱུང་ཕྱིན་
གཟེངས་བསྟོད་བདག་རྒྱུན་གནང་དགོས་པ་དང་། རྩེ་བྲག་ད་ལྟ་སྐྱ་མ་ཁྱོད་ནི་
སྤངས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཟབ་ཅིང་ཕྲ་བ་དང་། གཞོན་ནུའི་དུས་ནས་བསྟན་
པའི་གཞི་ལ་འཛོམ་པ་དང་། དམ་ཆོག་ཚུལ་བཞིན་དུ་བསྐྱུང་བ། སྤྱེ་འགྲོ་ཡོངས་
ཀྱི་སྐྱབས་གནས་སུ་འོས་པ་སོགས་དེད་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར་ཡིད་ཆེན་
ཡིན། དེའི་ཕྱིར་བྱེད་པར་དུ། ཏཱ་ལའི་སྐ་མ་སྤྲོད་མ་རྣམས་དང་མཐུན་པར་
བྱེད་ལ། རུབ་སྤྱོགས་མཆོག་དུ་དགེ་བའི་ཁིང་གི་ལ་རྒྱལ་དབང་ས་སྤོང་གི་ལ་རྒྱལ་

བསྟན་ཡོངས་ཀྱི་བདག་པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བཟླ་སྟེ་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་ཞེས་
གསེར་སྒྲིགས་གསར་དུ་བསྒྲུབས་ཏེ་གནང་བ་ཡིན། ཕྱིན་ཆད་ཡང་སྐྱ་མ་ཁྱེད་
ཀྱིས་ལྷ་མེར་གྱི་བསྟན་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་མཛད་ཅིང་། དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་འབངས་
དང་བཅས་པའི་བསྒྲུབ་ཁྲིམས་ནམ་པར་དག་པ་མཛད་པ་བཞིན། ད་དུང་ཡང་
ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྒྲུབས་གནས་སུ་འགྲོ་བ་མཛད། སྤར་འཕྲོས་འོས་རྒྱན་ཆད་མེད་
པ་དང་། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐམས་ཅད་བཀའ་སློན་ནམས་དང་འགྲོས་མཐུན་
གྱི་སློན་ས་ཁྲིམས་སྒོལ་དང་མཐུན་པར་ལེགས་པར་ཐག་བཅད་ཐོག བོད་ཀྱི་
ཨམ་བན་ལ་རྒྱན་རེ་ཞིབ་ཏུ་སློན་ཏེ་བརྒྱད་ནས་ལྷུ་ལགས། གཞན་ཡང་བོད་
ཀྱི་སྒྲེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་བདེ་སྦྱིད་ཀྱིས་འཆོ་ཞིང་། བསམ་དོན་ཆོས་བཞིན་དུ་འབྲུབ་
པའི་དགོངས་བཞེད་དང་མཐུན་པར་འདུག ད་ལྟ་གཟེངས་བསྟོད་གསེར་སྒྲིགས་
གནང་བའི་ལུགས་ལྟར། དཔུལ་གྱི་མཆོལ་གཅིག དཔུལ་གྱི་མཆོད་ཀོང་གཅིག
གསེར་བསྒྲུབ་པའི་དཔུལ་གྱི་ལག་བཟུང་ཅན་གྱི་བུམ་པ་གཅིག དབྱེད་ལྡན་མེར་
པོ་བཞུགས་གདན་རྒྱབ་ཡོལ་ཆ་ཆང་གཅིག ཁ་བཏགས་ཆེ་ཆུང་ལྔ་བཅུ། མདོག་
ལྔའི་ཁ་བཏགས་བརྒྱ་ཐམ་པ། མོས་མེར་པོ་དག མོས་དམར་པོ་དག མོས་
གཞི་འཛམ་སྤྱི་རིས་མ་དག ཤེལ་གྱི་སྒྲོད་བརྒྱ་ཐམ་པ། དཀར་ཡོལ་གྱི་སྒྲོད་
བརྒྱ་ཐམ་པ་འདི་ནམས་སྐྱ་མ་ཁྱེད་ཀྱིས་གྲུས་པས་ཡོངས་ཤིག རྒྱལ་སྤྱིད་བསྐྱལ་
པ་ཁྲི་འབུམ་གྱི་བར་དུ་མི་ཉམས་པར་ཤིན་ཏུ་ངོ་མཆར་བའི་བཀའ་བསྒྱུར་བ་
མཛད། སྤྱད་གསལ་ཁྲི་བཞུགས་ཉེར་གཅིག་པའི་ལུགས་སྒྲུང་ཆུང་ཆུང་བརྒྱད་པའི་

ཆོས་བཟང་པོར།” ཞེས་གསལ་འདུག ན གསེར་གྱི་སྒྲུགས་བྱར་བོང་བཞོས་
ཡི་གེ་བྲིས་པ་དང་། གཡང་གྱི་འོ་ངོས་སུ་གསེར་གྱིས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་མན་ཐུ་གོང་
མས་ལ་རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་པའི་པར་ལུ་པའི་ཡིག་ཆ་འདི་རིགས་རྒྱ་ཡིག་དང་།
དབྱེན་ཡིག་རྩ་མ་བསྐྱར་བར། ཡམ་བན་དང་། བཀའ་བློན་ཆོའི་དབར་ལས་
དོན་ཅག་ཅིག་སྒྲིམ་པར་ཆུར་གདོང་རེས་བྲས་པའི་ཡི་གེ་ཅབ་བྲལ་འགའ་ཞིག་
རྒྱ་ཡིག་དང་། དབྱེན་ཡིག་རྩ་བསྐྱར་ཏེ་དེ་ལ་བསྐྱགས་བྱེད་བབས་འདི་དག་ཚུ་ལ་
མཐུན་བྱང་བདེན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཡིན་མིན་དཔྱད་ཐུན་ནམས་ཀྱིས་བདག་ཁེབ་བྱ་རྒྱ་
མིན་རྩ་གལ་ཆེ།

དོན་ཆན་སོ་ལྔ་པ།

གོང་དུ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ཆགས་ཞེས་པའི་འགོ་བཅོམ་ནང་མན་
ཐུང་གི་གཞུང་གིས་ཡོན་དང་། མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་བོད་ས་གནས་ལ་གཅིག་
གུར་བདག་འཛིན་བྲས་པའི་ལམ་ལུགས་རྒྱ་འཛིན་བྲས་པ་མ་ཟད། གོམ་གང་
མདུན་སྒྲིམ་གྱིས་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འཕྱོར། དམག་དོན། མི་དོན། བྱ་
འབྲེལ། ཆོས་ལུགས། རིག་གནས་སོགས་ཚུགས་གང་ཅིའི་ཆ་ནས་བོད་ས་
གནས་སུ་དབང་སྐྱར་བྱགས་ཆེན་བྲས་ཡོད་པ་མཐོང་བྱབ་ཅེས་ཟེར་བ་ནམ་ཡང་
མི་བདེན་པའི་གནད་དོན་དུང་འདི་འདྲ་ཡོད་དེ། མན་ཐུས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་
ལ་ཐེ་བྲས་ཆེ་གོས་བྱེད་པའི་དུས་སྐབས་ནི་མན་ཐུང་གོང་མ་ཆན་ལུང་སྐབས་

གྲི་དུས་ཡུན་ཐུང་དུ་ཞིག་རིང་ཡིན་ཅིང་། དེ་དག་ཀྱང་མན་ཐུས་པོད་ལ་དབང་
 སྐྱར་བྱས་པ་མ་ཡིན་པར། བྲིས་མཆོས་ཀྱི་མཛའ་འབྲེལ་དང་། མཆོད་ཡོན་
 ཀྱི་ལ་རྒྱ་བཟུང་ནས་རོགས་རམ་བྱས་པ་ཡིན་ལུགས་གོང་དུ་རགས་རིམ་བཞིན་
 ཟེན་པ་ལྟར་ཡིན། དུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པའི་ནང་། རྒྱ་ནག་ནང་ཁྲུལ་དུ་
 རྩལ་ཕྱོགས་མི་རིགས་དཀར་པོའི་ཡུལ་ཁག་ནས་བཙན་འཛུལ་སྤྲོ་མང་བྱུང་སྟེ།
 མན་ཐུ་གོང་མས་ཐད་ཀར་སྐྱོང་བའི་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་དབང་ལ་གཡོ་འགུལ་ཆེན་
 པོ་བྱུང་བར་བཞུན། བོད་ཀྱི་ས་ཐོག་ལ་མན་ཐུས་ཐེ་བྱས་བྱ་རྒྱ་སྤྲོས་བྲལ་དུ་གྱུར་
 པ། དཔེར་ན། ༡༩༡༩ ལོར་ བོད་ཀྱི་ནང་སྲིད་ལས་དོན་ལ་མཆོན་ན་ ༡༩༣༣ ལོར་
 བོད་རྗེ་སྲིད་སྐྱོང་ཆེ་སྤོན་མིང་ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་བྲིམས་བྲི་བཤོལ་
 ཆབ། གནས་སྐབས་རིང་པུ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉི་མས་ཆབ་སྲིད་བསྐྱུངས་པ་
 དང་། ༡༩༥༩ ལོར་བོད་རྗེ་རུ་སྐྱོང་དང་དགའ་འབྲས་འགལ་ཆུ་བྱུང་རྗེས། བཤད་
 སྒྲ་དབང་ཕུག་རྒྱལ་པོར་བོད་ཀྱི་སྡེ་སྲིད་བསྐྲོས་པ། བོད་རྗེ་སྲིད་སྐྱོང་དེ་མོ་ནོ་
 ཐོག་ཐུན་ལས་ཁྲུང་དགོངས་པ་ཞུས་འཁྲོལ་ལ་བཞུན། གཞུང་འབངས་སེར་
 རྒྱ་སྤྱི་ཆོགས་ནས་གསོལ་བཏབ་ལྟར། ༡༩༧༥ ལོར་ལྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེང་
 བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་བོད་ལྗོངས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་པ་སོགས་
 ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བ་གལ་ཆེ་འདི་རིགས་བོད་མིས་རང་ཐག་བཅད་པ་ལས་མན་ཐུའི་
 ཐེ་བྱས་གང་ཡང་མེད། ༡༩༨༩ ལོར་བོད་ཀྱི་སྤྱི་སྲིད་བྱ་བར་མཆོན་ན་ ༡༩༩༩ དང་
 ༡༩༩༩ ལོ་སོ་སོར་མན་ཐུ་དང་། དབྱེན་རིའི་དབར་ཆིངས་ཡིག་བཞག་པའི་ནང་།

དབྱིན་ཇི་པོད་ནང་འབྲུལ་བསྐྱོད་ཆོག་པའི་ཐོབ་ཐང་སྤྲད་དོན་ལྟར། ༡༩༡༥ ལོར་
དབྱིན་ཇིའི་མི་སྣ་གམ་པ་ཇོང་དུ་འབྱོར་སྐབས་པོད་གཞུང་གིས་མན་དབྱིན་ཆིང་ས་
དོན་ཁས་མ་ཐོང་ས་པར། དབྱིན་ཇི་གམ་པ་ཇོང་ནས་ཕྱིར་ལོག་བྱས་ཡོད། ༡༩༢༠
ལོར་མན་ཐུ་དང་། རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་གཉིས་ཀྱིས་པོད་དང་འབྲས་ལྗོངས་
ས་མཆོས་དབྱེ་འབྱེད་སྐོར་ཀ་ལ་ཀ་ཏར་ཆིང་ས་ཡིག་གཅིག་བཞག་པ་དང་།
༡༩༢༣ ལོར་དེའི་མཐུག་སྐྱོང་ཆེད་མན་ཐུ་དང་། དབྱིན་ཇིའི་བར་དོར་གླིང་
དུ་གྲོས་མཐུན་བཞག་པའི་ནང་། གྲོ་མོར་ཆོང་ར་བཙུགས་ཏེ་དབྱིན་ཇིའི་མི་ཁོངས་
ཆོང་ལས་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། དབྱིན་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་གྲོ་མོར་བསྐྱོད་ཆོག་
པ་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། དེ་གཉིས་ལ་པོད་གཞུང་གིས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་སྐབས་
ལག་ལེན་དོན་འཁུལ་བྱུང་མེད། ཀ༡ པོད་ཀྱི་དམག་སྲིད་བྱ་བར་མཆོན་ན།
༡༩༢༩ ལོར། ལ་སིང་དམག་གིས་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་ལ་བཙན་འཇུག་
བྱེད་སྐབས་དང་། གོར་ཤས་ ༡༧༢༣ ལོའི་ཆིང་ས་དོན་བརྩི་མེད་ཀྱིས་ ༡༩༥༥
ལོར་པོད་སར་བཙན་འཇུག་བྱེད་སྐབས་མོ་མོར་མན་ཐུའི་ཐེ་བྱས་གང་ཡང་མེད།
ལྷག་པར་དུ་ ༡༩༠༩ ལོར། དབྱིན་དམག་པོད་དུ་བཙན་འཇུག་སྐབས་མན་
ཐུའི་སྲིད་གཞུང་གིས་འགོག་སྤྱང་རོགས་རམ་བྱེད་རྒྱ་ཡར་བཞག་ ལྷ་སར་དབྱིན་
དམག་འབྱོར་སྐབས་ལྷ་སྲིད་ཨམ་བན་ནས་དབྱིན་ཇིར་ཟུར་གསོས་སུ་ཏེ་སྡེ་
ལེན་ཞུས་ཡོད། པོད་དུ་བྱིན་ས་བཙན་འཇུག་བྱུང་བའི་དུས་སྐབས་སྔ་རྗེས་གོང་
འཁོད་འདི་དག་ལ་དྲག་པོ་དམག་གི་གདོང་ལེན་དང་། ཞི་བའི་གྲོས་མོལ་ཐག་

གཙོད་ཆང་མ་བོད་གཞུང་རང་གིས་བྱས་པ་ལས། མན་ཐུའི་ཐེ་བྱས་སྡེ་བཏགས་
 ཅམ་མེད། དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ནང་སྲིད་དང་། ཕྱི་འབྲེལ། དམག་སྲིད་ཀྱི་བྱ་
 གཞག་གལ་ཆེ་ཁག་བོད་གཞུང་རང་ཉིད་ནས་ཐག་གཙོད་གཙང་མར་བྱས་པའི་
 ལོ་རྒྱུས་བྱུང་བ་མངོན་སུམ་ཡོངས་གྲགས་འདི་ལྟ་བུ་ཡོད་བཞིན་དུ། ད་དུང་
 བོད་མན་ཐུར་བདག་དབང་ཡོད་པ་དང་། བོད་མན་ཐུས་འཛིན་སྐྱོང་བྱས་ཡོད་
 ཟེར་བཞི། རོ་ཆ་ཁྲེལ་ཡོད་ཀྱི་བག་དུལ་ཕྱན་ཅམ་ཡང་མེད་པའི་རང་ཏགས་
 བཟུགས་པ་ཁོ་ནར་གསལ། ང་། བོད་ཀྱི་ནང་སྲིད་དང་། ཕྱི་སྲིད། དམག་
 སྲིད་བཅས་ཀྱི་ལས་དོན་གོང་གསལ་ནམས་བོད་གཞུང་གིས་བྱས་པ་བདེན་ཡང་།
 བོད་དོན་ཐོག་མན་ཐུར་ཐེ་བྱས་གཏོན་ནས་མེད་པ་མིན་ཏེ། དཔེར་ན། ༡༩༠༦
 དང་། ༡༩༠༩ ལོར་མན་ཐུ་དང་། དབྱིན་ཇིའི་དབར་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་
 སྐོར་ཡིག་ཆ་ཐོངས་གཉིས་བཞག་པ་དང་། ༡༩༠༩ ལོའི་བོད་དབྱིན་དབར་
 བཞག་པའི་ལྟ་སའི་ཆིངས་ཡིག་ནང་གསལ་བོད་གཞུང་ནས་དབྱིན་གཞུང་ལ་སྤྲོད་
 དགོས་པའི་དངུལ་ནམས་མན་ཐུའི་གཞུང་གིས་དབྱིན་ཇིར་སྤྲད་པ་བཅས་བྱས་
 ཡོད་སྟུང་ན། བཟོད་པར་བྱ་སྟེ། ༡༩༠༦ ལོར་པེ་ཅིང་དུ་མན་ཐུ་དབྱིན་དབར་
 བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་དེ་ཚུལ་མིན་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་བ་ལས་ཁྲིམས་མཐུན་
 ཅ་འཛིན་འཕེར་བ་ནམ་ཡང་མིན། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ཆིངས་ཡིག་དེའི་ནང་ ༡༩༠༩
 ལོར་ལྷ་སར་བོད་དབྱིན་དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་དོན་ཆཅད་ཀྱི་པའི་ནང་
 གསེས་བཞི་པ་ནང་གསལ་དབང་ཆ་ནམས་ཀྱི་ནག་མ་གཏོགས་གཞན་དག་སུར་

ཡང་མེད་ཅེས་སྒྱུར་བཅོས་བྱ་རྒྱུ་འཁོད་ཡོད། བོད་དབྱིན་དབར་བཞག་པའི་
ཆེང་ས་ཡིག་གི་དོན་ཆན་ལ་སྒྱུར་བཅོས་བྱེད་དགོས་ན། བོད་དབྱིན་གཉིས་ཐུན་
མོང་གིས་བྱེད་པ་ལས། དབྱིན་ཇི་གཅིག་ཕུས་བྱེད་མི་ཆོག་ལ། མན་ཏུ་མི་
དེ་བས་ག་ལ་ཆོག་དེས་ན་ ༡༩༠༥ ལོར་མན་དབྱིན་དབར་བཞག་པའི་ཡིག་
ཆ་དེ་བྲིམས་འགལ་ཡིན་པ་ཁིན་ཏུ་གསལ་པོ་ཡིན། ༡༩༠༩ ལོར་མན་དབྱིན་
དབར་ཀ་ཏར་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་གྱི་ནང་དོན་ནི། རྒྱལ་ཅེར་དབྱིན་ཇིས་
ཆོང་ར་འཇུགས་རྒྱུ་ལོ་མ་ཆའི་རྒྱ་ཁྱོན་སྒྲིབ་དང་། ཆོང་ལས་བྱེད་སྤངས། ཆོང་
རར་སྤང་བྱ་འཇུགས་རྒྱ་སྒོགས་འཁོད་ཡོད། དབྱིན་ཇིར་རྒྱལ་ཅེར་ཆོང་ར་
འཇུགས་ཆོག་པའི་ཁེ་དབང་དེ་ ༡༩༠༩ ལོར་བོད་དབྱིན་དབར་བཞག་པའི་
ལྷ་སའི་ཆེང་ས་ཡིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་བས་ན། ཆོང་རའི་ས་ཆའི་རྒྱ་ཁྱོན་དང་།
ཆོང་ལས་བྱེད་སྤངས། སྤང་བྱ་འཇུགས་རྒྱ་སྒོགས་ཀྱང་བོད་དབྱིན་གཉིས་གྲོས་
མོལ་བྱས་ན་མི་འགྲིགས་པ་གང་ཡང་མེད་ཀྱང་། དེ་སྒྲིབ་མན་ཏུ་སྤྲོད་པོ་མེར་
བརྒྱས་བྱས་པ་དང་། དབྱིན་ཇིས་ཀྱང་དེ་ལ་ངོས་འཛིན་ཐོམ་འཛིན་བྱས་པའི་
བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པས། ༡༩༠༩ ལོའི་མན་དབྱིན་གྲོས་མཐུན་འདི་ཡང་བྲིམས་
མཐུན་མིན་པ་སྒྲིབ་ཅི་དགོས། ༡༩༠༩ ལོའི་བོད་དབྱིན་ཆེང་ས་གསལ་བོད་
ནས་དབྱིན་ཇིར་སྤྲོད་དགོས་པའི་དུལ་འབབ་མན་ཏུ་ས་དབྱིན་ཇིར་སྤྲད་པ་ནི།
བོད་དབྱིན་དབར་ཐད་ཀར་ལྷ་སར་ཆེང་ས་ཡིག་བཞག་སྟེ་མན་ཏུ་ར་ཐེ་བྱས་བྱེད་
དབང་གང་ཡང་མ་བྱང་བར་བརྟེན་ངོ་ཆ་ཁ་སྤྲོངས་ཆེན་པོ་བྱང་སྤབས་རྒྱལ་སྤྲི་

ནང་པོད་མན་དབར་འབྲེལ་བ་དམིགས་བསལ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པའི་ནམ་འགྱུར་
སྟོན་ཆེད་མན་ཐུས་དང་གྲངས་ཀྱིས་སྤྱད་པ་ནི་རང་ཉོས་ཀྱི་བྱ་བ་ལས། པོད་
པས་མན་ཐུར་འཕོད་བསྐྱལ་བྱས་པ་མེད། ཅན་ ༡༩༠༥ ལོར་དབྱིན་ཇིས་
པོད་དུ་བཅན་འཛུལ་བྱུང་བའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ལ་ཀྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེད་བཅུ་གསུམ་
པ་ལྟ་ས་ནས་ཐེབས་ཐོན་གནང་སྟེ་སོག་ཡུལ་དང་། མདོ་སྐད་སྐུ་འབྱམ་དགོན་
དུ་བཞུགས་སྐབས་མན་ཐུ་གོང་མས་འཆ་མས་ཁྱེད་དང་། ཉེན་སྦྱིས་འབུལ་མི་ལྔ་
ཇེས་མངགས་གཏོང་བྱས་པ་དང་། ༡༩༠༩ ལོར་གོང་མས་གདན་ཞུས་ལྟར།
པེ་ཅིང་དུ་ཐེབས་ཉེ་གོང་ཡུམ་དང་། གོང་མ་གོང་ཁྱའི་མངལ་འཕྲད་གནང་།
གོང་མས་རུབ་ཕྱོགས་སྟིང་ཇེ་ཆེན་པོའི་སྦྱིས་བྱ་སངས་རྒྱས། ཞེས་འཁོད་པའི་
གསེར་གླེགས་ལ་གོང་ས་མཆོག་ལ་ཡུལ་བ་དང་། དེ་ལན་དུ། གོང་མར་ཆེ་
བསྟོད་བཀའ་ཚིམ་གྲུགས་སྟོན་ཅན་འབུལ་གནང་མཛད་པ་དེ་རིགས་ཡུལ་ཁག་
སོ་སོའི་དབུ་འཁྲིད་དོན་གྱི་བདག་པོ་པན་ཚུན་དབར་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་གལ་ཆེ་
ཡིན་པ་སྟོས་མེད་ཀྱང་། པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གས་གཅེས་བདུས་ཟེར་བའི་
དེབ་འདིའི་ནང་མ་བཀོད་པའི་རྒྱ་མཆན་གང་ཡིན་ནམ། ཆན་ ༡ མན་ཐུའི་མཐའ་
མའི་བྱ་སྤྱོད་དང་། དེའི་ཇེས་འབྲས་ནི། ༡༩༠༦ ལོར། སྤྱོད་ཡེར་ཡུང་འགོ་
དམག་གིས་པོད་སྡེ་འབའ་ལ། ཆ་ལྟོ། མདོ་སྐད་བརྒྱད་བཅན་འཛུལ་གྱིས་
ཆབ་མདོར་སྦྱབས་པ་དང་། ༡༩༠༩ ལོར། དབྱིན་ཇིའི་ཆོང་རའི་སྤང་དམག་
ཡིན་ཚུལ་ལ་བསྟན་དེ་ཡུལ་ཅུན་དཔུང་དམག་ཁྱོན་ཆེ་ལྟ་སར་བྱངས། འཕྱོར་

ཉིན་དེ་རང་ལ་བོད་གཞུང་གི་མི་དྲུག་བསད་ཆས་འཛིན་བཟུང་བྱས། ༡༩༡༠ ལོར་
 མན་ཐུ་གོང་མས་དྲུ་ལའི་གྲ་མ་གནས་དབྱུངས་བཏང་ལུགས་གསལ་བསྐྱགས་
 སོགས་རང་སྤང་གང་དུན་གྱི་ཁྲིམས་འགལ་ཆོད་མེད་བྱས་པར་བརྟེན། བོད་
 མི་སེར་སྐྱ་ནམས་ནས་ལྟ་ཞིང་མན་ཐུའི་ཁྲི་དྲུག་དཔོན་རིགས་ཆོར་ཆོལ་ཡིག་སྤྱད་
 པ་དང་། བོད་ས་ཡས་མས་གང་སར་རྟ་ཁལ་བཅད་འཐེན་གྱིས་མན་ཐུའི་དཔོན་
 དམག་ལ་གཙུག་བསྐྱོད་ཆོས་མི་བདེ་བ་བཅོས་ཆེན། རྒྱ་དཔོན་ལོའི་རྩོ་ཐའི་
 ཟེར་བཞོན་སྒྲིང་དུ་ཆེད་བཅར་གྱིས་ད་ཆ་བོད་ནང་ཁྲི་འཇམ་སྤར་མུས་ཡིན་པས་
 བོད་དུ་ཕྱིར་ཐེབས་ཡོང་བའི་ལྷན་མེད་དང་སྤྱགས་ཞུ་ཡིག་ལུལ་བ་ལ། ལ་གོང་
 ས་མཆོག་ནས་བར་སྐབས་མན་ཐུའི་བྱེད་བབས་ཞིབ་འཁོད་ཐོག་ཕྱིན་ཆད་སྤར་
 ལུགས་ཡོང་རེ་བྲལ་བས་ས་འདྲེས་བབས་གྱིས་དཔྱིན་གཞུང་བར་བཞུགས་བྱུང་
 མཆམས་ཞིབ་མོལ་ཆོག་རྒྱུའི་བཀའ་ལན་ཡིག་ཐོག་དུ་སྤྱལ། ༡༩༡༡ ལོར་
 ལྟ་ཞིང་མན་ཐུའི་དམག་གིས་སེ་རར་དབྱང་འཇུག་བྱས་པར་བརྟེན། བོད་གཞུང་
 ཁྲི་དྲུག་ལས་བྱེད་ཆོང་རིགས་མང་ཆོགས་དང་བཅས་པས་ཕྱོགས་ཀྱན་ནས་དབྱ་
 བོར་ཆོལ་འཛིངས་ལོ་འཁོར་ལྷག་ཅམ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་བྱེད་དམག་དུ་གྲགས་པའི་ལྷ་སའི་
 དམག་འབྲུག་བྱུང་བའི་མཐར། མན་ཐུ་དཔོན་དམག་ཡོངས་སུ་པམ་པའི་དབང་
 གིས། ལྟ་ཞིང་མན་ཐུའི་དམག་གྱི་ཀྱང་ཡོང་དང་། ཨམ་བན་བྱུ་མོང་ནས།
 ལ་རྒྱལ་མཆོག་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་ཡར་འབྲོག་བསམ་སྤིངས་དགོན་དུ་ཐེབས་
 བཞུགས་སར་སྤན་ཞུ་ལུལ་འབྱོར་དུ། མན་ཐུའི་དཔོན་དམག་ནམས་མགོ་སྤར་

སྟག་སྐབས་ལྷ་རྒྱུ་། སྐྱ་ཆབ་འཕུལ་གནང་ཡོང་བ་གསལ་དོན་བཞིན། ཆོན་
 ཆེན་ཆང་བྱིས་པ་དང་། སེར་སྤང་ཆ་བཟི་སྐུལ་ཅན་ལྟ་སར་བཀའ་རྒྱུང་གནང་།
 མན་ཐུའི་དཔོན་དམག་གི་གོ་ལག་ཅིས་འབུལ་ལྷ་སྤངས་དང་། ཕྱིར་ལོག་བྱེད་
 སྤངས། ཁོང་ཆོར་བོད་གཞུང་ནས་ལམ་ཆས་སྤྲོད་ཚུགས། སྤང་སྐྱབ་བྱེད་སྟོ་
 སྟགས་ཀྱི་སྟོར། ལྟ་སྤྲོད་གོར་ཁའི་དཔོན་རིགས་བར་དཔང་དང་འབྲེལ།
 ༡༩༡༣/༡/༡༣ ཅིན་ཆོད་ཡིག་དོན་ཆན་གསུམ་འཁོད་གཅིག་དང་།
 ༡༩༡༣/༡༣/༡༩ ཅིན་ཆོད་ཡིག་དོན་ཆན་དགུ་འཁོད་བཅས་བཞག་དོན་ལྟར།
 ལྟ་སར་ཡོད་པའི་མན་ཐུའི་དཔོན་དམག་ནམས་ལ་བོད་གཞུང་ནས་ལམ་ཆས་
 དང་། ཉུལ་ལ། སྤང་སྐྱབ་དང་བཅས་ཀྱི་གར་བརྒྱུད་ཀྱི་ནག་ཏུ་ཕྱིར་སྟོག་བཏང་།
 ཁམས་ཁུལ་ཡོད་པའི་ཀྱང་དམག་ཆོ་ཁག་ནམས་དམག་སྤྱི་བཀའ་རྒྱུན་བུམས་པ་
 བཞག་དར་གྱིས་རིམ་བཞིན་མཐར་སྐྱོད་བུས་ཏེ་བོད་དང་མན་ཐུའི་དབར་འབྲེལ་
 ཐག་གཅང་མར་བཅད་པའི་དངོས་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་འདི་ལྟ་བུའི་གནད་ཆེ་ནམས་བོད་
 ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆགས་གཅིས་བཏུས་ཟེར་བའི་དེབ་དེའི་ནང་མ་བོགོད་པའི་རྒྱ་
 མཚན་གང་ཡིན་ནམ། དེར་སྐབས་ཀྱི་རྒྱ་ནག་གི་དབང་འཛིན་པའི་བསམ་ངན་
 ནན་འཁྲུལ་གྱིས་དེབ་འདིར་བོགོད་མིན་གང་ལྟར་ཡང་ ༡༩༡༣ ལོར་བོད་
 ནས་མན་ཐུའི་དཔོན་དམག་ཕྱིར་སྟོག་བཏང་སྟེ་འབྲེལ་ཐག་གཅང་མར་བཅད་
 པའི་བྱུང་བ་དངོས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་དག་འཇམ་སྐྱོང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་ཡོངས་སུ་གྲགས་
 ཟེན་པས་སྐབས་བསྐྱབས་བྱེད་བྱུབ་ཐབས་གཏན་ནས་མེད་དོ།

དོན་ཆན་སོ་དྲུག་པ།

“མིང་གོའི་སྐབས་ཀྱི་ཡིག་ཆགས།” ཞེས་པར། “མིང་གོའི་སྐབས་
ཅང་ཅེ་ཅེས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མར་བཏང་བའི་ཕྱག་བྲིས་ཕྱག་བསྟར་མ། མིང་གོ་སྲིད་
གཞུང་གི་ཆོ་ལོ་དང་བཀའ་བྱ། པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱིང་དགུ་པའི་ཞལ་ཆེམས། སྐུ་
ཀྱང་ཤིང་གི་ཏར་ཡིག་རྒྱལ་དམངས་ཚོགས་ཆེན་གྱི་འཐུས་མིའི་ལག་ཁྱེར་དང་
འདྲ་པར་སོགས་ནི། ཆིང་རྒྱལ་རབས་རྗེས་ཀྱང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་ནས་ཤོད་
ས་གནས་ལ་མུ་མཐུད་དབང་སྐྱར་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔང་ཏགས་ཤིག་རེད།”
ཅེས་བྲིས་འདུག་པའི་དོན་ཆན་བྱིངས་སོ་སོར་གཤམ་དུ་དབྱེ་གཏམ་འབྲེལ་
བརྗོད་རིམ་བཞིན་འགོད་རྒྱུ་དང་། གོང་དུ་དོན་ཆན་སོ་ལྔ་པར་གནས་ཚུལ་གསལ་
བཀོད་ལྟར། ༡༩༡༣ ལོར་མན་ཆིང་གི་དཔོན་དམག་ཡོངས་ཚོགས་ཤོད་ནས་
ཕྱིར་སློག་བཏང་སྟེ་ལུལ་མེད་གཙང་འཕུགས་ཟེན་པ་འཇམ་སྒྲིང་ནང་ཡོངས་
གཤམ་ཡིན་བཞིན་དུ། ཆིང་རྒྱལ་རབས་རྗེས་མིང་གོའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཤོད་
ལ་མུ་མཐུད་དབང་སྐྱར་བྱ་རྒྱ་ཞིག་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བྱང་བ་ཡིན་ནམ། འདི་
ལྟ་བུའི་ཏམ་ཤེད་ཅན་གྱི་མི་དང་མཉམ་དུ་ཚོད་སྒྲིང་བྱེད་དགོས་པ་འདི་ནི་དངོས་
འབྲེལ་ང་ཚོ་ཤོད་མི་རིགས་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་དཀའ་ངལ་ཞིག་འཕྲད་པ་ཡིན་
པས། གནད་དོན་འདི་ཚོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྲིམས་ཁང་ཁག་དང་། གཟུར་གནས་
ནམ་དབྱེད་ལྡན་པའི་མཁས་དབང་ཁག་གིས་བརྟག་ཞིབ་གཏིང་ཟབ་བྱས་ཏེ་བདེན་
རྒྱུན་གྱི་ཤན་འབྲེད་ངེས་པར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན་ནོ།

དོན་ཆན་སོ་བདུན་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་བརྒྱད་ཅུ་པ་ནི། “མིང་གོའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཙུང་ཐུང་
ཆེན་པོས་བོད་སོག་གཅིག་སྐྱུར་ཆབ་སྲིད་ལེགས་བཅོས་ལྟན་ཆོག་ས་བཙུག་ས་པར་
ཆོག་མཆན་བཀོད་པའི་དོན་དུ་བསྐྱེད་པའི་བཀའ།” ཞེས་འགོ་བརྗོད་དུ་བཀོད་
པའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡིན་འདུག ཡི་གེ་དངོས་ནང་། “གནས་སྐབས་ཙུང་ཐུང་ཆེན་
པོའི་བཀའ། ཏུ་ལའི་ཐུ་མ་དང་། པཱ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནི། རྩེ་བཙུན་དམ་པ་ཏོ་
ཐོག་ཐུ་རྣམ་པ་གསུམ་པེ་བོད་སོག་སོ་སོར་བཞུགས་ནས་དགེ་ལུགས་པའི་བརྟན་
པའི་བདག་པོར་གྱུར་པ་དང་། སྐུ་ཐོག་རིམ་བྱོན་ནས་མི་མུས་བརྒྱད་འཛིན་གནང་
བར་ཀུན་གྱིས་དད་པ་ཚད་མེད་སྐྱེས། བདག་ཅག་གི་བོད་སོག་མི་དམངས་རྣམས་
ནས་སྤར་སྒོ་ལ་གཞིར་བཟུང་གིས་རྒྱབ་བྱང་གི་མངའ་ཁོངས་སྤང་བ་དང་བག་
ལེབས་ངང་སྒོ་ཁ་ནང་དུ་ཕྱིགས་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཉེ་བའི་ལོ་གས་ནང་མཐའ་
མཆམས་ཀྱི་དཔོན་ཆེན་ནས་བྱ་ཐབས་མི་ལེགས་པའི་མགོ་གནོན་མི་ཉུང་བ་བྱས་
ཡོད། ཐ་ན་དཔོན་ཆེན་གཅིག་གིས་རྒྱ་འཕྲོག་བསྐྱད་འདོགས་ཀྱིས་བཟུ་གཞོག་
བཏང་བའི་རྒྱུ་ཀུན་གྱི་ཞེན་པ་ལོག་བྱུང་བས་མི་སེམས་ཐོར་དུ་སོང་བའི་
གནས་ཚུལ་དེ་དག་བསམ་དུས་ཁོང་ཁོ་འགོག་མེད་དུ་བྱུང་། ཏེ་ཁྱ་ཆབ་སྲིད་
སྐྱིག་གཞི་སྤྱི་མཐུན་ལ་བཟོ་བཅོས་བྱས་ཏེ་མི་རིགས་ཆེན་པོ་རྣམས་ལྔ་ཚང་མ་འདྲ་
མཉམ་དུ་བསྐྱུར་ཡོད། ཙུང་ཐུང་ཆེན་པོ་ངས་སྒོ་བརྟན་འགྱུར་མེད་ཀྱིས་སྤར་
གྱི་ལམ་ལུགས་རྙིང་པའི་སྲིད་ངན་བྱ་ངན་རྣམས་བཀག་འགོག་དང་སྐྱུར་བཅོས་

གཏོང་ཕྱི་དམ་བཅའ་བཞག་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཞིབ་དབྱད་བྱས་ནས་
བོད་སྐད་སྐད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་དང་བསྟན་ཏེ་བདེ་འཇགས་ཡོང་རྒྱུར་
སྤང་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱ་ཡིན། ད་ལྟ་ནས་ཅིང་དུ་བཞུགས་པའི་ཇ་སག་ཐ་མ་སྐོག་ས་
ཀྱིས་བོད་སྐད་གཅིག་སྐྱར་ཆབ་སྲིད་ལེགས་བཅོས་ལྷན་ཚོགས་སྒྲིག་འཇུགས་བྱེད་
རྒྱུ་རེ་འདུན་ཞུས་པ་དེར་ཞིབ་དབྱད་བྱེད་དུས་དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་མི་རིགས་
རྣམས་ལྷ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པ་དེའི་བསྒྲགས་བྱེད་རྒྱ་དང་། བདག་ཅག་གི་བོད་སྐད་
མི་ཡི་ཐོབ་ཐང་ལྷ་བ་བཅས་ཡིན་པས་སྤྱོད་དུ་ལྷན་ཚོགས་འཇུགས་རྒྱུ་ཆོག་
མཆན་སྤོང་རྒྱ་ཡིན། དེ་སྤྱོད་བྱེད་ནས་གི་སྐད་པོའི་ཇ་སག་དང་མོན་ཆེ་སེ་སོ་དང་
བོད་སྐད་ཀྱི་བཅས་ལ་སྤར་ནས་སྤྱག་བསྐྱེད་ཀྱིས་མཉམ་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོད་
པ་དེ་དག་བཅས་དབྱད་གསལ་པོ་བྱས་ཏེ་རིམ་བཞིན་མེད་པ་བཟོ་རྒྱུ་མ་ཟད། སྤང་
ཀྱང་། ཏེ་ཐོག་ཟུ། ཐ་མ་སྐོག་ས་ནས་ཀྱང་དབྱང་གི་ཆབ་སྲིད་དང་སྐད་གནས་
ཁག་གི་དར་རྒྱས་གཏོང་དགོས་རྒྱུ་དང་སྐྱར་བཅོས་གཏོང་རྒྱུ་ལས་དོན་ཐད་
ཕྱོགས་སེ་སེའི་མཐོང་ཚུལ་རྣམས་སྐབས་འདྲལ་སྤྱན་སེང་ཞུས་ཏེ་ལེགས་ཆ་བེད་
སྤོང་གཏོང་རྒྱུ་རེ་བ་ཡོད། བོད་སྐད་མི་དམངས་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་དབང་དང་སྤྱིར་
དབང་ཆར་མ་དེས་པར་དུ་ནང་ཁྲུང་དང་འདྲ་མཉམ་ཡོང་བ་བྱས་ཏེ་མཐུན་མོང་
གི་བདེ་སྤྱིད་ལ་ལོངས་སུ་སྤོང་རྒྱུ་རེ་བ་དང་བཅས་བཀའ་འདི་བསྐྱེད་ཏོ། ཀྱང་
གོའི་ལོ་དང་པོ་(སྤྱི་ལོ་ ༡༩༡༣) ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་ཏེ་རྒྱ་བྱི་
ལོ་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ཆོས་བདུན་ཉིན་ཙུང་ཐུང་ཆེན་པོ་ནས་ཐམས་པར་བཀུག།” ཅས་

གསལ་བ་འདི་སྐོར། ༡༥ ཡིག་ཆའི་ལོ་དུས་ལ་དཔུང་ན། ཅུང་ཐུང་གི་བཀའ་
ཟེར་བའི་ཡིག་ཆ་དེར་ ༡༩༡༡/༡/༡༥ ངང་། རུ་ཕྱི་རྒྱ་ ༡ ཆོས་ ༥ ཉིན་
ཐམ་ཀ་བརྒྱབ་སྟེ་གཏན་འཁེབས་བྱས་འདུག་པ་དང་། མན་རྩའི་དཔོན་དམག་
རྣམས་བོད་ནས་རྒྱ་ནག་དུ་ཕྱིར་ལོག་ཕྱེད་སྤངས་སྐོར་ལ་ ༡༩༡༡/༤/༡༡ ཉིན་
ལྷ་སར་གོར་ཁའི་སྐྱ་ཆབ་ནས་བར་དཔང་བྱས་ཏེ་བོད་དང་མན་རྩའི་དབར་དོན་
ཆན་གསུམ་འཁོད་ཀྱི་གྲོས་མཐུན་གཅིག་དང་། ༡༩༡༡/༡༡/༡༩ ཉིན་གོང་
བཞིན་དོན་ཆན་དགུ་འཁོད་ཀྱི་གྲོས་མཐུན་གཅིག་བཞག་དོན་ལྟར། ༡༩༡༡ ལོའི་
ལོ་མཇུག་ལ་མན་རྩའི་དཔོན་དམག་རྣམས་ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་གར་བརྒྱད་ཕྱིར་ལོག་
བཏང་སྟེ་བོད་དང་མན་རྩའི་འབྲེལ་ཐག་གཙང་མར་བཅད་ཡོད། དེས་ན་ ༡༩༡༡
ལོ་འགོར་རྒྱ་ནག་ཤེ་ཅིང་དུ། བོད་སོག་གཅིག་སྐྱར་ཆབ་སྲིད་ལེགས་བཅོས་ལྟན་
ཚོགས་ཟེར་བཞིག་བརྒྱགས་ལུགས་ཟེར་བ་དེ་ལྟ་བུ། བོད་གཞུང་དང་། བོད་
མི་མང་གི་ཕྱོགས་ནས་འབྱུང་མི་སྲིད་པའི་གནས་རྒྱུ་ལ་ཞིག་ཡིན་པ་གཟུར་གནས་
སུ་ཞིག་གིས་བལྟས་ན་ཡང་ལམ་སངས་གསལ་པོར་མཐོང་བུལ། ༡༥ ཡིག་གོའི་
བརྗོད་དོན་ལ་དཔུང་ན། “བདག་ཅག་གི་བོད་སོག་མི་དམངས་རྣམས་ནས་
སྤར་སྲོལ་གཞི་བཟུང་གིས་རྩལ་བྱ་བྱེད་མི་མང་འཁོངས་སྤང་བ་དང་། བག་ཐེབས་
ངང་སློལ་ནང་དུ་ཕྱོགས་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་པ་ནི། རྒྱ་མི་རང་ཉིད་
ཀྱི་འདོད་པ་ལྟར་བྲིས་པ་ལས། བོད་སོག་མི་མང་གིས་དེ་ལྟར་བརྗོད་ག་ལ་ཤེས།
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བོད་སོག་མི་མང་རྣམས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་རྩལ་བྱ་བྱེད་སྤང་བའི་

ལྷན་སྒྲིག་གི་བྱུང་ཚུང་མེད་ཅིང་། བག་ཐེབས་ངང་སློབ་ནང་དུ་ཕྱོགས་རེ་
བྲལ་བ་གོང་དུ་མན་རྩའི་ལོ་རྒྱུས་བརྗོད་མ་ཐག་པའི་ནང་གིན་ཏུ་གསལ་པོ་ཡོད།
གནས་ཚུལ་དངོས་བྱུང་ནི་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡིག་འདི་བྲིས་པའི་ཆེན་པོ་འགའ་གསུག་རྗེས་
སུ་བོད་ནས་མན་རྩའི་འགོ་དམངས་ཡོངས་རྫོགས་ཕྱིར་འབུད་བྱས་པ་དང་། དེ་
རྗེས་ ༡༩༡༣ ལོར་ཡ་རྒྱལ་མཆོག་སྤྱི་ཕྱིང་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་བོད་རང་
བཅན་ཡིན་པའི་གསལ་བསྒྲགས་གནང་ཡོད། སློབ་པོས་དུས་རབས་བརྒྱ་གསུམ་
པའི་ནང་རྒྱ་ནག་ལ་ཚུར་དབང་བསྐྱར་བྱས་པ་དང་། དེ་རྗེས་དུས་རབས་འགའ་
གསུམ་རིང་རྒྱ་ནག་གི་དབང་ཆུང་ལངས་ནས་བསྡད། ༡༩༡༡/༡༣/༢༡ ཉིན་སློབ་
པོ་རང་དབང་རང་བཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པའི་གསལ་བསྒྲགས་བྱས། དེས་
མ་ཆད་ ༡༩༡༣/༡༣/༢༩ བོད་རྒྱ་བྱི་ཆུ་ ༡༣ ཆོས་ ༩ ཉིན། བོད་དང་།
སློབ་པོའི་དབར་ཡུར་གར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་དོན་ཆེན་དགུ་འཁོད་ནང་།
བོད་དང་སློབ་པོ་གཉིས་རང་དབང་རང་བཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པ་
བོད་སློབ་གཞུང་གཉིས་ཀྱིས་པན་ཚུན་ཁས་ལེན་བཅི་འཛིན་དང་། མཐུན་ལམ་
བྱ་རྒྱུ་བཀོད་ཡོད་པར་བརྟེན། ལྷ་ས་དང་། སློབ་ཡུལ་དུ་ཡོད་པའི་རྩ་བའི་བོད་
སློབ་སློབ་གཞུང་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་སྐྱོང་གི་ཡང་མེད་པར་ཕེ་ཅིང་དུ་བོད་སློབ་གཅིག་
སྐྱུར་ཆབ་སློབ་ལེགས་བཅོས་ལྷན་ཆོགས་ཟེར་བ་འཇུགས་མཁན་ཞིག་ཇི་ལྟར་
བྱུང་བ་ཡིན་ནམ། དེ་ལྟ་བུའི་ཡིག་ཆ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གིས་རྩ་བའི་བོད་ཀྱི་
ཡིག་ཆར་ངོས་འཛིན་ཇི་ལྟར་བྱེད་བྱབ་བམ། བོད་དང་། སློབ་པོ། རྒྱ་ནག་

བཅས་ནི་ཁྲིམ་མཆོས་ཡིན་པ་དང་། ཡན་ཚུན་དབར་འབྲེལ་བ་བཟང་ངན་སྣ་
ཆོག་ས་བྱུང་བའི་དབང་གིས་བོད་སོག་གི་མི་རིགས་འགའ་ཞིག་སྐབས་དེར་ཀྱང་
ནག་ནང་ཡོད་མི་སྤྱོད་པ་མིན། གལ་སྲིད་དེ་རིགས་ཀྱི་མིས་བོད་སྤྱོད་བྱས་པའི་
བྱ་བ་ཡིན་ཆོད་དག་ཁྲིམས་མཐུན་ཅ་འཛིན་འཕེར་བ་ཞིག་ལ་ནམ་ཡང་འགྱུར་
མི་ཐུབ་པོ།

དོན་ཆན་སོ་བརྒྱད་པ།

༡༩༡༣ ལོར་ཀྱང་ལྷ་མན་ཐུང་སྤྱོད་དབང་མཐུག་བསྐྱེད་ཏེ་ཀྱང་ནག་
མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་ཚུགས་པའི་སྤྱོད་འཛིན་དང་པོ་ཡོན་ཅེ་ཁད་དང་། ༡་རྒྱལ་
མཆོག་སྐྱེད་བརྒྱུག་སུམ་པའི་བར་དུ་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། ༡༩༡༤ ལོར།
བོད་ཀྱི་དབྱིན་གསུམ་ཐུན་མོང་ཐོག་ཀྱི་གར་སེམ་ལར་གྲོས་མོལ་བྱས་པ་དང་།
༡༩༡༥ ལོར། གནས་སྐབས་རིང་བོད་རྒྱུ་ལ་མཆོས་དབྱེ་འབྱེད་ཆེད་དང་།
བོད་རྒྱུ་དམག་འབྲུག་མཆོས་འཛིན་ཐོག་ ཡན་ཚུན་གྱི་དབྱེད་དམག་ཕྱིར་
འཐེན་བྱེད་ཚུགས་སྐོར་ཆབ་མདོ་དང་། རོང་པ་ཆ་ས་གནས་སུ་བོད་རྒྱུ་དབར་
གྲོས་མཐུན་སྤྲུལ་གཉིས་བཞག་པ་དང་། ༡༩༡༦ ལོར་བོད་དང་ཟླ་བྲོ་བར་
དང་། ༡༩༡༧ ལོར་བོད་དང་ལྷ་མན་ཐུང་ལ་འབྲེལ་སེལ་དམག་མཆོས་
འཛིན་པའི་ཆེང་ས་ཡིག་བཞག་པ་བཅས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ནམས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
ཡིག་ཆ་གས་གཅེས་བཞུས་ཟེར་བའི་དེབ་འདི་ནང་བཞོད་མི་འདུག ༡༥ ཀྱི་

ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ཡོན་ཅེ་ཁད་ནས་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཐེང་བཙུ་གསུམ་པར་
 འབྲེལ་བ་ཞུས་པའི་སྐོར་བྲིམས་དཔོན་མ་ཁལ་གྱིས་ཚུམ་དབུ་བོད་ཀྱི་གནས་བབས་
 ཞེས་པའི་བོད་ཡིག་གི་དེབ་ཤོག་གུངས་ ༡༡ ནང་གསལ་བ་ཞིག་འདིར་བྲངས་
 ན། “ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ལོ་མཇུག་དུ་རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་གསར་པའི་
 སྲིད་འཛིན་གྱིས་ “རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་གསལ་བསྐྱགས་འབྲེལ་
 བཟོད་དང་སྒྲགས་བོད་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་ཡོང་བ་” ཞེས་དུ་ལའི་བླ་
 མར་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཕུལ་བའི་བཀའ་ལན་དུ། དུ་ལའི་བླ་མའི་དགོངས་ཚུལ་
 རི་ཡིན་གོ་འཛོལ་མི་ཡོང་ཆེད་གསལ་པོ་བཙུག་མཛད་པ་དང་། དུ་ལའི་
 བླ་མས་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ལ་གནས་འབྲེལ་གནང་བ་དེའི་ཆོག་སྒྲུར་མཁས་
 ལྷན་འབྲེལ་ཆགས་ཡོད་རུང་དོན་དུ་རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ལ་དངོས་སུ་དག་
 འཛིན་གྱི་སྐར་ཚུལ་གསལ་སྟོན་གནང་འདུག་ཅེས་དབྱིན་ཇིའི་སྟོན་ཆེན་གྱིས་
 འབྲེལ་བཟོད་བྱས་འདུག དུ་ལའི་བླ་མས་གཤམ་གསལ་བཟོད་ཆོག་འཁོད་པའི་
 ཏར་འཕྲིན་གཏོང་གནང་མཛད་པའི་ནང་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ད་ལྟ་ཚུགས་ཅམ་
 ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མང་གཞི་བརྟན་པོ་ཚུགས་ཐུབ་མེད་པར་བརྟེན། སྲིད་
 འཛིན་གྱི་རྩ་སྐྱུ་ལྷན་མས་བདེ་འཇགས་ཡོང་བབས་སུ་མེད་སྟོན་གནང་དགོས་
 ཀྱི་འདུག ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཐད་བོད་མི་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་གནས་སྐངས་སྐྱོད་
 ཐུབ་པེས་ཡོད་པར་བརྟེན། སྲིད་འཛིན་ནས་ཐག་རིང་འདི་ལྷགས་སྒོ་གཡེང་སེམས་
 ཆབས་ནམ་ཡང་གནང་མི་དགོས། བོད་མི་ཚོར་སྐྱུ་སྐྱོངས་ཆད་མེད་བཏང་

བར་བརྟེན་ཁོང་ཆོའི་ཁོང་ཁྱིའི་མེ་ལྷེ་ཆེས་ཆེར་འབར་བ་རེད། དཔེ་མཚན་དུ་
བྱས་ན་རྒྱ་མིའི་དཔུང་དམག་གིས་བོད་ནང་དགོན་སྡེ་དང་། ལྷ་ཁང་ཇི་ཙམ་
མེར་བསྐྱེགས་དང་གཏོར་བཤིག་བཏང་རུང་། སྐབས་དེར་རྒྱ་དམག་གི་འགོ་
སྲིད་ཆོས་གང་ཡང་བྱེད་ཐུབ་མེད། དེས་ན་བོད་མི་ཆོས་རྒྱ་ནག་ལ་ངོ་ཚྏ་ལ་མི་
བྱེད་པ་ག་ལ་སྲིད་ཅེས་གསུངས། སྲིད་འཛིན་ནས་དྲུ་ལའི་ཁླ་མར་མན་རྩའི་སྐབས་
སུ་ཐལ་ཆ་བྱུང་བར་བཟོད་གསོལ་དང་སྐྱགས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༠ ལོར་མན་རྩ་
གོང་མས་དྲུ་ལའི་ཁླ་མའི་དབུ་གནས་དང་། མཚན་གནས་ཕྱིར་བསྐྱུ་བྱས་པ་
དེ་དག་དཀ་ “བསྐྱར་གསོ་” བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་ཁྱུས་པར་དྲུ་ལའི་ཁླ་མ་
དང་བཀའ་ཤག་ནས་བཀའ་ལན་གནང་དོན་དུ། “དྲུ་ལའི་ཁླ་མས་རྒྱ་ནག་གཞུང་
ནས་མཚན་གནས་དང་དབུ་གནས་སོགས་གང་ཡང་བཞེས་འདོད་མེད་པ་དང་།
བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ཐུགས་འགན་བསྐྱར་བཞེས་གནང་ཡོད།
བོད་དང་རྒྱ་ནག་དབར་དེ་སྔོན་མཚོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཡན་ཚུན་
འབྲེལ་ལམ་ཡག་པོ་ཡོད་རུང་། ཉེ་དུས་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་དབར་འབྲེལ་བ་ཡག་
པོ་བྱུང་མེད་སྐབས། དཀ་བོད་མི་ཆོས་དབང་ཆ་བསྐྱར་གསོ་བྱས་ཡོད།” ཅས་
འཁོད་པ་ལྟར། རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་གསར་ཚུགས་གསལ་བསྐྱགས་འབྲེལ་
བཟོད་དང་སྐྱགས་བོད་ནས་ཀྱང་ཁས་ལེན་ཡོང་བ་ཁྱུས་པའི། བྱིམ་མཚོས་རྒྱལ་
ཁབ་སྐྱེ་འབྲེལ་ལས། བོད་རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་པའི་ནམ་འགྱུར་
གང་ཡང་མིན་པ་དང་། མན་རྩའི་སྐབས་སུ་ཐལ་ཆ་བྱུང་བར་བཟོད་གསོལ་

དང་སྒྲགས། མན་རྩ་གོང་མས་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མའི་དབུ་གནས་དང་། མཚན་གནས་
ཐུར་བསྐྱ་བྱས་པ་དེ་དག་དེ་ཆ་སྐྱར་གསོ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་ལུགས་ཁྱུས་པའི་བཀའ་
ལན་དུ། དྲུ་ལའི་སྒྲ་མར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་མཚན་གནས་དང་། དབུ་གནས་
སོགས་གང་ཡང་བཞེས་འདོད་མེད། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་
འགན་སྐྱར་བཞེས་གནང་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པ་འདིས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱ་བར་
རྒྱ་ནག་གིས་ཐེ་བྱས་བྱེད་དབང་མེད་པ་ཆེས་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད།
༡༥ ༡༩༡༩ ལོར། ཨེ་ག་ཡའི་ནང་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་མཐུན་ལམ་ཡོང་
བའི་དོན་དུ། སིམ་ལར་དབྱིན་ཇི་དང་། བོད། རྒྱ་ནག་བཅས་པའི་དབང་ཆ་
འཐུས་ཆང་ཡོད་པའི་སྐྱེ་ཆབ་ལྷན་འཛུམས་འདྲ་མཉམ་གྲོས་མོལ་ཞིབ་ཏུ་བྱས་
ཏེ། དོན་ཚན་བརྒྱ་གཅིག་འཁོད་པའི་ཆིངས་ཡིག་ཅིག་གཏན་འཁེབས་བྱུང་ཡང་།
༡༩༡༩/༡/༣ ཉིན་ཆིངས་ཡིག་དོ་མར་གཞུང་འབྲེལ་མིང་རྟགས་འགོད་ཁར་
རྒྱ་མའི་སྐྱེ་ཆབ་པས་སྒོ་བྱར་དུ་མིང་རྟགས་མ་བཤོད་པར་བརྟེན། དབྱིན་པོད་
གཉིས་ཀྱིས་མིང་རྟགས་བཤོད་པའི་ཐོག་ དེ་ཉིན་རང་དབྱིན་པོད་ཟུང་སྒྲེལ་གྱི་
གསལ་བསྒྲགས་ཤིག་སྤེལ་བའི་ནང་། ཆིངས་ཡིག་ཟུར་ཡོད་དེ་བཞིན་དབྱིན་
གཞུང་དང་། བོད་གཞུང་ནས་བཅི་འཛུགས་བྱེད་རྒྱ། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཆིངས་
ཡིག་དེར་མིང་རྟགས་མ་བཤོད་པར་ཆིངས་ཡིག་དེའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཐོབ་དབང་
གང་ཡོད་རུང་། བཅི་འཛུགས་མེད་ཅེས་བཤོད་དེ་ཕྱོགས་གཉིས་པོས་མིང་རྟགས་
བཤོད་ཡོད། ཡང་ ༡༩༡༩/༡/༣ ཉིན། དབྱིན་པོད་གཉིས་ནས་ ༡༩༡༩

ལོ་དང་ ༡༩༠༩ ལོ་མོ་མོར་དབྱིན་ཇི་དང་། རྒྱ་ནག་དབར་བཞག་པའི་ཆོང་
 གི་སྒྲིག་གཞི་དེ་དག་བཅི་མེད་བཏང་སྟེ། ༡༩༠༩ ལོ་དབྱིན་པོད་ཆིངས་ཡིག་
 གི་དོན་ཆོན་ ༣/༩/༥ བཅས་ནང་གསལ་ཆོང་དོན་སྒྲིག་གཞི་གསར་པ་བཅོ་
 རྒྱར་མོས་མཐུན་བྱས་ཏེ། དོན་ཆོན་བཅུ་གཅིག་འཁོད་པའི་ཆོང་དོན་སྒྲིག་ཞི་
 གསར་བཅོས་ལ་དབྱིན་པོད་གཉིས་ཀྱིས་མིང་རྟགས་བཀོད་པ་མ་ཟད། དེ་དོན་
 ལག་ལེན་ཡང་དངོས་སུ་བསྟར་ཡོད། ༣༥ ༡༩༡༡/༡/༡༩ ཉིན། པོད་ཀྱི་
 དམག་འབྲུག་མཆམས་འཛིག་དང་། འཕལ་སེལ་ས་མཆམས་དཔེ་འབྱེད་བྱེད་
 སྒྲིལ་སྒྲར་དོན་ཆོན་བཅུ་གསུམ་འཁོད་པའི་གྲོས་མཐུན་གཅིག་ལ་པོད་གཞུང་སྒྱི་
 ཆབ་མདོ་སྐད་ཞི་དག་གྱི་ཁྱབ་བཀའ་སྒྲོན་ཟླ་མ་བྱམས་པ་བསྟན་དར་དང་། རྒྱ་
 གཞུང་སྒྱི་ཆབ་དམག་གྱི་ལུ་ལུ་རྟོན་ཐིན། བར་དཔང་དབྱིན་གཞུང་སྒྱི་ཆབ་ཀྱི་
 ཅི་མན་བཅས་ནས་ཆབ་མདོར་མིང་རྟགས་བཀོད་པ་དང་། དེ་རྗེས་
 ༡༩༡༡/༡༠/༡༠ ཉིན། པོད་ཀྱི་དཔུང་དམག་ཡན་ཚུན་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་ཕྱོགས་
 སྒྲར་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆོན་བཞི་འཁོད་ལ་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྱི་ཆབ་དཀྱོག་ཏོང་ཅུན་དང་།
 ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ། པོད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྱི་ཆབ་མཁན་རྒྱུ་ཆོ་བཟང་དོན་གྲུབ། གཙང་
 མདའ་ཁྱུང་རམ་པ་དང་། བཀྲས་མཐོང་པ། བར་དཔང་དབྱིན་གཞུང་སྒྱི་ཆབ་
 ཀྱི་ཅི་མན་བཅས་ནས། རོང་པ་ཆ་ས་གནས་སུ་མིང་རྟགས་བཀོད་ཡོད། ཡང་
 ༡༩༡༡ ལོར། ཟླ་བཅོམ་ཅུང་ལུ་ལུ་ཐན་དུས་དོར་ཁོག་དང་། ཉག་རོང་ཁྲལ་
 དཔུང་དམག་བཏང་སྟེ་རྒྱ་པོད་དམག་འབྲུག་བྱུང་བ་དང་། ༡༩༡༡ ལོར་མྱ་

ཕུ་ཕང་གིས་དམག་མི་བཏང་སྟེ་ཕྱན་ཁོག་ཁྲལ་དམག་འབྲུག་བྱུང་བ་བཅས་སོ་
སོར་བོད་དམག་གིས་དེ་ལན་དེ་འཇལ་ཚེ་ལ་འཛིངས་བྱས་ཡོད་ཅིང་། མཐར་
ཕན་ཚུན་གཉིས་མོས་ཀྱིས་ ༡༩༣༡ ལོར་གཙང་མདའ་བྱུང་རམ་ཅན་ནས་
བོད་དང་ཟི་ཁྲོན་དབར་དམག་མཆོམས་འཛིག་པའི་ཆིངས་ཡིག་གཅིག་དང་།
༡༩༣༣ ལོར་ཇ་མདའ་བྱུར་ཁང་བྱུར་པ་ཅན་ནས་ཟི་ཁྲལ་ཕུ་ཕང་གི་སྤྱོད་ཆ་བ་
དམག་དཔོན་དང་མཉམ་དུ་ཆིངས་ཡིག་རིམ་བཞིན་བཞག་པ་བཅས་བོད་རྒྱུ་
དབར་དངོས་བྱུང་ལོ་རྒྱུས་འདི་ལྟ་བུའི་ཆབ་སྲིད་དང་། དམག་དོན་གྱི་བྱ་བ་
གལ་ཆེ་འདི་རིགས་ཡིག་ཆགས་གཅིས་བརྒྱས་ཟེར་བའི་དེབ་འདིའི་ནང་མ་བཞོད་
པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། བོད་རྒྱ་རང་བཙན་འདྲ་མཉམ་གྱི་གནས་སྤངས་གསལ་ཇེ་ན་
མཐོང་དོགས་ཀྱིས་མིན་ན་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡིན། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པ་རྒྱུགས་ལ་
ཉི་བའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་འགྱུར་ཆབས་འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་ཡང་། ད་དུང་
ཆིངས་ཤེད་དྲན་འབྲལ་གྱི་བྱ་བ་འདི་འདྲར་ཞུགས་པ་ནི་རང་གི་ངང་ཚུལ་དེ་ཉིད་
འཇམ་སྐྱང་ནང་ཁྲོམ་འདོན་བྱས་པ་ཙམ་ལས། དོན་ཕན་ཅི་ཡང་འབྱུང་མི་སྲིད་དོ།

དོན་ཆན་སོ་དགུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གྲ་གཅིག་པ། རྒྱ་ནག་གི་མིང་ཏང་གི་སྲིད་འཛིན་ཅང་ཀྲང་
ཀྱིན་གྱིས་ལྗེ་ལ་མཆོག་སྤྱི་ཕྱེད་གསུམ་པར་ཡུལ་བའི་ཞུ་ཡིག་ཡིན་པ་འདི་ལྟར།
“དབུ་མ་ཆེན་མོ་དུ་ལའི་མ་མཆོག་གི་ཆོས་ཁྲིའི་དྲུང་དུ།

ཉེ་ལམ་བཀུད་ཏིའི་དམག་སར་འཐུས་མི་དཀོན་ངོས་འཕྲད་ཐོག་བཀའ་
ཡིག་རིན་པོ་ཆེ་གནང་བྱུང་ཞིང་དབུ་ཟླ་མཆོག་གིས་ཀྱང་དབྱང་ལ་ཐུགས་ཁ་ཕྱོགས་
པའི་ལྷག་བསམ་དང་། གུས་པར་ཐུགས་བརྟེ་འདོར་མེད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཞུས་
གནང་བ་དང་སྐྱགས་མཇལ་དར། སྐྱེད་པར། གསེར་གྱི་ཞལ་དཀར། རུམ་
གདན་བཅས་ཅ་ཆེའི་དངོས་རིགས་གསོལ་རས་བསྐྱལ་བྱུང་བ་གུས་ཞབས་ཆེན་
པོས་ཞུས་པ་དང་དགའ་སྟོན་དཔག་མེད་བྱུང་། ཐོན་དུས་ནས་ཀྱང་པོད་ཁྱིམ་གཅིག་
ཡིན་མུས་ཐོག་བར་སྐབས་དུས་འགྱུར་དབང་གིས་ཡན་ཚུན་ཕྱག་བྲིས་འབུལ་རྒྱ་
སོགས་ཏ་ཅང་ཉུང་དུར་སོང་འདུག་ན། ད་ཆ་ཀྱང་གྱིང་ངོས་ནས་རྩེ་ལོའི་ཞལ་
ཆེམས་ལྟར་རྒྱལ་ནང་མི་རིགས་ཆང་མར་ཡན་ཚུན་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྟོན་
པ་མ་ཟད། ལྷག་པར་དུ་པོད་འབངས་ནམས་ལ་རོགས་སྟོར་བྱ་རྒྱུའི་ཆོད་སེམས་
ཡོད་ལུགས་སྤྲ་ལོ་དཀོན་མཁན་པོ་པོད་དུ་བསྐྱོད་སྐབས་དེ་དོན་ནང་སྙན་ཞུ་རྒྱུར་
མངགས་གཏམ་བྱས་པ་ལྟར་སྙན་སྟོངས་ལེགས་ཞུས་གནང་བར་བརྟེན་དཀོན་
མཁན་པོ་སོགས་རྒྱལ་སར་མངགས་ནས་པོད་དོན་གྲོས་མོལ་གནང་བ་དང་། ཀྱང་
དབྱང་ནས་བརྟོན་པའི་དོན་ཆོན་བརྒྱུད་ལ་གང་ཅམ་ཞིག་གི་བཀའ་ལན་གནང་
བྱུང་བའི་ཐོག་ནས་བརྟེན་དོན་ཟབ་ཏོགས་དང་ཁྱིམ་རྒྱུད་ཡུལ་ཁམས་ལ་བྱམས་
སྟོང་གནང་བ་མཐོང་བས་དགའ་ཆེར་ཆེན་པོ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བྱུང་། པོད་
སོག་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་སྤྱི་བྱུང་མ་ཡུ་ཡོན་ཀྱང་ལ་འགན་དཀྱི་བཅོས་ཏེ་འཐུས་མི་
དཀོན་སོགས་དང་ལྷག་བསམ་ཐོལ་མེད་གྱིས་གྲོས་མོལ་ཞིབ་ཕྲག་ནང་སྟེ་བར་

སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་འཁོན་སེམས་སེལ་བ་དང་། སྤྱི་དུས་ཀྱི་མཐུན་ལམ་སྦྲར་
གསོ་ཡོང་རྒྱུ་འདུན་པ་ཡོད་པ་དེ་དོན་དབྱུང་མཆོག་ནས་ཀྱང་འབྲས་མི་དགོན་
སོགས་ལ་བཀའ་མངགས་གནང་སྟེ་ཁྱོད་ཡོངས་ལ་གཟིགས་དྲོགས་ཀྱིས་མ་ལུ་
ཡོན་ཀྱང་དང་ཞི་བའི་སྒོ་ནས་དོན་གཅོད་གནང་སྟེ་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ལེགས་
སྦྱབ་ཞུ་རྒྱུ་འདུན་པ་ཡོད། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་ཉིན་རེ་བཞིན་སྤྱོད་ཡོང་
བ་དང་། སངས་རྒྱལ་ཀྱི་བཟུང་པ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱ་བ་སྤར་ལས་ལྷག་པའི་སྒོ་ནས་
དར་རྒྱས་གཏོང་བ། བོད་མྱོངས་སུ་བདེ་སྦྱོར་སྤྱོད་པ་འཇམ་མེས་རྒྱལ་ལ་སྤྱང་སྦྱོབ་
གནང་བ་བཅས་ནི་དབྱུང་ཉིད་དང་གྲུས་པ་ཀྱང་ཀྱིན་བཅས་མི་སྤྱིར་ཁོ་ནའི་གཟི་
བརྗིད་ཅམ་དུ་སྦྱས་པ་ག་ལ་ཆོག དམག་སའི་འཁྲུག་ཅོད་ཡོད་པ་དེ་དག་རིང་
མིན་མཇུག་སྒྲིལ་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཡོག་སྤྱོད་པ་ཆང་མ་གད་རྒྱལ་པ་བཞིན་གཙང་
བཅོས་ཐོག་ཁྱོད་ཡོངས་ཀྱི་བཟུང་ཉིད་སྤྱོད་ཅིག་ཅམ་གྱི་རིང་ལ་བཅོ་ཐུབ། སྤྱོད་
ཉིད་ཀྱི་བསོད་ནམས་དཔལ་གྱིས་སྤྱོད་བའི་འོག་ཀྱང་ཀྱིན་ངོས་ཀྱི་ལུས་འཛོལ་སྤར་
བཞིན་བདེ་ཐང་ཡོད་པས་གོང་ས་མཆོག་ལ་སྦྲར་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་དང་
སྤྱོད་ཁམས་གསལ་བཞིན་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པ་ཡོང་བའི་གསོལ་བ་སྤྱོད་ལམ་ཞུ་
ལུས་བཅས། ཀྱང་ཀྱིན་ནས་ཐུལ།” ཞེས་གསལ་ཞིང་། ཞུ་ཡིག་འདིར་ཐུལ་
ཆོས་མ་འཁོད་ཀྱང་། ཚུར་ཐུལ་ཞུ་ཡིག་དང་ཡིག་སྒྲིག་ཐོག “ལྷགས་དྲ་བོད་
ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༡༧ ཉིན་ཐེབས།” ཞེས་མཆའ་ཡིག་གི་འཕྲོར་ཆོས་ལ་རྒྱལ་
བའི་ཐུག་བཟུར་མ་འཁོད་འདུག་པས། ༡༩༣༠ ལྷགས་དྲ་ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༡༥

ཉེན་གཡུང་དགོན་མཁན་པོ་དགོན་མཆོག་འབྲུང་གནས་མདུན་ཅང་ཀྱང་གྱིན་
 ལ་བཀའ་ཡིག་རྟེན་སྤྲུགས་དང་། ཟུར་སྤུལ་བྱི་བ་དོན་ཆེན་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་ལན་
 བཅས་གནང་བ་དེའི་གནས་ལན་དུ་སྤུལ་བ་ཡིན་འདུག། སར་སྤུལ་བཀའ་ཡིག་
 དང་། དོན་ཆེན་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་ལན་གནང་བའི་ཞལ་བཤུས་པོད་ཤོག་ཐོག་
 འཁོད་པ་ཞིག་ལག་སྟོན་བྱུང་བ་འདིར། བཀའ་ཡིག་འཁོད་པའི་འགོ་ཤོག་རལ་
 འཐོར་གྱིས་མི་གསལ་ཡང་། དེའི་གཤམ་འཁོད་དོན་ཆེན་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་ལན་
 ཆ་ཆང་གསལ་འཁོད་འདུག་པ་འདི་ལྟར། “ཕྱ་པོད་མཐུན་ལམ་ཡུན་གནས་
 ཆེད་དོན་ཆེན་བརྒྱུད་འཁོད་ཀྱི་བརྗེད་ཐོ་གནང་དོན་ལ་ལན་སྤུལ་བར། དོན་
 ཆེན་དང་པོར། པོད་དང་ཀྱང་ཡང་སྤར་རྒྱུན་མཆོན་ཡོན་འགྲིགས་ཐབས་ཇི་
 ལྟར་ཞུས་ན་བཟང་ཞེས་གསལ་སྟོར། ཀྱང་ཡང་ནས་དེར་སྐབས་ཕྱ་པོད་མཆོད་
 ཡོན་སྤར་གནས་འགྲིགས་ཐབས་དགོངས་བཞེས་ཁ་ཞེ་མེད་པ་དམ་གཙང་གནང་
 འདུན་ལྟར། འདི་ནས་ཀྱང་ཕྱ་པོད་མཆོད་ཡོན་དམ་གཙང་ཞིག་རང་ཡོང་ཐབས་
 སྤར་ཡང་ཞུ་ཐུས་ལ་ད་དུང་ཡང་ལྷག་བརྩོན་ཞུ་རྒྱ་ཡིན། དོན་ཆེན་གཉིས་པར།
 ཀྱང་ཡང་ནས་པོད་ལ་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱིར་དབང་བྱས་ཇི་ཙམ་བྱས་ན་བཟང་ཞེས་
 གསལ་སྟོར། དབྱས་ཐོངས་འདིར་བསྟན་སྟིང་ཡོངས་སྟོན་བདེ་སྦྱིད་ཅ་བ་བདེ་
 འཇགས་འབྲུང་ཐབས་བཀའ་མོལ་ཐོག་ནས་ཆེངས་ཡིག་རིམ་བཞིན་གཏན་
 འཕེབས་གནང་ན་སྤྲུགས་བརྙན་ཡོང་ངེས། དོན་ཆེན་གསུམ་པར། པོད་འདི་
 རང་བཅན་ཆབ་སྟིང་གྱི་དབང་བྱས་ཇི་ཙམ་ཞུས་ན་བཟང་ཞེས་གསལ་སྟོར། ད་

ཕྱིན་ཏེ་བོད་མཆོད་ཡོན་དམ་གཙང་དང་འབྲེལ་བས། བོད་རང་དབང་རང་
བཙན་བདེ་ཐབས་ཀྱི་དབང་བུས་ཏེ་ཆེ་དེ་ལྷན་ཐོག་ བོད་ཁོངས་བསྟོན་མེད་
ཡས་མས་ས་མཆོམས་བར་ལམ་ཕྱི་ཤོར་ན་མས་ལྟར་རྒྱ་རང་ས་རང་བདག་
བྱུང་ན་ཕུགས་ཕན་བཟང་བ་ཡོང་ཏུ། “དོན་ཆན་བཞི་པར། རོས་ཏུ་ལའི་ཁྱ་
མ་དང་། པཎ་ཆེན་བཙས་པར་ཀྱང་གོའི་དགའ་མིང་ཏང་ལ་ཕེབས་ཏུ་གསལ་
ཐད། རོས་ཏུ་ལའི་ཁྱ་མ་དང་ཆ་བགྱང་ཆའང་གང་འཆོམས་སྒྲེབས་ཤིང་། ལྷག་
པར་བོད་མྱོངས་ཆོས་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་སྒྲེལ་གསུམ་བྱེད་སྟོན་སྟེ་མང་ཁར་གདན་
ས་སེ་འབྲས་དགའ་གསུམ། རྒྱུད་བྱ་ན་མ་གཉིས། རྒྱུད་རིགས་མེར་སྐྱས་མཆོན་
བོད་སེར་སྐྱ་མི་མང་གི་སྐྱ་མོས་འདོད་སྤྱོད་གས་མིན་ལ་བརྟེན་གནས་སྐབས་དེར་
བཙར་བྱབ་མིན། པཎ་ཆེན་དེ་ཕྱོགས་བཞུགས་སུས་ཀྱང་བཀྲས་སྐྱོན་དགོན་གྱི་
འཛིན་སྐྱོང་གནང་སྟོན་ལས། བོད་གཞུང་འདིའི་རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་དབང་
ཆ་གང་ཡང་མེད་གཤིས་དེ་ལྟར་ཕེབས་རུང་། བོད་དོན་འབྲལ་ཕྱག་གི་བཀའ་
མོལ་ཆོག་ཐག་ཆོད་པ་གང་ཡང་མེ་ཡོང་ངེས་ཅན། དོན་ཆན་ལྔ་པར། འདི་
ག་པོད་གཞུང་དང་། པཎ་ཆེན་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་སྲིད་དབང་ཆ་ལྟར་རྒྱ་
ནང་བཞིན་འཛིན་ཏུ་ཡིན་ནམ། གསར་དུ་བཟོ་དགོས་གསལ་སྟོར། རྒྱལ་སྲིད་
ཆོས་སྲིད་བོད་གཞུང་རང་ནས་འཛིན་སྐྱོང་སྒྲེལ་གསུམ་བྱེད་སྟོན། པཎ་ཆེན་
ཞེས་པ་འབྲེལ་དབང་དགེ་འདུན་གྲུབ་པས་བཀྲས་སྐྱོན་དགོན་ཕྱག་བཏབ་ཀྱི་རྗེས་
སུ་དབུས་ཕེབས་ཞབས་འཁོད་སྐབས་སྐྱ་ཆབ་འཛིན་གནང་གི་སྐྱེ་བ་རིམ་འཁྱོར་

ལ་པའ་ཆེན་གོ་མིང་གཟེགས་བསྐྱེད་ཐོག་དཔེན་ས་པ་སྒོ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་ལ་རི་
 ཁྲིད་དགོན་ཆུང་ཞིག་གི་འཛིན་དབང་ལས་མེད་རུང་། ཡ་རྒྱལ་མཆོག་ཡ་གོང་
 ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་དང་སྒྲ་སྒྲོབ་འབྲེལ་བར་བརྟེན་དེ་བར་བཀྲས་ལྷན་དགོན་གྱི་འཛིན་
 སྒྲོང་སྒྲེལ་གསུམ་བྱས་འཐུས་སྡུལ་བ་ལྟར་སྤར་གནས་ཡོང་བ་བྱས་ན་སེར་སྒྲི་
 ཡོངས་ཀྱི་སྒྲི་མོས་ཡོང་རྒྱ། འོན་ཆེན་དུག་པར། པའ་ཆེན་པོ་དེ་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་
 ལ་པོ་དེ་ནས་གདན་ཞུ་ཇི་འདྲ་དང་། ཀྱང་ཡང་ནས་ཕེབས་སྒྲེལ་ཇི་འདྲ་ཞུ་དགོས་
 གསལ་སྒྲོར། པའ་ཆེན་དབུ་བཞུགས་ཞབས་འབྲིང་དང་བཅས་ནས་ནམ་ལྟར་
 དབུས་གཙང་ཞེས་གང་དུན་མིང་འདོགས་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་འཕེན་འཁྲེར་ཆེད་བཟོས་
 དང་། ལྷག་པར་པོ་དེ་གཞུང་གི་བཀའ་བཙུགས་ཀྱི་འཁྲེར་ཇི་བཞིན་མི་ཞུ་པའི་
 འབངས་ཀྱི་ལོག་བསམ་སྒྲོར་གཉིས་ངན་གྱིས་དེ་སྤྱིར་འབྲུག་ལོར་དབྱིན་ཅི་
 པོ་དེ་འཕྲོར་སྐབས་རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ཆེད་ཕེབས་དབྱིན་ཅིར་སྒྲོག་གཏད་དུན་འབྲུལ་
 ཇི་བཅུམས་ཁུངས་འཁྲོལ་མ་བྱུང་མཆུམས་པོ་དེ་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་ཀྱི་བཀྲས་ལྷན་
 དུ་སྤར་རྒྱུ་ལྟར་བཞུགས། དེ་ཇིས་ལྷགས་ཁྲི་རྒྱ་དམག་པོ་དེ་འཕྲོར་སྐབས་ལྷ་
 སར་ཆེད་ཕེབས་ལན་ལམ་བན་སོགས་རྒྱ་མི་དཔོན་ནམས་ལ་རྒྱ་བརྒྱུད་སྤེར་ལེན་
 གྱིས་ངོས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྒྲི་ཆབ་དང་། པོ་དེ་གཞུང་རྒྱལ་སྤྲིད་ཆོས་སྤྲིད་ཀྱི་དབང་
 ཆ་འཛིན་ཐབས་ཇི་སྟེད་ཞིག་གནང་ཡང་གདན་ས་གསུམ་གྱི་མཆོན་པའི་སྒྲ་སྒྲུལ།
 དགོན་ཁག་དུང་རིགས་སེར་སྒྲི་མི་དམངས་ནས་འདོད་སྒྲོར་མ་འཐད་པའི་ལན་
 ལམ་བན་ལ་རྒྱ་རྒྱུན་རིམ་ནན་ཞུས་པས་བྱེད་དཀའ་ཅི་ཆེས་དོན་སོན་མ་བྱུང་

མཆོམས་བཀྲས་ལྷན་དགོན་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་ཆེས་མྱར་སྒྲིལ་དམག་ཤོགས་བཞི་བྱར་
སྐབ་བྱེ་བཞིན་མ་བྱུང་བ་ཤོགས་གནས་དུས་ཆོད་ཅིས་མྱར་སོང་ད་འགྲོ་ཁོན་ར་
བཞེན་པོད་ཁོངས་སྡེ་མཚུངས་ལུགས་གཉིས་བཀའ་བྲིམས་ཀྱི་ཆད་པ་འཕྲལ་
འཕྲལ་སྤྲད་འདོམས་བཅད་ན་ད་སྒོས་ཚུལ་མཐུན་ཡོང་བ་སྒོས་མེད་ཀྱང་། དཔེན་
ས་པ་སློབ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་དང་། ལྷ་ལྟུང་དབང་ལ་གོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱབ་
པ་བགྲས་གཞོན་སླ་སློབ་འབྲེལ་བ་ནས་བཟུངས་ལྷ་ལྟུང་བ་ཡབ་སྲས་ཞེས་ཡོངས་
ལ་གྲགས་བྱབ་ཆོས་ཀྱི་རྩ་བ་བཤེས་གཉེན་བཞེན་ཚུལ་ལ་བསམ་པས་འདི་ནས་
བོད་བསྒོམ་བྱམས་སྦྱོང་གང་ཆེ་བྱས་པར་དགའ་སྒོམ་ཆོག་ཤེས་མེད་པར་བཀྲས་
ལྷན་དགོན་གྱི་འཛིན་སྦྱོང་སྡེལ་གསུམ་གང་ཅི་བྲགས་སྒོས་བཏང་སྟེ་གཞན་ཡུལ་
ཁྱོས་ཕེབས་ལ་བཞེན་ཕྱིར་ཕེབས་དགོས་རྒྱུའི་ལྷ་ཕྱིའི་ཡོང་རྒྱུ་ཞིབ་འཁོད་ལྷ་
ཡིག་ཕུལ་བར་གསན་བཞེས་གནང་མ་བྱུང་ཞིང་། ཐོག་མར་བཀྲས་ལྷན་ནས་
ཕེབས་སྐབས་ཁྱེ་རལ་བྱབས་བྲས་མཁན་པོ་པོད་འབྱོར་དང་ངན་ལྷེབས་ཁལ་ཁ་
ཆེ་བཙུན་དམ་པའི་སར་རུ་སྐད་མར་པོ་དང་ངན་མཐུན་གནང་རྒྱ་གཏན་འཁེལ་
གྱིས་བྱང་ལམ་བརྒྱུད་ཁྱེ་རལ་དུ་ཕེབས་ཉེར་ཆེ་བཙུན་དམ་པ་གཤེགས་པ་དང་
དུས་མཚུངས་ཀྱི་ཕེབས་བཞུགས་མ་ཤེས་སྐབས་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཐབས་ཤེས་ལྷ་སྟེ་
འཁྲིད་དེ་ཏར་བཏང་རྒྱ་ཡུལ་ཀན་སུ་བརྒྱུད་རིམ་བཞིན་རྒྱ་ཡུལ་ཕྱོགས་ཞལ་
གཟིགས་སོང་གཤིས་ངོས་དྲ་ལའི་བླ་མ་རིས་མེད་ལྷ་ལྟུང་བསྐྱན་ཡོངས་ཀྱི་བདག་
པོར་བཞེན་བཀྲས་ལྷན་དགོན་དུ་འང་གཞུང་བསྒོམ་ངོ་སག་བླ་མ་དང་། དེ་འོག་

ལས་བྱེད་ཆེ་ཕྱ་བྱ་སྤྱོད་རིམ་བཏང་གིས་བསྟན་དགོན་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་གང་ཅིར་སྤར་རྒྱན་འབྲས་ཤོར་མེད་པ་གང་ལེགས་ཡོད་པ་བཅས་ད་སྤོས་ངོས་དང་པུ་ཆེན་དབར་དམ་སེལ་ཆེད་འཇུག་ཇི་སྟེད་བྱེད་མི་པུ་ཆེན་ཁབས་འབྲིང་ནམས་ནས་རང་ཡུལ་སྤངས་ཏེ་གཞན་ཡུལ་འགྲིམ་དགོས་དོན་གནད་འདི་ཡིན་ཅེ་གསལ་མ་བྱུང་བར་འདི་ནས་གདན་ཞུ་བྱ་དོན་མི་འདུག དོན་ཆེན་བདུན་པར། བོད་གཞུང་སྤན་ཀྱང་བྱ་ཟེར་བ་ནན་ཅིན་དུ་བཟོ་རྒྱུ་འགྲིག་ན་ལས་དོན་དེ་ཅད་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་པ་དང་། ཟླ་འཛིན་འགྲོ་སོང་ཕོགས་ཐོབ་རྒྱལ་ཁབ་ནས་གནང་རྒྱུ་གསལ་སྟོར་གནས་སྐབས་བོད་གཞུང་སྤན་ཀྱང་བྱ་ནན་ཅིན། བེ་ཅིན། དར་ཅེ་མདོ་འམ། རྒྱ་གཞུང་ཕྱགས་སྐྱོད་ཡོད་སར་འཕྲལ་བཅུགས་ཀྱི་དེ་ནས་ས་གནས་ཇི་དགོས་རིམ་བས་ནང་བསྟར་ཞུས་འབྲས། དོན་ཆེན་བརྒྱད་པར། བོད་ནས་ཀྱང་ཡང་ལ་རེ་བ་གཞན་དག་ཡོད་མིན་གསལ་ཆ་དགོས་ལུགས་སྟོར། བྱེད་གསུང་ཐབས་གཡུལ་མཁོའི་ཡོ་བྱད་དང་། བདེ་སྦྱིད་ཡུན་དུ་ཚུགས་ཐབས་བསམ་འཆར་རྒྱུ་རིམ་གསོལ་ཆོག་པ་བཅས་དུ་ལའི་བྲམ་མས། བོད་ལུགས་ཕྱགས་ཏེ་ཟླ་ ༩ ཆེས་ ༡༥ ལ་ཐུལ།”

དེ་ལྟར་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་དཔྱད་འཛིན་ཅང་ཀྱང་གྱིན་ནས་དོན་ཆེན་བརྒྱད་འཁོད་དེ་བ་ཐུལ་བ་ལ་ལ་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་སྤྱང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་དོན་ཆེན་སོ་སོར་བཀའ་ལན་གནང་བའི་ཡིག་ཆ་འདིར་ཞིབ་དུ་དབྱད་ན། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཕྱོགས་ནས་མཆོད་ཡོན་དམ་གཙང་དུ་གནས་ཐབས་ཅ་བའི་ཆ་ནས་བོད་རང་དབང་རང་

བཅན་ཡིན་པའི་གནད་དོན་ལ་དགོངས་ཚུལ་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པ་ཁིན་ཏུ་གསལ་
པོར་འཁོད་པ་ལས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་གཅེས་བཏུས་ཚུ་མ་སྒྲིག་པའི་
བཅོད་བབས་ལྟར། གོ་མིང་ཏང་གིས་བོད་ལ་ལྷ་མཐུད་དབང་སྒྱུར་བྱས་པའི་
ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབང་རྟགས་རིགས་ཏི་བ་དོན་ཆཅན་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་དུ་ཡང་འཁོད་མི་
འདུག ཡིན་ལུགས་དང་པོར་སྦྱོད་པའི་ལྷག་བསམ་དང་སློབ་གྲོས་ཡོད་ན། སྐབས་
དེའི་བོད་རྒྱུ་དོན་གྱི་བདག་པོ་གཉིས་དབར་ཡིག་འགྲུལ་ཇི་གནང་དང་། ཆེང་ས་
ཡིག་ཇི་བཞག་གི་ཡིག་ཆ་ཡོངས་ཇོགས་ཆ་ཆང་བར་བཞོད་ཐོག་དངོས་ཡོད་
གནས་ཚུལ་ཅ་བར་བཟུང་སྟེ་བཀོ་སྐྱོང་བྱེད་འོས་པ་ཡིན་ནོ།

དོན་ཆཅན་བཞི་བརྒྱུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གྲུ་གཉིས་པ་ནི། ༡༩༣༤ ལོར། ༡་རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྱེང་
བརྒྱ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་དགོངས་ཇོགས་མཆོད་འབུལ་དུ་གོ་མིང་ཏང་སྲིད་གཞུང་
གིས་དོང་མའོ་སུང་ལྷ་སར་ཆེད་བཏང་མདུན། ༢་རྒྱལ་མཆོག་བརྒྱ་གསུམ་པ་
ཆེན་པོར་གྲུས་འདུད་གཟེངས་བསྟོད་ཆེད། བསྐྱུགས་འོས་རྒྱལ་ཁབ་སྦྱོང་ཁིང་
ཀུན་པན་བདེ་བསྟེར་སྟོང་རྩེ་རྒྱ་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་འགོ་མགོན་ཆེན་པོ་
ཞེས་པའི་མཆན་བསྟོད་ཕུལ་བ་ཞིག་ཡིན། ཡང་གྲུ་གསུམ་པ་ནི། ༡༩༣༡ ལོར།
གོ་མིང་སྲིད་གཞུང་གིས་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྱེང་དགྲུ་པར། རྒྱལ་ཁབ་སྦྱོང་ཁིང་དམ་
ཆོས་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བའི་སྐུ་ལྷའི་འདྲེན་མཆོག་དགེ་ཆེན་ཆེན་མོ་ཞེས་པའི་མཆན་

གསེལ་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡིན། ཡང་གྲ་བཞི་པ་ནི། ༡༧༣༩ ལོར། གོ་མིང་
སྲིད་གཞུང་གིས་པཌ་ཆེན་སྐུ་སྤྱེང་དགུ་པའི་མཇུག་མཛེས་ལ་གཟུངས་བསྟོད་ཆེད་
ཡུལ་བའི་ཡི་གེ་ཡིན། འདི་དག་ནི་སྦྱར་བཏང་མཆོད་ཡོན་གྱི་ལ་རྒྱ་བཟུང་བའི་
གནད་དོན་ཅམ་ཡིན།

དོན་ཆེན་ཞེ་གཅིག་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གྲ་ལྔ་པ། “དོང་མའོ་སུང་གིས་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མའི་ཡང་སྲིད་
འཆོལ་རྒྱུའི་དོན་དུ་ར་སྒྲེང་སོགས་ལ་བཏང་བའི་ཏར།” ཞེས་འཁོད་ཅིང་། ཏར་
དོན་པོད་ཡིག་དུ་བཀོད་པ་ལ།

“༄༅། བསམ་གཏན་གྱི་སྒོ་བ་དཔོན་རྩ་སྒྲེང་དང་། སྐུ་ཞབས་སྲིད་སྒོན།
བཀའ་ཤག སྐུ་ཞབས་བཀའ་སྒོན་ལྷན་རྒྱས་ཀྱི་དུང་དུ།

གསང་བའི་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་ལྟར་ན། དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་དང་པཌ་ཆེན་
ཨེར་ཏི་ནི་ནམ་གཉིས་ནི་དགེ་ལུགས་པའི་བསྟན་པའི་བདག་པོ་ཡིན་ལ། རྒྱལ་
བཙུང་ཁ་པ་ནས་བཟུང་རིམ་པར་བརྒྱུད་དེ་ད་ལྟོའི་བར་དུ་དྲུ་ལའི་དང་། པཌ་
ཆེན་ཡིན་ཕྱིན་ཞིང་བཤེས་ཤེས་རང་བཞིན་འཁྲུལ་བྲལ་གྱི་ཡང་སྲིད་འཁྲུངས་རྒྱ་
ཡོད་པར་བརྟེན་ནས་བསྐལ་བ་ཤི་སྲིད་བར་དུ་དམ་ཆོས་རྒྱན་འཛིན་གྱིས་
ཡོད། དེ་སྔ་མཚུ་ལྷ་སྦྱོང་ཁྲི་བཞུགས་ང་བདུན་ལོར། ཡང་སྲིད་དོས་འཛིན་
ནན་ཏན་གྱིས་པའི་ཆེད་དུ་གསེར་བུམ་དགུག་རྒྱུའི་ལམ་ལུགས་གཏན་འཁེལ་བྱས་

ཡོད་པ་དེའི་དགོངས་དོན་ནི་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་བཟུང་པ་དར་རྒྱས་ཡོང་བ་དང་ཆོས་
ཀྱི་ལམ་སྲོལ་རྒྱ་ན་འཛིན་ཕྱེད་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པས། ལག་བཟུར་བྱས་ཤིང་ས་
སེར་སྐྱ་དམངས་ཀྱི་འདོད་སྤོང་འབབ་པ་རེད། ད་ཆ་དུ་ལའི་བླ་མའི་ཡང་སྤྱིད་
འཆོལ་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར་སྐྱེའབས་ནམ་པ་ཆོར་དེ་ལྷ་མཁུས་སངས་རྒྱུ་
བཟུང་པར་དད་གུས་དང་དར་རྒྱས་བཏང་བའི་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་གཞིར་བཟུང་
སྟེ་ནན་ཏན་གྱིས་བཅལ་ནས་མི་ཁ་མི་བྱུག་པ་དང་སངས་རྒྱུ་བཟུང་པ་སྤྱང་བ་
བཅས་ཀྱི་རེ་འདུན་ཞུ་རྒྱ་མ་ཟེད། གོང་དུ་སྟན་མེད་ཕུལ་ནས་བཀའ་ལན་ཞུ་
རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡང་སྤྱིད་བཅལ་བའི་གནས་ཚུལ་སྐབས་འཕལ་དུ་སྟན་ཞུ་ཡོད་པ་
བཅས། ཉོང་མའི་སྤང་གིས་བྱིས་ཏེ་ཐམ་ཀ་བརྒྱབ། ཀྱང་དུ་མིང་གོའི་ལཱ་ཉེར་
བཞི་པ་ (སྤྱི་ལོ་ ༡༧༩༥) ཟླ་བ་བརྒྱུ་པའི་ཆོས་བརྒྱ་གཉིས་ཉིན།” ཞེས་
འཁོད་འདུག་པར་དབྱེ་ན། ༡༥ རྒྱ་ནག་ནས་ལྷ་སར་ཡང་ཏར་བཏང་བའི་
པར་བཤུས་དེབ་དུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག་ལ། ཉོང་མའི་སྤང་གིས་བྱིས་ཏེ་ཐམ་ཀ་
བརྒྱབ། ཅེས་པ་འདིར་ཡང་ཏར་ཐོག་ཐམ་ཀ་ཇི་ལྟ་བུར་བཏང་ཡོད་དམ་སྟེ་
པའི་སྤོང་གསལ་མི་སྤྱེད་བང་མེད་འདུག ༡༦ གལ་སྤྱིད་ཏར་དེ་བཏང་བ་བདེན་
ན། དེ་ལ་འོད་གཞུང་ནས་ལན་ཞིག་བཏང་ཡོད་དམ་མེད། ཡོད་ན་འདིར་
ཆབས་ཅིག་དུ་མི་འགོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅི་ཡིན་སྒྲུབ་གོས། ༡༧ ཏར་ལན་
བཏང་མེད་ན་གནད་དོན་དེ་སྤོང་གོ་མིང་ཏང་ལ་ཐེ་བྱས་ཕྱེད་པའི་ཐོབ་ཐང་གང་
ཡང་མེད་པར་ཐག་བཅད་ནས་བདག་མེད་དུ་བཞག་པར་ངེས་སོ།

དོན་ཆན་ཞེ་གཉིས་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གྲ་དྲག་པ། “པར་ཆེན་ཡེར་ཉི་ཉི་སྐྱ་སྤྱང་དགྲ་པའི་ཞལ་
ཆེམས།” ཞེས་པའི་འགོ་བརྗོད་འོག་ཡིག་ཆ་དངོས་གཞིར་འདི་ལྟར། “པོད་
སོག་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཡུ་ཡོན་ཀྱང་མཆོག་ལ། པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་
ཆེམས་ཀྱི་བསྐྱར་ཡིག་སྒྲན་ལམ་དུ་འབུལ་རྒྱ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། པར་ཆེན་གྱི་ཞལ་
ཆེམས་ནི་ཀྱང་དབྱང་ལ་བརྩེ་འཛོག་དང་བསྟན་པ་དར་རྒྱས། མི་རིགས་ལྗེའི་
མཐུན་སྦྱིག་ལ་སྐུལ་འདེད། རྒྱལ་ཁབ་དར་རྒྱས་འོང་བར་སྤང་སྦྱོབ་བྱ་རྒྱ་བཅས་
ནི་རང་ཉིད་ཀྱི་ཆེ་གང་པོའི་འདུན་པ་ཆེ་གོས་ཡིན། ཉེ་བའི་ལོ་བཅོ་ལྔའི་རིང་
ལ་ནང་ལོག་གི་ས་ཕྱོགས་གང་སར་བསྐྱོད་སྐབས་ཀྱང་དབྱང་ནས་གཟིགས་སྦྱོང་
ཆེན་པོ་གནང་བ་དེའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་དབྱང་གིས་དངོས་འབྲེལ་སངས་རྒྱས་བསྟན་
པར་དད་གུས་གནང་བ་དང་པོད་རིགས་ལ་འདྲ་མཉམ་གནང་བ་བཅས་མཐོང་
བྱུང་བས་ངའི་སྣོ་ཇེ་བདེར་སོང་བ་དང་སེམས་ཇེ་བདེན་དུ་སྦྱིན་སོང་། ད་ལན་
རྒྱབ་ཕྱོགས་མཐའ་མཆམས་སུ་འགྲོ་བ་འདུལ་བར་མངགས་ཏེ་པོད་ཀྱི་ས་ཆར་
ལོག་ཅིས་བྱས་རུང་། བསམ་དོན་གྲུབ་མ་ཐུབ་པར་ལམ་བར་དུ་ཆེ་ལས་འདས་
པར་བརྟེན། ད་ལྟ་དོན་དག་ཁ་ཤས་ཞུ་རྒྱ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཡི་གེ་ནང་འཁོད་པ་
གཤམ་གསལ། གཙང་གི་སྤྱིད་དོན་དེ་སྤྲ་ནས་སློབ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན་ཇ་སག་
ཟེ་མར་བསྐྱོས་ནས་འགྲོ་བ་འདུལ་བའི་ལས་འགན་ཡོད་ཆད་ཀྱང་གནས་སྐབས་
ཙམ་ལ་ཁོང་གིས་ཆབ་བྱས་ནས་འཁྲར་རྒྱ། ལས་གནས་ཐོག་དུ་མ་འབྱོར་གོང་

ལ་ཐམ་ཀ་གཏིང་སྒྲིམ་བླ་མར་མེ་ཞིག་ཅིས་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ་དང་སྒྲུགས། རང་མ་སྤང་
དང་བོད་ལ་ཕྱིར་ལོག་ཏུས་བཀོད་ཡུ་ཡོན་དུག་ནས་མཉམ་དུ་འགན་འཁུར་དགོས་
པའི་སྒོར་ཀྱང་དབྱང་ལ་སྒྲན་སེང་ཁུས་ནས་ཐག་གཅོད་ཀྱི་བཀའ་སྒྲུག་དགོས།
ནང་མ་སྤང་གི་གོ་མཚན་ནང་ནས་སྤྱ་སྤྱང་རུ་ཁག་དང་སྤྱ་འཁོར་གྱི་རང་སྤྱང་
གི་ཆེད་དུ་ཉར་བ་ནམས་ཡུད། དེ་བྱིངས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སེལ་བའི་ཆེད་
དུ་ཀྱང་དབྱང་ལ་ཡུལ་ནས་ཡང་སྤྲོད་འཁུངས་རྗེས་ཕྱིར་སྤྲོད་རོགས་ཞུ། གཞན་
ཡང་པཎ་ཆེན་སྤྱེད་རིམ་བྱོན་ནས་ལོངས་སྤྱོད་པའི་དབང་ཆ་ནམས་མཁྱེགས་
པར་སྤར་གསོ་བྱེད་ཐུབ་པའི་བྱ་ཐབས་སེལ་དགོས། བོད་ཀྱི་སེར་སྤྱད་པོན་
འབངས་ནམས་ནས་ཀྱང་དབྱང་གི་མི་རིགས་ནམ་ལྔ་རྒྱལ་འཛུགས་ཀྱི་སྤྲོད་དོན་
གཞིར་བཟུང་གིས་རྒྱ་བོད་མཐུན་ལམ་ཡོང་རྒྱུར་འབད་བཅོམ་བྱེད་དགོས། ལྷག་
པར་དུ་ཇ་སག་བླ་མ་དང་མཁན་པོ་ནམས་ཀྱིས་ངའི་བསམ་དོན་རྒྱན་འཁྲུངས་
གང་ལེགས་བྱས་ཏེ་ཁ་ཆེམས་འདི་དོན་ཐོག་དུ་འབེབས་པར་སྤྱལ་ལྷག་གཏོང་
དགོས། ཐག་རིང་ནས་ཐུགས་འཁུར་གནང་གིན་ཡོད་པ་ཤེས་ཏེ་ཉར་འདི་ཆེད་
དུ་ཡུལ། རུབ་སྤྱོགས་མཐའ་ཁུལ་དུ་འགྲོ་བ་འདུལ་མཁན་གྱི་སྤྱི་ཁང་གི་དབྱང་ཡིག་
ཁང་ནས་གྲས་པས་ཡུལ། ཆོས་ལྔ་ལ་ཐམ་ཀ་བརྒྱབ། ཀྱང་དུ་མིང་གོའི་ལེ་ཉར་
དུག་པ་(སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༧) ལྷ་བ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཆོས་བདུན་ཉིན།” ཞེས་གསལ་
འདུག་པར་དབྱང་ན། ༡༥ བོད་ཀྱི་སྤོལ་ལུགས་ལ། ཁ་ཆེམས་ཞེས་པ་ནི།
མི་གང་ཞིག་མ་འདས་གོང་དོ་བདག་རང་ཉིད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་འདུག། རང་ཉིད་

ཀྱིས་བྱིས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར་བ་ལས། རོ་བདག་འདས་པའི་མེས་སུ་མི་གཞན་ཞིག་
གིས་བྱིས་པ་ལ་འདས་པའི་ཁ་ཆེམས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྒྲིལ་མེད། ༡༥ ཡི་
གེ་འདི་ནང་ “ད་ལན་རྒྱལ་ཕྱོགས་མཐའ་མཆམས་སུ་འགྲོ་བ་འདུལ་བར་
མངགས་ཏེ་བོད་ཀྱི་ས་ཆར་ལོག་ཅིས་བྱས་རུང་། བསམ་དོན་གྲུབ་མ་ཐུབ་པར་
ལམ་བར་དུ་ཆེ་ལས་འདས་པར་བརྟེན། ད་ལྟ་དོན་དག་ཁ་གསལ་བྱ་རྒྱུ་ཡོད་པ་
དེ་དག་ཡི་གེ་ནང་འཁོད་པ་གསལ་གསལ།” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། པའ་ཆེན་
རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གཤེགས་པའི་མེས་སུ་ཡི་གེ་འདི་བྱིས་འདུག་པ་དང་། ཡི་གེ་འདི་
གཏོང་མཁན་ཡང་། “སྤྱི་ཁབ་གི་དབྱང་ཡིག་ཁང་ནས་གྲུས་པས་སུལ།” ཞེས་
གསལ་འདུག་པས། འདི་ལྟ་བུའི་ཡི་གེར་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ཆེམས་སུ་
སུས་ཀྱང་ངོས་འཛིན་མི་བྱེད་པ་གནས་ལུགས་གསལ་བ་བཤད་ཅོམ་ཡིན།
༡༦ ཡིག་ཆ་འདི་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་ཆེམས་ཡིན་མིན་གང་ལྟར་ཡང་།
གནད་དོན་ངོ་མ་ནི་གོ་མིང་ཏང་དང་། པའ་ཆེན་ནང་སྤང་བར་གྱི་གནད་དོན་
ཡིན་པ་དང་། བོད་དང་རྒྱ་ནག་བར་གྱི་བྱ་གཞག་ཐོག་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་
དབང་ཆ་དུ་ཡོད་མེད་སྟོར་ལ་རྒྱལ་མཆོག་བརྟུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་རྒྱ་ནག་གི་
མྱེད་འཛིན་ཅང་ཀྱང་ཀྱིན་ལ་དོན་ཆེན་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་ལན་གནང་བ་གོང་འཁོད་
ནང་གིན་དུ་གསལ་བ་པོར་འཁོད་པ་ལྟར་ཡིན་པས། སྤྱིར་བཤད་དགོས་དོན་མ་
མཆིས།

དོན་ཆན་ཞེ་གསུམ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གྲ་བདུན་པ། “གོ་མིང་སྲིད་གཞུང་གིས་སྐུ་གྲང་མིན་ཆེད་
དུ་མངགས་ནས་རྩ་སྐྱོང་དང་མཉམ་དུ་དྲུ་ལའི་བླ་མ་འཁྲུངས་པའི་ལས་དོན་གྱི་
གཙོ་འགན་འཁུར་དགོས་སྒྲིལ་བཅུ་པའི་བཀའ།” ཞེས་པའི་ཡི་གེ་དངོས་
གཞིར། “གོ་མིང་སྲིད་གཞུང་བཀའ། བོད་སྐད་ཡུལ་ན་ཁང་གི་ཡུལ་ན་ཀྱང་
སྐུ་གྲང་མིན་ཆེད་དམགས་ཀྱིས་རྩ་སྐྱོང་དོ་ཐོག་ཐུ་དང་མཉམ་དུ་དྲུ་ལའི་བླ་མ་
སྐུ་ཐོང་བཅུ་བཞི་པ་འཁྲུངས་པའི་ལས་དོན་གྱི་གཙོ་འགན་འཁུར་རྒྱུའི་བཀའ་འདི་
བཅུ་པ། གྲང་དྲུ་མིང་གི་ལེ་ཉེར་བདུན་པ། ཟླ་ལོ་ ༡༩༣༩ ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་
པའི་ཆེས་ཉེར་བཅུད་ཉིན།” ཞེས་གསལ་ཞིང་། ཡིག་ཆ་ཡང་གྲ་བདུན་པ།
“གོ་མིང་སྲིད་གཞུང་གིས་སྐུ་གྲང་མིན་ཆེད་དུ་མངགས་ཏེ་རྩ་སྐྱོང་དང་མཉམ་
དུ་དྲུ་ལའི་བླ་མ་འཁྲུངས་པའི་ལས་དོན་གྱི་གཙོ་འགན་འཁུར་དགོས་སྒྲིལ་
འཛིན་ཁང་ལ་བཅུ་པའི་བཀའ།” ཞེས་པའི་ཡི་གེ་དངོས་གཞིར། “སྲིད་
འཛིན་ཁང་ལ་བཀའ་བཅུ་པ་ལེ་ཉེར་བདུན་པའི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆེས་ཉེར་
བཞི་ཉིན་ཐུ་པའི་དབུ་ཡིག་ཡང་ ༡༠༦༥ པ་ལས། རང་ཁང་གི་ཚོགས་
འདུས་བོད་སྐད་ཡུལ་ན་ཁང་གི་ཡུལ་ན་ཀྱང་སྐུ་གྲང་མིན་ཆེད་དུ་བཏང་ནས་
རྩ་སྐྱོང་དོ་ཐོག་ཐུ་དང་མཉམ་དུ་དྲུ་ལའི་བླ་མ་བཅུ་བཞི་པ་འཁྲུངས་པའི་ལས་དོན་
གྱི་གཙོ་འགན་འཁུར་རྒྱུར་གྲོས་ཐག་བཅད་དོན་དུ་ཆེད་མངགས་ཚོགས་པའི་བཀའ་
གསལ་པོ་སྟོན་འཆལ་ཞེས་པའི་ཞུ་ཡིག་ལག་འཁྱོར་བྱུང་བ་དང་། ཆེད་དུ་

མངགས་པའི་བཀའ་གསལ་པོ་བཏང་ཆར་བས་ཁྱོད་ཆོ་ནས་ངེས་དགོས་པའི་
བཀའ་འདི་བསྟུལ། གྲང་དུ་མིང་གོའི་ལོ་ཉིར་བདུན་པ། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༥ ཟླ་
བ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཆེས་ཉེར་བརྒྱད་ཉིན།” ཞེས་གསལ། ༡༥ ཡིག་ཆ་
ཨང་ ༤༧/༤༤ གཉིས་སུ་འཁོད་པའི་གནད་དོན་ནི། གོ་མིང་སྤྱིད་གཞུང་
གིས་ཕྱ་གྲུང་གིན་ཆེད་མངགས་བཏང་སྟེ་རྩ་སྤྱོད་དང་མཉམ་དུ་དུ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱ་
འབྲུངས་པའི་ལས་དོན་གྱི་གཙོ་འགན་འབྲུར་དགོས་པའི་སྒྲོར་ཡིན་ཞིང་། ༧ རྒྱལ་
མཆོག་སྤྱ་སྤྱོད་བརྒྱ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་ནི་ ༡༩༣༥/༧/༢ ཉིན་སྤྱ་འབྲུངས་ཟེན་
པས་ན། སྤྱ་འབྲུངས་པའི་ལས་དོན་གཞན་དག་གྱེད་རྒྱ་གར་ཞིག་ཡོད་དམ།
༡༥ སྐབས་དེར་ཕྱ་གྲུང་གིན་བཏང་ཡོད་ན། ས་གནས་གང་དུ་བཏང་བ་དང་།
དེར་ག་དུས་སྤྱོད་པ། ལས་དོན་མཉམ་འབྲེལ་གྱེད་ཡུལ་རྩ་སྤྱོད་པོ་ཆེན་མ་
མཇུག་པ། བཀའ་མོལ་གང་ཞུས་ནས་བྱ་བ་ཇི་འདྲ་ཞིག་སྤྱོད་པ་བཅས་སྒྲོས་དགོས་
པ་ལ། དེ་རིགས་གང་ཡང་མེད་པར། གོ་མིང་སྤྱིད་གཞུང་ནང་ཁྲུལ། ཡི་གེ་
གཏོང་ངེས་བྱས་པའི་བཅོས་སྤྱོད་ལྟ་བུ་འདི་འདྲས་ཀྱི་པོད་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་
ལ་ཕན་གཞོད་ཅི་ཡང་འབྲེལ་མི་བྱུབ།

དོན་ཆན་ཞེ་བཞི་པ།

ཡིག་ཆ་ཨང་གྲ་དགུ་པ། “གོ་མིང་སྤྱིད་གཞུང་གིས་རྩ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་
དུ་ལའི་ཁྲ་མ་སྤྱ་སྤྱོད་བརྒྱ་བཞི་པར་ངོས་འཛིན་བྱུང་བའི་དོན་དུ་བཏང་བའི་

བཀའ།” ཞེས་པའི་ཡིག་དངོས་གཞིར། “གོ་མིང་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ། མཆོ་
སྒྲོན་ནས་འབྲུངས་པའི་ཡང་སྲིད་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནི། ཤེས་རབ་ཟབ་མོ་
ལྡན་ཞིང་སྒོ་རིག་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ཁྱེད་རང་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་
སྲིད་བརྩུ་བཞི་པར་དམིགས་བསལ་གྱི་བསྐྱོ་གཞག་ཆོག་མཆན་བཀོད་པའི་བཀའ་
འདི་བསྟུན། (དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་སྲིད་བརྩུ་བཞི་པ།) ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་
ལ་བཀའ་གསལ་པོས་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་སྲིད་བརྩུ་བཞི་པར་ཆེད་དུ་བསྐྱོ་གཞག་
ཡོད་པ་ཁོང་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསལ་གྱི་འགྲོ་སྒྲིབ་གྲོན་དངུལ་ཆང་མ་སྲིད་འཛིན་
ཁང་གི་མོར་སྲིད་ཕུའུ་ནས་སྒོར་འབུམ་ཕྲག་བཞི་སྟོད་དུ་བརྩུག་ཏེ། དམིགས་
བསལ་གྱི་ཐུགས་ཁུར་བྱས་པ་མཆོན་ཤེད་ཀྱི་བཀའ་འདི་བསྟུན། ཀྱང་དུ་མིང་
གོའི་ལོ་ཉིར་དགྲུ་པ། ཟ࿳་ལོ་ ༡༩༤༠ ཟ࿳་བ་གཉིས་པའི་ཆོས་གསུམ་ཉིན།”
ཞེས་གསལ་འདུག ༡༥ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་གཙུག་ལྷན་ཁག་གི་འདི་
དེབ་འདིའི་ནང་བཀོད་པའི་ལྒྱལ་མཆོག་སྐྱ་སྲིད་བརྩུ་བཞི་པའི་ཡང་སྲིད་སྒོར་
གྱི་ཡིག་ཆ་སྤུ་ཤེས་འདི་དག་ནི། རྒྱ་ནག་གི་ཆབ་སྲིད་པ་འགའ་ཞིག་གིས། གནད་
དོན་ཞིག་བྱུང་སྐབས་དེའི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཇི་ཡིན་ལ་མ་སྟོན་པར་རང་
འདོད་ཉོག་བཟོའི་ཡིག་ཇི་སྟེད་ཅིག་བཟོས་ཏེ་ནམ་ཞིག་གོ་སྐབས་ཤར་བའི་ཆོ་
ཡིག་དེ་དག་རྒྱ་མཆན་དུ་བཀོད་ནས་ཅོད་སྒྲིང་བསྟོན་འཇུགས་ཤེད་པའི་གོ་མས་
གཤིས་ཤིན་དུ་ཐ་ཤལ་ཞིག་མཆོས་པ་དེ་ཁོ་ན་ལས་བདེན་འབྲེལ་ནམ་ཡང་མིན།
༡༥ དཔེར་ན། ལྒྱལ་བའི་མཆོག་སྐུལ་ལྟ་མོ་དོན་གྲུབ་ ༡༩༣༥/༢/༢ བོད་

གིང་མག་ཁྲ་ ༥ ཆོས་ ༥ ཉིན་སྐྱེ་འབྱངས་པ་དང་། ཡང་སྲིད་བཅད་དཔྱད་
ཁྱེ་མཁན་སེར་བྲེས་ཀུན་མཁུ་སྐྱེ་སྐྱོང་ལས་ནམས། ༡༧༣༥ ལོ་མཇུག་ལྷ་
ས་ནས་ཐོན་ཏེ། སྐྱེ་བྱ་མཛོད་རྒྱན་གཟིགས་པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཇུག། ༡༧༣༧
ལོ་འགོར་སྐྱེ་འབྱུང་དུ་འབྱོར། རྒྱན་གཟིགས་པར་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས་གནང་
བའི་ལྷ་ལྷ་བའི་འོས་སྐྱེ་བྱ་མཛོད་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་གཅིག་སྐྱེ་གཤེགས་ཟིན་
པ་དང་། གཉིས་ངོ་མཇུག་གིས་བཅུག་དཔུང་ཁྱེ་འབྱུངས་སུ། ཕྱི་བྱ་སྐྱེ་འཆོར་
དུ་འབྱངས་པའི་ཆུང་སྲིད་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ནས་ལྷ་ལྷ་མཛོད་སྐྱེ་གོང་མའི་སྐྱེ་
ཉེར་དཔུང་ཁག་ངོས་འཛིན་འཕྱུགས་མེད་གནང་བས་མ་ཆད། ལྷ་ལྷ་ཆ་བ་
ར་སྦྱང་རིན་པོ་ཆེར་ཆོས་འཁོར་ལྷ་ལྷ་མོའི་བླ་མཆོད་ནས་གཟིགས་སྤྲང་བྱུང་
བའི་ཡི་གེ་ཨ་ཀ་མ་དང་། དགོན་པ་ཐོག་ས་གསུམ་བརྟེན་པར་ཐོག་གཡུ་ཅི་
ཅན་གྱི་ཡང་སྤྱང་གསེར་ཟངས་ཀྱི་ཆ་ཕྱིབས་ཡོད་པ། དགོན་པ་དེའི་གར་ཕྱོགས་
འགྲོ་ལམ་སྐྱེ་བུ་ལེར་རི་ཆུང་ཞིག་གི་ཅ་བར་ཐུག་པ། དེའི་ཐད་ཁང་པ་ཐོག་
གཅིག་མ། ཐོག་སྤྲོན་པོ་བྲས་པ་བཅས་གཟིགས་པའི་གནས་སྐྱེ་མ་ཆ་ཆང་ངོ་
ཆ་གིན་དུ་གསལ་འཕྱོད་བྱུང་བའི་གནས་ལུགས་ནམས་ཀུན་མཁུ་སྐྱེ་སྐྱོང་
ནས་ལྷ་སར་གསང་ཏར་ཐོག་སྤྲོན་སེང་ཁྱེ། ལྷ་ས་ནས་ཏར་ལན་དུ། ཕྱི་བྱ་
སྐྱེ་འཆོར་གྱི་ཆུང་སྲིད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱེ་ཕྱིའི་མཇུག་ངོ་མཆར་ཆེ་བ་དང་།
འབྱངས་ཁང་ས་གནས་སོགས་ལྷ་ལྷ་ཆ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་མཆོད་གཟིགས་དང་མཐུན་
ཏེས། སྤར་ཡང་བླ་ལྷ་ཁག་གི་ཐུགས་དམ་བཀའ་ལུང་སོགས་ཆང་མ་ཅེ་མཐུན་

གྲིས་ད་ཆ་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་དོ་མ་ཕྱི་བྱ་སྟག་འཆར་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་
ལ་ཐུགས་གཏན་གཙང་འཁེལ་ཟིན་པས་འཕལ་དུ་གདན་ཞུ་བྱུང་བའི་དགོས་
ཐུགས་གསལ་བ་འབྱུང་པ་ལྟར། ༡༩༣༧ ལོར་པོད་གཞུང་གིས་ནང་དོན་ཡ་རྒྱལ་
བའི་ཡང་སྤྱི་གཏན་འཁེལ་ཐག་གཅོད་གཙང་མར་གནང་བ་དང་། ༡༩༣༩
ས་ལོས་ཟླ་ ༦ ཆོས་ ༣༡ ཉིན། ཅེ་པོ་བྱང་པོ་ཏཱ་ལའི་གཟིམ་ཆུང་བདེ་ལྷན་
འབྲེལ་དུ་པོད་ཡོངས་ཆོག་གས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས་སར་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་ཕྱི་
བྱ་སྟག་འཆར་དུ་འབྱུངས་པའི་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ལ་ཐུགས་གཏན་གཙང་
འཁེལ་གྲུབ་པའི་གསལ་བསྐྱགས་བཅས་ཟིན་པ་དེ་ལྟར་ན། ༡༩༤༠ ཟླ་ ༣
ཆོས་ ༩ ཉིན་གོ་མིང་ཏང་གི་བཀའ་བཏང་ནས། གསེར་བུམ་དཀྱུག་མ་དགོས་
པར་མཆོ་སྟོན་དུ་འབྱུངས་པའི་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་ཏུ་ལའི་ཟླ་མ་སྟུ་ཕྱེད་བརྒྱ་བཞི་
པར་དམིགས་བསལ་གྱི་བསྐྱོད་གཞག་ཆོག་མཆན་བཀོད་པའི་བཀའ་བཏང་ལུགས་
ཟེར་བཞི། ༥ ལས་པའི་གཡོ་བྲམ་གྱི་བྱ་སྟོན་ཡིན་པ་མིན་ཏུ་གསལ་པོར་མཐོང་།
༩༥ གནད་དོན་གོང་གསལ་ལྟར། ༡༩༣༧ ལོར་ཡ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྤྱི་ནང་
དོན་གཏན་འཁེལ་གཙང་མར་ཟིན་རུང་། ཕྱི་རྒྱུ་ ༡༩༣༩ ལོ་བར་གསལ་
བསྐྱགས་མ་བྱས་པར། འོས་སྒྲུལ་ཁོངས་ཡིན་ལུགས་སྐྱེད་བསྐྱགས་ཕྱེད་དོན་
ནི། ཨ་མ་དོན་ས། རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་གདན་ཞུར་དཀའ་ངལ་མི་འབྱུང་བའི་ཐབས་
བྱས་ཡིན་ཞིང་། འོས་སྒྲུལ་ཡིན་ཚུལ་བརྗོད་པ་ཅམ་ལ་ཡང་། ཟེ་ལིང་ལྷ་མུ་
ཕང་ནས་དངུལ་དངོས་ཁྱོད་ཆེ་ཚོད་ལེན་ཀློག་གིས་གདན་ཞུར་ལོ་གཉིས་དུས་

འགྲངས་བྱུང་ཡོད། ༡༥ གོ་མིང་ཏང་ལ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ཐེ་བྱས་གང་
ཡང་བྱེད་དབང་མེད་པ་ནི། ༡༩༣༠ ལོར་ཅང་ཀྱི་གྲིན་ནས་མ་ཆུལ་མཆོག་
སྐུ་ཕྱེང་བཅུ་གསུམ་པར་བྱི་བ་དོན་ཆེན་བརྒྱུད་ཕུལ་བ་དང་། དེ་དག་ལ་བཀའ་
ལན་གནང་བའི་ནང་གསལ་ལ་པོར་མཐོང་ཐུབ།

དོན་ཆེན་ཞེ་ལུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཨང་དགུ་བཅུ་པ། “དེ་ཐོན་ཞན་གྱིས་ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་དྲུ་ལའི་
སྐྱ་མའི་སྐུ་ཕྱེང་བཅུ་བཞི་པར་དོས་འཛིན་བྱུང་བའི་དོན་དུ་རྩ་སྐྱེང་ལ་བཏང་བའི་
དེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་ཏར་” ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་དོ་མར། ལྷ་སར། རྩ་ལུ་ཡོན་
ཀྱང་ལེ་ཆེན་སྐུ་ཞབས་ལགས་རྒྱུད་ནས་ཆུལ་ཁབ་རོགས་བྱེད་འགོ་བཀྱུན་འདུལ་
བསམ་གཏན་གྱི་སློབ་དཔོན་རྩ་སྐྱེང་དོ་ཐོག་ཐུ་ཡི་ཆོས་ཀྱི་མདུན་སར།

ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནི་ཆུལ་ཁབ་སྐྱེང་ཞིང་སྐྱེང་རྗེ་རྒྱ་ཆེན་ཀུན་ལ་ཕན་
སྤེར་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་འགོ་མགོན་ཆེན་མོ་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མའི་ཡང་སྲིད་ཡིན་ལ།
སློ་རིག་རབ་དྲུ་གསལ་བ་དང་སྐྱེ་བུའི་སྐུ་བས་གནས་སུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡིན་པས། གོ་
མིང་སྲིད་གཞུང་ནས་ཆོས་ལུ་ཉིན་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐུ་ཕྱེང་བཅུ་བཞི་པ་རྒྱུད་འཛིན་
བྱེད་དུ་བཅུག་པའི་བཀའ་གསལ་ལ་པོ་བསྐུལ་པས་ས་ཕྱོགས་ཀུན་དུ་དགའ་སྦྱིའི་ནམ་
པ་ཁེངས་པ་ནས་བརྒྱུད། སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རྗེ་ཆེར་འཕྲོ་ཞིང་ཆོས་
ཀྱི་འཁོར་ལོ་དྲུ་བསྐྱོར་བར་འགྱུར་བ་འདི་ནི་བོད་ཡོངས་ཀྱི་བདེ་སྦྱིད་ཡིན་

ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསོད་ནམས་ཀྱང་ཡིན་པར་བརྟེན། རྟེན་འབྲེལ་ལྷ་བའི་སྒྲིག་
འཕྲིན་འདི་ལུལ། བསམ་གཏན་གྱི་སྒྲོབ་དཔོན་ཉིད་ནས་དད་གུས་ཆེན་པོའི་ངང་
སྲིད་སྲོང་གི་ལས་དོན་བསྐྱབས་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱུ་ཆེར་སྦྲེལ་བ། འགྲོ་
ལ་ཕན་བཏགས་པ། བྱིས་ལུགས་སྤྱང་བའི་བྱས་རྗེས་གཞུང་ས་སྤོན་ཡོད་
པས། སྤྱིང་ཐག་པ་ནས་དགའ་བའི་བཀུར་བ་སྤྱིད་དང་བསྟོན་བསྐྱགས་ལྷ་རྒྱ་མ་
ཟད། བྱེད་ལ་བཀའ་ཤིས་བདེ་ལགས་ལྷ། ཉེ་ཁྲོན་ཞན་ནས་གུས་ཕྱག་བཅས་
ཆོས་དྲུག་ཉིན། ཀྱང་དུ་མིང་གོའི་ཡོ་རྟོར་དགུ་པ་(སྤྱི་ལོ་ ༡༩༤༠) རྒྱ་བ་གཉིས་
པའི་ཆོས་དྲུག་ཉིན། ཐམ་ཀ་བརྒྱབ།” ཞེས་གསལ་བ་ནི། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་
སྲིད་མི་སྣ་གཙོ་བོ་བྱི་བཞེངས་རིགས་ལ་ཕན་ཚུན་རྟེན་འབྲེལ་ལྷ་རེས་བྱེད་པ་ནི་
སྤྱིར་བཏང་རྒྱལ་འབྲེལ་གྱི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་ཡིན།

དོན་ཆེན་ཞེ་དྲུག་པ།

ཡིག་ཆ་ཨང་གོ་གཅིག་པ། “སྤྱི་ཀྱང་ཤིན་གྱིས་དུ་ལའི་སྒྲ་མ་གསེར་
བྱིར་མངའ་གསོལ་སྒྲོར་གོ་མིང་སྲིད་གཞུང་གི་ཀྱུ་ཞི་སོགས་ལ་བཏང་བའི་ཏར།”
ཞེས་འཁོད་པའི་ཡི་གེ་དངོས་གཞིར། “བྱུང་ཆེན་དུ། གོ་མིང་སྲིད་གཞུང་གི་
ཀྱུ་ཞི་ལིང་དང་། སྲིད་འཛིན་ཁང་གི་ཡོན་ཀྱང་ཅང་མཆོག་གི་དུང་དུ། གསང་
བ། དུ་ལའི་སྒྲ་མ་སྤྱི་བྱེད་བཅུ་བཞི་པ་གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་བའི་མཛད་
སྤྱི་དེ་རིང་ཞོགས་པའི་རྒྱ་ཆོད་དྲུག་པ་ལ་པོ་བྱང་པོ་ཏ་ལར་སྦྲེལ། ཀྱང་ཤིང་རང་

ཉིད་དངོས་སུ་སོང་ནས་མཇུག་སྒྲིལ་འགན་འཁུར་བ་ཡིན། མཇུག་སྒྲིལ་གི་ན་
དུ་ཟབ་ནན་ཞིག་རེད། འདིར་གྲུས་པས་ཏར་ཡིག་བརྒྱུད་ནས་སྤྲོད་སེང་ཕུལ་
བ་ཡིན། ཟུ་ཀྱང་ཤིན་ཀྱིས་གྲུས་ཕྱག་བཅས་ཆོས་ ༡༡ ཉིན་ཐམ་ཀ་བརྒྱབ།
ཀྱང་དུ་མིང་གོའི་ལོ་ཉེར་དགུ་པ། ༡༩༩༠/༡/༡༡ ཉིན།” ཞེས་གསལ་འདུག
ཡ་ཆུལ་དབང་སྐུ་ཐེང་བརྩམས་པའི་ཡང་སྤྱད་བོད་གཞུང་རང་གིས་གཏན་
འཁེལ་བྱས་པར་མ་ཟད། མིང་ཏར་གིས་གསེར་བྱས་དྲུག་མ་དགོས་པ་བྱས་
ལུགས་དང་། ཟུ་ཀྱང་ཤིན་ཀྱིས་མཇུག་སྒྲིལ་གཙོ་སྤྱོད་བྱས་ལུགས་ཟེར་བ་བདེན་
པ་མིན་པ་བཅས་ཀྱི་སྒྲོར། རྒྱ་ནག་ཆུལ་ཡོངས་མི་མང་འཐུས་ཚོགས་རྒྱུན་ཨུད་
ཀྱི་ཨུ་ཡོན་ཀྱང་གཞིན་པ། བོད་རང་སྤྱོད་རྫོང་ས་མི་མང་འཐུས་ཚོགས་རྒྱུན་ཨུད་
ཀྱི་ཀྱ་རེན་ང་ཡོད་དག་དབང་འཛིགས་མེད་ཀྱིས་ ༡༩༩༤ ལོར། བོད་ཀྱི་ཤེས་
རིག་ཞིབ་འཇུག་ལྗེ་གནས་ཀྱི་ལས་འཛིན་པའི་ཚོགས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས་ཐེངས་
དང་པོ་འགོ་འཇུགས་སྐབས་བཤད་པའི་གཏམ་གླེང་ནང་འདི་ལྟར། “གནད་
ཆེ་ཤོས་དེ་གང་ཡིན་ཟེར་ན། ང་རང་ཆོའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ཟབ་ཟབ་
མ་གནང་ཆེ་ལོ་རྒྱུས་དེ་གནད་དོན་ཆེན་པོ་ཞིང་ཡོད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ང་
ཚོས་སྤྲོན་སྤྲོན་དང་། རྗེས་ལུས་ཟེར་བ་འདི་དངོས་འབྲེལ་རེད། དཔེར་ན།
རྒྱ་རིགས་སྤྲོན་སྤྲོན་དང་། བོད་རིགས་རྗེས་ལུས་རེད། སྤྲོན་སྤྲོན་ལ་
དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་ལ་སོགས་པ་ཡག་པོ་ཡོད་པ་དང་།
རྗེས་ལུས་ལ་དེ་ཚོ་རྒྱས་པ་རྒྱུ་ཙམ་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའི་ཁོ་རང་ལ་ཁྱད་ཆོས་

ག་པེ་ཡོད་དམ་ཟེར་ན། དངོས་དངོས་ཆེན་ཆེན་གྱིས་ནས་བྱི་ཡོད་པ་རེད།
བྱས་ཅང་སྤྲོ་མ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཆང་མ་དངོས་བྱུང་གང་ཡོད་བྱིས་བཞག་
པའི་བཟོ་འདྲ་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ཡིག་གི་ནང་ལ་བྱིས་པ་ཚོ། ཁོ་སྤྲོ་
ཐོན་ཡིན་ཅང་། ག་ཚོད་སྤྲོ་ཐོན་ཡིན་པ་ཙམ་གྱི་སྤྱང་བ་ཡོད་པ་རེད། འཇམ་
སྤང་ནང་དུ་འང་ཨ་མེ་རི་ཀ་ལ་སོགས་པ་དེ་ཚོ་སྤྱང་པོ་བྱས། མི་ལ་མགོ་སྤྲོ་
གཏོང་ཡས་དེ་ཚོའི་གསལ་མང་བ་ཡོད། སྤྲོ་ཐོན་སྤྱང་བ་བྱས། སོ་སོར་ཕན་
ཐོགས་ཡོད་པ་དེ་ཚོ་སྤྲོ་གིན་སྤྲོ་གིན་བྱས། ཕན་ཐོགས་མེད་པ་ན་མས་གཡུག་
གིན་གཡུག་གིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་དུས་རྒྱ་ཡིག་གཅིག་ཕྱར་གཞི་བཞག་
ན་འགྲིག་གི་མ་རེད་ལ། བོད་ཡིག་གཅིག་ཕྱར་གཞི་བཞག་ན་འང་འགྲིག་གི་མ་
རེད། དེ་གཉིས་བྱུང་སྤྱེལ་བྱས། དངོས་གནས་ངང་གནས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཟེར་མཁན་
དེར་བདེན་པ་གཅིག་ལས། གཉིས་གཏན་ནས་ཡོང་ཤེས་ཡས་མེད་པ་རེད། རེད་
དེ་མོད་སྤངས་གཉིས་གསུམ་བཞི་ལྔ་མང་པོ་བཤད་ཡོང་གི་རེད། དཔེར་
ན། ད་ལྟའི་དྲུ་ལའི་ཁྱ་མ་སྤྱུ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པའི་ཡང་སྤྱིད་ལ་གོ་མི་ཏང་གི་ཕྱ་
ཀྱང་མིན་རྟེན་འབྲེལ་ཁྱ་བར་ཡོད་པ་རེད། གོ་མི་ཏང་གི་ཡིག་ཆ་ཆང་མའི་ནང་
ངོས་འཛིན་བྱེད་པར་ཡོང་བ་དང་། ཕྱ་ཀྱང་མིན་གྱིས་དྲུ་ལའི་ཁྱ་མ་ཟེར་མཁན་
དེ་འདི་རེད་ཅེས་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ་དེ་དུས་ཀྱི་མཇུག་སྒོ་འཚོགས་པ་རེད་ཟེར་
སྤྱང་ཅ་འདི་འདྲ་ག་སྤྲོ་བཤད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཨ་ཅི་དེ་འདྲ་མ་རེད། ཕྱ་
ཀྱང་མིན་གྱིས་གོ་མིང་ཏང་གི་སྤྱུ་ཆབ་བྱས་ནས་འདིར་རྟེན་འབྲེལ་ཁྱ་བར་ཕེབས་

པ་རེད་མ་གཏོགས། ངོས་འཛིན་བྱེད་པར་ཡོང་བ་མ་རེད་ཅེས་གཞོན་བཤད་
ཀྱང་ཁྱོད་ནས་ཉན་གྱི་ཡོད་པ་མ་རེད། ༡༩༩༡ ལོར་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་
བཀོད་ནས་ལོ་སྐྱུ་ལ་ཁྱོད་པའི་དུས་དྲན་སྐབས་དྲི་ལ་བསྐྱགས་ཀྱི་ནང་ལ་ཐུ་
ཀྱང་ཤིན་གྱིས་འདུག་སེ་བྱས་པ་རེད་ཅེས་བཏོན་ཡོད་པ་རེད། ངས་སྐབས་དེར་
དེ་འདྲ་མ་རེད། དེ་འདྲ་ཟེར་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ལོ་རྒྱས་དངོས་འབྲེལ་དང་
གཏན་ནས་མཐུན་གྱི་མ་རེད། ཐུ་ཀྱང་ཤིན་གྱིས་ངོས་འཛིན་གང་འདྲ་སེ་བྱེད་
དགོས་རེད། དེ་ཡོང་ཤེས་སྤངས་ཡོད་པ་མ་རེད། སྐབས་དེར་གོ་མི་ཏང་ལ་
ངོས་འཛིན་བྱེད་པར་ཕེབས་རོགས་ཟེར་བ་དང་། བསྐྱེད་པ་སོགས་གཏན་ནས་
ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་བཤད་སྐབས་སྐད་ཅ་དེ་ན་བར་གཏན་ནས་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་
མ་རེད། ་་་ མཐུག་ཏུ། བོད་ཀྱི་ཁྲོག་བརྒྱན་ནང་དུ་ཡང་ཐུ་ཀྱང་ཤིན་གྱི་སྒྲོར་
དེ་ག་རང་ཡོད་པ་རེད། དེ་མ་རེད་ཅེས་གཞོན་བཤད་ནིའི་ལུ་རྒྱུགས་བྱེད་ཀྱི་
འདུག དེ་རྗེས་ཐུང་ཀྱན་ཕུའུ་ཡི་ ཐན་ཅེ་ཀྱང་ གིས་ང་ལ་བྱེད་རང་དེའི་ཐོག་
ལུ་རྒྱུགས་བྱེད་རྒྱ་མི་འདུག ཐུ་ཀྱང་ཤིན་གྱིས་ངོས་འཛིན་བྱས་སྒྲོར་ཡིག་ཆ་
མང་པོའི་ནང་གསལ་ལ་གྱི་འདུག་ཟེར་བུང་བར། ཐན་གྱིས་བྱེད་རང་ང་ལ་གང་
གསུངས་རུང་། མ་གསུངས་རུང་དེ་སྒྲོར་ང་ལ་ཐུར་འཐེན་རྒྱག་ཡག་གཏན་ནས་
མེད། ང་དེ་མཐའ་སྐྱེལ་ཡིན། གང་གནང་དང་མི་གནང་བྱེད་རང་ཆོར་དབང་
ཆ་ཡོད་པས་བྱེད་རྒྱ་རེད་མ་གཏོགས། ང་ལ་དེ་དག་བསུབ་ཡག་གི་དབང་ཆ་
མེད་ཅེས་ཞུས་པ་ཡིན། ་་་ གནས་རྒྱལ་དེ་ཆོའི་གས་ཐོན་སྐབས་རྟོག་དུ་ཞེ་

དག་ཡོད་པ་རེད། བྱས་ཅང་ག་ཆོད་ཚུན་ཐོན་ཡིན་པ་དེ་སྤང་བ་དང་། ག་ཆོད་
རྗེས་ལུས་ཡིན་པ་ལྷག་པ་ཡོད་པ་རེད། (མཚམ་འདིར་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
ནས། ཚུན་ཐོན་ཆོས་སྐྱུག་རྩན་མང་བ་ཤོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད་གསུངས་པས་ཆང་
མ་བཤད་མོ་ཤོར།) གནད་དོན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤེལ་བྱས་ཆད་དེ་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་
གནང་དུས་ཁྱེད་རང་ཆོས་དགོངས་པའི་དཔུང་གཞི་གནང་རོགས་གནང་ཞེས་
དོག་དོག་ཞུས་ན་དེ་ཡིན།” ཞེས་གསལ་ཞིང་། ཡང་ ༡༩༤༩/༡/༢༡ ཉིན་
ཤོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྐབས་ལྷ་པའི་མི་མང་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་
གཉིས་པའི་ཐོག དེ་སྐོར་ང་ཡོད་ཀྱིས་སྤྱི་ཡུལ་འབྲེལ་བཤད་བྱས་འདུག་པ་
འདི་ལྟར། “གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་དེ་དག་གི་ཐོག་ནས་ཤོད་ས་གནས་སྤིང་
གཞུང་དང་གོ་མིང་ཏང་དབར་འབྲེལ་བ་བྱས་དེ་མེད་པ་ཞིག་མིན་རུང་། གོ་
མིན་ཏང་སྤིང་གཞུང་གིས་ཤོད་ཀྱི་ནང་ཁྲལ་སྤིང་དོན་ལ་དངོས་སུ་བྲུས་བྱས་
མེད། ཡིན་ནའང་གོ་མིན་ཏང་སྤིང་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས་དོན་
ལྟར་ན། གོ་མིན་ཏང་དང་ཤོད་ས་གནས་སྤིང་གཞུང་དབར་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་དེ་
སྤེལ་མན་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་ལྟར་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་ཟེར་བ་སོགས་
རེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་ལ་བརྟེན་ན་བཤད་སྟོལ་དེ་རིགས་ནི་དངོས་འབྲེལ་
མིན་པ་དཔེར་ན། གོ་མིན་ཏང་གིས་ཤོད་སོག་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན་ཀྱང་
ཨུ་ཀྱང་གིན་ཤོད་དུ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་བཅུ་བཞི་པའི་ཁྲི་ལྷན་མང་ཆ་སྤྱོད་བཏང་
བའི་གནད་དོན་འདིའི་ཐད་གོ་མིན་ཏང་གིས་འཕྲོག་བཤད་འགའ་གས་བྱས་ཏེ་

ཏཱ་ལའི་ཟླ་མའི་ཡང་སྤང་ནི་ཅི་དང་མི་འདྲ་བའི་སྤྱང་པོ་འདུག་པས་གསེར་བུ་མ་
 དཀྱག་མི་དགོས་པ་ཟེར་བ་སོགས་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་མ་རེད། ཏཱ་ལའི་
 ཟླ་མ་སྐྱེས་པ་བུ་གསུམ་པ་དགོངས་པ་ཚོགས་ཆེས། སྤྱང་སྤྱིང་རྩ་སྤྱིང་ཀྱལ་
 པོས་ལྷ་མོའི་མཆོར་མཆོག་གཟིགས་སུ་ཕེབས་ཏེ་དངོས་སུ་མཆོག་གཟིགས་སྐབས་
 བོད་ཡིག་གི་ཨ་དང་། ཀ། མ་བཅས་ཆོག་འབྲུག་གསུམ་གཟིགས་པ་མ་ཟད།
 གཡུ་ཅིའི་ཀྱལ་ཕེབས་ཡོད་པའི་དགོན་པ་ཞིག་དང་། ལམ་རྒྱུད་གཅིག་བརྒྱུད་
 བྱིས་རྒྱུད་དུ་ཞིག་གཟིགས་པ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ནས་ཀུན་ལ་ཆང་
 རེན་པོ་ཆེ་དང་། ཁེ་སྤྱོད་སོགས་མཆོ་སྤྱན་དུ་ཏཱ་ལའི་ཟླ་མ་སྐྱེས་པ་བུ་གསུམ་
 པའི་ཡང་སྤང་འཆོལ་བར་བཏང་བ་དང་། རྒྱུ་སྤྱིང་མཆོ་སྤྱན་དོང་གྲུང་ནས་ཏཱ་
 ལའི་ཟླ་མ་སྐྱེས་པ་བུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྤང་དོས་འཛིན་ཞུས་པ་རེད། དེ་ནི་
 ད་ལྟོ་ཏཱ་ལའི་ཟླ་མ་སྐྱེས་པ་བུ་བཞི་པ་འདི་རེད། འོ་ན་མཆོ་སྤྱན་དུ་ཡང་སྤྱང་
 འཆོལ་བར་འགྲོ་དགོས་དོན་གང་ལགས་ཞེ་ན། མཆོག་གཟིགས་ནང་གཟིགས་
 པའི་ཡིག་འབྲུག་གསུམ་པོ་དེའི་ནང་གི་དང་པོའི་ཨ་ནི་ཨ་མ་དོར་ཟེར་བ་དང་། གཡུ་
 ཅིའི་ཀྱལ་ཕེབས་ཀྱི་དགོན་པ་དེ་ནི་སྐྱེ་འབྱུང་བུ་མས་པ་སྤྱིང་དུ་བཅིས་ནས་ཨ་མ་དོར་
 (མཆོ་སྤྱན་) ས་ཁུལ་དུ་འགྲོ་བྱུང་ཐག་གཅོད་བྱས་གིང་། ཡང་སྤྱང་དོས་འཛིན་
 ཞུས་ཆེས་ཁོ་ཆོས་མཆོ་སྤྱན་ནས་ས་གནས་སྤྱིང་གཞུང་དང་། སྤྱང་སྤྱིང་རྩ་སྤྱིང་
 ལ་ཡིག་ཐོག་ནས་སྤྱན་སེང་ཞུས་འབྲེལ་ཞིབ་གྲོས་བྱས་མཐར་དོས་འཛིན་བྱས་
 ཟེན་པའི་ཏཱ་ལའི་ཟླ་མ་སྐྱེས་པ་བུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྤང་ནི་ད་ལྟོ་ཏཱ་ལའི་ཟླ་

མ་སྐྱ་ཐེང་བར་བཞི་པ་ཡིན་པར་ནང་དོན་བྱགས་གཏན་འཁེལ་ཟིན་རུང་། ཐུ་
ཏུར་འཕོག་ཀྱིན་སེལ་ཆེད་བཅད་ཞིབ་བྱུང་པའི་ཡང་སྲིད་ནི་དུ་ལའི་ཐ་མ་སྐྱ་ཐེང་
བར་གསུམ་པའི་འོས་སྒྲུལ་ཙམ་ཞིག་རེད་ཅེས་བཤད་པ་དེ་སྐབས་དེར་མཆོ་སྡོན་
ཁུལ་དབང་སྐུར་བྱེད་མཁན་མ་ཕུའུ་བང་གིས་བཀག་འཕོག་སྒྲ་ཆོགས་མི་ཡོང་
བའི་ཆེད་དུ་རེད། དེར་བཞེན་གཏན་འཁེལ་ཟིན་པའི་བཤད་སྒྲུགས་གཞིར་བཟུང་
མཆོ་སྡོན་དུ་ཡོད་སྐབས་ཀྱི་ངོ་ལས་ཆོ་དང་མ་ཕུའུ་བང་གྲོས་མོལ་བྱེད་དགོས་པའི་
གནས་ཚུལ་བཏང་དོན་ལྟར། གྲོས་མོལ་བྱེད་རིང་མ་ཕུའུ་བང་གིས་འཕོག་ཀྱིན་
སྒྲ་ཆོགས་དང་། ཚྭ་གྲ་མང་པོ་བཅོས་མཐར་ཡང་སྲིད་དང་ཡབ་ཡུམ་སྐྱ་མཆེད་
བཅས་པ་ཤོད་དུ་ཤེབས་ཆོག་པའི་མོས་མཐུན་བྱས་ཀྱང་། ཤོད་ནས་ཁོ་པར་ད་
ཡང་ཁྱི་སུམ་བརྒྱ་སྔོད་དགོས་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་རེད། ཡང་སྲིད་
དངོས་སུ་ཤོད་ལ་གདན་འདྲན་ཞུ་སྐབས་མ་ཕུའུ་བང་གིས་ཡང་ད་ཡང་ཁྱི་ ༡༠༠
དགོས་ལྷགས་བཤད་འདུག སྐབས་དེར་ཤོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ལ་ད་ཡང་
ཁྱི་ ༡༠༠ སྔོད་ཆོག་མེད་པར་བཞེན་སྲིད་སྡོང་རུ་སྒྲིང་དང་། བཀའ་ཤག་
སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་བཅས་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་གོ་མིན་ཏང་ཤོད་སོགས་ཀྱི་
ཡོན་ཏན་ཁང་དང་། ཅང་ཅེ་ཐེར་ཐད་ཀར་ཡིག་བཏང་སྟེ་དུ་ལའི་ཐ་མ་འའི་ཡང་
སྲིད་གདན་འདྲན་ཞུ་སྐབས་ཐད་དུ་ལའི་ཐ་མ་སྐྱ་ཐེང་བར་གསུམ་པའི་འོས་སྒྲུལ་
མཆོ་སྡོན་ས་ཁོངས་སུ་འཁྲུངས་པར་བཞེན་མ་ཕུའུ་བང་གིས་བཀག་འཕོག་དང་
འཕོག་ཀྱིན་སྒྲ་ཆོགས་བཅོ་གི་འདུག་པས་འདིའི་སྐོར་ནན་ཅིང་སྲིད་གཞུང་གིས་

རོགས་རམ་གནང་རོགས་ཞེས་ཡིག་ཐོག་སྟན་མེད་ཞུས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ལས་
 ཀ་འདིར་ང་རང་ཞུགས་སྡོད་མེད་སྐབས་ ༡༩༥༥ ལོར་ངས་ཆེད་མངགས་
 ནན་ཅིང་དུ་ཕྱིན་ཏེ་ཅང་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་ཞིང་ཆེན་སྲིད་གཞུང་
 ལ། གོ་མིང་ཏང་སྐབས་ཀྱི་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱི་ཕྱིང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཡང་སྲིད་འཛོལ་
 ཞིབ་རྩིས་འཛིན་དང་རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྤྱི་ཕྱིང་བརྒྱ་བཞི་པའི་བྲི་ཕེབས་སྒྲོར་གྱི་ཡིག་
 ཆ་བཟླ་གི་ཡིན། ཞེས་ཞུས་པར་ཅང་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་སྲིད་
 གཞུང་གི་འགོ་བྲིད་སློ་མཐུན་གྱིས་ཡོངས་སུ་མོས་མཐུན་གནང་བ་མ་ཟད། ཡིག་
 ཆ་གསལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་འཁུར་བར་བཀའ་མངགས་གནང་མོང་། ཡིག་
 ཆ་གསལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་འཁུར་སློ་མཐུན་གྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཡིག་དང་པོད་
 ཡིག་ཡིག་ཆ་གསལ་ཆང་མ་ང་ལ་བསྟན་བྱུང་། ངས་བཟླ་དགོས་པའི་དབུད་གཞིའི་
 ཡིག་ཆ་ཆང་མ་ཡིག་ཆ་གསལ་འདུག་ཁང་གཉིས་པར་འདུག དེའི་ནང་སྲིད་སྒྲིང་
 རྩ་སྒྲིང་གིས་མཆོག་གཟིགས་གནང་ལུགས་གནས་ཚུལ་པོད་ཡིག་དོ་བཟུས་ཡིག་
 ཆ་གཅིག་འདུག་པ་དེ་ནི་འབྲེལ་པོད་ཤོག་མིན་པར་ཀྱང་ཤོག་རེད། པོད་སྲིད་
 གཞུང་གི་གཞུང་ཡིག་དོ་མ་ཡང་མ་རེད། རོ་བཟུས་ཡིག་ཆ་འདིའི་ནང་དོན་
 ནི་སྲིད་སྒྲིང་རྩ་སྒྲིང་གིས་པོད་སྒྲིང་སྟོན་ཆོགས་འདུ་རྒྱལ་བསྐྱས་རྒྱས་འཛོམས་ཐོག་
 གནང་བའི་ཡི་གེའི་འདུ་བཟུས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་མཆོག་གཟིགས་གནང་
 སྐབས་ཨ་ཀ་མ་གཟིགས་པའི་ནང་ནས་ “ཨ་” ནི་ཨ་མདོ་ཁུལ་ལམ། ཨ་
 རིག་རུང་ཞིག་མིན་ནམ་སྟམ་པ་བྱུང་ཡང་། དེ་དུང་གཤམ་ཅིའི་ཀྱི་ཕེབས་ཅན་

ཀྱི་དགོན་པ་དེན་ཨ་མ་དེའི་སྐུ་འབྲུམ་བྱམས་པ་སྒྲིང་མེན་ནམ་དགོངས་ཁར། ལམ་
ཚུང་བརྒྱད་ནས་ཁྲིམ་ཞིག་གཟེགས་པ་བཅས་ལ་དཔོན་རིགས་ཀྱི་འཐུས་མིའི་
ཆོགས་འདུས་ཞིབ་འདུག་གནང་རོགས་ཞེས་བྲིས་འདུག རོ་བཤུས་ཡིག་ཆ་འདིའི་
ཡིག་གཟུགས་ལ་བཞུས་ན་ཨ་མ་དོ་ས་ཁུལ་གྱི་མིས་འདྲ་བཤུས་བྱས་པ་འདྲ་པོ་
འདུག་ཅིང་། གོ་མིང་ཏང་སློང་གཞུང་གིས་འདྲ་བཤུས་ཡིག་ཆ་འདི་ནོར་བུ་ལྟ་
བུར་བཅིས་ནས་ཡིག་ཆོགས་ལས་ཁུངས་ནང་ཉར་ཆགས་བྱས་འདུག གོ་མིང་
ཏང་སློང་གཞུང་གིས་རོ་བཤུས་ཡིག་ཆ་འདི་པོད་ས་གནས་སློང་གཞུང་གི་དྲུ་ལའི་
ཐ་མ་སྐུ་ཕྱེད་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཡང་སློང་འཆོལ་ཞིབ་བྱེད་ལུགས་སྒྲོར་གོ་མེན་
ཏང་སློང་གཞུང་ལ་སྟན་མེད་ཁུས་པའི་མ་ཡིག་རོ་མར་བཅིས་འདུག འོན་ཀྱང་
རོ་བཤུས་ཡིག་ཆ་དེ་ནི་སྟན་མེད་རོ་མ་མེན་ལ། པོད་ཤོག་ཐོག་བྲིས་མེད་པ་མ་
ཟད་ཐམ་ག་ཡང་བརྒྱབ་མེད་པར་སྐྱར་བཏང་གི་འདྲ་བཤུས་ཡིག་ཆ་ཞིག་རེད།
དེ་མེན་སྟན་མེད་གི་ཡིག་ཆ་རོ་མ་གཉིས་ཡོད་ཅེས་ཟེར་བ་ནི་ངས་གོང་དུ་ཁྱུས་
པའི་སྟན་བསྐུལ་དེ་གཉིས་རེད། དེ་ནི་རྒྱལ་ཆབ་ར་སྒྲིང་དང་། བཀའ་ཤག
མེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་བཅས་ཀྱིས་དངོས་སུ་ཐམ་ག་བརྒྱབ་ནས་པོད་མོག་ལུ་
ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་། ཅང་ཅེ་རྩེ་སོ་སོར་ཡུལ་བའི་སྟན་སྒྲོན་དེ་གཉིས་རེད། ཡིག་
ཆ་དེ་གཉིས་ནི་རོ་མ་རང་ཡིན་ཞིང་། པོད་ཤོག་སྐུས་ལེགས་ཐོག་བྲིས་ཡོད་པ་
མ་ཟད། སློང་སྒྲིང་རྒྱལ་ཆབ་དང་། བཀའ་ཤག མེ་འབྲས་དགའ་གསུམ་
བཅས་ཀྱི་ཐམ་ག་བརྒྱབ་འདུག ཡིག་གཟུགས་ལ་བཞུས་པ་ཅམ་གྱིས་གཅིག་

ནི་བཀའ་དྲུང་མར་ལམ་པ་དང་། གཅིག་ནི་སྒྲོན་སྒྱེད་སྒྱིང་གཉིས་ཀྱིས་བྲིས་པ་
ཞིག་རེད་འདུག ཡིག་ཆ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དོན་ནི་དྲ་ལའི་བྲ་མ་སྐྱ་ཐྱང་བར་
གསུམ་པའི་འོས་སྤྱོད་མཆོ་སྒྲོན་ས་ཁུལ་དུ་འབྱུངས་པ་དང་། ང་ཚོས་ཡང་སྤྱི་
འོས་སྤྱོད་པོད་དུ་གདན་འདྲན་བྱ་ཅིས་སྐབས་མ་ཕུའུ་བང་གིས་འགོ་གུ་རྒྱུ་དང་
རྒྱ་དྲ་མང་པོ་བཅོས་རྒྱུ་གོ་མིང་ཏང་སྤྱི་གཞུང་གིས་པོད་རྒྱ་མི་རིགས་དབར་
ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལ་དམིགས་ནས་རྒྱ་ཡིག་རམ་གནང་སྤྱི་ཡོད་པ་འཁོད་འདུག ཡང་
དྲ་ལའི་བྲ་མ་སྐྱ་ཐྱང་བར་གསུམ་པའི་ཡང་སྤྱི་དེ་ཅི་དང་མི་འདྲ་བའི་སྤྱང་པོ་
འདུག་པས་གསེར་བུམ་དཀྱུག་མི་དགོས་ཟེར་བ་དེའི་སྒྲོར་ཡིག་ཆགས་ནང་འགོ་
བརྒྱུད་དམར་པོ་ཡིན་པའི་ཆགས་པར་ཞིག་འདུག་པ་དེའི་ནང་ཕྱ་ཀྱང་ཤིན་ཀྱི་
དྲ་ལའི་བྲ་མ་སྐྱ་ཐྱང་བར་བཞི་པའི་བྲི་ཐེབས་མཛད་སྒྲོན་གཙོ་སྤྱི་བྲས་ཕྱགས་དང་
ཁོ་པ་མཛད་སྒྲོར་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་འདྲ་པར་གཅིག་བཅས་བཀོད་འདུག འདྲ་
པར་དེ་ནི་དྲ་ལའི་བྲ་མ་སྐྱ་ཐྱང་བར་བཞི་པའི་གཟིམ་སྤྱུག་དུ་བརྒྱབ་པ་ཞིག་ཡིན་
པ་དང་། འདྲ་པར་ཐོག་ཕྱ་ཀྱང་ཤིན་ཀྱིས་དྲ་ལའི་བྲ་མ་སྐྱ་ཐྱང་བར་བཞི་པར་
ཕྱལ་བའི་རྒྱ་ཆོད་གཅིག་འདུག དྲ་ལའི་བྲ་མས་རྒྱ་ཆོད་དེ་ཕྱག་ནང་ཉར་ནས་
དཀྱུས་འཛོར་ཆེན་པོ་གནང་བའི་ངང་རྒྱལ་དེར་གཞིགས་ནས་ཕྱ་ཀྱང་ཤིང་གིས་
དྲ་ལའི་བྲ་མ་ནི་ཅི་དང་མི་འདྲ་བའི་སྤྱང་པོ་འདུག་པས་གསེར་བུམ་དཀྱུག་མི་
དགོས་པར་ཆོག་མཆན་གནང་ན་འགྲིག་པའི་སྒྲན་མེང་འབྱོར་པ་ལྟར་ཆོག་མཆན་
བཀོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཆགས་པར་ཐོག་བཀོད་པ་དང་། ཕྱ་ཀྱང་ཤིན་ཀྱིས་དྲ་ལའི་

གླམ་སྐྱུཤེང་བརྩ་བཞི་པའི་བྲི་ཕེབས་མངའ་སྡེའི་གཙུག་ལྷན་པ་ཟེར་བཞི་འདྲ་
 པར་འདི་འདྲ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་སྐུ་ཀྱང་མིན་གྱིས་དྲ་ལའི་གླམ་སྐྱུཤེང་བརྩ་བཞི་
 པའི་བྲི་ཕེབས་མངའ་སྡེའི་གཙུག་ལྷན་ལུགས་ཀྱི་གསར་འགྱུར་བཀོད་པ་ཙམ་
 ཞིག་རེད།

འོན་ཀྱང་དོན་དངོས་ཐོག་སྤྱ་ཀྱང་མིན་གྱིས་དྲ་ལའི་བླ་མ་སྐྱ་བྱེད་བཅུ་བཞི་
 པའི་བྲི་ཐེབས་མཛད་སྒྲིའི་གཙུག་རྒྱུད་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་རིགས་བྱུང་མེད།
 ཡིན་ནའང་ད་ལྟ་བོད་རིགས་ཚོ་མཐུན་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཀྱང་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་
 གྲེས་སྐབས། སྤྱ་ཀྱང་མིན་གྱིས་དྲ་ལའི་བླ་མ་སྐྱ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པའི་བྲི་ཐེབས་
 མཛད་སྒྲིའི་གཙུག་རྒྱུད་བྱས་ལུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གྲེས་འདུག དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ལུགས་
 གྲོལ་ཆ་རྒྱས་ཅུ་བ་ནས་མི་ཤེས་པ་ཞིག་གིས་མ་གཏོགས་འབྲི་མི་སྤྱིད། དེ་རིང་
 འདིར་བཞུགས་ཀྱི་གསུ་སྤྱ་དེ་སྤེའི་བོད་ཀྱི་སྐྱ་དྲག་ཡིན་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད་
 ཅེས་ཆོས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར་དྲ་ལའི་བླ་མ་བྲི་ཐེབས་སྐབས་མཛད་སྒྲིའི་གཙུག་
 གྱུད་བྱེད་མཁན་མེད། རྒྱ་རིགས་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་སྐབས་གཙུག་རྒྱུད་བྱེད་མཁན་
 ཡོད་དགོས་པ་དེ་འདྲ་མ་རེད། རྒྱ་རིགས་ཚོ་མཐུན་གྱིས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
 མི་ཤེས་པས་དེ་འདྲ་བཤད་པར་ཡ་མཚན་དགོས་དོན་མེད། འོན་ཀྱང་བོད་རིགས་
 ཚོ་མཐུན་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་གྲེས་ན་རྒྱ་མཚན་གང་ཡང་མེད། ཅ་
 ཅིང་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནད་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་འཚོགས་སྐབས་ངས་གནད་
 དོན་དེའི་སྒྲར་དང་གོ་མིན་ཏང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་གསལ་པ་བཟུང་པའི་གནས་

ཚུལ་ནམས་བཤད་པ་ཡིན། གོ་མིན་ཏང་གིས་སྐྱབ་རྩལ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་ང་ཚོ་
གྲང་ཁྲན་ཏང་གིས་དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་མཐུད་སྐྱབ་རྩལ་ཤོད་དགོས་དོན་
ག་རེ་ཡོད་དམ། གང་ལགས་ཟེར་ན་པོད་ནི་ཀྲང་གི་མངའ་ཁོངས་ནས་བྲལ་
ཐབས་མེད་པའི་ཆ་གས་ཤིག་ཡིན་པར་ང་ཚོས་ར་འཕྲོད་བྱེད་ཐུབ་པའི་དཔང་
རྟགས་འཕྲོར་ཆེན་ཞིག་ཡོད་པས་ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་སྐྱབ་རྩལ་ཤོད་ཀྱིས་ཏཱ་
ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་ཕྱེད་བར་བཞུགས་པའི་བྲི་ཕྱེབས་མཇུག་སྒྲིལ་གཙོ་སྒྲིལ་བྱས་པ་རེད་ཟེར་
ན་གཞི་ནས་ཁྲངས་སྐྱེལ་ཐུབ་པ་དེ་འདྲ་མ་རེད། སྐབས་དེར་ཀྲང་དབྱེད་འཐབ་
ཕྱོགས་གཅིག་གྲུར་དབྱེད་ལོ་སྒྲིལ་མཐུན་ཅང་ཕྱི་གིས་“ཕྱིན་ཆད་ང་ཚོས་སྐྱབ་རྩལ་
ཤོད་ཀྱིས་ཏཱ་ལ་སྐྱ་ཕྱེད་བར་བཞུགས་པའི་མཇུག་སྒྲིལ་གཙོ་སྒྲིལ་བྱས་པ་རེད་ཟེར་བ་
དེ་ཤོད་རྒྱ་མེད།” ཅས་གསུངས་སོང་། སྒྲིལ་མཐུན་དེ་རྗེས་ཐོན་ལ་སོགས་
པར་ཡིག་ཆ་གཅིག་རྗེས་འདྲུག་པ་དེ་ནི་པོད་མ་གནས་སྤྱད་གཞུང་གིས་གོ་མིན་
ཏང་སྤྱད་གཞུང་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྟ་རྒྱུའི་ཡི་གེ་རེད། རང་དོན་ནི་གོ་མིན་ཏང་
སྤྱད་གཞུང་གིས་སྐྱབ་རྩལ་ཤོད་ཀྱིས་ཏཱ་ལ་སྐྱ་ཕྱེད་བར་བཞུགས་པའི་བྲི་ཕྱེབས་མཇུག་སྒྲིལ་
རྟེན་འབྲེལ་ལྟ་བུར་གཏོང་གནང་མཇུག་པ་དེ་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ལྟས་པ་དེ་རང་རེད།
གོ་མིན་ཏང་གིས་ཡི་གེ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱབ་རྩལ་ཤོད་ཀྱིས་ཏཱ་ལའི་སྐྱ་ཕྱེད་བར་
བཞུགས་པའི་བྲི་ཕྱེབས་མཇུག་སྒྲིལ་གཙོ་སྒྲིལ་བྱས་པ་རེད་ཅེས་བཤད་འདྲུག་པ་དེས་
གནད་དོན་ག་རེ་གསལ་བཤད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད་དམ། མཇུག་སྒྲིལ་ “ཞུགས་
པ་” དང་ “གཙོ་སྒྲིལ་” ནི་གོ་དོན་གནད་ནས་མི་འདྲ། དོན་དངོས་ཐོག་

དུ་ཡི་ཐོ་མ་བྲི་ཐེབས་མཛད་སྒོ་གནང་སྐབས་ཀྱི་རིགས་ཀྱི་ཤོད་ལུགས་ལྟར་གྱི་
གཙོ་སྒྲིང་གི་ནམ་པ་གཏན་ནས་མེད་བཞིན་དུ་ཐུ་ཀྱང་ཤིན་མཛད་སྒོར་ཞུགས་
པ་དེ་དུ་ལ་སྐྱེ་ཐེང་བཅུ་བཞི་པའི་བྲི་ཐེབས་མཛད་སྒོའི་གཙོ་སྒྲིང་བྲས་པ་རེད་ཅེས་
ཡུ་ཚུགས་ཀྱི་བཤད་ན་སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་དང་མཐུན་གྱི་མི་འདུག་” ཅེས་
འབྲེལ་བཤད་བྲས་འདུག་པ་བཞིན་ ༡༩༩༠ ལོར་གོ་མིང་ཏང་སློད་གཞུང་
གིས་བསམ་ངན་ཁོག་བཅུག་ལོ་རྒྱུས་རྒྱན་བཟོ་བྲས་པའི་རྩེ་སྤུ་གསར་བརྗེ་དང་
ཡར་ཐོན་པ་ཡིན་ཞེས་ཁ་སྐད་སྒྲོག་མཁན་གྱི་བྲན་ཏང་གིས་འབྲངས་པ་ལ།
གྱང་བྲན་ཏང་གི་ཆེས་མཐོའི་གོ་མིང་ལྷན་པ་ང་མོད་ངག་དབང་འཛིགས་མེད་
ཀྱིས་གནས་ཚུལ་དངོས་འབྲེལ་གསལ་བཤད་སྤྲེལ་དེ་ལྟར་བྲས་རུང་། དེ་
ལ་ཡང་བཙུང་འཛིག་མ་བྲས་པར་མོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་གཅེས་བཞུགས་ཟེར་
བའི་དེབ་འདིའི་ནང་གོ་མིང་ཏང་གི་ཡིག་ཆ་རྩམ་མ་དེ་དག་ད་དུང་ཡུ་ཚུགས་
ཀྱིས་བཀོད་འདུག འདི་ནི་དུས་རབས་མང་པོ་མོང་བའི་གནད་དོན་མིན་ཞིང་།
ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱ་བ་དངོས་ནང་ངོ་ཞུགས་ཐེད་སྒྲིང་བའི་མི་གསོན་པོར་བསྐྱད་པའི་
རྒྱུ་ཡོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་གསལ་བཤད་ཅི་བྲས་ལ་མ་ལྟོས་པར་མངོན་སུམ་ལ་བསྟོན་
པའི་བྱ་སྤྱོད་འདི་དག་སྤེལ་བའི་འབྲས་བུ་ནི། རི་སྐད་དུ། ལན་གཅིག་རྒྱན་
དུ་སྐྱས་པ་ན། བདེན་པ་སྐྱས་ཀྱང་དོགས་པ་སྒྲི། ཞེས་པའི་དོན་ལས་མི་འདའ་
བས། དེང་དུས་ཀྱི་ནག་གི་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ཡོད་པའི་ཀྱི་
ནག་ཏན་མི་རིགས་ཀྱི་ཆེ་མཐོང་ལ་ཀྱར་དམའ་འབེབས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་བྲས་པ་

ཞིག་དང་། འཇམ་མཁའ་གཟུར་གནས་ཤེས་ལྡན་གྱི་མིའི་མདུན་སར་རྒྱ་མིའི་དཔོན་
རིགས་ཀྱི་ངོ་གདོང་བརྟན་མི་རྣམས་པའི་ཞབས་འདེན་གྱི་ཏུ་ཆེན་པོ་ཞུས་པ་ཞིག་
ལས། རོན་དངོས་ཐོག་རྩན་པ་བདེན་པར་འགྱུར་བ་ནམ་ཡང་མི་སྲིད་དོ།

རོན་ཆན་ཞེ་བདུན་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གོ་གཉིས་པའི་འགོ་བརྗོད་དུ། “ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་
ནས་རང་ཉིད་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མ་སྐྱེས་ཐང་བར་བཞུ་བཞི་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་པར་གོ་མིང་
ཏང་སྲིད་གཞུང་ལ་བཏང་བའི་འཕྲིན་ལན།” ཞེས་བཀོད་འདུག་ཀྱང་། ཡིག་
ཆ་དངོས་གཞིར་འདི་ལྟར། “གོའི་མིང་བྱིན་ཕུག་ཀྱི་གིས་ལིན་མཆོག་ནས་
གཟེགས་རྒྱ། ༥ ལམ་རྒྱ་རྒྱ་ ༡ ཆོས་ ༥ ཉིན་པོད་སོག་ལས་ཁྲུང་ས་སྤྱི་ཁྲབ་
འུ་ཡུ་ཡོན་ཀྱང་མཆོག་ལ་བཀའ་ཕྱེབས་གསལ། མཆོ་སྤྲོན་འོས་སྤྱུལ་ལྷ་མོ་དོན་
གྲུབ་ངོས་འཛིན་བརྟན་དབྱེད་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ངོ་མཚར་ཅི་ཆེ་ཡོད་གནས་
ལ་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མ་སྐྱེས་ཐང་བར་བཞུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྲིད་འབྲུལ་པ་མེད་པའི་འོས་སྤྱུལ་
ཡིན་ངེས་ལ་བརྟན་ཟན་བསྐྱེལ་མ་དགོས་པའི་ཐོག་ཏུ་ལའི་རྒྱ་མ་སྐྱེས་ཐང་བར་བཞུ་བཞི་
པ་ངེས་འཕྲས་དང་འབྲེལ་གསེར་བྲི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཇུག་སྒྲིའི་དགོས་དངུལ་
ཁྲོན་ཆེ་སྤུལ་བ་མ་ཟད། དཔྱད་ལའང་རྒྱ་རྒྱུ་ཆོས་ ༡༥ ཉིན་འཇུག་ས། གསེར་
ཐམ། ཆལ་ཡུལ་ཞེས་པའི་དྲགས་མ་བཅས་ལེགས་སྒྲེས་རྒྱ་ཆེ་འུ་ཡུ་ཡོན་ཀྱང་
བརྒྱད་སྤུལ་སོན་བྱགས་རྗེ་ཆེ། ཀྱང་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་ཡར་རྒྱས་ཐོག་རྒྱ་པོད་

མཐུན་ལམ་གོང་འཁེལ་ཡོང་བའི་སྒོན་འདུན་ཁྱེད་དང་ཁྱེད་མཉམས་དགོངས་འཇགས་
འཆལ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཆབ་སྲིད་སྒྲིང་རྒྱུ་དང་དོ་ཐོག་བྱ་ནས། རྩལ་ལ་འབྲུག་
བོད་ཆུ་ ༡ ཆེས་ ༧ ལ་ཕྱལ།” ཞེས་གསལ་བས་འདིན་རྒྱལ་ཆབ་རྒྱུ་དང་
རིན་པོ་ཆེ་ནས་གནང་བ་ལྟ་བུ་ལས། ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ནས་གནང་མི་འདུག་
ཅིང་། ཡིག་ཆ་འདིར་རྒྱལ་ཆབ་ཀྱི་དམ་ཕྱག་ཆེ་རྒྱུ་གང་ཡང་འཁོད་མི་འདུག་
གོང་འཁོད་རྒྱུ་དང་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་བྲིས་ཡིན་ཚུལ་ནང་། ཟན་བསྐྱེལ་
མ་དགོས་པའི་ཐོག་ཏུ་ལའི་སྐྱ་མ་སྒྱུ་ཕྱིང་བཅུ་བཞི་པ་དེས་འབྲུས་ཞེས་ཚུར་ཕྱལ་
ཡི་གེའི་བརྗོད་བྱ་བྱངས་པ་ལྟ་བུ་དེའི་དོན་རྗེ་ལྟར་ཡིན་ནམ་སྙམ་ན། གོང་དུ་
དོན་ཆན་ཞེ་བཞི་དང་། ཞེ་དུག་པར་གནས་ཚུལ་ཞིབ་གསལ་བཀོད་ཟིན་ལྟར།
ལྷ་མོ་དོན་གྲུབ་མཆོག་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་དོ་མར་ ༡༩༣༥ ལོར་གཏན་
འཁེལ་ཟིན་པ་དང་། ༡༩༣༧ ལོར་བོད་ཚུངས་ཆོགས་འདུ་ཆེན་མོར་ཁྲབ་
བསྐྱགས་བྱས། ༡༩༣༩/༩/༢༩ ཉིན་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྗེ་པོ་ཤུག་
སུ་ནེའི་སྒྱན་སྐར་ལ་རྒྱལ་ཆབ་རྒྱུ་དང་རིན་པོ་ཆེར་དབྱ་སྒྲ་གཙུག་ཕྱད་འབུལ་
བཞེས་དང་སྐྱགས་མཆན་གསེལ་གནང་། རྩལ་ལ་འབྲུག་བོད་ཆུ་ ༡ ཆེས་ ༡༩
དང་ (༡༩༤༠/༣/༢༣)ཉིན་ཅེ་པོ་བྱང་པོ་ཏ་ལར་གསེར་བྲི་མང་འགསེལ་
གནང་རྒྱུའི་ཆེས་ཆ་གཏན་འཁེལ་གྱི་གསལ་བསྐྱགས་ས་ལོས་ཆུ་ ༡༠ ཆེས་
༣༥ ཉིན་གནང་བ་བཅས་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་གཏན་འཁེལ་དང་། བྲི་བཞེངས་
མཇུག་སྒྲིཆང་མ་གོ་མིང་ཏང་སྲིད་གཞུང་ལ་བྱི་བསྐྱར་སྒོ་བསྐྱར་གང་ཡང་མེད་

པར་བོད་གཞུང་རང་ནས་ཐག་གཅོད་གནན་འཁེལ་གྲུབ་པའི་མེས་སུ་གཞི་ནས།
ཁྱིམ་པས་ལེགས་འབུལ་ཞུ་བར་སྐུ་གྲུང་གིན་བཅར་ཆོག་པ་ཞེས་བོད་གཞུང་ལ་
བཀའ་འཁྲོལ་ཞུས་ཏེ་མཇུག་སྒྲིའི་སྐབས་མཆོམས་སུ་ལྷ་སར་འཕྱོར་པ་དང་། སྐུ་
གྲུང་གིན་གྱིས་འཕྱོར་བའི་ཡི་གེ་ཡང་གྲུ་དགུ་པ། ༡༩༤༠/༡/༩ འཁོད་པའི་
ནང་། “གསེར་བུམ་དགུག་མི་དགོས་པ་བུས་ཏེ་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་ཕྱེང་བཅུ་བཞི་
པར་དམིགས་བསལ་གྱི་བསྐོ་གཞག་ཆོག་མཆན་བཀོད་པའི་བཀའ་འདི་སྟུག།”
ཞེས་དང་། ཡི་གེ་ཡང་དགུ་བཅུ་པ། ༡༩༤༠/༡/༢ འཁོད་པ་ཏེ་བློན་མཆན་
ནས་རྩ་སྐྱེང་རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེར་ཕུལ་བའི་ཡི་གེའི་ནང་། “གོ་མིང་སྲིད་གཞུང་
ནས་ཆེས་ ༥ ཉིན་དྲུ་ལའི་སྐྱ་མ་སྐྱ་ཕྱེང་བཅུ་བཞི་པ་རྒྱུད་འཛིན་ཕྱེད་དུ་བཅུག་
པའི་བཀའ་གསལ་པོ་སྟུག།” ཞེས་སྒྲོ་ཡུལ་དུ་མི་གོང་བའི་རང་འདོད་ཀྱི་ཆོག་
འཇུག་དེ་ལྟ་བུ་བཀོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཙ་དོན་ལ་རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་གནན་འཁེལ་
གྱི་ལས་དོན་བོད་གཞུང་རང་གིས་ཐག་གཅོད་སྟོན་ཟིན་ལ་འཕྲོ་འགྱུར་འགོ་གཞི་
གང་ཡང་མེད་པ་དང་། སྐབས་འདིར་སྐུ་གྲུང་གིན་ཁྱིམ་པས་ཏེན་འབུལ་ཞུ་བར་
ཡོང་མཁན་ཕྱི་མི་ཞིག་ཡིན་པས་མཐུན་ལམ་གྱི་འོས་ལ་དགོངས་ཏེ་རྒྱལ་ཆབ་
རྩ་སྐྱེང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གོ་མིང་ཏང་གི་ཡི་གེའི་ཆོག་གནད་ལ་ཚུད་སྐྱེང་མ་གནང་
བར་བཏང་སྟོམས་སུ་བཞག་པ་གདོན་མི་ཟེ།

དོན་ཆན་ཞེ་བརྒྱད་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གོ་གསུམ་པ། “ཐུབ་བརྟན་བཟང་པོ་ལ་བསྐྱལ་བའི་གོ་
མིང་ཚོགས་ཆེན་གྱི་འཐུས་མིའི་ལག་ཁྱེར།” ཞེས་དང་། ཡི་གེ་དངོས་གཞིར།
“གོ་མིང་ཚོགས་ཆེན་གྱི་འཐུས་མི་དང་། བྲིམས་བཅོ་ཁང་གི་བྲིམས་བཅོ་ལྷ་
ཡོན་པོད་མོག་འདེམས་བསྐྱེད་ལས་དོན་ཁང་ལ། ལག་ཁྱེར་སྟེར་བའི་དོན་དུ་
གོ་མིང་ཚོགས་ཆེན་གྱི་འཐུས་མིའི་འདེམས་བསྐྱེད་གོ་གནས་བསྐྱོ་འཐེན་གྱི་བྲིམས་
ཡིག་དང་། དེའི་ལག་བརྟན་གྱི་དོན་ཆན་ཁག་གི་གཏན་འབེབས་ལྟར་འདེམས་
བསྐྱོ་བྲུས་འབྲས་ལ། སྤྱི་ཞབས་ཐུབ་བརྟན་བཟང་པོ་གོ་མིང་ཚོགས་ཆེན་གྱི་པོད་
ས་གནས་ཀྱི་འཐུས་མིར་འདེམས་བསྐྱོ་བྲུས། དེ་ནི་གོ་མིང་ཚོགས་ཆེན་གྱི་འཐུས་
མི་འདེམས་བསྐྱེད་གོ་གནས་བསྐྱོ་འཐེན་ཅ་བྲིམས་དོན་ཆན་མོ་གཅིག་པ་དང་།
དེའི་ལག་བརྟན་གྱི་དོན་ཆན་ང་ལ་པའི་གཏན་འབེབས་དང་མཐུན་པས་ལག་ཁྱེར་
སྤྱི་ཞབས་ཐུབ་བརྟན་བཟང་པོར་སྤྲད་པ་ཡིན་ནོ། ལྟ་ཞིབ་པ། ལྷན་ཁྲི་དབྱེང་
ནས། གྲུང་དུ་མིང་གོའི་ལོ་མོ་བདུན་པ་ ༡༩༤༡/༣/༢༤ ཉིན།” ཞེས་
གསལ་སྟོན། ༡༥ ཐུབ་བརྟན་བཟང་པོ་པོད་གཞུང་གིས་ནན་ཅིན་དོན་གཅོད་
པར་བསྐོ་གཞག་བྲུས་པའི་མི་ཞིག་གིས་གོ་མིང་ཚོགས་ཆེན་ནང་པོད་ཀྱི་འཐུས་
མིར་ཞུགས་ཟེར་བ་དེ་བྲིམས་མཐུན་བདེན་འབྲེལ་ཡིན་ན། དོ་བདག་ཐུབ་བཟང་
ལ་དེ་ལྟར་ཞུགས་ཚོག་པའི་པོད་གཞུང་གི་ལག་ཁྱེར་ཞིག་དང་། གོ་མིང་ཚོགས་
ཆེན་གྱི་ལས་ཁུངས་ལ་ཐུབ་བཟང་དོ་སྤྲོད་ཆེད་པོད་གཞུང་གི་ཡི་གེ་ཞིག་ངེས་པར་

དགོས་པ་ལ་དེ་རིགས་གང་ཡང་མེད་ལུགས་ལ་གཞིགས་ན་ཐུབ་བཟང་ལ་སྤྱད་
 པའི་འཐུས་མིའི་ལག་ཁྱེར་ཟེར་བ་འདི་དག་རང་འདོད་ལྟར་བཅོས་ཏེ་ཡིག་ཆ་གས་
 ཁོངས་སུ་བདག་ཉར་བྱས་བཅོ་འདུག ། ༡༥ གནད་དོན་འདི་དག་ལ་ཐུབ་བཞུན་
 བཟང་པོས་ངོས་ལེན་བྱས་ཡོད་མེད་དང་། ཤེས་ཚོགས་བྱང་ཡོད་མེད་ལ་ཡང་
 ཤེན་ཏུ་སྒོ་དོགས་ཆེ། ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ལག་ཁྱེར་ཡིག་ཆ་འདིར་ཐུབ་བཟང་
 གི་ལག་བྲིས་མིང་རྟགས་གང་ཡང་མ་འཁོད་པ་དང་། ལག་ཁྱེར་འདི་དོ་བདག་
 ཐུབ་བཟང་ལ་མ་སྤྱད་པར་ཀྱི་མིའི་ཡིག་ཆ་གས་ཁོངས་བདག་ཉར་བྱས་པའི་ཕྱིར་
 རོ། ༡༦ ཁོང་དུ་དོན་ཆེན་ཞེ་བདུན་པའི་ནང་གནས་ཚུལ་ཞིབ་འཁོད་ལྟར།
 ༡༧༡༧ ལོར་པོད་གཞུང་གིས་ཡུལ་བའི་ཡང་སྤྱད་ཐག་གཅོད་གཏན་འཁེལ་
 བྱས་ཏེ་ཀྱི་སྒོ་ན་འཛེམས་མེད་དང་། དཀའ་ངལ་བྱུང་བས་དཀྱིས་ལྟ་སར་གདན་
 དངས། གསེར་ཁྱིམ་མངའ་གསོལ་གྱི་དུས་ཚོད་ཁྲབ་བསྐྱགས་བྱས་ཤིང་སྤྱ།
 ༡༧༩༠ ཟླ་ ༡ པའི་ནང་གི་མིང་ཏང་གི་ཡི་གེའི་ནང་། ཡུལ་བའི་ཡང་
 སྤྱད་གཏན་འཁེལ་གྱི་བཀའ་འཁྲོལ་དང་། གསེར་བུམ་དཀྱག་མ་དགོས་པའི་
 ཆོག་མཆན་སྤྱད་ལུགས་བྲིས་ཡོད་པའི་གནས་ལུགས་འདི་དག་ལ་དཔགས་ན།
 ཀྱི་ནག་ནང་ཁྲལ་དུ་གནས་པའི་པོད་མི་ཉུང་ཤས་ཐོག་དངུལ་དངོས་ཀྱི་བསྐྱེད་
 དང་། བཅན་དབང་དམ་གཙུན་གྱི་སྒོ་ནས་ཚུལ་མིན་བྱ་སྤྱོད་གང་ཡང་སྤེལ་
 སྤྱད་པ་དཔོག་མི་ཐུབ་པ་གང་ཡང་མིན་ནོ།

དོན་ཆན་ཞེ་དགུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གོ་བཞི་པ། “བོད་སོག་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གིས་པར་ཆེན་ཡེར་ཏི་
ནིའི་ཡང་སྲིད་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་བྱེད་རྒྱུའི་སྒྲིམ་བཀའ་ཤག་ལ་བཏང་
བའི་ཏར།” ཞེས་པའི་ཡིག་ཤེད་ངོས་གཞིར། “བཀའ་ཤག་ལྷན་རྒྱས་མཆོག་
ལ། དེ་ནས་ས་བྱི་ཟླ་ ༥ ཆེས་ ༡༩ ཉིན་གྱི་དན་པོའི་ཕུལ་འཁྱོར་བཞིན།
པར་ཆེན་ཡང་སྲིད་ངོ་སྤུལ་བྱགས་གཏན་འཁེལ་མ་བྱུང་འགྲུངས་བཞོལ་བྱུང་བའི་
སྤང་ལས་བོད་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་འབྱུང་འགྲུལ་གང་དུའང་འགངས་གནད་ཆེན་པོ་བྱག་
ཡོད་པ། གྲུང་ཡང་ནས་གྲུང་བོད་ཀྱི་བཟུན་པ་ལ་བསྐྱུང་སྐབས་ཀྱི་འགན་འཁྲི་
ཡོད་མུས། ཡང་སྲིད་སྒྲིམ་སྤྲེལ་མ་བཞིན་དུ་གྲུང་ཡང་ནས་འཛིན་རྒྱུང་གནང་
དགོས་པ། མིན་པ་ཤར་ན་མི་ཐམས་ཅད་ཡིད་ཆེས་པ་དང་། ལུས་འདུད་ཡོང་
དགའ་བ་དག་སྦྱོན་ཤེས་བཞིན་པ་མཆིས། གལ་ཏེ་བག་མེད་ཕྱ་ཅམ་བྱེད་ན།
བོད་སེམས་ཅན་གྱི་བསོད་ནམས་མིན་པས་རྟོག་ཅོད་འཆབ་ཆེན་པོ་སྤྲོང་དོགས་
ཡོད། དེ་ནས་སྤྲེལ་མེད་སྒྲིའི་སྲིད་ལོ་ ༣༥ ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༡༧ ཉིན། འདི་
གཡིས་དན་པོའི་གཏོང་བ་དེར་དགོངས་མངའ་གཞི་བཞག་ཡོད་པ་ལྟར། པར་
ཆེན་ཡང་སྲིད་འོས་སྤུལ་གཏན་འཁེལ་འཐུས་ཀྱི་མཆན་དཀྱག་རྒྱུའི་ཆོས་གངས་
འཐུལ་དུ་བྱེད་ནས་གྲུང་ཡང་ལ་སྟན་གསེང་དང་འབྲེལ་གྲུང་ཡང་ནས་ཡོངས་
བྱགས་ཀྱི་བཀའ་བྲུབ་གནང་རྒྱ། དེ་ཡང་དཔོན་རིགས་ཆེན་པོ་ཆེད་དུ་མངགས་
ནས་བོད་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་མཆན་དཀྱག་རྒྱུའི་འཛིན་རྒྱུང་

དང་། གསེར་ཁྱིམ་མངའ་གསོལ་གྱི་མཇུག་སྒྲིལ་བའི་གནད་དགོས་པ། ཁ་
གཅིག་ཀྱང་ཡང་ནས་དཔོན་རིགས་ཆེད་གཏོང་གིས་བཀྲས་ལྷན་གྱི་འོས་སྒྲུབ་
གནན་ཞུ་ནམས་དང་། འོས་སྒྲུབ་ཕེབས་སྒྲུབ་ཞུ་པའི་ནམས་ཀྱི་འགོ་འདྲེས་ཀྱི་དང་
ནས་བོད་དུ་ཡོང་བྱ་བཅས། དན་པའི་འདི་ཆེད་དུ་གཏོང་སྟེ་དགོངས་མངའ་
ཡོད་པ་དང་། དན་ལན་ཀྱང་འཕུལ་ཡོད་འཆལ། བོད་སོག་ལས་ཁྲུང་ས་ཀྱི་
སྤྱི་ཁྲབ། འུ་ཁྱི་ཡིན་ནས་ ཟླ་ ༡༠ ཆེས་ ༡༡ པ།” ཞེས་གསལ་ཞིང་།
ཡིག་ཆ་ཡང་གོ་ལྟ་པར། “ཅུང་ཐུང་ཁང་གིས་པར་ཆེན་ཡེ་ཏི་ཞི་སྤྱི་ཕྱེད་བཅུ་
པས་ཕུལ་བའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུས་པའི་ཏར་སྟོར་བོད་སོག་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ལ་
བཏང་བའི་ཡིག་གོ” ཞེས་པའི་ཡིག་གོ་དངོས་གཞིར། ཅུང་ཐུང་ལས་ཆ་བཀྲིས་
ཟེ་ལིང་པར་ཆེན་ཡེ་ཏི་ཞི་སྤྱི་ཕྱེད་བཅུ་པ་ནས་ཆེས་ ༡༡ ཉིན་བཏང་བའི་
ཏར་ཞིག་སྤྱད་ཐུང་བའི་ནང་དོན་ནི། འཆམས་དྭགས་གནད་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་
ཞུས་པ་དང་། ཀྱང་ཡང་ལ་སྒོ་ཁ་ཕྱོགས་པ་སོགས་བཀོད་ཡོད། ཡང་ཁོང་གི་
ཏར་ལན་བཏང་ནས་བསྐུལ་མ་གཏོང་དགོས་ཞེས་དང་། སྤྱི་འཛིན་ཁང་དང་།
བོད་སོག་ལྷན་ཁང་ལ་བཙུས་འབུལ་བྱོས། ཞེས་བཀའ་གནད་ཐུང་བས། འདིར་
ཕར་རྒྱུར་བཏང་བའི་ཏར་ཡིག་ཁག་ནས་འདྲ་མཚུངས་རེ་དོ་བཙུས་བྱས་ཏེ་བོད་སོག་
ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ལ་ཕུལ་བར་ཞིབ་དབུད་གནད་འཆལ་ལོ། ཅུང་ཐུང་ཁང་གི་ཅུས་
གཉིས་པ་ནས། ཀྱང་དུ་མིང་གོའི་ལོ་མོ་བརྒྱུད་པ། ཟླ་ལོ་ ༡༩༥༩/༡/༡༥
ཉིན།” ཞེས་དང་། “ནང་གསེས་བཙུས་མ་དང་ལོ། ཆེས་ཇ་དྲག་གོང་

ཀྱུ། ཅུང་ཐུང་ལས་ཆབ་ལི་མཆོག་གི་ཞབས་བྱུང་དུ། པར་ཆེན་བདག་གི་
 རྒྱུ་བའི་ཐེང་བར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་དང་། དམིགས་བསལ་གྱི་གཟིགས་སྤྱོད་
 རྒྱ་མེད་ཐོབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། ཐེངས་འདིར་ཡང་ཅུང་ཐུང་ལས་ཆབ་ལི་མཆོག་
 ནས་པར་ཆེན་སྐྱེས་དགུ་པའི་ཆོས་བརྒྱད་རྒྱན་འཛིན་ཆོག་པའི་དམིགས་བསལ་
 གྱི་བཀའ་གསལ་པོ་བསྟུལ་བ་མ་ཟད། ཀོན་ཇི་ཡུས་དང་། མ་པུ་རྒྱང་ད་གཉིས་
 ཆེད་མངགས་པོ་ཉ་ཀན་གཞིན་བྱས་ནས་མངགས་ཇོངས་ཀྱིས་མཆོ་སྤྲོད་པེབས་
 ཏེ་གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་གྱི་མཇུག་སྒྲིའི་གཙོ་འགན་འཁུར་བ་དང་། ཅ་ཆེ་
 བའི་གནད་རྒྱུས་བཟང་པོ་གསོལ་རས་སུ་བསྟུལ་བ་དེ་དག་གུས་པས་དང་ལེན་
 བྱས་པ་དང་། སེམས་འགལ་ཆེན་པོ་ཡང་ཐོབ་བྱུང་། ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༡༠
 ཉིན་སྐྱེ་འབྱམས་དགོན་དུ་གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་གྱི་མཇུག་སྒྲི་སྟེལ། འབྱུང་
 འགྱུར་སྒྲོ་གཅིག་སེམས་གཅིག་གིས་པར་ཆེན་སྐྱེས་དེམ་ཤོན་གྱིས་ཐོག་མཐའ་
 བར་གསུམ་དུ་ཀྱང་ཡང་ལ་སྒྲོ་ཁ་ཕྱོགས་པ་དང་། འགྲོ་ཀུན་སྐབས་འོག་ལས་
 མི་འདོར་བའི་དགོངས་འདུན་ལ་བརྩི་སྲུང་བྱས་ཏེ་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོས་ལས་
 འགན་གང་ལེགས་བསྐྱབས་ནས་གཟིགས་སྤྱོད་གུས་བཀྱར་དང་། ཐུགས་འཁུར་
 རྒྱ་མེད་གནད་བར་བཀྱིན་འཇལ་རྒྱུའི་རེ་སྐྱུག་བྱ་རྒྱ། ཏར་འདི་ལུལ་ནས་ཐུགས་
 རྗེ་ཆེ་བྱ་རྒྱུ་དང་། གུས་བརྟུང་དང་བཅས་གང་ཉིད་སྐྱེ་ཁམས་བདེ་ཐང་ཡོང་
 བའི་སྒོན་འདུན་ལུ་པར་ཆེན་ཡེར་ཏིན་སྐྱེས་དང་བརྩུ་པས། ཆོས་ ༡༡ ཉིན་
 གུས་ཕྱག་དང་བཅས་ཐམ་ཀ་བརྒྱབ།” ཞེས་དང་། “ནང་གསེས་བཤུས་མ་

གཉིས་པ། ཟེམ་ལིང་། པར་ཆེན་ཨེར་ཏིན་ཏིའི་ཆོས་ཀྱི་མདུན་སར། གསང་བ།
ཆོས་ ༡༡ ཉིན་གྱི་ཏར་ལ་བཞུགས་ཟིན་པས་ནང་དོན་ཞིབ་རྟོགས་བྱུང་། གསེར་
བྲིས་མངའ་གསོལ་མཇུག་སྟོན་ཆེན་པོ་ལེགས་པར་བསྐྱབས་ཟིན་པས་དགའ་སྟོ་
དང་སེམས་གསོ་ཆད་ལས་འདས་པ་བྱུང་། དམ་ཆོས་རྒྱ་ཆེར་སྟེལ་བ་དང་།
རྒྱལ་ཁྲིམས་སྤང་བ། ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་སྤྱིད་དོན་ལ་རོགས་སྐྱོར་བྱེད་རྒྱ་བཅས་
ཀྱི་རེ་འདུན་ཞུ། བཀྲིན་ཆེ།” ཞེས་གསལ་འདུག ཡིག་ཆ་ཨང་ ༧༩/༧༥
གཉིས་ལ་དཔུང་དོན། ༡༢ བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ནས་བཀའ་ཤག་ལ་བཏང་
བའི་ཏར་ཡི་གེ་ཨང་ ༧༩ པའི་ནང་། དེ་ནས་ས་བྱི་ཟླ་ ༥ ཆོས་ ༣༣ ཉིན་
གྱི་དན་པའོ་འཕྲོར་ཞེས་པ་དེ་དང་། ཡི་གེ་ཨང་ ༧༩ པ་དེ་གར་བཀའ་ཤག་
ནས་ཏར་ལན་ཇི་བཏང་དེ་བ་འདིར་ཆ་ཆང་བཀོད་ན་བོད་རྒྱ་ཡིག་སྐད་གཉིས་སོ་
སོའི་སྐབས་དེའི་བསམ་རྒྱལ་གསལ་པོར་རྟོགས་རྒྱུ་ཡིང་། ཡི་གེ་ཆ་ཆང་མ་བཀོད་
པའི་རྒྱ་མིའི་བྱེད་སྤངས་ཐབས་སྤྱད་འདིར་བཅོས་ཐབས་བྲལ། ༣༢ ཡིག་
ཆ་ཨང་གོ་བཞི་པའི་བརྗོད་དོན་སྟོང་པོ་ནི། པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་ཡང་སྤྱི་
ངས་པར་མཚན་དཀྱག་འདོན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། བྱེད་སྟོན་དེའི་སར་གོ་མིང་
ཏང་སྤྱིད་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཆ་བ་གཏོང་གི་ཡིན་ཞེས་འཁོད་ཅིང་། ཡིག་ཆ་ཨང་གོ་
ལྔ་པ། པར་ཆེན་སྐྱེ་བྱེད་བརྩ་པས། རྩུང་བྱང་ལས་ཆབ་ལི་ལ་ཡུལ་བའི་ཡི་
གའི་ནང་།” རྩུང་བྱང་ལས་ཆབ་ལི་མཆོག་ནས་པར་ཆེན་སྐྱེ་བྱེད་དགུ་པའི་
ཆོས་བརྒྱད་རྒྱན་འཛིན་ཆོག་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་བཀའ་གསལ་པོ་སྐུལ་བ་

མ་ཟད། ཀོན་ཇི་ཡུས་དང་། མ་ཕུ་ཡང་གཉིས་ཆེད་མངགས་ཀྱི་མཆོ་སྤྲོད་དུ་
གསེར་བྱི་མངའ་གསོལ་མཛད་སྒོའི་གཙོ་འགན་འཁུར་བ་དང་། “” ཟླ་ ༩
ཆོས་ ༡༠ ཉིན་སྐྱེ་འབྱམས་དུ་གསེར་བྱི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཛད་སྒོ་སྤེལ།” ཞེས་
གསལ་འདུག གོ་མིང་ཏང་སློང་གཞུང་ལ་ཤོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐོག་ཐེ་བྱས་ཕྱེད་
པའི་ཐོབ་ཐང་དབང་ཆ་ཉིལ་འབྱུང་མ་གཏན་ནས་མེད་ན་ཡང་། པར་ཆེན་རིན་
པོ་ཆེའི་ཡང་སློང་ལ་ཐེ་བྱས་བྱས་ཏེ་ཐོག་མར་ ༡༩༤༧ ལོར་མཆོན་དཀྱུག་
འདོན་དགོས་ལུགས་བཤད་པ་དང་། དེ་རྗེས་ ༡༩༤༩ ལོར་མཆོན་དཀྱུག་
འདོན་མིན་པར་རང་དགར་གཏན་འཁེལ་ཐག་གཅོད་ཀྱིས་མངོན་སུམ་འཛེམས་
མེད་དུ་བྱི་བཞེངས་བྱས་པ་རེད། ཤོད་རྒྱའི་ཆབ་སློང་གྱི་གནས་སྐབས་དོ་མར་
ཇི་མི་སྐམ་པར་སྤྲོད་ཀྱི་རྗེས་འགལ་དང་། རང་སྤང་གང་དུ་ཉི་ཤུ་སྤྱིད་དེ་ལྟ་
བུ་སྤེལ་བ་ནི། རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་ཁེངས་རྟེན་གསུམ་རབ་དུ་སྒྲིམ་གིང་། པར་
ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་ལོད་སྤྱིད་ཅི་ཐུབ་བྱ་རྒྱའི་འདོད་བཤམས་ཀྱིས་ཡིད་གདུངས་པའི་
སྒོ་སྒྲིན་ཉིད་དུ་ཟད། དེ་གང་གིས་མཆོན་སྐམ་ན། པར་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་གོ་
མིང་ཏང་གིས་ཏར་ལན་བཏང་བའི་མཐའ་དོན་དུ། “ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་སློང་
དོན་ལ་རོགས་སྒྲུར་ཕྱེད་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་རེ་འདུན་ལྟ།” ཞེས་ཞེ་འདོད་དམར་རྗེན་
དུ་བཀོད་པ་འདིས་གསལ་པོར་མཆོན་པ་ཡིན་ནོ། ཡང་གོ་དུག་པ། “རྒྱལ་
ཁབ་རོགས་ཕྱེད་འགྲོ་བ་ཀྱན་འདུལ་བསམ་གཏན་གྱི་སྒོའི་དཔོན་རྩ་སློང་ཏེ་ཐོག་
ཐུའི་ཐམ་ཀ” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། རྩ་ཀྱང་གིན་མདུན། གོ་མིང་ཏང་སློང་

གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ཀྲུལ་ཆབ་སྲུང་གི་ཐོག་གྱུར་ཡུལ་བའི་ཐམ་ཀའི་དབྱིབས་
 གཟུགས་དང་། ཐམ་ཀའི་ཁ་རིས་ཀྱི་པར་བཞོད་འདུག ཐམ་ཀའི་ཁ་རིས་ལ།
 ཀྲུལ་ཁབ་རོགས་ཐུང་ཅེས་པའི་གཡོ་སྒྲིའི་ཆོག་འཇུག་བཞོད་པ་ཡང་། ཀྲའི་བསམ་
 ཡུགས་ཀྱི་དེ་ཉིད་གསལ་པོར་བསྟན་པ་ཁོ་ན་ལས་གཞན་དུ་ཅི། འདི་ལྟ་བུའི་
 གཡོ་སྒྲིའི་སྒྲིར་བ་ལ་ཇི་ཅམ་འབད་ཀྱང་། བདེན་པ་མིན་པའི་ཞེ་འདོད་འབྱུབ་
 མི་སྤྲོད་དེ། དཔེར་ན། ༡༩༡༡ ལོ་ནས་བཟུང་བལ་ཡུལ་གྱིས་པེ་ཅིང་དུ་རྟེན་
 འབྱུལ་སྒྲུ་ཆབ་གཏོང་མཚམས་བཅད་ན་ཡང་། ཀྲུལ་པོ་དང་། སྤོང་སྒོན་རིམ་
 བྱང་ལ་གོ་མིང་ཏང་སྤྲོད་གཞུང་གིས་གོ་མིང་དང་། མཇོང་སྒྲིའི་ན་བཟའ་འབྱུལ་
 མི་སྒྲུ་ཆབ་ཀ་ཐ་མན་གྱར་ཆེད་གཏོང་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་གནད་དོན་དེ་དག་
 ལ་བརྟེན་ནས་བལ་པོས་རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་སུ་ཁས་ཁྲུངས་ཡོད་དམ། གོ་
 མིང་ཏང་གི་དུས་སྐབས་སུ་བྱང་བའི་འབྲེལ་བ་དེ་ཆོར་བསྟན་དེ། རྒྱ་ནག་དམར་
 པོའི་སྤྲོད་གཞུང་གིས་བལ་པོར་རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ཡུགས་སྒྲུང་ཅོད་
 ཐུང་ཀྱི་ཡོད་དམ། སྤོང་པོ་མདོར་བསྐྱུས་ཏེ་བཞོད་ན། བོད་རང་དབང་རང་
 བཅན་གཙང་མར་གནས་པ་ལ་གོ་མིང་ཏང་གིས་བོད་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱ་ཐབས་
 ག་ལ་ཡོད། དཔེར་ན། འཇམ་སྤྲོད་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་དུས་སྐབས་སུ་རྒྱ་
 གར་དབྱེན་གཞུང་དང་། རྒྱ་ནག་གོ་མིང་ཏང་སྤྲོད་གཞུང་གྱུར་མོང་ནས་བོད་
 གཞུང་ལ་བོད་ས་བརྒྱུད་གཡུལ་མཁོའི་ཡོ་བྱད་འོར་འདྲེན་ཆོག་པའི་བཞོད་ལམ་
 གཡལ་པོ་ཞུས་པ་ལ། བོད་གཞུང་གིས་དམག་འབྲུག་འདིར་བོད་བར་གནས་

སུ་བསྐྱད་ཡོད་པས་བོད་ཀྱི་ས་ཐོག་ནས་གཡུལ་མཐོའི་ཡོ་བྱད་གཏོང་བ་ལྟར་
འགྲིགས་ཞེས་ཁས་ལེན་མ་བྱས་པར། བོད་རང་བཙན་གྱི་ཀླུ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་
པའི་རང་གི་ཐོབ་ཐང་དབང་ཆད་ལ་ཡོངས་སུ་སྤྱད་དེ་དམག་འབྲུག་ནང་མ་ཞུགས་
པའི་བར་གནས་སྤྱད་བྱས་བཟུང་པ་འཛམ་གླིང་ཐོག་ཤིན་ཏུ་གསལ་ལ་པོར་བསྟན་
ཡོད།

གཞན་ཡང་ ༡༩༥༩ ལོར་ཀླུ་ལྷུང་གི་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པའི་ཚོགས་
པས་བོད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་མཐའ་བསྡུས་སུ་ “བོད་
ཀྱི་སྤྱད་དོན་དང་། ཁྲིམས་ལུགས།” ཞེས་པའི་དཔེ་དབུ་ཅིག་བཏོན་པའི་ནང་
༡༩༡༣ ནས་ བོད་དེ་དངོས་དོན་དང་། ཁྲིམས་དོན་གཉིས་ཕྱོགས་ནས་རང་
དབང་རང་བཙན་གཙང་མར་གནས་འདུག་ཅེས་གསལ་ལ་པོར་འཁོད་དོན་ལྟར།
ལོ་དུས་དེའི་རིང་བོད་ནང་ཀྱི་མིའི་དབང་ཆ་སྟེ་བཏགས་ཅམ་ཡང་མེད་པར་བོད་
རང་བཙན་གཙང་མར་གནས་པ་ཀླུ་ལྷུང་གི་ནང་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ནོ།

ད་དུང་སྐབས་འདིར་མཇུག་སྟེན་ཤིང་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ༡༩༥༥ ལོ་
འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པ་ཐག་ཚད་རྗེས་བོད་གཞུང་གིས་ཨ་དབྱིན་ཀྱི་
ནག་བཙས་པར་གཡུལ་ཀླུ་ཁབ་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཞུ་མིའི་སྐྱེ་ཆ་བ་དུ་ཇ་སག་
ཐུབ་བསྟན་བསམ་འཕེལ་དང་། ཇ་སག་ཁེ་སྤྱད་བསྐྱོད་ནམས་དབང་འདུས་
ལས་བྱ་བཙས་མངགས་བརྗོད་གནང་བ་བཞིན། ༡༩༥༦ ལོར་བོད་གཞུང་
སྐྱེ་ཆ་བ་ཇ་སག་གཉིས་ནས་ནན་ཅིང་དུ་ཀྱི་ནག་གི་སྤྱད་འཛིན་ཅང་ངོ་མཇུག་ཐོག་

བོད་གཞུང་གི་བཀའ་ཡིག་དང་། རྟེན་ཆས། ཡ་སྐབས་མགོན་ཏུ་ལའི་གྲ་མ་
སྐུ་ཕྱེད་རིམ་བྱོན་གྱིས་སྦྱོང་བའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ད་མུས་བཞིན་རང་དབང་རང་
བཅོན་དུ་གནས་རྒྱུ་དང་། བོད་རྒྱལ་དབར་མཇེའ་བློགས་ཀྱི་མཐུན་ལམ་གནང་
རྒྱུ། བར་སྐབས་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་འཛིན་འོག་གནས་པའི་བོད་ཀྱི་ས་སྤེལ་བསྟོན་
མེད་ནམས་ཕྱིར་སློག་དགོས་པ་སོགས་འཁོད་པའི་ཆོག་ཐོ་བཅས་ཅང་ལ་ལུལ་
ཡོད། གནས་ཚུལ་འདི་དག་ནི་བོད་རྒྱལ་དབར་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན་
ན་ཡང་། གལ་ཆེའི་གནད་དོན་འདི་རིགས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གས་གཅེས་
བདུས་ཟེར་བའི་དེབ་འདིའི་ནང་མ་བཞོད་པར་སྤྲས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་
ཡིན་ནམ། ཡིག་ཆ་དེ་རིགས་དེབ་ཐོག་བཞོད་ན་སྐབས་དེའི་བོད་རྒྱལ་གནས་
སྐངས་ཆང་མས་གསལ་པོ་ཤིས་རྒྱུར་སྒྲག་ནས་རང་གཞིང་སྟོན་བསུས་ཀྱིས་ཆེད་
དུ་བསྐྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོས་མ་དགོས། འོན་ཀྱང་འདི་ལྟ་བུའི་ཚུལ་མིན་
གྲ་གྱུའི་སྦྱོར་བས། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པར་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་འཛམ་
གླིང་འདིའི་སྤང་ཁུངས་འབྲེལ་ཐབས་ནམ་ཡང་མེད་པས་བག་ཡིད་ཅུང་ཟད་བརྟན་
ན་མཛེས་སོ།།

དོན་ཆན་ལྔ་བརྒྱ་པ།

“ཀྲང་ཏུ་མི་དམངས་སྲིད་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་ཡིག་ཆགས།” ཞེས་པའི་
འགོ་བརྒྱུད་འོག “བོད་ཞི་བས་བཅེངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་
དོན་ཆན་བརྒྱ་བདུན་དང་། ཀྲང་གི་ཏང་སྲིད་འགོ་འཁྲིད་ཀྱི་ཕྱག་བྲིས་ཕྱག་
བསྟར་མ། སྲིད་གཞུང་གི་ཅ་ཆོག་ ཏུ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་ལྷན་ཚུལ་གནང་བའི་
གེས་ཆོག་མོགས་ནས་ཀྲང་གི་འོད་ཟེང་འདི་ཉིད་རིམ་བུས་ཏེ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་
འགོ་འཁྲིད་འོག་ཞི་བའི་བཅེངས་འགྲོལ་ཐོབ་པ་དང་། སྲིད་ཆོགས་གསར་པར་
བསྐྱེད་འགོ་ཚུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་གཏིང་ཟབ་པ་ཞིག་མཆོན་པར་
བྱས་ཡིད།” ཅས་བྲིས་འདུག ཏུ་ནག་དམངས་པོའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ལྔ་པ་ཕན་
ཀྱའི་དབང་འཛིན་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་བོད་མི་ཉམ་ཆུང་ཐོག་ལོ་རྒྱུས་སུ་མ་
གྲགས་པའི་བཙན་དབང་བྲིམས་འགལ་ཆོད་མེད་བྱས་པའི་དབང་གིས་དང་སྐབས་
འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྲིད་ནང་ཚོད་གཞི་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏེ་བོད་ཀྱའི་དབང་ཚོད་གླེང་
བྱེད་བཞིན་པར་བརྟེན། ཏུ་མིས་དེ་བའི་འདི་ནང་འདྲ་ཆགས་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
ཆ་ཉུང་ཤས་ཤིག་བཏོན་ནས་རྒྱུས་མེད་ཀྱི་མི་རིགས་མགོ་བོ་མྲོངས་ཐབས་བྱེད་
པ་ལ་སྤྱིར་པོ་གང་ཡང་མེད་ཅིང་། ཡིག་ཆ་དེ་ཆོར་བོད་མིའི་ཕྱོགས་ནས་དབྱུང་
གླེང་བྲིས་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཆན་ཡང་དེ་ཙམ་མ་མཆིས། གང་ཡིན་ཟེར་ན།
༡༥ མོང་ཏུ་ལོ་རྒྱུས་བྱུང་བ་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་གིན་ཏུ་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང་
པ་ལྟར། མོ་མིང་ཏང་ལ་བོད་ནང་དབང་ཆ་ཉིལ་འབྱུང་ཙམ་མེད་པས་ན། ཀྲང་

ཁན་ཏང་ལ་ཤོད་ནང་དབང་ཆ་དེ་བས་ཡོང་ཤེས་སྤངས་མེད་པ་ནི། འཛམ་གླིང་
ནང་དཔྱིད་ཡུན་སྡེ་ཤོ་ཀུན་གྱི་ཤེས་གསལ་ཡིན་ན་ཡང་། ༡༩༤༩ ལོ་ ༡༠
ཆོས་ ༡ ཉིན་ཏུ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་གོ་མིང་ཏང་གི་མིང་དབང་མཛུགས་བསྐྱེལ་
ཏེ་གུང་ཁན་ཏང་གི་མིང་དབང་འགོ་འཛུགས་བྱས་མ་ཐག་འདོད་ཆེན་ཆོག་མི་
ཤེས་པའི་སྒོ་སྒྲིན་དང་། ང་རྒྱལ་དེགས་པའི་གཞན་དབང་དུ་འཕྱུག་པའི་གུང་
ཁན་གྱི་འགོ་འཁྲིད་མའི་ཅི་ཏུང་གིས་ད་ཆ་ཤོད་དང་ཐེ་ཕན་བཅེངས་འགྲོལ་གཏོང་
རྒྱུ་ཡིན་ཚུལ་རྒྱུང་འཕྲིན་ཐོག་ཁྲབ་བསྒྲགས་བྱས། དེ་ལ་ཤོད་གཞུང་གིས་ཤོད་
རྒྱ་ཐང་དང་ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་རྒྱུང་འཕྲིན་བརྒྱུད་གསལ་བསྒྲགས་དང་།
ཤོད་སར་གུང་དམག་བཙུགས་བསྐྱོད་མི་འབྱུང་བའི་གསུང་ཁྲབ་ཡོད་པ་དང་། ཏུ་
ནག་ནང་འབྲུག་དབྱེ་བ་ཆོད་མཚམས་བཀའ་མོལ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་ཡི་གེ་
ཤོད་གཞུང་ཕྱི་ལས་ནས་མའི་ཅི་ཏུང་ལ་ ༡༩༤༩ ལོ་སྐྱུང་ལོ་ ༩ ཆོས་ ༡༣
ཉིན་ཏུ་གར་བརྒྱུད་གནམ་སྒྲགས་ཐོག་བཏང་། ༡༥ ཏུ་ནག་དམར་པོའི་མིང་
གཞུང་ལ་ཞི་འཕྲོས་བཀའ་མོལ་ཞུ་བར་ཤོད་གཞུང་གི་སྤྱི་ཆབ་ཅེ་ཕུག་མཁན་རྒྱུང་
ཐུབ་བསྐྱན་རྒྱལ་ཤོད་དང་། ཅིས་དཔོན་ཞུ་སྒྲབ་པ་དབང་ཕུག་བདེ་ཡུན་གཉིས་
བསྐོས་གཞག་གནང་དོན་ལྟར་ཁོང་གཉིས་ ༡༩༥༠/༣/༢ ཉིན་ཀ་སྤྱི་གུ་འཕྱོར་
འཕལ་པེ་ཅིང་དུ་འབྲེལ་མཐུད་བྱས་པར། པེ་ཅིང་ནས་ཀྱང་གོས་མོལ་བྱེད་མི་
སྤྱི་ཆབ་དོང་ཀོང་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་གནས་ལན་སྤྱི་ལོ་ ༩ ཆོས་ ༡ ཉིན་འཕྱོར།
དེ་རྗེས་པེ་ཅིང་ནས་གནས་ཚུལ་བཏང་འཕྱོར་ནང་། སྤྱི་ཆབ་ནམས་དོང་ཀོང་

དུ་ཡོང་རྒྱུར་འགོག་རྒྱེན་བྱུང་བ་གསལ་པོ་གསལ་བྱུང་། ད་ཆ་ང་ཚོའི་རྒྱ་གར་གཞུང་ཆབ་ཅིང་མིན་ཞི་ཡིར་གཏོང་རྒྱུར་གཞུང་ཆབ་དང་མཉམ་དུ་བཀའ་མོལ་གནང་འཇུག་གསལ་བ་བཞིན་སྐྱུག་སྡོད་ཀྱིས་ ༡༩༥༠/༩/༢ དང་ཆོས་ ༡༢ སོ་སོར་ཞི་ཡིར་རྒྱ་ནག་གི་གཞུང་ཆབ་པ་ཡོན་ཅུང་གིན་སར་བོད་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་མཁན་ཅིས་གཉིས་ངོ་བསྟོད་ཞི་མོལ་བྱེད་བཞིན་པའི་མུར། གུང་ཁན་དམག་དཔུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྲིམས་ལུགས་བཙི་མེད་དང་ ༡༩༡༩ ལོའི་བོད་རྒྱུ་ཆེང་སྤྱི་ཡོན་གསལ། འཕྲལ་སེལ་བོད་རྒྱུ་འཛམ་མཐོང་ལས་བཞུལ་བསྟོད་མི་ཆོག་པའི་ཆེང་སྤྱི་ཡོན་དང་རྒྱལ་འགལ་བྱས་ཏེ་ ༡༩༥༠ ཟ๳་ཟླ་ ༡༠ ཆོས་ ༥ ཉིན་ཆབ་མདོར་བཙན་འཇུག་གིས་མདོ་སྐྱེ་བཀའ་སྒྲོན་ང་ལོད་དག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱིས་མཆོན་ཞི་དག་འགོ་དམངས་ཡོངས་རྫོགས་འཛིན་བཟུང་བྱས། རྒྱ་མིའི་བྲིམས་མེད་ཀྱི་བྱ་སྟོད་དེར་རྒྱ་གར་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་ ༡༩༥༠/༡༠/༢༢ ཉིན་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་བཏང་བའི་ཡི་གེའི་ནང་ “ད་ཆ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ལ་བཙན་འཇུག་བྱ་རྒྱུའི་བཀའ་ཁུངས་བཏང་བའི་ནང་ཕན་པར་བརྟེན་དེ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ་ཞི་བའི་གྲོས་མོལ་ཡོང་ཐབས་དཀའ་བ་དང་། དེ་བཞིན་ཞི་མོལ་དེ་དག་ཀྱང་བཙན་བསྐྱལ་སྤྲུལ་སྤྲོད་པའི་འོག་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུར་བོད་མི་ཆོར་རང་བཞིན་གྱིས་ཞེད་སྤང་ཡོང་ངེས་རེད། ད་ལྟའི་འཇམ་སྤྱིང་གི་གནས་སྟངས་ནང་རྒྱ་མིའི་དཔུང་དམག་བོད་ལ་བཙན་འཇུག་བྱས་པ་དེ་སྒྲོ་པམ་གྱི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་མཐོང་ཚུལ་དུ་བྱ་སྟོད་

དེ་དག་གི་མཁུ་མཁུ་མཁུ་ ཞི་བདེ་པ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་མིན། ཞེས་འཁོད་
 ཡོད་པ་དང་། ཨ་ཟི་དང་། དབྱིན་ཇི་སོགས་ཀྱི་ཁབ་མང་པོས་ཀྱི་གར་གཞུང་
 གི་ལྟ་སྟངས་དེར་མོས་མཐུན་ཀྱི་བསྐྱོར་གྱི་གདམ་བཤད་སྟེལ་ཡོད། ༡༥ ཀྱི་
 མིག་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་ཁྲིམས་འགལ་བཅན་དབང་བྱས་པར་བརྟེན་པོད་གཞུང་
 བཀའ་ཤག་དང་། མི་མང་ཚོགས་འཐུས་མཉམས་མཐུན་མོང་ནས། ༡༩༥༠/༡༡/༢ ཉིན་
 ཀུན་སྐུ་མཉམས་མཉམས་འབྲེལ་ཀྱི་ཚོགས་སུ་ལ་སྟན་ཞུ་ཐུག་ཏེ་ཀྱི་ཚོགས་ནས་
 བོད་དོན་ལ་བདེན་ཀྱི་བཞུགས་པའི་འཕྲོད་སྐུལ་ཞུས། ༡༦ བོད་མྱོང་ས་སྐྱེ་ཚོགས་
 ནས་གསོལ་འདེབས་ཇི་ལྟར་ཞུས་པ་བཞིན་ ༡༩༥༠/༡༡/༡༢ ཉིན་ལ་གོང་ས་
 མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཐུགས་འགན་བཞེས་བསྐྱོད། ཀྱི་དམར་དང་ཞི་
 མོལ་ཡོང་ཐབས་ཆེད། ཆབ་མདོར་ཡོད་པའི་ཀྱི་མིའི་དམག་དཔོན་བརྒྱད་ཀྱི་
 མཁུ་གཞུང་ལ་ཐུག་བྱེད་གནང་བའི་ནང་། བར་སྐབས་བོད་ཀྱི་དབར་འབྲེལ་
 ལམ་སྐུ་པོ་བྱུང་ཡང་། ད་ཆ་ཐུན་རང་ནས་ལས་འགན་སྒངས་པར་བརྟེན་རང་
 རེའི་དབར་གྱི་སྐར་གྱི་མཛའ་འབྲེལ་བཟང་པོ་སྐྱར་གསོ་བྱེད་འདོད་ཡོད་ལུགས་
 དང་། བོད་དམག་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་ནམས་ཕྱིར་སློག་དགོས་པ། ཀྱི་དམག་
 བོད་སར་བཅན་འཛུལ་བྱས་པ་ནམས་ཕྱིར་འཛིན་དགོས་ལུགས་གསལ་པོ་འཁོད་
 ཡོད། ༡༧ ཀྱི་མིས་པེ་ཅིང་དུ་གྲོས་མོལ་བྱེད་པར་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆབ་གཏོང་དགོས་
 པའི་བསམ་འཆར་བཏོན་པ་ལྟར། བོད་གཞུང་ནས་ང་ལོད་ཀྱིས་གཙོ་བོ་བྱས་
 པའི་སྐྱེ་ཆབ་མི་ལྔ་པེ་ཅིང་དུ་བཏང་རུང་། འདྲ་མཉམས་གྲོས་བསྐྱར་བྱེད་པའི་

གོ་སྐབས་གང་ཡང་མེད་པར་ ༡༩༥༡/༥/༢༩ ཉིན་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་
བདུན་ཟེར་བཞིག་ལ་མིང་ནགས་བཀོད་ལུགས་ཁྲབ་སྤྲོད་བྱས། ༥༥ ཏུ་
མིས་རང་འདོད་ལྟར་བྲིས་པའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཞི་པའི་ནང་ “ཐོད་ཀྱི་
ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་ལ་ཀྱང་དབྱང་གིས་བསྐྱར་བཅོས་མི་བྱེད་པར་དྲ་ལའི་སྒྲ་
མའི་སྤར་ཡོད་གོ་གནས་དང་། དབང་ཆ་ལ་ཡང་ཀྱང་དབྱང་ནས་བསྐྱར་བཅོས་
མི་བྱེད། དཔོན་རིགས་མཐོ་དམའ་རྣམས་ཀྱང་སྤར་བཞིན་གནས་ཀྱང་།” ཞེས་
བརྗོད་ཆོག་གསལ་པོ་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། ༡༩༥༣/༩/༢༧ ཉིན་ལོ་གོང་ས་མཆོག་
ནས་བསྐོས་གཞུང་གི་ཆབ་གཉིས་ལས་ཁུར་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་དུ་བཅུག་
པ་དང་། དོན་ཚན་བདུན་པའི་ནང་། “ཐོད་མི་དམངས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་
དད་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་གོ་མས་པའི་གཤིས་ལུགས་སོགས་ལ་བརྩི་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་
དང་། དགོན་པ་ག་ཆང་ལ་སྤྱང་སྦྱོབ་བྱེད་ཀྱི། དགོན་པ་ག་ཆང་གི་ཡོང་སྒོར་
ཀྱང་དབྱང་ནས་བསྐྱར་བཅོས་མི་བྱེད།” ཅས་དང་། དོན་ཚན་བཅུ་གཅིག་
པར། ཐོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སྒྲ་ཆོགས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་ཀྱི་འོས་ལ་ཀྱང་དབྱང་
ནས་བཅུན་ཤེད་རིགས་མི་བྱེད་པར། ཐོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་རང་ནས་
ལེགས་བཅོས་བྱེད་ཀྱི་དང་། མི་དམངས་ནས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་དགོས་ཞུ་དུས་
ཐོད་ཀྱི་འགོ་བྱེད་རྣམས་དང་གྲོས་བསྐྱར་གྱི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་གཅོད་
ཀྱི།” ཞེས་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། གྲོས་མཐུན་བདེ་ལ་བཞག་ཏུ་མི་རང་ཉིད་ཀྱིས་
བཏང་སྟེ། ༡༩༥༥/༡༩༥༦ ལོའི་ནང་། མདོ་སྟོད་སྤང་ཁུལ་མི་མང་གི་ཆོས་

དད་མོས་སྤྲོད་པའི་ལ་བཅི་མེད་ཀྱིས་ལྷ་མ་དགེ་འདུན་ལ་དམའ་འབེབས་དང་།
བཅན་ཤེད་ཀྱི་སྒྲིམ་བཅས་སྒྱུར་ལག་ལེན་བསྟར་བར་བརྟེན། མང་ཆོག་ས་
ཀྱི་རྒྱ་ལྡན་ལངས། དེ་ལ་ཀྱི་ཕྱོགས་ནས་དྲག་གཞོན་བྱས་ཏེ་བོད་ཀྱི་གཉིས་ཕྱོགས་
ཀྱི་མི་དེ་ཅང་མང་པོ་རྒྱུན་འདས་སོང་ཐོག་མི་རིགས་པན་ཚུན་བར་མཇུག་མཐུན་
ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་ཏེ་དྲག་གཞོན་འཁོན་འཛིན་གྱི་བསམ་ཚུལ་ཆད་མཐོར་སོན།
༥༥ ༡༩༥༩ ལོར། ཡུལ་ས་ཡུལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་ཀྱི་མིའི་དམག་སྟར་
དུ་གཟིགས་སོར་གདན་ཞུ་བྱས་པ་དང་། དེ་སྐབས་རྒྱ་གཞི་ལམ་སྤོང་ལྷ་ས་
སྤང་དམག་མི་མཉམ་བཅར་མི་ཆོག་པའི་བདེ་སྤྱོད་བྱས་པར་བརྟེན། ལྷ་ས་འི་
མང་ཆོག་ས་ཀྱིས་གསུམ་བུའི་སྒྲུབ་ལངས་རྒྱ་ལྡན་བསྐྱོར་བྱས། དེ་ལ་
ཀྱི་དམག་གིས་དེད་དུས་མཆོན་ཆ་ཤེད་སྤྱོད་ཀྱིས་བོད་མི་བྱིས་པས་དམ་དང་།
གཞུང་ཞབས་ཡོངས་རྒྱ་གཞི་ལྷ་ས་འཛིན་བཟུང་བཅོན་འདུག་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཅན་
འཕྲིག་སོགས་བྱིས་པ་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཆོད་མེད་སྤེལ། ༥༦ ༡༩༥༩ ལོར་
ཡུལ་ས་ཡུལ་ས་མགོན་ཆེན་པོ་ཀྱི་གར་དུ་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ་བོད་ཀྱི་གྲོ་སྤོང་
མཐུན་དོན་ཆུང་བུ་བདུན་ད་ཆ་ཅ་འཛིན་མེད་པར་གྱུར་ཟིན་པ་དང་། ཀྱི་མིས་
བོད་དུ་བཅན་འཇུག་བྱིས་པ་འགལ་ཏེ་ལྷ་ས་བའི་བྱེད་སྤྱོད་ནམས་འཇམ་གྱིང་
ལ་གསལ་བསྒྲགས་གནང་། བོད་དོན་སྐྱོར་འཇམ་གྱིང་མཉམ་འབྲེལ་ཀྱི་ཆོག་ས་
སུ་ཞུ་གདུགས་གནང་དོན་ལྷ་ས་ ༡༩༥༩/༥༡/༥༥ སོ་སོར་མཉམ་འབྲེལ་ཀྱི་ལ་
ཆོག་ས་ནས་གྲོ་སྤོང་ཞེས་གསུམ་རིམ་བཞིན་བཞག་པའི་ནང་། མཉམ་འབྲེལ་

ཀྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་དང་། ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་
ཐང་གི་ཅ་དོན་ལ་བརྩི་བཀུར་ངེས་པར་བྱེད་དགོས་པ་དང་། བོད་མི་མང་གི་
རང་ཐག་རང་གཅོད་ཐོབ་ཐང་གིས་མཚོན་ཁོ་ཚོའི་གཞི་རྩའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་
ཐང་དང་། རང་དབང་བཅན་འཕྲོག་བྱེད་པའི་བྱ་སྤྱོད་མཐའ་དག་མཆོམས་
འཛིག་བྱ་དགོས་ཞེས་གསལ་ཡོད། ༧༥ ༧༦ ལོར་ཀྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་
དོགས་ཁིབ་ཚོགས་པས་བོད་ཀྱི་གཉིས་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་མང་པོར་ཐུག་འཕྲད་བྱི་ཅད་
ཀྱིས་ཁིབ་འཇུག་བྱས་པའི་མཐའ་བསྐྱོམས་སུ། ༡༩༧༣ ཟླ་བོད་ཀྱི་གནས་
སྐབས་ནི་དངོས་དོན་དང་། ཁྲིམས་དོན་གཉིས་ཕྱོགས་ནས་རང་དབང་རང་བཅན་
དུ་གནས་པ་དང་། ཀྱི་མིས་བོད་ནང་ཚོས་ལྟན་བོད་མིའི་ཚོགས་སྡེ་ཞིག་ཅ་མེད་
བརྗོད་བྱེད་བྱ་སྤྱོད་ལག་ལེན་བསྟར་བས་མི་རིགས་ཅ་མེད་ཀྱི་ཁྲིམས་འགལ་བྱུང་
ལུགས་གསལ་བཅོད་བྱས་ཡོད། དེ་ལྟར་ཀྱ་དམར་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀྱི་བསྐྱེད་
འིང་ལུགས་དང་། མི་མེར་སྲེལ་བའི་འིང་ལུགས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་ལག་བསྟར་བྱེད་
བཞིན་པར་བརྟེན། དེང་དུས་འཛམ་གླིང་གི་ཀྱལ་ཁབ་མང་པོ་དང་། གྲོས་ཚོགས་
ཁག་མང་། ཁྲིམས་ཁིབ་པ་ཁག་ འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཚོགས་སྡེ་མང་པོས་
བོད་ཀྱི་གནད་དོན་འདིར་ཁིབ་འཇུག་དང་འབྲེལ་བའི་བསམ་ཚུལ་གྲུང་བཅོད་
སྤྲེལ་ཚོགས་འདོན་སྤེལ་བྱེད་བཞིན་པ་ལྟར་ཅ་བའི་བོད་ཀྱི་ཚོད་གཞི་ཐག་གཅོད་
བྱ་ཀྱུ་ལས། དོན་གནད་ཆུང་ཅག་ལ་གླེང་ཚོད་བྱ་ཀྱུར་དགོས་པ་མ་ཆོམས་རུང་།
ཀྱི་མིའི་ཕྱོགས་ནས་ཡིག་ཆ་འདི་དག་འགྲེམས་སྤེལ་བྱེན་པར་བརྟེན་ལན་མེད་

དུ་བཞག་ཆེ། བོད་མིའི་ཕྱོགས་ནས་ཁོག་ཡངས་དཀྱུལ་ཆེ་བྱས་པ་མ་རྟོགས་
པར། བཤད་ཆད་གཏམ་དུ་སྒྲོམ་པའི་ཁེངས་རྟེན་གས་དང་བཅས་ད་དུང་ཅི་ཟེར་
མ་ངས་པས། ཁོང་གི་དཀྱུས་བཞིན་དཔུང་སྒྲེང་སྟེང་བསྐྱུས་རེ་གཤམ་དུ་དོན་
ཆན་སོ་སོའི་ནང་སྟེལ་ཡོད།

དོན་ཆན་ང་གཅིག་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གོ་བདུན་པ། “དུ་ལའི་སྒྲ་མས་གྲོས་མོལ་བྱེད་རྒྱའི་སྟོར་
སྲིད་སྟྱོང་ལས་ཆབ་ལ་བསྐྱལ་བའི་བཀའ།” ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་དངོས་གཞིར།
“སྲིད་སྟྱོན་ལས་ཆབ་སྟོང་བདེ་ནམ་གཉིས་ལ། ཆད་དོན། ཏུ་བོད་ཞི་དོན་ཏུ་
ནག་པེ་ཅིང་རང་དུ་གནང་རྒྱུའི་རང་གཞུང་སྐྱེ་ཆབ་གཙོ་བོ་མདོ་སྡེ་བཀའ་སྟོན་
ལས་འཕར་ང་ཕོད་པ་དང་། ལས་རོགས་མཁན་རིམ་བྱུང་བསམ། ལས་བྱ་
ཇི་དགོས་བཅས་ཆབ་མདོ་ནས་འབྲལ་བོན་དགོས་རྒྱུ་དང་། འདི་ནས་ལས་རོགས་
རྩ་སྒྲིག་ཁེ་སྲུང་པ་དང་། མཁན་དུང་བྱུང་བསྐྱེད་བསྐྱེད་དར་གཉིས་ཏུ་གར་བརྒྱུད་
གཏོང་རྒྱུར་དེ་གཏོང་བྱེད་སྟེའི་བཀོད་མངགས་ལག་འཁྱར་དང་། མའོ་ཀྱུ་ཞིས་
མཆོན་དཔོན་གནས་ཁག་ལ་འཆམས་གནས་ཉེན་སྲུགས་སྟེལ་རྒྱུར། པེ་ཅིང་
དུ་ངོ་ལས་ཆང་འཛོམས་ཞིབ་འཕྲོས་ལྷག་སྟོང་ཟབ་དཀྱུལ་དགོས་སྟོར་སོགས་འདི་
ནས་བཀའ་སྟོན་ང་ཕོད་ལ་བཀོད་རྒྱུ་དང་། དེ་གར་གཟིགས་ཆད་ངོ་བཟུས་བཅས་
ཏུ་ཤད་གདོང་སོང་བ་བཀའ་སྟོན་ང་ཕོད་ངོ་ལས་ཏུ་ནག་དུ་འགོར་རྒྱུན་ལག་སྟེ་

སྤྱི་མཐུན་ཁྲེང་རེས་དེ་ནས་གོ་སྐྱོན་གསུང་འདི་གའི་བཀོད་ཀྱི་བཅས་ཆབ་མདོར་
སྤྱི་ལ་མི་ཉ་ཤེད་དམག་མི་དོ་ཆོད་ཇི་དགོས་གདོང་ཤད་བརྗོད་དམ་དོན་ཡོད་པ་
དགོངས་འཇགས་འཆལ། ཁྱོ་སྤྱོད་དྲུང་དཀར་དགོན་བཀྲ་ཤིས་ལྷན་འགྲུབ་ནས།
ལྷགས་ཡོས་བོད་ལྷ་ ༡ ཆོས་ ༡༥ བཟང་པོ་ལ།” ཞེས་གསལ་བཞི། ཁྱོ་
མོ་ནས་ལྷ་སར་སྤྱང་ཆབ་ནམ་གཉིས་ལ་སྤྱག་དམ་བཀའ་ཡིག་སྤྱི་ཟུང་ཟུང་ཡིན་འདུག
ཏུ་དམར་སྤྱང་གཞུང་གི་བྱེད་སྒྲུངས་དཔེར་ན་བོད་གཞུང་ནང་ཁྲལ་གྱི་ཡིག་ཆ་
གཅིག་འདིར་བཀོད་དེ། བོད་རྒྱུ་དབར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆ་ངོ་མ་ ༡༩༤༩
ལོར། བོད་གཞུང་གི་འབྲེལ་ལས་ཁྲུངས་ནས་ཏུ་གར་བརྒྱུད་མའི་ཅེ་དྲུང་ལ་
བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་དང་། ༡༩༥༠ ལོར་ལོ་གོང་ས་ལ་སྤྱབས་མགོན་ཆེན་
པོས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱང་ཐུགས་འགན་བཞེས་མ་ཐག ཆབ་མདོའི་དམག་དཔོན་
བརྒྱུད་ཏུ་ནག་གི་འགོ་འཁྲིད་པར་གནང་བའི་བཀའ་ཡིག་བཅས་དེ་བའི་འདིར་མི་
འགོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ། དེ་གཉིས་བོད་རྒྱུ་དབར་དངོས་སུ་བྱུང་
བའི་ལོ་རྒྱུས་གྱི་ཡིག་ཆ་མ་ཡིན་ནམ། འདི་ལྟ་བུའི་ཚུལ་མིན་གཡོ་སྤྱོད་སྤྱོད་
བ་ལྟར་ལེན་པ་ནི། མི་ཚོགས་ས་ཡ་སྤོང་ཕྱག་བཟལ་བའི་ཡུལ་ནི་སྤོང་མཁན་
གྱི་བྱ་སྤྱོད་ནམ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ།

དོན་ཆན་ང་གཉིས་པ།

ཡིག་ཆ་ཨང་གོ་བརྒྱུད་པ། “ཀྱང་དུ་མི་དམངས་ཁྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་

ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་མི་དམངས་བཅེངས་འཁོལ་ཡུལ་ན་ལྷན་ཁང་གི་ཅ་ཚིག་” ཞེས་
པའི་ཡིག་ཆ་དངོས་གཞིར། “དཀྱིལ་མངོས་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་
མདོ་སྤྱོད་མངའ་ཁུལ་མི་དམངས་བཅེངས་བཀོལ་དོན་ལ་ཆེད་བསྐྱལ་ཚོགས་
འདུའི་ལས་ཁུངས་ནས་ཅ་ཚིག་བཏང་དོན། དབུས་གཞུང་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་
རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚོ་རྒྱལ་ཁོ་རྒྱལ་ཆེད་བསྐྱལ་ཚོགས་འདུའི་ལས་ཁུངས་ནས་བཀའ་
ཏར་ཐེབས་དོན། ད་ལམ་མདོ་སྤྱོད་མངའ་ཁུལ་བཅེངས་བཀོལ་བྱིན་པའི་མི་
དམངས་ཀྱི་རྒྱ་སྤྱོད་ལ་རོགས་རམ་རྒྱུ་ལྟར་བྱེད་རྒྱུ་དང་། ཚོས་ལུགས་ལ་རང་
རང་འདོད་མོས་ཀྱི་དད་པ་བྱས་ཚོག་རྒྱ། དགོན་པ་ག་ཆང་ལ་སྤང་སྤྱོད་བྱེད་
རྒྱ། གསར་བསྐྱར་གྱི་ལུགས་སྤོལ་ལ་བརྟེན་ནས་ལུང་པ་བདེ་འཇགས་ཡོང་བའམ་
བཅས་ལ་མདོ་སྤྱོད་མངའ་ཁུལ་མི་དམངས་བཅེངས་བཀོལ་དོན་ལ་ཆེད་བསྐྱལ་
ཚོགས་འདུའི་ལས་ཁུངས་འཇུགས་དགོས། ཞི་དག་ཡོངས་ཀྱི་ལས་དོན་དང་།
བཅེངས་བཀོལ་དམག་དང་། ཡུལ་དེའི་མངའ་ཁུལ་གྱི་གནས་ལུགས་དབར་
མཐུན་འབྲེལ་བྱེད་རྒྱུའི་འགན་འཁུར་བྱེད་དགོས་ལ་ཆེད་བསྐྱལ་ཤང་འཆི་མེད།
བཀྲ་ཤིས་ནམ་རྒྱལ། འོད་ཟེར་རྒྱལ་མཆོན། ཀཔ་དོན། ཞ་བྱང་ཡན། མཁར་
འགོ་སྤུལ་སྤྱ། གློ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན། སྤམ་མདའ་རབ་དགའ། སྤམ་མདའ་
སྟོབས་རྒྱལ། ཏུས་ཉིད་རལ། བྱིས་ཀྱི་སྟོན། གཏེར་སྤྱས་འཆི་མེད། མཚོ་
སྒོ་སྤྱས། ཉར་ཁང་སྤྱས། ང་ཐོད། རྩ་བུ་དང་། ངག་དབང་རྒྱལ་མཆོན། གློ་
ལྷན་ཤེས་རབ་དོན་ཐོག་ཁེ་བྱ། མོར་རྒྱས་གློ་བཟང་ནམ་རྒྱལ། གློ་བཟང་དགོན་

མཆོག་ ཡུན་ཚོགས་དབང་ཀླུ་མཁའ་མཁའ་ལྷ་སྐྱོ་ཡུལ་ འཕགས་
པ་ལྷ་སྐྱོ་བཟང་ལུང་རྟོགས་དོན་ཐོག་ཁེ་བུ། ཤེས་རབ་སེང་གོ། ཞི་ལྷ་རྟོགས་ཁེ་
བུ། རྟུག་དུང་། དབྱིན་པ་ཐང་། ལྷ་ལ་བཟང་དབང་འདུས། བྱམས་པ་འོད་
ཀན། ཆོག་ཡང་དཔལ་མོ། བྱིན་ཅེ་བྱི། གྲུང་གྲུ་ཉིང་། འོག་མ་བསོད་ནམས་
ཆེ་རིང་། སོང་སོང་བཅས་སུ་མ་ཅུ་སོ་ལྷ་ནས་ཆེད་བསྐྱུ་ལས་བྱེད་ཡིན། ད་
དུང་ཆེད་བསྐྱུ་ལས་བྱེད་མི་བཅུ་འེ་མིང་ཐོ་བོད་ཀྱི་ཡིན། རྩ་ཡུལ་ ཐོ་པ་
མདོ། ཆོ་འཇོ། ལྷ་རྩེ་། ཆེ་རིང་། ཆོ་ལ་བཅས་ལ་མི་རེ་དང་། སྤྱོད་ཆོ་
པ་སུ་མ་ཅུ་སོ་དགུ་ལ་མི་གཉིས་རེ། སྤང་འཆི་མེད་ནས་གཙོ་འཛིན་ཀན་པ།
འཕགས་པ་ལྷ་སྐྱོ་བཟང་ལུང་རྟོགས་དོན་ཐོག་ཁེ་བུ། ང་ལོད། ལྷ་ལྷ་ཤེས་རབ་
དོན་ཐོག་ཁེ་བུ། སྤུམ་མཐའ་ལྷོ་བས་ཀླུ་སྐྱོ་ཡུལ་ ཡུན་ཚོགས་དབང་ཀླུ་སྐྱོ་ཡུལ་
རལ། ཆོག་ཡང་དཔལ་མོ། ལྷ་ལ་བཟང་དབང་འདུས་ནས་གཙོ་འཛིན་གཞིན་
པ་ཡིན། བཀའ་ཤེས་བཞིན་ལྷ་ ༡ ཆོས་ ༡ ཉིན་ནས་བཟུང་ཆོགས་འདུའི་
ལས་ཁྲུངས་གསར་འཛུགས་བྱས་པ་ཡིན། སྤང་འཆི་མེད་བཅས་ནས་ལྷ་ ༡
ཆོས་ ༡ ནས་ཆོགས་འདུའི་ལས་དོན་བསྐྱུ་བྱ། དཀྱིལ་མཛོས་མི་དམངས་
སྤྱི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་མི་དམངས་དབུས་གཞུང་གི་མི་རིགས་སྲིད་བྱས་དང་ལྷོ་རྒྱུ་
ཞི་བྱ་ཆོགས་འདུ་ལས་ཁྲུངས། གྲུང་གོ་འེ་མི་དམངས་བཅིངས་བཀྱོལ་ལྷོ་རྒྱུ་
དམག་ཁུལ་དང་བོད་སྤྱོགས་དམག་སའི་དམག་སྤྱི་ཁང་གི་ཅོ་ཆོག་ལ་བསྐྱེན་ནས་
བོད་མི་མང་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་གི་ཡིན་པས་ཆེད་དུ་ཅོ་ཆོག་བཀྱམས་པ་ཡིན།

གཙོ་འཛིན་ནན་པ་མང་འཆི་མེད། གཙོ་འཛིན་གཞོན་པ་འཕགས་པ་ལྟ་སློབ་བཟང་
ལུང་རྟོགས་ཏེ་ཐོག་ཁེ་བུ། ང་ལོད། སློབ་ལྟོན་གེས་རབ་ཏེ་ཐོག་ཁེ་བུ། སྤུས་
མདའ་སྟོབས་རྒྱལ། དུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། ཉུས་ཉིད་རལ། ཆེ་གཡང་
དཔལ་མོ། སྐལ་བཟང་དབང་འདུས། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ཟླ་ཚེས་ལ། བོད་ཆེ་
ཆོས་ལ།” ཞེས་གསལ་པ་འདི་ནི་ཏུ་ནག་དམར་པོའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཡོངས་
སྤྱུའི་མས་འགལ་གྱི་སློབ་ནས་དམག་དཔུང་བོད་སྤེར་བྱངས་པས་མ་ཆད་ངན་བྱས་
ངོ་མོར་འཁྲུར་ཏེ་ཆབ་མདོ་མངའ་ཁུལ་མི་དམངས་བཅེངས་བཀྲོལ་ལྟན་ཁང་
ཟེར་བ་བརྒྱགས་པའི་གསལ་བསྐྱགས་ཡིན་འདུག་ཅིང་། འདིའི་ནང་གསལ་
བསྐྱགས་བྱས་པའི་ཅ་དོན་མདོ་སྤྱད་མངའ་ཁུལ་བཅེངས་བཀྲོལ་ཟེན་པའི་མི་
དམངས་ཀྱི་རྒྱ་སྟོག་ལ་རོགས་རམ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་རྒྱུ་དང་། ཆོས་ལུགས་ལ་རང་
རང་འདོད་མོས་ཀྱི་དད་པ་བྱས་ཆོག་རྒྱུ། དགོན་པ་ག་ཆང་ལ་སྤངས་སྐྱོབ་བྱེད་
རྒྱ་སྟོགས་གསལ་བསྐྱགས་ཅི་བྱས་ལག་ལེན་ཚུལ་བཞིན་བསྟར་ཡོད་ན། བོད་
རྒྱའི་མཛའ་མཐུན་འདི་ལས་ལེགས་ཅམ་ཞིག་དང་། དུལ་ནང་གི་གནས་སྤངས་
འདི་ལས་བྱག་ཅམ་ཞིག་འབྱུང་སྲིད་ན་ཡང་། ༡༩༥༡ ཟུན་དུ་བོད་ཀྱི་ནང་
དངོས་སུ་ལག་ལེན་ཅི་ལྟ་བུ་བསྟར་ཡོད་མེད་དང་། དེའི་རྗེས་འབྲས་ཅི་བྱུང་
ད་ལྟ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་སྡིང་གི་རི་མོ་མ་བྱུང་པར་གནས་སུས་མ་ཆད་ལོ་རྒྱུས་
ཡིག་ཆ་ཁག་ནང་གསལ་པོར་འཁོད་པ་ལྟར་ཡིན་ནོ།

དོན་ཚན་ང་གསུམ་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་གོ་དག་པ། “ལྷོ་རྒྱལ་དམག་སྲིད་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་།
ཀྲང་གོ་མི་དམངས་བཅེངས་འགྲོལ་དམག་ལྷོ་རྒྱལ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་ཙུ་ཆོག་”
ཞེས་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆ་དངོས་གཞིར། “ལྷོ་རྒྱལ་དམག་སྲིད་ཡུ་ཡོན་རྒྱལ་དང་།
ཀྲང་གོ་མི་མེར་བཅེངས་འགྲོལ་དམག་དཔུང་ལྷོ་རྒྱལ་དམག་གི་ས་གནས་ལས་
ཁུངས་ཐུན་མོངས་ནས་ཙུ་ཆོག་གནང་དོན། ད་ལན་ཀྲང་གཡང་མི་དམངས་
སྲིད་གཞུང་གྲགས་མཐོ་ཆེས་དྲུང་དང་། མི་མེར་བཅེངས་བཀྲོལ་དམག་དཔུང་
ཙུང་མི་ཡིང་གྲ་དེ་ལྷན་ཀྲུས་གཉིས་ནས། བོད་ཀྱི་མི་མེར་ཡུན་རིང་དུ་དབྱིན་
རི་དང་། ཨ་མི་རི་ཀ་གཉིས་ཀྱི་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལུགས་དང་། ཅང་
ཀེ་ཅིའི་སྲིད་གཞུང་ལོག་སྲོད་པ་བཙན་ཀྱི་བཙན་པོ་གཉའ་གཞོན་བོད་ཐབས་
བལ་བ་རྣམས་ཐུགས་དགོངས་ཟབ་མོར་མངའ་བ་བཞིན་དུ། བོད་ཀྱི་མི་མེར་
རྣམས་ད་ནས་བཟུང་སྟེ་རྒྱལ་བཟུལ་གྱིས་བཅིང་བ་ལས་ཀྱན་ནས་བཀྲོལ་བའི་
རོགས་རམ་ལ་ང་ཆོད་དམག་དཔུང་བོད་ལ་ཆེད་གཏོང་བྱས་པ་ཡིན་པས། རང་
རེའི་བོད་ཀྱི་མི་མེར་སྐྱུ་མེར་མེད་པ་ཐམས་ཅད་ནས་སྦྱར་དུ་སྒྲོ་སེམས་གཅིག་
འདྲིལ་གྱི་སྒྲོ་ནས་མི་མེར་བཅིང་བཀྲོལ་དམག་དཔུང་ལ་རང་གི་རྒྱས་པ་བཞིན་
དུ་རོགས་རམ་བྱེད་ཅིང་། བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ལུགས་ཀྱི་སྒྲོང་ན་གྱི་བཙན་
ཀུགས་མཐར་བསྐྱོད་དུ་གཏོང་ཐོག བོད་ཀྱི་མི་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ས་ཁུལ་རང་
སྒྲིང་ཡོང་བའི་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་དུ་ཐེབས་ངེས་མ་ཟད། རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་

ནང་གི་མི་རིགས་གཞན་དག་དང་། སྤུན་འབྲེལ་ལྷ་བུའི་བརྩེ་གདུང་བྲམས་སེམས་
དང་། གཅིག་ལ་གཅིག་པན་གྱི་འབྲེལ་བ་བྲས་ནས་བྱུང་མིང་དུ་གྱུར་གོ་རྒྱལ་
ཁབ་གསར་པ་དང་། བོད་རྫོང་ས་གསར་པ་ཞིག་འཛུགས་དགོས་སོ། མི་སེར་
བཅིང་བཀྲོལ་དམག་དཔུང་བོད་དུ་སླེབས་ནས་བོད་རྫོང་ས་སྐྱ་སེར་མེད་པ་མི་སེར་
བྱིངས་ཀྱི་སློག་ལུས་དབང་ཐང་དང་། བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ལ་དད་པ་རང་
མོས་ལྟར་བྱེད་པའི་མགོན་སྐྱབས་ཡོད་པ་དང་། དགོན་ཁག་གཙུག་ལག་ཁང་
ལ་སོགས་ཐམས་ཅད་སྤང་སྦྱོང་བྱེད་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་མི་སེར་ལ་བསྐྱབ་བྲ་
དང་། སོ་རྣམ་དང་། འབྲོག་ལས་དང་། བཟོ་ལས་དང་། ཆོང་རིགས་བཅས་
ཀྱི་གང་ཐད་ནས་དར་རྒྱས་ཡོང་བར་མགོ་འདྲན་གྱི་སློ་ནས་མི་སེར་གྱི་འཛོ་བ་
བཅས་གོང་འཕེལ་དུ་སྐྱར་རྒྱ་དང་། བོད་རང་ལ་ཡོད་པའི་ཆབ་སྲིད་དང་། དམག་
ལས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་རྣམས་སྐྱར་བཀོད་མི་གཏོང་སྟེ་བོད་ཀྱི་དམག་དཔུང་གང་
ཡོད་དཔལ་དཀྱིལ་མི་སེར་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཐའ་མཆམས་སྤང་བའི་དྲག་
ཤུགས་ཀྱི་གས་ཁིག་དུ་སྐྱར་རྒྱ་དང་། སྐྱ་སེར་གྱི་དཔོན་རིགས་མགོ་པ་བཅས་
སྤར་བཞིན་དུ་རང་འཛགས་སྡོད་ཆོག་ བོད་ལ་བརྗེ་སྐྱར་གྱི་བྲ་བ་གང་ཐད་ནས་
བོད་ཀྱི་མི་སེར་དང་མགོ་བྱེད་རྣམས་བཀའ་མོལ་གྱི་ཐོག་ནས་མི་སེར་སྤྱིའི་སློ་ལ་
རྩ་བ་བཟུང་སྟེ་ཐག་གཅོད་རྒྱ་དང་། རྫོན་དུས་བཅན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལུགས་
དང་། གོ་མིང་ཏང་བཅས་ལ་སློ་ཉི་བའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་བཅན་དབང་རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་ལུགས་དང་། གོ་མིང་ཏང་བཅས་ནས་འབྲེལ་ཐག་ཆོད་པའི་དྲགས་མཆན་

སྤྱི་དྲུག་ལྟ་བུ་ལྟོ་ལོང་ཅིང་། ང་ཚོ་ལ་གནོད་པ་དང་། འོ་ལོག་བྱེད་མཁན་མིན་
ཆེ་སྒྲུབ་ཡང་སྒྲུབ་བཞིན་གྱི་གོ་སར་གནས་ཆོག་པ་མ་ཟད། སྒྲུབ་གྱི་ཉེས་པ་ནམས་
ལ་ཡང་ཅུད་གཅོད་མེད་དོ། མི་སེར་བཅིང་བཀོལ་དམག་དཔུང་ནི་བཅས་པའི་
ཁྲིམས་དམ་པོར་སྤང་ཞིང་ཀྱང་གཡང་མི་སེར་སྲིད་གཞུང་ནས་བཀའ་གནང་བའི་
གོང་གསལ་སྲིད་བྱས་ནམས་ངེས་པར་དུ་ལག་ལེན་སྒྲུབ་མཁན་ཡིན་པས། བོད་
གྱི་མི་སེར་ཆོས་ལ་དད་པ་བྱེད་པ་དང་། ཡུལ་སྤོལ་དང་། ཡུལ་གྱི་གོ་སར་པའི་
གཤིས་ཁ་བཅས་ལ་ཅིས་འཛིག་བྱེད་ཅིང་གཏམ་འཇམ་པོར་བཤད། ཉོ་ཆོང་
དང་པོར་རྒྱབ། མི་སེར་གྱི་དངོས་པོ་དོན་མེད་དུ་ཁབ་དང་སྒྱུད་པ་ཙམ་ཡང་
མི་ལེན། ཅ་ལག་གཡམར་དགོས་ན་བདག་པོ་ལ་གཡམར་པོ་ཞུ། གལ་སྲིད་ཅ་
ལག་ལ་བཅག་གྲག་པོར་ན་ཡུལ་གྱི་གོང་གོ་ལྟར་དུ་སྦྱིན་པ་རྒྱབ། མི་སེར་ལ་
ལས་ཀ་བཀོལ་བ་དང་། མི་སེར་གྱི་རྟ་ཁལ་སྒྲུབ་ནམས་ལ་སྒྲུབ་འབབ་བཞིན་
སྤྱོད་པ་མ་གཏོགས། མི་ཕྱག་རྟ་ཕྱག་ཁལ་ཕྱག་བཅས་དེད་མི་ཆོག་ མི་སེར་
བཅིང་བཀོལ་དམག་དཔུང་ནི་ཀྱང་གོའི་མི་རིགས་ཐམས་ཅད་གྱི་མི་སེར་གྱི་དམག་
དཔུང་ཡིན་པ་དང་། སེམས་ཐག་པ་ནས་མི་སེར་ལ་ཞབས་སྤྱི་ཞུ་བྱ་བ་ཡིན་པས།
བོད་གྱི་སོ་ནམ་པ། འཕྲོག་པ། བཟོ་པ། ཆོང་པ་མི་སེར་ནམས་ནས་རང་གི་
བྱ་བར་དོན་དུ་གཉེར་ཏེ་བདེ་བར་གནས་པ་མ་གཏོགས། གཏམ་འཁྲར་ལ་ཉན་
ནས་རང་གིས་རང་ལ་མགོ་ཉོག་དང་། སེམས་འཁྲག་མེད་པར་གལ་ཆེ་བས་
ཀྱན་གྱི་ཡིད་ལ་ངེས་པར་གྱིས་ཤིག་ ལྷོ་རྒྱབ་དམག་སྲིད་ལུ་ཡོན་དུང་ཀྱའི་ལེའུ་

པེ་ཁྲིང་དང་། ཀྱང་ཁོ་མི་མེར་བཅིང་བཀྲོལ་དམག་དཔུང་གི་ལྷོ་རྒྱུ་བ་དམག་གི་
ས་གནས་ལས་ཁྲུང་ས་མི་ལིང་ཡོན་ཏོ་ལུང་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཨུ་ཡོན་དིང་ཤོ་
མིང་བཅས་ནས་བཏང་བའི་ཅ་ཆོག་གི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ཟླ་བ་པའི་ཆོས་བཟང་པོ་
ལགས།” ཞེས་གསལ་འདུག རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ཀྱི་མདུན་སར། ཡིག་ཆ་
འདི་གཅིག་ཕུའི་འབྲུ་དོན་ལ་བོད་རྒྱུ་དབར་བཟོ་སྒྲིང་སྒྲུངས་བཤད་ཅིག་བྱས་
པ་ཡིན་ན། དཀར་ནག་བདེན་རྒྱུ་ཀྱི་ནམ་དབྱེ་གསལ་པོར་ཆོད་ཐུབ་པ་འདུག
ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། ཡིག་ཆ་འདིའི་ནང་རྒྱ་མི་དམར་པོས་ཚུལ་མིན་སྒྲོ་སྒྱར་གྱི་
དམ་བཤད་དང་། ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་གསལ་པོར་བཀོད་པའི་ཕྱིར་རོ། ཇི་
ལྟར་སྟུམ་ན། ༡༥ བོད་ཀྱི་མི་མེར་ཡུན་རིང་དུ་དབྱེན་ཇི་དང་། ཨ་མི་རི་ཀ་
གནིས་ཀྱི་བཅན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལུགས་དང་། ཅང་ཀེ་ཕྱིའི་སྲིད་གཞུང་ལོག་
སྤྱོད་པ་བཅས་ཀྱི་བཅན་པོ་གཉིད་གཞོན་བཟོད་ཐབས་བྲལ་བའི་སྤྱག་བསྐྱལ་ལས་
ཁོ་ལ་བའི་རོགས་རམ་ལ་ང་ཆོའི་དམག་དཔུང་བོད་ལ་ཆེད་གཏོང་བྱས་པ་ཡིན་
ཞེས་དངོས་སུ་སྒྲུས་འདུག དབྱེན་ཇིས་ ༡༩༥༤ ལོར་ལྷ་སར་དཔུང་དམག་
དངས་པ་མོགས་སྐབས་དེར་བོད་དུ་གཙོར་བསུན་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་ཆབ་
སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་ཐོག་ཐེ་བྱས་གང་ཡང་བྱས་མེད། ཨ་རི་ནི་དེ་བས་བོད་ལ་ཐེ་
བྱས་མེད། ཁོ་མིང་ཏང་ལ་ནི་བོད་ནང་སྲིད་དབང་སྤྱོད་སྤྱོང་ནམ་ཡང་མེད་པ་
བཅས་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་སྐབས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་བཞིན་དུ། དེ་གསུམ་ལ་
གཞི་མེད་བརྟོན་འཇུགས་སྒྲོ་འདོགས་ཅུད་སྒྲོག་དེ་ལྟ་བུ་བྱས་ཡོད། བོད་མིར་

བཟོད་ཐབས་བྲལ་བའི་བཙན་དབང་གཉའ་གཞོན་བྱས་ཡོད་མེད་ཁོང་གསུམ་
ལ་དྲིས་ན་ཁོང་ཚོས་ལན་འདེབས་ཅི་འདྲ་ཞིག་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ནམ། ༡༥ དེ་
གསུམ་གྱི་བཙན་དབང་གཉའ་གཞོན་གྱི་སྤྱག་བསྐལ་ལས་སྐོལ་བའི་རོགས་རམ་
ལ་ང་ཚོའི་དམག་དཔུང་པོད་ལ་ཆེད་གཏོང་བྱས་ཞེས་སྒྲུབ་པ་འདིས་བྲིམས་འགལ་
གྱི་སྒྲོ་ནས་དམག་དཔུང་བཏང་བའི་ངོ་གདོང་དམར་རྩེན་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ།
དཔེར་ན། དེ་ལྟ་བུར་དམག་གིས་བོད་ལ་བཙན་འཇུག་བྱུང་སྐབས་བོད་གཞུང་
གིས་མན་རྩའི་སྤྱོད་གཞུང་ལ་རེ་སྐལ་བྱས་པ་ལྟར་མན་རྩའི་དཔུང་དམག་བོད་
དུ་བཏང་བ་དེ་ནི་ལྷགས་མཐུན་གྱི་བྱ་གཞག་ཡིན་ན་ཡང་། ༡༧༥༠ ལོར་དམར་
དམག་ལ་བོད་གཞུང་གིས་རེ་སྐལ་བྱས་རིགས་མེད་པ་དང་། དམར་དམག་
བོད་བརྒྱུད་ཆོག་པའི་ཐོབ་ཐང་མེད་བཞིན་དུ་བཏང་བ་ནི་བྲིམས་འགལ་བཙན་
འཇུག་བྱས་པ་མིན་ན་ཅི། ༡༦ བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཙན་གྲུགས་མཐར་
སྐྱོད་བཏང་ཐོག་བོད་མི་རིགས་ནམས་ཀྱི་ས་ཁུལ་རང་སྐྱོང་ཡོང་བའི་ཐབས་
ལམ་ལག་ལེན་དུ་ཐེབས་ངེས་ཞེས་ཟེར་བའི་ཐད་དམར་དམག་བོད་དུ་མ་སྤྲེལས་
པའི་ཕྱིན་ལ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་བོད་མིས་རང་སྐྱོང་མིན་པར་བཙན་དབང་
རྒྱལ་ཁབ་སུ་ཞིག་གིས་འཛིན་སྐྱོང་བྱས་ཡོད་དམ། མདོ་སྤོད་སྤྱོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་
འགའ་ཞིག་ལོ་མང་ཕྱིན་ནས་ཏན་ཀྱི་བསྐྱེད་རིང་ལྷགས་པས་རིམ་བཞིན་སྤྱག་
ཐོས་བྱས་པ་ཕྱིར་སྒྲོག་ཅིས་སྐྱོད་བྱ་རྒྱར་བསྐྱེད་པ་ཡུད། དེ་བྱིངས་བོད་ཁྱིམ་ཡོངས་
ཀྱི་ས་རྒྱ་མཐའ་དག་བོད་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱིས་འཛིན་སྐྱོང་སྐྱོང་མེད་དུ་བྱས་ནས་

གནས་པ་འཛམ་གླིང་གིས་མཐོང་གསལ་ཡང་མངོན་སུམ་ལ་བསྟོན་པ་འདི་ལྟ་
བུ་སྤྲུལ་འདུག ལ། ཨ་དབྱིན་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་དང་། ཅང་གེ་
ཅི་ལོག་སྤྱིད་སྤྱིད་གཞུང་བཙས་ཀྱི་བཙན་པོ་གཉེན་གཞི་བཟོད་ཐབས་བྲལ་བའི་
རྒྱལ་བསལ་ལས་ཁྲོལ་བའི་རོགས་རམ་ལ་ང་ཚོའི་དམག་དཔུང་བོད་ལ་ཆེད་
གཏོང་བྱས་པ་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཙན་འགྲུལ་མཐར་
སྐྱོད་བཏང་ཐོག་བོད་མི་རིགས་ནམས་ཀྱི་ས་ཁུལ་རང་སྤྱོད་ཡོང་བའི་ཐབས་ལམ་
ལག་ལེན་དུ་ཐེབས་ངེས་ཟེར་བ་བཞིན། དམར་དམག་བོད་དུ་སྤྱེབས་ཆེས་བོད་
མི་མང་རྒྱལ་བསལ་ལས་ཁྲོལ་བ་དང་། ས་ཁུལ་རང་སྤྱོད་གང་འདྲ་ཞིག་བྱང་
ཡོད་མེད་ནི་ཀྱང་གྱེ་ཤེས་གསལ་ལྟར། བོད་མི་མང་ལ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
ཡོངས་སུ་བྲལ་ཞིང་། རྒྱ་རིགས་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མཐོང་ཚུང་གཉེན་
གཞི་སྤྱི་དགོས་པ། རང་གི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ལ་ཡང་བདག་གཙུག་བྱེད་
དབང་མེད་པ། བོད་ཀྱི་སྤྱི་དབུ་ཡོངས་རྫོགས་བཙན་འཕྲོག་བྱས་པ་འདི་
དག་ནི་དམར་དམག་བོད་དུ་སྤྱེབས་པའི་ཆེས་འབྲས་ཡིན། ལ། དམར་དམག་
བོད་དུ་སྤྱེབས་ནས་བོད་ཚེངས་སྐྱ་མེར་མི་མེར་བྱིངས་ཀྱི་སློག་ལུས་དབང་ཐང་
དང་། བོད་མི་ནམས་ཀྱི་ཆོས་དད་རང་ལོས་ལྟར་བྱེད་པའི་མགོན་སྐྱབས་ཡོད་
པ་དང་། དགོན་ཁག་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་སྤང་སྤྱོད་བྱེད་
རྒྱ་བཙས་ཡི་གེར་འཁོད་པ་ལྟར་ལག་ལེན་བྱས་ཡོད་དམ། བོད་མིའི་སློག་ལུས་
དབང་ཐང་ལ་སྤང་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ་ལས་ཚུགས། བོད་མི་རིགས་ཙུ་འཛོར་གྱི་དུག་

ཆ་ལྟག་ཙམ་སྡེ་མི་གྲངས་འབུམ་ཕྱག་བརྒྱ་གཉིས་བཟལ་པའི་ཆོ་སྲོག་ལ་བར་ཆད་
བྱས་ཡོད། ཆོས་དད་རང་མོས་དང་། དགོན་ཁག་ལ་སྤྱང་སྦྱོབ་བྱ་རྒྱུ་ལས་སྡོག་
སྟེ། དགོན་སྡེ་བརྒྱ་ཆ་དགུ་བརྒྱུ་ཡན་ཏེ་དགོན་སྡེ་ཆེ་ཆུང་སྡོད་ཕྱག་དྲུག་བཟལ་
བ་ཅ་མེད་གཏོར་བཞག་བཏང་བ་ས་རིས་ཐང་གསལ་ཡིན་ནོ།

དོན་ཆན་ང་བཞི་པ།

ཡིག་ཆ་ཨང་བརྒྱ་ཐམ་པ་ནི། “ཀྱང་དབྱེད་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་
དང་པོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གཉིས་པོད་ནི་བས་བཅེངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་
སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན།” ཞེས་དོན་ཆན་བརྒྱུ་པ་དུན་འཁོད་པའི་གྲོས་མཐུན་དེ་
ཡིན། ༡༥ པོད་ཀྱི་དབར་གྲོས་མཐུན་འདི་འདྲ་ཞིག་འཛོག་དགོས་པའི་གནད་
དོན་ལ་དབྱེད་ན། ཏུ་ནག་དམར་པོའི་སྲིད་གཞུང་གི་འདོད་ཚུལ་ལྟར་པོད་ཀྱི་
ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ཆེ་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཁུལ་གྱི་བྱ་བར་གྲོས་མཐུན་འདི་
འདྲ་ཞིག་དགོས་དོན་མ་མཆིས་ཀྱང་། པོད་ཀྱི་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་མིན་པའི་
དབང་གིས་པོད་ཀྱི་དབར་གྲོས་མཐུན་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་མི་འཛོག་མཐུ་མེད་བྱུང་
བ་ཡིན། ༡༦ སྤྱགས་གཞན་ཞིག་ནས་བརྗེས་ན། རྒྱལ་སྤྱིའི་བྲིམས་ལུགས་
ཙུ་འགལ་གྱི་སྒྲི་ནས་དམར་དམག་པོད་དུ་བཅུན་འཇུག་བྱས་པའི་ནག་ཉེས་
འགེབས་ཐབས་སུ་གྲོས་མཐུན་ཞིག་འཛོག་ཐབས་བྱས་པ་ཡིན་རུང་། གྲོས་མཐུན་
དེ་ཡང་ཕན་ཚུན་གཉིས་མོས་འདོད་མཐུན་གྱི་སྒྲི་ནས་བཞག་པ་མ་ཡིན་པར། དག་

ལྷགས་ཀྱི་ཐོག་མ་ར་བསྐྱལ་ནས་འཛིན་ཏུ་བཅུག་པས་ན། དེ་ནི་བྲིམས་འགལ་གཉིས་པར་གྱུར་ཏེ་བྲིམས་མཐུན་ཅ་འཛིན་འཕེར་བ་ཞིག་ནམ་ཡང་མིན།

༡༥ ཁྱོས་མཐུན་དེ་དག་དྲག་ལྷགས་བཅན་དབང་གི་སྒྲིམས་འཛིན་ཏུ་བཅུག་པའི་ར་སྒྲིད་ཆོག་བཟོད་གསལ་པོ་ཁྱོས་མཐུན་དེ་གའི་ནང་མང་པོ་འཁོད་པ་ལས།

དཔེ་མཚོན་འགའ་ཞིག་བཟོད་ན་འདི་ལྟར། ༡༥ ཁྱོས་མཐུན་གྱི་སྒྲེང་གཞིའི་བཟོད་ཆོག་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་“ བོད་མི་རིགས་ནི་ཀྲང་པོའི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ཡོད་པའི་མི་རིགས་གཅིག་ཡིན། མི་རིགས་གཞན་དག་མང་པོ་དང་འབྲུ་བར་རང་ཆོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་གསར་བཟོ་དང་། ཁོང་འཕེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ནང་དུ་རང་འགན་གཟི་བཟིད་ཅན་འཁུར་མྱོང་།” ཞེས་བྲིས་འདུག

བོད་མི་རིགས་ཀྲང་པོ་ཟེར་བའི་ཕྱི་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ན། ནང་ཁྲལ་དུ་ཁྱོས་མཐུན་འཛིན་གལ་དགོས། ཕྱི་ནག་རྒྱལ་ཁབ་གསར་བཟོ་དང་ཁོང་འཕེལ་གྱི་བྱ་རིམ་ནང་བོད་མིས་རང་འགན་འཁུར་ཏེ་བྱ་བ་གང་འབྲུག་དུས་གང་གི་ཆེ་སྒྲུབ་ཡོད་དམ། ལ༥ དོན་ཆེན་དང་པོར། “བོད་ཀྱི་མི་དམངས་རྒྱུས་མཐུན་བསྐྱལ་བྱས་ཏེ་ཕྱི་རྒྱལ་བཅན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅན་ལྷགས་བོད་ནས་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་དགོས། བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ཀྲང་པོ་མི་མང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་མེས་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་བྲིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ནང་ལོག་དགོས།” ཞེས་བྲིས་འདུག

བོད་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་བཅན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅན་ལྷགས་ཅ་བ་ནས་མེད་པ་ལ། མེད་པ་ཞིག་མཐར་སྐྱོད་ཇི་ལྟར་གཏོང་དགོས་སམ། བོད་མི་མང་མེས་རྒྱལ་

ཁྱིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ནང་ལོག་དགོས་ཟེར་བ་འདིས་གོང་དུ་སྒྲེང་གཞིའི་ནང་བོད་
མི་རིགས་ནི་ཀྱང་གོའི་ཁོངས་གཏོགས་ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ཡོད་པའི་མི་རིགས་གཅིག་
ཡིན་ཞེས་བཤད་པ་དེ་ཡོངས་སུ་དམ་ཏུ་ན་དང་། རང་ཆོག་སྲ་ཕྱེ་དངོས་འགལ་
ཡིན་ཏེ། ཁྱིམ་ཆང་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ན་ཁྱིམ་ཆང་དུ་ལོག་དགོས་དོན་
ཅི་ཞིག་ཡོད། སྲ་དུས་བོད་ཀྱང་གོའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ཀྱང་བར་སྐབས་ཕྱི་
རྒྱལ་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་པའི་དཀྱིག་ཤིང་དབང་གིས་ཁ་བྲལ་ཐད་དུ་གནས་
པ་ད་ཆ་ཁྱིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ནང་སྐྱར་དུ་ལོག་དགོས་ཟེར་བ་ཡིན་པས་རང་ཆོག་
སྲ་ཕྱེ་དོན་འགལ་མེད་སྐྱམ་ན། དེ་ཡང་གཏན་ནས་མི་བདེན་ཏེ། སྲ་དུས་
བོད་ཀྱང་གོའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་ཟེར་བའི་ཁྱོའི་ཞེ་སྤྱགས་ཀྱི་གཏད་ས་ནི་དོར་
དུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མེད་ཅིང་། དོར་དུས་སུ་བོད་ཏུ་ནག་གི་
ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཏུ་ཁྱ་ཅི། ཏུ་ནག་དབང་དུ་སྐྱུར་མཁན་དོར་གྱི་གོང་མ་ཆོའི་
ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ལམ་སྟོན་པའི་གོ་གནས་དང་དབང་ཆ་བོད་པས་བཟུང་སྟེ་
བོད་རང་དབང་རང་བཅན་དུ་ཅི་དགར་གནས་པའི་སྟོར། དོར་གྱི་རྒྱལ་རབས་
དང་། དོར་བོད་འབྲེལ་བར་དབུད་པའི་གཏམ་བདེན་དོན་རབ་གསལ་ཞེས་པའི་
དཔེ་དེབ་ཅིག་ ༡༩༩༥ ལོར་འདོན་སྟེལ་བྱས་ཡོད་པ་དེར་བལྟས་ན་གནས་
ལུགས་གསལ་པོ་དོགས་པར་འགྱུར། གཞན་ཡང་། བཅན་ཤུགས་བོད་ནས་
མཐར་སྐྱོད་ “གཏོང་དགོས་” ཟེར་བ་དང་། ཁྱིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་
“ལོག་དགོས་” ཟེར་བ་འདི་ཁྱ་བུའི་བརྗོད་ཆོག་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆབ་པ་ཆོའི་ངོས་

ནས་བྱིས་བཅོམ་ནམ་ཡང་མི་སྲིད་པར་བརྟེན། དེ་ནི་ཏུ་དམར་གཞུང་གི་དཔོན་
རིགས་ཆོའི་བཅན་པོ་དབང་ཤེད་ཀྱི་ཏམ་སེམས་སྤྲོས་འགོ་བས་མ་ཐུབ་པར་དམར་
རྩེན་དུ་ཡི་གེའི་གཟུགས་སུ་འཕྲོས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོར་སྤང་ངོ་། གཉི རོན་
ཆན་གཉིས་པར། “མི་དམངས་བཅེངས་བཀྲོལ་དམག་པོད་དུ་བསྐྱོད་དེ་ཏུ་ལ་
ཁབ་བརྟན་པོར་སྤང་ཏུ་ལ་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་རོགས་རམ་སྦྱར་
ལེན་བྱེད་རྒྱ།” ཞེས་པ་འདི་ཡང་ཏུ་མིའི་དབང་འཛིན་པ་ཆོའི་ཁེ་ཕན་སྦྱབ་མཁུན་
དམར་དམག་པོད་དུ་བཅན་འཇུ་ལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཡོང་བ་ལ་བོད་ནས་རོགས་རམ་
བྱེད་དགོས་ཟེར་བ་ཡིན་པས། འདི་ལྟ་བུའི་བཅོམ་ཆོག་ཀྱང་འདྲ་མཉམ་གཉིས་
མོས་གྱི་སྒོ་ནས་བཀོད་པར་སུ་ཞིག་གིས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་སྲིད་དམ། ང་ཉི རོན་
ཆན་བརྟན་པར། “བོད་ཀྱི་དམག་སྤྱར་རིམ་གྱིས་བཅེངས་བཀྲོལ་དམག་ལ་
ཚུར་བསྐྱར་ནས་ཀྱང་དུ་མི་དམངས་སྲི་མཐུན་ཏུ་ལ་ཁབ་ཀྱི་ཏུ་ལ་ཁབ་སྤང་བའི་
ངག་ཤུགས་ཁག་གཅིག་ཏུ་བསྐྱབ་རྒྱ།” ཞེས་པ་ནི། ཏུ་མི་དམར་པོའི་སྲིད་
གཞུང་གིས་ཀྱང་ཁོར་གངས་ཉུང་མི་རིགས་མང་པོ་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཀྱང་གངས་
ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་གས་ཡིན་ཞེས་ཟེར་མུས་ཀྱང་། གངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་
དག་ལ་མེད་པའི་དམག་དཔུང་ཞིག་བོད་ལ་ཡོད་པ་འདི་ཏུ་མིའི་སྤྱིང་ལ་མི་བཅོམ་
པའི་བྱུག་རྩར་གྱུར་པ་དང་། མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་དམག་དཔུང་ཡོད་པ་ནི་རང་
བཅན་ཏུ་ལ་ཁབ་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་གལ་ཆེའི་གས་ཤིག་ཡིན་པར་བརྟེན། བོད་དམག་
རྣམས་བྱེ་མ་ཆུ་སེམ་གྱི་ཏུ་ཕ་བརྒྱུག་གཏོང་རྒྱུའི་ཐབས་བྱས་བཅུམས་པ་ཡིན།

ཅ། སྐབས་དེར་པོད་རྒྱའི་དབར་གྲོས་མཐུན་ཞིག་འཛོག་ཐུབ་མིན་ལ་མ་ལྟོས་
པར་དག་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་པོད་དབང་སྐུར་བྱ་རྒྱའི་འབད་བཅོན་མཐའ་གཅིག་
ཏུ་བྱེད་བཞིན་པའི་ར་སྲོད་གཞན་ཞིག་འདི་ལྟར། པེ་ཅིང་དུ་པོད་རྒྱའི་དབར་
གྲོས་མོལ་བྱེད་སྐབས་ཟུར་བཞུགས་ཁོངས་ཡོད་པ་དམག་དཔོན་ལུ་འོ་ཡུས་དྲུང་
གི་ཉིན་དེབ་ནང་། ༡༩༥༡/༩/༢༩ ཉིན་པེ་ཅིང་དུ་གྲོས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་
དང་པོ་འཚོགས་པའི་སར། “ང་པོད་ཀྱིས་ནག་ཏུ་དང་། ཤིན་ཅང་གི་བཅིངས་
འགྲོལ་དམག་མི་རྣམས་དཔུང་བསྐྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་འདུག་པས། ཏུ་ལའི་རྒྱ་
མ་པོད་དུ་བཞུགས་ཐབས་བྱེད་རྒྱ་ཁག་པོ་ཆགས་ཀྱི་རེད་ན། དམག་དཔུང་ལུ་
མཐུད་མདུན་བསྐྱོད་མ་གནང་རོགས་ཞེས་རེ་བ་བཏོན་ཅིང་། དེ་ལྟར་བུང་ཆེ་
འཐུས་མི་ཚོགས་པའི་མིང་ཐོག་ནས་ཁོང་ལ་ཏར་བཏང་ཆོག་ཅེས་བཤེད། དེར་
སློ་མཐུན་ལའི་ལུ་ཉན་གྱིས་ཀྱང་དཔུང་ལ་དགོངས་སློར་ཞུ་གི་ཡིན་ཞེས་ལན་
བཏབ།” ༡༩༥༡/༩/༣ ཉིན་གྲོས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་སར། “ང་པོད་ཀྱིས་
དཔུང་བསྐྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་འགག་ཅ་ཞིག་རེད་ཅེས་བཏོན། དུ་བུ་ཀྱང་ལའི་
ལུ་ཉན་གྱིས་པོད་དུ་དཔུང་བསྐྱོད་བྱེད་རྒྱ་དེ་ནི་ཀྱང་དཔུང་གིས་གཏན་ལ་ཤབ་
པའི་བྱེད་ཕྱོགས་རེད། པོད་ནི་ཀྱང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཁ་བྱལ་དུ་མི་རུང་བའི་
ཆ་གས་ཤིག་ཡིན་གཤིས། ཀྱང་གོ་ཡོངས་རྫོགས་ངེས་པར་བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་
དགོས། བཅིངས་འགྲོལ་དམག་པོད་དུ་དཔུང་བསྐྱོད་བྱེད་པ་དེ་པོད་རིགས་ལ་
ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་ལ་འང་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།”

..... “ བོད་བསྐྱོད་མི་དམངས་བཅེངས་འགྲོལ་དམག་ལ་བོད་ས་གནས་ནས་
མཁོ་སྤྱོད་བྱེད་མི་དགོས་པས་བོད་མི་དམངས་ལ་ཁྲར་པོ་འཕར་མི་སྲིད།” ཅས་
བཤད་ལུགས་གསལ་འདུག དཔེར་ན། ཁ་ནས་བོད་བསྐྱོད་བཅེངས་འགྲོལ་
དམག་ལ་བོད་ས་གནས་ནས་མཁོ་སྤྱོད་བྱེད་མི་དགོས་བཤད་ཀྱང་། སྒྲིམ་མཐུན་
ནང་། བཅེངས་འགྲོལ་དམག་བོད་དུ་བསྐྱོད་དེ་རྒྱལ་ཁབ་བཏན་པོར་སྤར་རྒྱ་
ལ་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་རོགས་རམ་སྦྱར་ལེན་བྱེད་རྒྱ་ཞེས་བཀོད་
ཡོད། དེ་ལྟར་གོང་གསལ་ཀ་ཏགས་སྡེ་ཆན་ལྔ་པོ་འདི་དག་གི་འབྲུད་ན་ནམས་
མི་སུ་འདྲ་ཞིག་གིས་མཐོང་ན་ཡང་། འདི་དག་དམར་པོའི་བཙན་ཤྱགས་ངོམས་
ཏེ་གྲོས་མཐུན་ནང་རང་འདོད་ལྟར་བྱས་པ་ལམ་སང་གསལ་པོར་མཐོང་དེས་
ཡིན།

༤༥ རོན་ཆན་བཞི་པར། “བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་ད་མུས་ལ་ཀྱང་
དབྱང་གིས་སྦྱར་བཅོས་མི་བྱེད། དཔོན་རིགས་མཐོ་དམའ་ནམས་ཀྱང་སྤར་
བཞིན་གནས་རྒྱ།” ཞེས་པ་དང་། རོན་ཆན་བདུན་པར། “བོད་མི་དམངས་
ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་གོམས་པའི་གཤིས་ལུགས་སོགས་ལ་
བརྩི་འཛིན་བྱེད་རྒྱ་དང་། དགོན་པ་གྲ་ཆང་ལ་སྤར་སྦྱོབ་བྱེད་རྒྱ། དགོན་པ་
གྲ་ཆང་གི་ཡོང་སྐོར་ཀྱང་དབྱང་ནས་སྦྱར་བཅོས་མི་བྱེད།” ཅས་པ། རོན་
ཆན་བརྒྱ་གཅིག་པར། “བོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སྒྲ་ཆོགས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་རྒྱའི་
སྐོར་ལ་ཀྱང་དབྱང་ནས་བཙན་གཤེད་རིགས་མི་བྱེད་པར་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་

གཞུང་རང་ནས་བྱེད་རྒྱ་དང་། མི་དམངས་ནས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་དགོས་ལུ་
དུས་ཤོད་ཀྱི་འགོ་བྱེད་ནམས་དང་གྲོས་བསྟར་གྱི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་
གཅོད་རྒྱ།” ཞེས་གསལ་བ་ནམས་རྒྱ་དམར་རང་ངོས་ནས་བཙུ་མེད་བདལ་
བཞགས་བཏང་ལུགས་གོང་དུ་དོན་ཆུན་ལུ་བཅུ་པའི་ནང་ཞིབ་དུ་བཞོད་ཟིན་ཏུ་
ཡིན་པས་འདིར་སྐར་སྐྱོས་མ་བྱས། ༥༥ ལྷག་པར་དུ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆུན་
བཅོ་ལྔ་པར། “གྲོས་མཐུན་འདི་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་བའི་འགན་ལེན་ཕྱིར་ཀྱང་
དབུང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཤོད་ལ་དམག་སྲིད་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་།
ས་གནས་དམག་སྟར་གྱི་དམག་སྲིད་ཁང་འཛུགས་རྒྱ་དང་། ཀྱང་དབུང་ནས་བཏང་
བའི་ལས་བྱེད་མ་ཆད། ཤོད་ཁུལ་གྱི་ལས་བྱེད་ཀྱང་གང་མང་རུག་རྩེ་ལས་ཀ་
བྱེད་རྒྱ། དམག་སྲིད་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ནང་འགྲོ་མི་ནམས་ཤོད་ཀྱི་ས་གནས་
སྲིད་གཞུང་དང་། ཡུལ་སྤྱོད་ས་མོ་སོ། དགོན་པ་གཙོ་ཆེ་བཅས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་
ལ་གཞུང་ཡོད་པ་ཀྱང་དབུང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་བསྐྱོས་པའི་འཐུས་
མི་དང་། གནད་ཡོད་ཀྱི་སྤྱོད་ས་ཆང་མ་མཉམ་གྲོས་ཐོག་ནས་མིང་ཐོ་ཕུལ་ཏེ་
ཀྱང་དབུང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ལ་བསྐོས་གཞག་ཡོང་བ་ལུ་རྒྱ།” ཞེས་བཞོད་
འདུག སྐར་གྲོས་མཐུན་འདི་ག་དྲག་ཤུགས་ཀྱིས་སྤྲིགས་ར་བཅོན་པོའི་འོག་འཛུགས་
དུ་བཅུག་པ་དང་། ཡང་སྐོས་དེའི་དོན་ཆུན་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་བའི་འགན་ལེན་
ཕྱིར་ཤོད་དུ་དམག་སྲིད་ལས་ཁུངས་དང་། ས་གནས་དམག་སྟར་གྱི་དམག་སྲིད་
ཁང་འཛུགས་རྒྱ་ཟེར་བ་འདིས་ཤོད་ལ་ཕྱིན་ཆད་ཀྱང་དྲག་ཤུགས་ཀྱིས་དབང་སྐྱོར་

ཕྱིན་གྱི་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཡིག་ཆར་དབྱེད་གཏམ།

ཐེད་རྒྱ་ཡིན་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང་། འཇམ་གླིང་ནང་ཡུལ་གཉིས་
དབར་ཆེངས་ཡིག་དང་། གྲོས་མཐུན་རིགས་འཛིན་སྲོལ་ཡོད་ཀྱང་། གྲོས་
མཐུན་ལག་ལེན་ཆེད་ཡུལ་ཞིག་ནང་ཡུལ་གཞན་དེའི་དམག་སྲིད་ལས་ཁུངས་
འཇུགས་སྲོལ་ནམ་ཡང་མེད། དམག་སྲིད་ལས་ཁུངས་དེའི་ནང་བོད་མི་ཡང་
ཡོད་པས་ཚྱུགས་གཅིག་ཁོ་ནས་བཙུགས་པ་མིན་སྟེ་མ་ན། འོན་ལ་ཚྱུགས་གཅིག་
ཁོ་ནས་བཙུགས་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། རི་ལྷར་ཞེ་ན་བོད་མི་དེ་དག་བོད་ཚྱུགས་ནས་
བཙུགས་ན་མི་འགྲིགས་པར་རྒྱ་དམར་སྲིད་གཞུང་གིས་འདེམས་བསྐྱོད་ཐེད་རྒྱ་
ཡིན་པའི་བྱུར་རོ། གཞན་ཡང་སྐབས་དེར་བོད་གཞུང་གི་སྐྱེ་ཆབ་སེ་སོར་རང་
རང་གི་དམ་ཕྱག་ཡོད་ཀྱང་། གྲོས་མཐུན་ལ་སློབ་འདོད་མ་ཁེངས་པའི་དབང་གིས་
དམ་ཕྱག་མེད་ཅེས་སྒྲིམ་པ་ན་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་ཆབ་ཆོའི་དམ་ཕྱག་པེ་ཅིང་དུ་བཟོས་
ཏེ་གྲོས་མཐུན་ལ་ཐབ་པ་དང་། རྒྱ་མིར་བོད་ཡིག་གི་ཚྱོད་བྱང་མེད་སྐབས་བསམ་
པོ་བསྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་མིང་གི་དག་ཆ་དང་མི་མཐུན་པའི་དམ་ཕྱག་བཟོས་
པ་བཅས་དམར་པོའི་སྲིད་གཞུང་གིས་རང་འདོད་ཅི་དགར་སྐྱད་པའི་སྐྱེ་ཆད་
ཀྱང་གསལ་པོར་ཡིག་ཆའི་ཐོག་བསྟན་འདུག

དོན་ཆུང་ངུ་ལ།

ཡིག་ཆ་བརྒྱ་དང་གཅིག་ “རྒྱ་ལའི་སྐུ་སྐྱེད་བཙུ་བཞི་པས་གྲོས་
མཐུན་བྱང་བར་བཅི་བཀྱར་བྱ་བའི་དོན་དུ་ཀྱེ་མའི་ཅི་རྒྱུ་ལ་ཕུལ་བའི་ཏར།”

ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་དངོས་གཞིར། “ཕྱགས་ཡོས་བོད་ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༡༧ ཉིན།
 ཞིབ་འཇུག་མོང་། ཕྱགས་ཡོས། གྲང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་གཙོ་
 འཛིན་མའོ་གུཌི་མཚོག་ལ། གྲོས་མཐུན་སྤང་བཅི་བྱ་རྒྱུ་ལྟེ་སྐོར་༧ བླུག་དམ་
 བཀའ་ཏར་སྟེ་ཕྱི་ཕྱི་ཕྱགས་ཏུགས་འབྱར་མ་ངོ་མ་ཡིག་ཆ་དང་དུ་ཡོད་པའི་ཞལ་
 བུས་རིམ་འཛར། གྲང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་གཙོ་འཛིན་མའོ་
 གུཌི་མཚོག་ལ། འདི་ལོ་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་གྲང་དབྱང་མི་དམངས་
 སྲིད་གཞུང་ལ་ཞི་མཐུན་བཀའ་མོལ་བྱ་མི་སྐྱེ་ཆབ་བཀའ་སློན་དུ་ཡོད་པ་ཅན་མི་
 རྩ་ཆེད་བཏང་གྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ཟླ་བཞི་པའི་མཇུག་དུ་བཅིང་དུ་འཕྱོར་དེ་གྲང་
 དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་སྐྱེ་ཆབ་འབྲལ་དུ་བསྐྱོད་གཞག་གནང་སྟེ་ཕན་
 ཚུན་སྐྱེ་ཆབ་རྣམས་མངོང་མཐུན་གྱི་གཞི་ཅུ་བཟུང་ནས་བཀའ་མོལ་གནང་ཞིང་།
 བཀའ་མོལ་གནང་བའི་འབྲས་བུ་ལ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་སློ་ཅེ་མཐུན་དེ་
 ༡༩༥༡ ཟླ་ ༥ ཆེས་ ༡༩ ཉིན་མིང་ཏུགས་བཀོད་པའི་གྲོས་མཐུན་རྣམས་ས་
 གནས་སྲིད་གཞུང་། བོད་རིགས་མེར་སྐྱེ་མི་དམངས་ནས་ཁས་ཁྲུངས་དེ་མའོ་
 གུཌི་དང་། གྲང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་རྒྱལ་
 ཁབ་བཏན་པོར་སྤང་བ་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་བཅོན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅོན་གུགས་
 བོད་ནས་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་བར་བོད་དུ་བསྐྱོད་པ་ལ་རིགས་རམ་ལྗུར་ལེན་བྱས་
 དེ་མེས་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་ཁུལ་དང་རང་བཅོན་གྱི་དབང་ཆ་གཅིག་སྒྲིལ་
 ལ་སྤང་སྐྱོབ་ཆ་འཛིག་བྱེད་རྒྱ་བཅས་དགོངས་མཁྱེན། བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་

གཞུང་གི་དྲུ་ལའི་སྒྲུ་མས། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལྷ་ ༡༠ ཆོས་ ༡༩ བོད་ལྷགས་
ཡོས་ལྷ་ ༩ ཆོས་ ༡༩ ལ་ཡུལ།” ཞེས་གསལ་བ་ནི། གཅིག་དུ་གྲོས་
མཐུན་དེ་འདྲ་ཞིག་བཅན་ཤུགས་འོག་སྐྱེ་ཆབ་ཆོས་བོད་གཞུང་ལ་གོ་བ་སྤྱར་ཞུ་
དབང་མེད་པར་མི་འཛིན་མཐུ་མེད་བྱུང་བ་དང་། གཉིས་སུ་སྒྲུ་སར་ཡང་དམར་
དམག་སྤྱོད་ཆེ་འཕྱོར་དང་འཕྱོར་བཞིན་པའི་གནས་སྤངས་འོག་ གྲོས་མཐུན་
དེ་གར་བརྟེན་ནས་བོད་མིར་ཁེ་སྤོང་གང་ལོན་བྱ་རྒྱུ་ལས། ལམ་གཞན་མེད་
པར་བརྟེན་ལ་གོང་ས་མཆོག་ནས་གྲོས་མཐུན་ལ་བཙུ་སྤང་ཞུ་རྒྱུ་བྱུང་བ་ཀའ་ཏར་
མི་གནང་མཐུ་མེད་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ཏར་འདིའི་བརྗོད་དོན་རང་ནས་གསལ་
པོར་མཐོང་ཐུབ། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ༡༥ སྐྱེ་ཆབ་པན་ཚུན་མངའ་མཐུན་གྱི་གཞི་
རྩ་བཟུང་ནས་བཀའ་མོལ་གནང་བའི་འབྲས་བུར་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་སྒྲིལ་མཐུན་
ཏེ་གྲོས་མཐུན་བཞག་ལུགས་གསལ་བ་དང་། ༡༦ བཅེངས་བཀོལ་དམག་
རྒྱལ་ཁབ་བརྟན་པོར་སྤང་བ་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་བཅན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཅན་
ཤུགས་བོད་ནས་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་ཆེད་བོད་དུ་བསྐྱོད་པ་ལ་བོད་ནས་རོགས་རམ་
རྒྱུར་ལེན་བྱ་རྒྱུ་ཞེས་པ་རྒྱ་མིའི་བརྗོད་ཆོག་ཇི་བཞིན་མ་བཀོད་ན་དོན་གཞན་རྒྱ་
མིའི་ན་བར་འགྲོ་ཡུལ་མེད་པ་གིན་དུ་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ། སྐབས་དེར་མངའ་
མཐུན་ངང་སྐྱོང་མོལ་བྱུང་མིན་དང་། མཐར་གཉིས་མོས་སྒྲོ་མཐུན་བྱུང་མིན་
ཐད། སྐབས་དེའི་སྐྱེ་ཆབ་པོར་མའི་གས་རྒྱ་གར་རང་དབང་ཡུལ་དུ་སྐྱེབས་པ་
ཁེ་སྤོང་བསྐྱོད་ནམས་དབང་འདུས་དང་། བསམ་པོ་བརྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ།

པ་ནས་ཉེན་འབྲེལ་ཞུ། མཐོ་ཅོ་རྟུང་ནས། ༡༩༥༡ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡༥
ལ།” ཞེས་གསལ་བ་ནི་གོང་གི་འཁྲོམ་ལན་ཙམ་ཡིན།

དོན་ཚན་དང་ཕྱག་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་བརྒྱ་དང་གསུམ། “ཀྱེན་མཐོ་ཅོ་རྟུང་ནས་དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་
ལ་བཏང་བའི་འཕྲིན་ཡིག་” ཅེས་པའི་ཡིག་ཆ་དོ་མར། “སྤྱི་ནས་བརྩེ་བའི་
དྲུ་ལའི་སྒྲ་མ་ལ། ཟླ་ལོ་ ༡༩༥༦’ ཟླ་ཚེས་ཉིན་བསྐངས་པའི་གནས་ཚུལ་
འདི་གར་འཁྲོམ་པ་གིན་དུ་དགལ། ངས་ཁྱེད་ལ་རྒྱན་དུ་བྱ་ན་བཞིན་ཡོད་དོན།
ཁྱེད་པད་ཅིང་དུ་བཞུགས་སྐབས་ང་ཚོ་ལྷན་རྒྱས་པའི་དགའ་ཚོར་བྱུང་ལུགས་
ད་དུང་བྱ་ན་བཞིན་དུ་ཡོད། ཁྱེད་དང་སྤྱི་ཡུལ་ག་དུས་མཇུག་ཡོད་ངམ། སལ་
ཆེར་ལོ་གསུམ་ཙམ་འགྲུགས་བསྐྱེད་སྐབས་གཉིས་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་
འཐུས་མིའི་ཚོགས་ཆེན་ཚོགས་དུས་ཁྱེད་སྤྱི་ཡུལ་ལོ་ལོ་ལོ་གི་ཡོད་ཤིང་། ཁྱེད་
ཡར་ལོ་ལོ་ལོ་པའི་རྒྱུ་ལ་ལས་འགྲུལ་ཇི་སྟེད་ཞིག་གནང་འདུག་པ་ཆང་མ་ཡིག་
པོ་བྱུང་ཤིག་བསམ་ཡོད། བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་གྲ་སྤྲོད་ལུ་ཡོད་ལྷན་ཁང་རིང་

’ གོང་གསལ་ལོ་དྲུ་ས་ ༡༩༥༥ ཡིན་ཡང་། ཡིག་ཆ་དོ་མར་གོང་བཞིན་འཁྲོད། དེ་མིན་

ཡིག་ནོར་དང་། དག་ཆ་འདྲ་མིན་སྤྱི་ཚོགས་ཡོད་པ་ནམས་མ་དཔེ་ལྟར་རང་སྤྱོད་བཞག

མིན་ཚུགས་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཆང་མ་དྲ་ཅང་དགའ་པོ་བྱེད་
ངེས་པེད། བོད་འདི་གདོང་ནས་གདོང་དུ་བསྐྱོད་བཞིན་འདུག འོན་ཀྱང་བྲེལ་
བ་གནང་ཚུ་མེད་པར་ལོ་རེ་ལ་གོ་མ་པ་མདུན་སྤྱོད་ཀྱང་མཆོམས་པེ་བྱེད་ན་དེ་གས་
འཇུས། བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་གཟུགས་ཐུགས་བཅག་ཡག་པོ་གནང་། ང་ཆོ་དེ་གའི་གནས་
ལུགས་ཀྱང་ཡག་པོ་ཡོད། ལས་དོན་ལ་ནོར་འབྱུལ་གང་འཆོམས་ཞིག་བྱུང་རུང་
སྐྱོན་གསང་བྱས་སྟེ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་བཞིན་དུ་ཡོད། ཀྱང་གོ་འོ་ནི་ལྷལ་ཁབ་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་རུང་། གནས་སྐབས་སྟོབས་འཕྲོར་དེ་ཅམ་ཆེ་བ་རང་མ་པེད།
མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་འཇུན་མོང་གི་འབད་བཅོལ་ལ་བཞུས་ནས་ལོ་ལྔའི་
འཆར་གཞི་ཁ་གསལ་ཞིག་ལག་ལེན་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་སྟོབས་འཕྲོར་དང་ལྡན་པའི་
ལྷལ་ཁབ་གཅིག་དུ་བསྐྱར་བྱུང་པའི་རེ་བ་ཡོད། བོད་ནི་རེ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་
ས་གནས་ཤིག་རེད་ན་ཁྱེད་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་འཁྲར་ཆེ་བཞེས་གནང་། བྱེད་ཀྱིས་
ཡིག་ཁོག་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་མེ་དོག་ཅིག་ཀྱང་བཅུག་འདུག་པ་དྲ་ཅང་དགའ་པོའི་
ངང་ནས་མཐོང་། ངས་ཀྱང་ཁྱེད་ལ་འདི་ནས་མེ་དོག་གཅིག་ཐུལ་ཡོད། ཏ་
དུང་ཁྱེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཀྱན་དུ་མཐོང་བྱུང་པའི་རེ་བ་ཡོད། གང་བྲན་པ་ཞིག་
བྲེས་རོགས་གནང་། ཏ་ཅང་གི་ལུགས་སྟོལ་བྱེད་མ་དགོས་པ་འདི་ག་ལེགས།
དེ་བྱིངས་སྟོ་མཐུན་ཀྱང་གོ་དེ་ལ་བཤའ་འདི་གནང་། ཁྱེད་ལ་བཀའ་སྟོབས་ཡག་
པོ་ཞུ་དགོས་ཞེས་ཀྱང་གོ་འོ་དེ་ལ་མངགས་མགོན། ཏ་དུང་ཁྱེད་སྐྱ་ཁམས་བཟང་
པོ་དང་། ཐུགས་མེམས་སྤྱོ་པོ་ཡོང་བའི་སྟོན་མདུན་ཡོད། མོའི་ཅི་དུང་ནས་

སྤྱི་ལོ་ ༡༧༥༥ ལོར་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༧ ལ།” ཞེས་གསལ་བ་འདིན།
༡༧༥༧ ལོར་ཡལོང་ས་མཚོག་ཏུ་ནག་ཏུ་གཟིགས་སྐྱོར་དུ་ཕྱེབས་པ་ནས། ༡༧༥༥
ལོ་ནང་བོད་དུ་ཕྱིར་ཕྱེབས་གྲུབ་རྗེས་མའོ་ཅི་རྩུང་ལ་ཕྱག་བྲིས་ཤིག་གནང་བའི་
བཀའ་ལན་ཡིན་འདུག འོན་ཀྱང་ཏུ་མའོ་ཅི་ཕྱེད་སྤྱིད་ཤིན་ཏུ་ཐ་ཆད་པ་བཞིན།
སྐབས་འདིར་ཡར་སྐུལ་ཕྱག་བྲིས་གལ་ཆེ་དེ་དེབ་འདིར་བཀོད་མི་འདུག ཟུར་
ཕུལ་ཞུ་ཡིག་ནང་སྤྱིར་བཏང་གི་བཞེད་བབས་མཇུག་བཅེའི་ནམ་འགྲུར་གསལ་
བ་འདི་དག་ནི། ཡལོང་ས་ཡ་སྐབས་མགོན་ཆེན་པོ་ཏུ་ནག་ཏུ་ཕྱེབས་བཞུགས་
རིང་མའོ་ཅི་རྩུང་དང་། མཇུག་འཕྲད་ཐེངས་མང་བྱུང་ཡོད་པས། དེའི་སྐབས་
ཡ་ཏུ་ལ་བའི་མཁའ་ལྷན་ཐེངས་དང་། ཏུས་བཞུན་གསར་བཞེའི་བྱ་བར་ཐུགས་མོས་
ཆེ་ལུགས། མང་ཚོགས་བདེ་ཐབས་ལ་ཐུགས་ཁུར་བཞེས་སྤངས། བཟོ་འཕུལ་
ཆན་རིག་ལ་ཐུགས་སྤང་མཇུག་ལུགས་སོགས་ངོ་མཆར་བའི་ཡོན་ཏན་མང་པོ་
ཞིག་མའོ་ཅི་རྩུང་གིས་དངོས་སུ་མཐོང་ཐོས་བྱུང་བས་ཡིད་འཕྲོག་པའི་ཉེར་ལེན་
ལས་བྱུང་བ་གདོན་མེ་བོ། དེ་ལྟར་ཡིད་འཕྲོག་པའི་མཚོན་རྟགས་གང་ཡོད་
སྟུང་ན། ཡལོང་ས་མཚོག་པེ་ཅིང་ནས་པོད་དུ་ཕྱེབས་ཁར་མཐའ་མའི་མཇུག་
འཕྲད་སྐབས་མའོ་ཅི་རྩུང་གིས། བྱེད་རང་གི་མཐོང་ཚུལ་དང་། གནས་ཚུལ་
དགོ་སྤང་། འོན་ཏེ་ཆོས་ནི་དུག་རེད། དེ་ལ་སྦྱོན་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡོད། མི་
རིགས་འཕེལ་རྒྱས་དང་། ལུ་གྱི་ཡར་རྒྱས་ལ་བཀག་འགོག་བྱེད་གྱི་རེད། བོད་
དང་། སོག་པོ་གཉིས་ཀར་ཆོས་ཀྱི་དུག་དེ་འབྱུངས་པ་རེད་ཅེས་མའོ་ཅི་སྟེང་

ནང་གི་བསམ་ཚུལ་དེ་རང་དབང་མེད་པར་ཁ་ནས་བཏོན་ཡོད།

དོན་ཚན་རྒྱུ་ལ།

ཡིག་ཆ་ཡང་བརྒྱུད་དང་བཞི། “ཅུང་ལི་ཀུའུ་ཨན་ལེ་ནས་དྲུ་ལའི་ཐ་
མ་ལ་བཏང་བའི་འཕྲིན་ཡིག་” ཅེས་པའི་ཡིག་ཆ་ངོ་མར་འདི་ལྟར། “མཇེ་འ་
བཙེ་ཐན་པའི་དྲུ་ལའི་ཐ་མ་མཆོག་ལ། སྤྱི་ཉིད་ནས་ ༡༧༥༣ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༤
ཉིན་གནང་བའི་ཕྱག་བྲིས་ལག་སྟོན་བྱུང་། ང་ཚོ་དག་འཕྲོ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། ཅིན་
ཡེ་ཐུ་ཅུང་ལིས་ལི་ཅིང་དུ་ཕྱིར་འབྱོར་རྗེས་སུ་ང་ཚོར་ཐོད་རང་སྤྱོད་ཐུངས་གྲ་
སྒྲིག་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དངོས་སུ་བཙུགས་པའི་གནད་དོན་དང་། ཐོད་ཕྱོགས་
གང་ཅིའི་ལས་དོན་གནས་ལུགས་སྟན་མེད་ཞུས་སོང་། ཐོད་ས་གནས་རང་སྤྱོད་
ཐུངས་གྲ་སྒྲིག་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཙུགས་པ་འདི་ནི་དངོས་འབྲེལ་འབྲས་བུ་མི་
ཚུང་བཞིག་རེད། དེ་དག་གི་ཅ་བཞི་སྤྱི་ཉིད་དང་། པཎ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནིས་
ལོ་གསུམ་རིང་ཐོད་ཀྱི་མཐུན་བསྐྱེལ་དང་། གོང་འཕེལ་བྱ་གཞག་ཆེད་དུ་འབད་
བཙོན་གྱི་འབྲས་བུ་རེད། ཐོད་རང་སྤྱོད་ཐུངས་གྲ་སྒྲིག་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་
ལས་འགན་དེ་དག་འང་ལ་ཆེན་པོའི་ལས་དོན་རེད། ཡིན་ཀྱང་ངེས་པར་དུ་ཐོད་
ནང་ཁུལ་གྱི་མཐུན་བསྐྱེལ་ལ་གྲགས་གནོན་ཐོག་ལས་དོན་གང་ཅི་ངེས་པར་དུ་
སྤུབ་བྱུང་པར་ང་ཚོ་ཡིད་ཆེས་ཡོད། དེ་རྗེས་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་ཐོད་གལ་རིམ་
མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་གྱི་དོན་དུ་དགོངས་བཞེས་མང་ཙམ་གནང་བྱུང་ན་ཐོད་

རང་སྤྱོད་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་མཐུན་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ལ་འོད་མི་དམངས་ཀྱི་བརྩི་འཛིག་པེས་
པར་དུ་བྱེད་ཀྱི་རེད། ཡིན་ཀྱང་དེ་ནམས་འོད་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཆེད་དུ་
བྲེལ་འཆབ་བྱེད་མི་རུང་། གྲ་སྤྱི་ག་དང་། གོམ་པ་རིམ་སྒྲིལ་བྱེད་དགོས། གལ་
སྲིད་སྤྱི་ཉིད་ལས་དོན་ཐོག་ལ་དཀའ་ངལ་བྱུང་ཆེ་སྤྱི་ཉིད་ནས་ག་དུས་ཡིན་ཡང་
བྲག་བྲིས་དང་། བཀའ་ཏར་སྟལ་གནད་ཐོག་ར་ཆོ་དང་མྱོས་བསྐྱར་གནད་
ལུགས། ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་སྤྱི་ཉིད་ལ་གང་ཅིའི་ཐད་པེས་
པར་དུ་འོགས་རམ་ཞུ་གི་རེད། སྤྱི་ཉིད་ཀྱི་ཨ་ལུགས་ཡབ་གཞིས་ཆེ་རིང་སྤྱོད་
མས་ང་ལ་གསུང་དོན། སྤྱི་ཉིད་ཀྱི་ནང་མི་ཁ་གསལ་བྱེ་བྱུང་དུ་འགྲུལ་བསྐྱོད་བྱས་
པ་ལ་སྤྱི་ཉིད་ནས་བྱགས་མ་བདེ་བ་ཡོད་ལུགས་གསུང་འདུག དེ་ནི་ངས་ཀྱང་
ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ཀྱང་ངས་བསམ་ན་བྱགས་མ་བདེ་བ་གནད་དགོས་མི་འདུག
གང་ཡིན་ཟེར་ན་སྤྱི་ཉིད་ཀྱི་གནད་དོན་དང་། ཁོང་ཆོའི་གནད་དོན་ཅ་བ་ནས་
འདྲ་གི་མ་རེད། སྤྱི་ཉིད་ནི་ཀྱང་དབྱང་གི་མི་རིགས་སྲིད་བྱས་ལ་ཡིད་ཆེས་པ་
མ་ཟད། སྤྱི་ཉིད་ནས་མེས་ཀྱི་ལ་སྐད་གསལ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་
ཀྱིས་འཇུགས་བསྐྱར་ནམས་དངོས་སུ་གཟིགས་པ་རེད། འོད་ཞི་བས་བཅིངས་
བཀོལ་བྱུང་བ་ནས་ཀྱང་དབྱང་དང་། འོད་ས་གནས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཅི་དང་།
འོད་ནང་ཁྲལ་གྱི་མཐུན་བསྐྱེལ་བཅས་ལ་ཐག་རིང་པོའི་ནམ་འགྱུར་གཟིགས་བྱུང་
ཀྱི་འདུག དེ་མིན་དུར་སྤྱོད་དང་བརྩོན་འགྲུས་གནད་བ་རེད། ཡིན་ཅང་ཀྱང་
དབྱང་དང་། མའོ་ཀྱའི་བཅས་ནས་སྤྱི་ཉིད་ལ་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་ཡོད། བྱེ་

ཀླུ་ཡོད་པའི་སྐྱེད་ཀྱི་ནང་མིའི་སྒྲོར་ངས་ཤེས་ཆོད་ལ་ཨ་མི་རི་ཀ་དང་། དབྱིན་
ཇི་བཙན་དབང་ཀླུ་ཁབ་ནས་ཁོ་ཆོར་བོད་ཀྱི་མཐུན་བསྐྱེལ་དང་། ཁོང་འཕེལ་
བྱ་གཞག་གཏོར་བཅས་གཏོར་ཆེད་ལེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་དངོས་འབྲེལ་རེད། དེང་
སང་ཨ་མི་རི་ཀ་དང་། དབྱིན་ཇི་བཙན་དབང་ཀླུ་ཁབ་ནས་ཀ་སྐྱུག་དུ་ཁོང་
ཆོའི་ཉལ་མའི་སྒྲིག་འཇུག་སྤྱི་ཙུ་བ་འཇུག་སྤྱི་འདུག་གཏོར་བཅས་སྐྱ་ཆོག་ས་
གཏོར་ཀྱའི་འགྲུལ་བསྐྱོད་ཀྱི་བྱས་བྱེད་ཀྱི་འདུག་དེ་ལ་ང་ཆོ་དོ་སྤང་དང་དོགས་
ཚོན་བྱེད་དགོས་ཀྱི་རེད། ཡིན་ཀྱང་ཤྲོགས་གཅིག་ནས་སྐྱེད་ཀྱིས་ནང་མི་ཆོར་
ཕྱིར་ལོག་དགོས་པའི་བཀའ་སློབ་བྲེལ་ཆབ་གནང་ཀྱི་མི་འདུག་ཁོང་ཆོར་མེས་
ཀླུ་མི་རིགས་ཀྱི་མཐུན་བསྐྱེལ་དང་། ལོ་ཤས་རིང་བོད་ཀྱི་ཁོང་འཕེལ་བྱུང་
བ་ནམས་ལ་ད་ལྟ་དྲོགས་པ་འདུག་རང་ཀླུ་ཕྱིར་ལོག་དོན་གནད་ལ་གནས་
སྐབས་ཐེ་ཆོམ་འདུག་ཡིན་ཀྱང་སྐྱེད་ནས་ཁོང་ཆོར་དྲག་དུ་ཕྱག་བྲིས་གནང་
ཐོག་ཀྱང་དབྱང་གི་སྤྱོད་བྱས་དང་། བོད་ཀྱི་ལས་དོན་དངོས་འབྲེལ་གྱི་གནས་
ལུགས་ནམས་ཁོང་ཆོས་ཤེས་ཐབས་གནང་དགོས། གལ་སྤྱོད་ཁོང་ཆོའི་དཔལ་
འཕྲོར་གྱི་ཐོག་ལ་དཀའ་ངལ་ཡོད་ཆེ་སྐྱེད་ནས་ཐབས་ཤེས་ཐོག་ནས་རོགས་
རམ་གནང་དགོས། དེང་སྐབས་གཙོ་བོར་ཁོང་ཆོར་འབྲེལ་བཤད་གནང་སྟེ་
ཁོང་ཆོ་ནས་མེས་ཀླུ་ཡ་དང་། རང་བྱིམ་གྱི་བདེ་སྤྱོད་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བཤད་
གནང་དགོས། གལ་སྤྱོད་ཁོང་ཆོ་མཁྱེགས་པ་ཡོང་བཤད་ལ་བྲེལ་ཆབ་བྱས་ན་
དོན་དེ་འབྱུང་མི་ཐུབ། དེང་སང་ཀླུ་གར་དང་། བལ་ཡུལ་བཙན་ནས་སྐྱེད་

གདན་ཞུ་འཆམས་འདྲི་གནང་བ་ལ་སྐྱེད་ནས་བཀའ་ལན་གནང་བ་དེར་ང་
 ཚོ་སྒྲིམས་ཡོད། (ཅེས་དེ་དག་ཐོག་ལ་ཕེབས་ཀྱི་མིན་ཞེས་དངོས་སུ་འཁོད་
 མི་འདུག རེད་དེ་ཐོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གསུམ་རྒྱུ་རྒྱུ་སྐབས་ལས་དོན་གལ་ཆེར་
 བཞེན་ད་ལྟ་བཅར་བྱུང་གི་མི་འདུག) ང་ཚོས་བསམ་ན་ཡང་། ད་ལྟའི་བཀའ་
 ལན་དེ་ལས་ལེགས་པ་མི་འདུག གང་ཡིན་ཟེར་ན། རྒྱུགས་གཅིག་ལ། ཐོད་
 རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གསུམ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ལས་དོན་ལ་སྐྱེད་ནས་དངོས་
 གནས་འགོ་འཛིན་གནང་དགོས་ཀྱི་རེད། རྒྱུགས་གཅིག་ལ། ཨ་མི་རི་ཀ་དང་།
 དབྱིན་ཇི་བཅན་དབང་གི་གཏོར་བཅུག་གི་འགྲུལ་བསྐྱོད་ལ་དོགས་ཐོན་ངེས་པར་
 ཏུ་གནང་དགོས་ཀྱི་རེད། ཡིན་ཀྱང་སྐྱེད་ཕྱི་ཀྱུ་ལ་འཆམས་འདྲིར་ཕེབས་ཀྱི་ཞུ་
 གནད་དོན་འདི་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་དོ་བཞུན་ཀྱི་གསུམ་གནང་དགོས། ཐོད་
 དང་། མེས་ཀྱུ་ནང་ཁུལ་དབར་གྱི་མཁའ་ལམ་བཟུང་འཆོལ་ཀྱུ་ཁ་ཐོབ་རྗེས་
 སུ་ང་ཚོ་ཕན་ཚུན་ཡར་འགོ་རྒྱར་ཡོང་ལ་ལས་སྤྱོད་ཕྱིན་པོང་། ས་ལྟེང་ཐོག་
 གི་ས་ཁང་རིང་བས་ང་ཚོ་བཀག་བྱུང་གི་མ་རེད། ང་ཚོས་དུས་ཅག་ཏུ་སྐྱེད་
 ཏན་གྱི་འདུག གལ་སྲིད་དུས་ཚོད་བྱུང་ཆེ་ངས་སྒྲིན་ལམ་ལག་ལེན་བསྟར་ནས་
 ངེས་པར་དུ་ཐོད་ལ་ཕེབས་གཅིག་ཡོང་གི་ཡིན། དེའི་ཐོག་སྐྱེད་ལྟ་སར་མཇལ་
 བྱུང་ཡོང་། སྐྱེད་ནས་མེད་ཀྱི་གསལ་པ་གསུམ་གནང་བ་བྱགས་རྗེ་ཆེ། ངས་
 ཀྱང་མེད་ཀྱི་གསལ་པ་ལུ་ཡོད། སྐྱེད་སྐྱེད་ལམ་བཟང་པོ་དང་། རྒྱུག་ལས་
 གོང་འཕེལ་ཡོང་བའི་སྒྲིན་ལམ་ལུ་ཡོད། ཀུའུ་ལན་ལན་ ༡༩༥༦ ཟླ་ ༥

ཆོས་ ༡༣ སྡེ་ཤི་ཅིང་།” ཞེས་གསལ་འདུག འདིར་ཡང་ ༡༩༥༣/༥/༣༡
 ཉིན་པར་གནང་བའི་ཕྱག་ཁྱིམ་དེ་མ་བོ་དྲུག་པ་མིན་ཏུ་ཐབས་སྟུག་བྱས་འདུག རྒྱ་
 རག་གི་དཔོན་རིགས་ཚོའི་ཡི་གེའི་ནང་ད་ཅང་འདྲ་ཆགས་པོ་ཡོད་ཀྱང་། ཡིག་
 དོན་དང་ལག་ལེན་དངོས་གཉིས་ནམ་ཡང་མི་མཐུན་པ་ནི་སྦྱར་བཏང་ཁོང་ཚོའི་
 རྒྱན་གཤིས་ལྟ་བུ་ཡིན། དཔེར་ན། ཀུན་ལམ་ལེའི་ལྷ་ཡིག་འདིའི་ནང་། “དེ་
 རྗེས་ཀྱི་ལས་དོན་སྦྱར་བོད་གཤམ་རིམ་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དོན་དུ་དགོངས་བཞེས་
 མང་ཙམ་གནང་བྱུང་ན། བོད་རང་སྦྱོང་སྡེ་དང་སྒྲིག་ལུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ལ་
 བོད་མི་དམངས་ཀྱིས་བརྩི་འཛིག་ངེས་པར་དུ་བྱེད་ཀྱི་རེད། ཡིན་ཀྱང་དེ་ནམས་
 བོད་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཆེད་དུ་བྲེལ་ཆབ་བྱེད་མི་རུང་། བྲི་སྒྲིག་དང་། གོ་མ་
 པ་རིམ་སྒྲིག་བྱེད་དགོས།” ཞེས་གསལ་བ་མ་ཟད། ༡༩༥༦ ལོ་ནང་ལོ་གོང་
 ས་མཆོག་རྒྱ་གར་དུ་སངས་རྒྱལ་རྗེས་དྲན་མཇུག་སྦྱོར་ཐེབས་སྐབས་ཀུན་ལམ་
 ལེ་རྒྱ་གར་དུ་ཡོང་སྟེ་མཇུག་འདུག་པའི་སར་བོད་ནང་བཅོས་སྦྱར་ལོ་ལྔའི་
 རིང་དུས་འགྲངས་བྱ་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་ལྷན་ཡོད་ཀྱང་། ཁམས་ཁུལ་ལག་ལེན་
 དོན་འཁྱོལ་ངེ་བཞིན་མ་བྱས་པའི་དབང་གིས་ ༡༩༥༦/༥/༢ ལོ་ནང་མང་ཆོག་ས་
 ཆོ་ཁག་མང་པོ་ནས་ངོ་ཚོལ་བྱས་ཏེ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀར་མི་སྟོན་ཁྱོད་ཆེ་ཆུང་མོས་
 མིན་ཏུ་ཐབས་སྟུག་གི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བ་ཡོད་སྟེ་གཤགས་ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་
 ལྟར་ཡིན།

དོན་ཆན་ང་བརྒྱད་པ།

ཡིག་ཆ་ཡང་བརྒྱ་དང་ལྔ་ནི། “ཡུ་ཡོན་ཀྱང་ཡིའུ་ཅའོ་ཆི་ནས་དྲ་ལའི་
 རྩ་མ་ལ་བཏང་བའི་འཕྲིན་ཡིག།” ཅེས་གསལ་བ་བཞིན། ༡༩༥༥/༩/༢༩
 ཉིན་སྐུལ་བའི་ཞུ་ཡིག་ཡིན་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ཡང་བརྒྱ་དང་དྲུག་ནི། “ཀྱུ་
 ཞི་གཞོན་པ་ཀྱུ་ཏེ་ནས་དྲ་ལའི་རྩ་མ་ལ་བཏང་བའི་འཕྲིན་ཡིག་” ཅེས་པ་
 ༡༩༥༥/༩/༡༥ ཉིན་སྐུལ་བ་ཞིག་ཡིན་འདུག་ཅིང་། རྩུ་ལུ་ཞུ་ཡིག་གཉིས་
 ཀའི་ནང་ ༡༩༥༥/༥/༢༩ ཉིན་གནང་བའི་འཕྲིན་ཡིག་འཕྱོར་བྱུང་ཞེས་གསལ་
 ཡང་། སར་གནང་ཕྱག་བྱེས་གཉིས་ཀ་བཞོད་མི་འདུག་ ཡིའུ་ཅའོ་ཆིའི་ཞུ་ཡིག་
 ནང་“རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ས་གྲུ་གྲིག་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཙུགས་པའི་ཆོག་ས་འདུའི་ཐོག་
 བོད་སྤྱོད་ས་ཀྱི་དེང་ཕྱིན་གྱི་ལས་ཀ་ལ་གྲོས་མོལ་དང་གོ་བསྐྱར་བྱས་པ་མ་ཟད།
 ཆོད་དོན་ཡང་བཞག་ཡོད་པས་བོད་སྤྱོད་ས་མི་རིགས་ཀྱི་དར་ཁྱས་དང་། སྤོན་
 ཐོན་ཁྱེད་རྒྱ་ལ་སྤར་ལས་ཕན་པ་ཡོད་པའི་ཆ་རྒྱུན་གསར་བསྐྱར་བྱས་ཡོད་པ་
 རེད། ཁྱེད་ནས་ཆ་རྒྱུན་དེ་དག་ལོད་སྤྱོད་བཏང་སྟེ་སྤར་ལས་ལྷག་པའི་ལས་
 ཀ་ཡག་པོ་ཞིག་སྐྱབ་རྒྱུའི་རེ་བ་ལྟ། འོན་ཀྱང་གནས་ཚུལ་འདི་འདྲའི་འོག་ལ་
 ཡང་སྤར་བཞིན་ཕྱོགས་སེ་སའི་མི་སྣ་ལ་མཐུན་སྒྲིལ་གཅིག་གྱུར་ཁྱེད་པར་དོ་
 སྤང་བྱས་ནས། སྐྱབ་དགོས་པའི་བྱ་བ་རྣམས་ཁོང་ཆོ་དང་གྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ་
 ཁོང་ཆོའི་མོས་མཐུན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་པར་ཁྱེད་རྒྱ། སྤོ་ཆོག་ས་སྤྱིར་བཏོད་
 ཁྱེད་པར་བོད་སྤྱོད་ས་ཀྱི་ཁྱེ་བྱག་གི་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་ནས་གོ་མ་པ་རེ་རེ་

བཞིན་དུ་བསྐྱབ་དགོས་པ་ལས། བྲེལ་འཛུབ་བྱེད་མི་ནན།” ཞེས་འཁོད་འདུག་
 གྲང་། ཏུ་མིའི་ཕྱོགས་ནས་ལག་ལེན་དེ་ལྟར་བྱས་ཡོད་དམ། དཔེར་ན། ༡༩༥༡
 ལོར་པེ་ཅིང་དུ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆེན་བཙུ་བདུན་ཟེར་བ་འཛོག་སྐབས། ཕྱོགས་
 སེ་སེའི་མི་སྣ་ལ་མཐུན་འབྲེལ་བྱས་ནས་བསྐྱབ་དགོས་པའི་བྱ་བ་ནམས་ཁོང་ཆོ་
 དང་གྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ་ཁོང་ཆོའི་མོས་མཐུན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་པ་བྱས་ཡོད་དམ།
 དེ་བཞིན་དུ་སྤྱི་ཚོགས་སྐྱར་བཀོད་ལ་མཚོན་ན་ཡང་། ཁོས་པ་རེ་རེ་བཞིན་མ་
 སྤྱོས་པར་ཇ་དག་གཏུག་ཙུབ་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་ལག་ལེན་བསྐྱར་བའི་འབྲས་བུར། བོད་
 མིར་སྤྱིང་ནད་སངས་མི་བྱབ་པ་འདི་དག་བཅོས་ཡོད། གྲུ་ཏེའི་ཞུ་ཡིག་ནང་
 “བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ག་སྤྱིག་ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཙུགས་པ་དེ་ནི། དེང་ཕྱིན་
 བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཕྱོགས་སེ་སེའི་ལས་ཀ་གོམ་གང་མདུན་སྤྱོས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་
 བར་སྐར་ལས་ལྷག་པའི་སྤྱ་བརྟན་གྱི་མང་གཞི་བཏོང་བ་རེད། དེང་ཕྱིན་གྱི་ལས་
 ཀའི་ཁོང་དུ་གལ་ཏེ་གོམ་གང་མདུན་སྤྱོས་ཀྱིས་ཕྱོགས་སེ་སེའི་མཐུན་སྤྱིལ་གྱི་ལས་
 ཀ་སྐྱབ་བྱབ་པ་དང་། སྐར་ལས་ལྷག་པའི་སྤོ་ནས་ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་མིང་
 གཞུང་གི་མིང་བྱས་ཁག་དང་། བོད་ལྗོངས་ས་ཁུལ་གྱི་བྲེ་བྲག་གི་ཁྱད་ཆོས་ཟུང་
 འབྲེལ་བྱས་ཏེ་ག་སྤྱིག་ཡོད་པ་དང་། གོ་རིམ་ཡོད་པའི་སྤོ་ནས་བསྐྱབ་བྱབ་པར་
 བྱུར་ཆོ། དེང་ཕྱིན་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཕྱོགས་སེ་སེའི་ལས་ཀ་དར་སྤེལ་གཏོང་རྒྱར་
 སྐར་ལས་ལྷག་པའི་བདེ་ལྷག་འབྱུང་བ་དང་། བྱབ་འབྲས་ཀྱང་སྐར་ལས་ཆེ་
 བཞིག་ཐོབ་བྱབ་རྒྱར་ང་ཆོར་ཡིད་ཆེས་ཡོད།” ཅས་སོགས་གསལ་ཡང་། དོན་

ངོ་མའི་གནས་ཚུལ་ལ་དཔུང་ན། དེ་ལས་ཡོངས་སུ་ཕྱོག་པའི་གནས་སྟངས་
ཤིག་བཟོས་ཡོད། ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། ༡༩༥༤ ལོར་བོད་རང་སྲོད་ཕྱོངས་གཞིག་
ཡུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་འཇུགས་སྐབས། འཇུག་མི་བསྟུ་སྟངས་ལ་མཆོན་ན། བོད་
ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་མི་གངས་ ༡༥ པའ་ཆེན་ནང་སྤང་དང་། ཆབ་
མདོ་བཅའ་ས་བརྒྱལ་ལྷན་ཁང་སོ་སོ་ནས་མི་གངས་བརྒྱ་ཟེ། ཆོས་ལུགས་དང་
སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཤེས་ཡོན་གྲགས་ཅན་གྱི་མི་གངས་ ༡༡ རྒྱ་མི་ལྔ་བཅས་མི་
གངས་ལྔ་བརྒྱ་ར་གཅིག་བསྟུས་ཡོད། བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གཅིག་གི་འོག་
ནས་ཆབ་མདོ་དང་། པའ་ཆེན་ནང་སྤང་གཉིས་ཟུར་དུ་དབྱེ་བའི་དགོས་པ་དང་།
དམིགས་ཡུལ་གང་ཡིན་ནམ། ཆབ་མདོ་དྲག་པོའི་བཅའ་ས་བརྒྱལ་བཏང་བའི་
ས་ཁུལ་ཡིན་ཟེར་གྱི་ཡོད་ན། པའ་ཆེན་ནང་སྤང་ལ་འབྲེལ་བཤད་གང་འདྲ་
ཞིག་རྒྱག་རྒྱ་ཡིན་ནམ། བྱ་སྤྱོད་འདི་དག་ནི་བོད་ཕྱོངས་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་བ་
དང་། མཐུན་སྦྱིལ་ཡོང་བར་སྤར་ལས་ལྷག་པའི་མང་གཞི་སྤྱི་བརྟན་བཞུགས་པ་
མ་ཡིན་པར་བོད་མི་ནང་ཁུལ་ཁ་བྱལ་དུ་བཏང་སྟེ་བོད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱའི་མང་གཞི་
སྤར་ལས་ལྷག་པ་བཞུགས་པ་ཞིག་རང་ཡིན་པ་བྱ་སྤྱོད་ངོ་མའི་ཐོག་ནས་གསལ་པོར་
མཐོང་ཐུབ།

དོན་ཆན་ང་དགུ་པ།

ཡིག་ཆ་ཨང་བརྒྱད་དང་བདུན་ནི། “དྲ་ལའི་སྒྲ་མ་སྒྲ་ཕྱེང་བཅུ་བཞི་པས་
ཀླུ་ཞི་མའི་ཙོ་དྲུང་ལ་བསྟོད་པའི་སྟན་ཆོག” ཅས་པའི་ཡིག་ཆ་དངོས་གཞིར།
“ཨོ་སྤྲི་ཞི། དཔལ་ལྷན་འཛིག་རྟེན་དགེ་བའི་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི། །འདོད་རྒྱུ་
ཆར་དུ་འཇོ་བའི་རིན་ཆེན་གསུམ། །མི་མཉམ་མཉམ་པ་མེད་པའི་བཀྲ་གིས་
ཀྱི། །སྒྲུང་བ་དམ་པས་རྟག་དུ་སྒྲུང་གུར་ཅིག་ ཆངས་ཆེན་འཛིག་རྟེན་མེས་
པོའི་བྱེད་པ་དང་། །མང་བཀྱར་རྒྱལ་པོའི་དཔལ་དང་མཉམ་ཉིད་དུ། །ལེགས་
བྱས་བྱེ་བས་བཀོད་པའི་མི་ཡི་གཙོ། །འཇམ་སྒྲིང་འཛིན་མ་གསལ་བའི་ཉི་མ་
བཞིན། །གཙུག་ལག་ནོར་བུའི་ཚུ་གཏེར་གཡོ་བའི་རྒྱབས། །རྒྱ་ཆེན་ནམ་མཁའ་
པ་མཐར་འགྲུམ་པ་ཅན། །དཔལ་གྱི་དབང་ཕྱག་མའོ་ཀླུ་ཞི་མཆོག་ །མི་ཤིགས་
རྟག་པའི་ཁམས་སུ་བརྟན་གུར་ཅིག་ །འདི་ནི་བདག་ཅག་སྐྱོང་བའི་མའོ་ཞེས། །འགྲོ་
ཀྱན་ཀྱན་དའི་རི་མོ་འགོད་པས་བྲེལ། །ཉི་འཁོར་གྱ་རྩེ་བའི་མཇའ་གཙུགས་
ཀྱིས། །ཞི་བའི་ལམ་བཟང་སྟོན་མཇའ་རྟག་བརྟན་ཤོག་ །གསེར་ལྷན་ཁོར་ཡུག་
ཡངས་པའི་སྤྱག་བསྐལ་གྱི། །མུན་པའི་བཅིང་བ་མ་ལུས་ཡོངས་བཀྲོལ་ནས།
།དགེ་ལེགས་སྒྲུང་བ་གསར་པའི་འོད་འབྱུང་གྱི། །དབྱགས་འབྲིན་བཀྲ་གིས་དགའ་
སྟོན་སྒྲིན་གུར་ཅིག་ །ལེགས་མཇའ་ནོར་བུའི་གདུགས་དཀར་ས་གསུམ་ན། །ཁྱིལ་
བསིལ་འཇམ་ཞིང་ཞི་བར་རྟག་འབེབས་པ། །གྲགས་སྟན་གསེར་གྱི་གཡེར་ཁ་
འཁྲོལ་བཞིན་དུ། །ནམ་མཁའི་གཙུག་ཏོར་སྒྲ་ན་འཁོར་གུར་ཅིག་ །པས་ཚོལ་

མི་བསུན་གདུག་པའི་ཕྱེ་གཉིས་པ། །ཡིད་སྐྱབས་ཡོན་ཏན་པའི་གྲ་གྱའི་འགྲོམ།
།བཅན་པོར་གཡོ་བ་ཀླན་ལས་ནམ་རྒྱལ་བའི། །འཛིགས་མེད་མཁའ་ཁྱེད་སྟོབས་
སྲ་དར་གྱུར་ཅིག །དཔེ་མེད་བདེ་བའི་དཔལ་འཕྱོར་རིག་གནས་དང་། །གཞན་
ཕྱི་ནམ་གཞོན་སྐྱུ་ཅལ་སྟོབས་ཤུགས་སོགས། །སྐད་ཅིག་རེར་ཡང་མཐོ་རིས་
ཡུན་ཆོགས་ཀྱི། །ཁུ་གཏེར་འཕེལ་བའི་རོ་མཆར་འཛིན་གྱུར་ཅིག །བྱབ་པའི་
ལུགས་བཟང་ཆ་བཅོར་བའི་སྟོན། །དགེ་ལེགས་བྱེ་བའི་བསེལ་ཟེར་ག་བྱར་
ཀྱི། །དོ་གལ་ཡིད་འོང་ཕྱོགས་སུ་འགྲེམས་པ་ཅན། །འཕོག་མེད་ཐོད་དུ་བཀྱར་
བས་སྟེམས་གྱུར་ཅིག །ལྷག་བསམ་ཁུ་ཁྱར་བཅེགས་པའི་ཁྱེད་ཁང་ནས། །བཀའ་
ལུང་དབྱར་སྐྱེས་སྤྱན་རྩ་སྟན་སྟོག་ཅིང་། །ཀྱན་ལ་མཉམ་སྟོམས་པན་བདེའི་
གྲ་ཆར་འབུ། །ཆད་མེད་འབེབས་པས་འཛིག་རྟེན་སྟོང་གྱུར་ཅིག །མཐའ་
ལས་ལུས་ཅན་དགའ་སྦྱིད་ལྟ་ལྟ་མའི་དཔལ། །སྤྱད་པའི་བདེ་འཕྱོར་རིན་ཆེན་བྱེ་
མའི་རྒྱ། །འདྲན་པའི་ཁྱི་བདེའི་ལུགས་བཟང་གཏྲ་མས། །ས་ཆེན་རིལ་གྱིས་
འཁྱུད་པ་ཐོབ་གྱུར་ཅིག །ཡངས་པའི་ས་འདིར་སྐབས་གསུམ་འཛིག་རྟེན་ཀྱི།
།དཔལ་ཡོན་གླ་ནས་གླ་མཐོར་བཅེགས་པའི་ལུ། །མི་མཆོག་སྤྱད་པའི་སྟོན་
མེད་ཀ་འབར་བའི། །སྤང་བ་བྲི་ཕྱག་ལོར་ཡང་གསལ་གྱུར་ཅིག །རབ་འབྱམས་
སྤྲས་བཅས་རྒྱལ་བའི་ཕུགས་རྩེ་དང་། །དཀར་ཕྱོགས་འཛིག་རྟེན་སྟོང་བའི་རྩ་
འཕལ་སྟོབས། །བྱབ་པའི་དྲང་སྟོང་ནམས་ཀྱི་བདེན་ཆོག་མཐུས། །དགེ་བའི་
སྟོན་པ་མ་ལུས་འབྱབ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་བསོད་ནམས་ཆེན་པོའི་དཔལ་ལས་སྐྱེས་

པའི་འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་མི་མཐུན་པ་མེད་པར་བསྐྱར་བའི་མིའི་དབང་ཡུག་ཆེན་
པོ་ཡུང་དབྱེད་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་གཙོ་འཛིན་རྒྱལ་སྤྱི་མཆོག་
སྐུ་ཆེ་མཇུག་འཕྲིན་རྒྱལ་པའི་བདེན་ཆོག་སློན་ལམ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་འབྲི་འདུན་
སྟེང་ལ་གཅགས་སྟེན་ཁར། ལུ་ལོ་ནང་སོག་བཀའ་འགྱུར་དགོན་གྱི་སྐུ་ལ་སྐུ་
སྐུ་ལ་བཟང་ནས་ལྟ་རེག་སོག་དར་དང་། རྒྱ་དབྱེད་ནི་མིག་གཟུགས་གཅིག་བཅས་
འབྲལ་བསྐྱར་དང་སྐྱེགས་བསྐྱེད་མ་བྱུང་བས་མཆོམས་སྐྱར་ཏེ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐྱེ་
ཐུང་བཅུ་བཞི་པ་དག་དབང་སློབ་བཟང་བཞུན་འཛིན་རྒྱ་མཆོག་སྲིད་གཞུང་དབང་
བསྐྱར་མཚུངས་པ་མེད་པའི་སྟེར་འཕྲོད་པས་ནོར་སྐྱིང་སྐུ་ལ་བཟང་པོ་བྱེད་ཏུ་སྐྱར་
བདེ་དེ་བཞིན་དུ་འགྲུབ་པར་གྱུར་ཅིག་” ཅེས་གསལ་བ་འདི་ནི། སྐྱར་འཛིག་
ནིན་སྐྱེ་སྐྱོལ་དང་། ཡང་སྐྱོས་བོད་རྒྱ་མཆོད་ཡོན་འབྲེལ་བའི་རྒྱན་སྐྱོལ། ལྷག་
པར་དུ་སྐབས་དེར་འཁོར་ས་མཆོག་ནས་བོད་རྒྱ་མཐུན་འབྲེལ་དམ་ཟབ་ཡོང་
བའི་དགོངས་བཞེས་འབད་བཅོམ་གནང་སྟེན་ཁར། དེའི་ཆེ་མའོའི་བསམ་སྟོན་
ལའང་གཟིགས་རྒྱལ་བཟང་པོ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་མའོ་ཅི་ཏུང་གི་ཆེ་བསོད་སྟེན་
གསལ་རྒྱས་ཤིང་། ཡུལ་ལུང་བདེ་སྐྱིད་ཡུན་སུམ་ཆོགས་པ་འབྱུང་བའི་བྲགས་
སློན་ཆེད་ཚོམ་གནང་བ་ཞིག་ཡིན།

དོན་ཆོས་རྒྱལ་ཅུ་པ།

“པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་གཅེས་བཏུས་ཟེར་བའི་དེབ་འདིའི་འགོ་
བཅོམ་ནང་གྲུང་གོ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ལྡན་ཞིང་། ས་ཁྱོན་ཀླ་ཆེ་བ། མི་
རིགས་མང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། པོད་མི་རིགས་གྲུང་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱིམ་
ཆང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་མི་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་ནི་ཡུན་རིང་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་
འབྲས་བུ་ཞིག་ཡིན།” ཞེས་གསལ་བའི་སྒྲོར་གོང་དུ་འབྲེལ་བཤད་རགས་
བསྟུས་བཀོད་ཟིན་མོད། གལ་ཆེ་ནན་དཔེའི་དོན་བཞིན་མཐུག་བསྐྱེད་དོན་
ཆོས་འདིའི་ནང་། སྤེངས་པོ་དོན་བསྐྱེད་ཚུལ་དུ་སྤྱི་ཆོས་བརྒྱུད་དུ་བྱེ་སྤྱོད་བཅོམ་ན།

༡༽ ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ལྟག་ཅུ་པ་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་ནས་ཐང་གོང་མའི་ལྷན་མོ་
པོད་རྒྱུས་བཅའ་སྤྱོད་ལས་ཏུ་བཞེས་པ་ནས་བཟུང་པོད་རྒྱུས་དབར་དཔལ་
འཕྲོར་དང་རིག་གནས་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་རྒྱ་ཆེ་གཏིང་ཟབ་བྱུང་བ་དེ་དག་
ནི། ཁྱིམ་ཆང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་མི་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པའི་དོན་དུ་བཅོམ་ག་ལ་ཡོད།
པོད་རྒྱུས་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་དུས་རིང་ལ་པོད་རྒྱུས་གཉིས་འབབ་ཀྱི་ཆེད་དང་།
གཉིན་ཀྱི་སྤྱི་བྱས་ཏེ་རང་བཅའ་འདྲ་མཉམ་དུ་གནས་པའི་དཔལ་པོ་རྣམས་འི་
གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཐུན་དུ་ཡོད་པ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩ ལོར་བཙུགས་པའི་དཔོན་
ཞང་མཐུན་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་དུས་པོད་རྒྱུས་གནས་སྤངས་
ལ་སྤྱོད་ཅོད་གང་ཡང་མེད།

༢༽ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥ ལོར་པོད་རྒྱུས་དང་བཀོངས་རྒྱུས་པོད་མེལ་

བུར་གྱུར། བོད་ཀྱི་ས་ཁྲལ་ན་མས་བཅན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་མངའ་བདག་པོ་ད་
སྤང་དང་། ཡུམ་བཅན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་རིམ་བུར་དང་། བོད་ཀྱི་ཆོན་ཆེན་
འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་ས་ཁྲལ་ལོས་འཆ་མས་རེ་བཅད་བཟུང་གིས་ཆབ་སྲིད་
བསྐྱུངས་ཏེ་མི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་རིང་གནས། རྩལ་སྐབས་དེ་དག་དང་
ཏེ་ལམ་མཚུངས་པར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡང་ཐང་གི་སྲིད་དབང་མཇུག་འགྲེལ་ཏེ་སྤང་
གི་རྩལ་རབས་ཚུགས། སྤང་ཡང་ལྟོ་བྱང་གཉིས་སུ་གྱེས། སྤང་བྱང་མ་མན་
ཏུ་འཛིན་པའི་རིགས་ཀྱིས་བཟུང་སྟེ་ཅིན་ཏུ་འཛོད། སྤང་ལྟོ་མ་རྒྱ་མི་རིགས་ཀྱིས་
བཟུང་སྟེ་གནས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ནས་ ༡༩༣༧ བར་མི་ལོ་ ༢༤༦ རིང་རྒྱ་
ནག་དང་བོད་ཀྱི་བར་དུ་མི་ཉག་ཅེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གསར་དུ་ཆགས། བོད་
སྤང་བུའི་རྩལ་ཡུན་མི་ལོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་དེའི་རིང་། བོད་དང་། རྒྱ་ནག་
གི་བར་བཟང་ངན་གྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད་པར་གནས།

༡༥ རྩལ་རབས་བརྒྱ་ལྷག་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ནང་། རྟོར་གོང་མས་
ཨེ་ཤ་ཡའི་ས་ཁྲལ་ཕལ་མོ་ཆེར་དབང་སྐྱུར་བྱེད་པའི་རྩལ་སྐབས་སུ། རྒྱ་ནག་
གི་རྒྱལ་རབས་ཙུང་པ་ལྷག་ཏུ་སྤང་ནས་ཅིན་དང་སྤང་གཉིས་ཀ་རྟོར་གྱི་ཆབ་
འབངས་མི་མེར་དུ་གྱུར། བོད་ཀྱི་ས་སྐྱའི་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་རྟོར་གོང་
མ་གྲུབ་པའི་ཁན་གྱི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བླ་མ་དང་། སྤང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲོབ་ལྟོན་པར་
གྱུར་ཏེ་བོད་ཀྱི་ས་ཁྲལ་ཡོངས་ཚོགས་ལ་ས་སྐྱ་པས་སྲིད་དབང་བསྐྱུར་ཏེ་གནས།
རྩལ་སྐབས་དེའི་རིང་ལ་བོད་དང་རྒྱ་ནག་དབང་སྐྱུར་མཁན་གྱི་བར་འབྲེལ་བ་

དེ་ཡུང་ནི་པོད་དང་། རྟོར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་ལས། པོད་དང་ཕྱི་མིའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མིན།

༤༥ ཕྱི་ལོ་ ༡༣༥༩ ལོར་རྟོར་གོང་མའི་དབང་སྐུར་ལོག་ནས་ཕྱི་ནག་ལ་རང་དབང་ཐོབ་སྟེ། མིང་གོང་མ་རིམ་བྱུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༥༤༤ བར་མི་ལོ་ ༣༥༦ རིང་ཕྱི་ནག་གི་ཆབ་སྲིད་བསྐྱུངས། དུས་སྐབས་དེའི་རིང་པོད་ཀྱི་ནང་ཡག་གྲུ་དང་། རིན་སྐྱུངས་པ། གཙང་པ་བཅས་ནས་རིམ་བཞིན་ཆབ་སྲིད་བསྐྱུངས་ཏེ་གནས། དུས་ཡུན་དེའི་རིང་པོད་ནས་ཟླ་དཔོན་འགའ་ཞིག་གིས་མིང་གོང་མར་རྟེན་སྐྱེས་ཡུལ་བ་དང་། མིང་གོང་མ་རྣམས་ནས་ཁོང་ཚོར་གཞུང་ས་བསྟོད་གོ་མིང་དང་། སྐྱེས་ལན་སྔད་པ་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད། དུས་སྐབས་འདིའི་རིང་གི་འབྲེལ་བ་རྣམས་ནི་པོད་དང་ཕྱི་མིའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དངོས་གནས་ཡིན། འབྲེལ་བ་དེ་དག་ནི་སྐུར་བཏང་བྱིས་མཆོས་ཀྱིས་ཁབ་ཡན་ཚུན་གྱི་འབྲེལ་བ་བྱེད་སྐྱུངས་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། ཆབ་སྲིད་དང་། དམག་དོན་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བར་པོད་ཀྱི་གཉིས་ཀ་རང་དབང་འབྲུ་མཉམ་མཇུག་དང་ཅི་བདེར་གནས་ཡོད།

༤༦ ཕྱི་ལོ་ ༡༥༤༤ ལོར། ཕྱི་ནག་མིང་གོང་མའི་སྲིད་དབང་གོར་རྟེན་མན་རྟེན་གོང་མ་རིམ་བྱུང་གིས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ བར་མི་ལོ་ ༣༥༩ རིང་ཕྱི་ནག་དབང་དུ་བསྐྱུར། དུས་ཡུན་དེའི་རིང་པོད་དུ་འབྲེལ་མཆོག་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་ནས་སྐྱེས་པ་བཅུ་གསུམ་པའི་བར་འབྲེལ་དབང་སྐྱེས་པའི་ཕྱོད་དང་། པོད་

རྗེ་ཀླུ་ཆབ་རིམ་བྱང་གིས་ཐོད་གྱི་ཆབ་སྲིད་སྦྱོང་བཞིན་གནས། ༡་ཀླུ་དབང་
སྦྱེལ་རིམ་ཕྱོན་དང་། མན་ཇུའི་གོང་མ་རིམ་བྱང་གི་བར་ལ། ལྷ་ར་དོར་
དང་ས་སྦྱེལ་སྐབས་བྱང་བ་ལྷ་ར་དམིགས་བསལ་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆེན་
པོ་བྱང་བ་ལ་བརྟེན་ནས། ཐོད་གྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དམག་དོན་བཅས་པར་
མན་ཇུས་ཐེ་བུས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་ནི་མཆོད་ཡོན་དང་། བྱིས་མཆོས་
གྱི་ལ་ཀྱ་བཟུང་སྟེ་ཕན་གྲོགས་བྱས་པ་ལས། ཐོད་གྱི་སྲིད་དབང་མན་ཇུས་བཟུང་
བ་གང་ཡང་མིན་པས། ཅ་བའི་ཐོད་དང་། མན་ཇུ་གཉིས་བྱིས་མཆོས་རང་
བཅོན་འདྲ་མཉམ་གྱི་གནས་སྤངས་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད། དུས་
ཡུན་དེའི་རིང་གི་འབྲེལ་བ་ནི་ཐོད་དང་། མན་ཇུའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་
ལས། ཐོད་དང་། ཀྱ་ནག་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གཏན་ནས་མིན། མན་ཇུའི་
དུས་རབས་རིང་ཀྱ་ནག་གི་ཀླུ་རབས་ཡང་སྦྱར་ཅ་བཟླག་ཏུ་སོང་སྟེ་ཀྱ་མི་
ནམས་མན་ཇུའི་ཆབ་འབངས་མི་སེར་དུ་གྱུར་ཏེ་གནས།

༦༥ ༡༧༡༣ ལོར། མན་ཇུའི་སྲིད་དབང་མཇུག་བསྐྱེལ་ཏེ་ཀྱ་ནག་
མི་སེར་ཀླུ་ཁབ་ཚུགས། རྒྱའི་དམག་དཔོན་རིམ་པས་སྲིད་དབང་བཟུང་སྟེ།
༡༧༤༧ བར་མི་ལོ་ ༣༧ གནས། དེའི་རིང་ ༡༧༡༤ དང་ ༡༧༡༥ ལོ་
སོར་ཐོད་རྒྱའི་དབང་ཆེངས་ཡིག་སྤྲུལ་བཞག་པ་ནི་ཐོད་དང་། རྒྱ་མིའི་དབང་
གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན། ཆབ་སྲིད་གྱི་གནས་སྤངས་ཐད། ཐོད་ཀྱ་གཉིས་ཀ་རང་
དབང་རང་བཅོན་འདྲ་མཉམ་དུ་གནས་པ་འཇམ་སྦྱིང་ཡོངས་གྲགས་ཡིན། ཀྱ་

ནག་ཐང་གི་དུས་རབས། ཡོན་གྱི་དུས་རབས། མིང་གི་དུས་རབས། མན་
 རུའི་དུས་རབས། རྒྱ་ནག་མི་མེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དུས་རབས་བཅས་པར་བོད་
 རང་དབང་རང་བཅན་གི་ཁེ་དབང་ལ་ལོངས་སྤྱོད་དེ་གནས་པའི་ལོ་རྒྱུས་
 ལྷུང་བ་དངོས་གོང་གསལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ན། བོད་མི་རིགས་ཀྱང་དུ་མི་རིགས་
 བྱིས་ཆང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་མི་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་དེ་ནི་ཡུན་རིང་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རྒྱས་
 ཀྱི་འབྲས་ཀྱི་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ངེ་ལྟར་སྤྲ། བོད་རྒྱ་ནག་བྱིས་ཆང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་
 མིར་སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་འདེམས་སྐྱུག་བྱས་པ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསུམ་
 གཅས་བཏུས་ཟེར་བ་འདི་གཙོ་བོ་གཞིར་བཟུང་སྟེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱིས་ཆ་ཀྱི་མདུན་
 སར་བོད་རྒྱ་གཞིས་བསྐྱེད་ཞིབ་ཏུ་བྱས་ན་བདེན་དོན་མངོན་པར་གསལ་བར་
 གདོན་མི་ཟེའོ།

པ་༥ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོར། རྒྱ་མི་དམར་པོས་རྒྱ་ནག་དབང་དུ་
 བསྐྱར་མ་ཐག བོད་རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་པས་བཅེངས་བཀོལ་གཏོང་
 གི་ཡིན་ཞེས་བྱུང་བསྐྱགས་བྱས། ༡༩༥༠ ལོར་དམར་དམག་གིས་བྱིས་ཆ་
 འགལ་དཀ་བྱགས་ཀྱིས་བོད་སར་བཅན་འཛུལ་བྱས། ༡༩༥༡ ལོའི་ཆིངས་
 ཡིག་ནང་གསལ་བོད་རྒྱའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ས་མཆམས་བཞལ་དེ་ཆབ་མདོ་
 བཟུང་། ༡༩༥༡ ལོར་བཅན་དབང་འོག་གྲོས་མཐུན་དོན་ཆན་བཅུ་བདུན་
 ཟེར་བ་འཛོག་ཏུ་བཅུག གྲོས་མཐུན་དེར་བསྟན་དེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་
 དམར་དམག་བྱངས། ༡༩༥༩ ལོར་ལྷ་སར་དཀག་གཞོན་གྱིས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་

ཀྱི་སྡོད་བརྒྱུད་ཡོངས་རྫོགས་བཅན་འཕྲོག་བྱས་པ་དེ་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་ཚུལ་མིན་
ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་བ་ཡིན་པས་དེར་སྐབས་ཀྱལ་སྤྱིའི་ནང་པོད་རྒྱའི་དབར་
ཚུད་གཞི་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏེ་གནས་མུས་འདི་ལྟར་ཡིན།

༡༥ དེར་དུས་བརྒྱ་ཕྱག་ནི་བྱ་པའི་འཛམ་གླིང་གི་མི་རྒྱུས་ཤེས་ཆད་
མངོན་མཐོར་སོན་པས་མི་རིགས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་དབང་སྐྱུར་བྱ་རྒྱུ་མ་
འོས་པར་མཐོང་སྟེ་དེ་སྡོད་དུས་རབས་མང་པོའི་རིང་ཆེ་བཅན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་
གི་བཅན་དབང་འོག་གནས་པའི་མི་རིགས་མང་པོར་རང་དབང་གསར་དུ་ཐོབ་
སྟེ་རང་བཅན་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཁེ་དབང་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་པའི་སྐབས་འདིར།
གསར་བཞེ་དང་། ཡར་ཐོན་ལ་ཁས་འཆེ་བའི་རྒྱ་མི་དམར་པོས་དུས་རབས་
བརྒྱ་པ་ཡས་མས་ཀྱི་མིའི་ལྟ་སྤྱོད་ལྟར་གླངས་ཏེ་མི་ལོ་སྟོང་ཕྱག་བཀལ་བའི་སྡོད་
ནས་རང་དབང་རང་བཅན་དུ་གནས་པའི་པོད་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནི་ད་གཞི་ནས་
དམར་པོའི་དབང་སྐྱུར་འོག་ཏུ་འཇུག་པར་འདོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་འདི་དག་ནི། དེར་
སང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་འགོག་ཚུལ་བྱེད་པའི་མི་སེར་སྟེལ་བའི་རིང་ལུགས་དང་།
རྒྱ་བསྐྱེད་རིང་ལུགས་པའི་བསམ་སྤྱོད་དངོས་ཡིན་ཞིང་། པོད་རྒྱའི་ཚུད་གཞི་
འདི་དག་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་ཅ་དོན་ཅམ་གྱིས་མ་ཆད་པར། བདེན་རྒྱན་གྱི་
ཅ་དོན་ཞིག་དང་། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཅ་དོན་ཞིག་འཛམ་གླིང་གི་ཞི་བདེ་དང་།
དམག་ཁྲག་གི་ཅ་དོན་དང་འབྲེལ་ཡོད་བཅས་ཡིན་པས། འཛམ་གླིང་མཉམ་
འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་དང་། འཛམ་གླིང་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་སྡེ་ཆོན་ཁག་འགོ་

མཐུག་བསྐྱེམས་དོན་བསྐྱེལ་སྡེ་ཚན་བརྒྱད།

བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྒྲོར་གྱི་སྡེ་ཁག གཟུར་གནས་ནམ་དཔྱད་ཐུན་པའི་མི་སྡེ་
ཁག་བཅས་ནས། སྤྱིར་འཇམ་གླིང་དང་། ཡང་སྒྲོས་ཨེ་ག་ཡའི་ཞི་བདེའི་
དོན་དུ་སེམས་ཁུར་བྲངས་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཚེ་རྒྱུ་གཞི་འདི་དག་དང་བདེན་ཁྲིམས་
ལུགས་དང་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་ཐག་གཅོད་ལེགས་པར་བྱེད་དགོས་ངེས་ཡིན་
ནོ།།

First Edition: 5000 Copies, 2000

Copyright 2000, RAC, Department of Security, Dharamsala, H.P. INDIA

༡༩༩༩ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་གཅེས་བཅུ་ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལ་དཔྱད་པའི་གཏམ། རོན་ཚན་དུག་ཅུ་པ།

བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་དེབ་ཐེང་བཅུན་པ།

དཔར་ཐངས་དང་པོ། ༡༩༩༩།༡།༡༥ རྒྱ་རྒྱ་ལྷ།

དེབ་གངས། ༥༠༠༠

བདེ་སྤྱང་བོད་གནས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གིས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།

བོད་གཞུང་གིས་རིག་དཔར་ཁང་དུ་དཔར་འདེབས་ཞུས།

Printed at: Tibetan and Religious Publication Centre,
R-28 Ramesh Park, Laxmi Nagar, New Delhi-110092

**Research and Analysis Centre
Department of Security
C.T.A Gangchen Kyishong
Dharamsala-176215
H.P. INDIA**

Tel: (0091+01892)22403